

ANNA HOPE

SALA DE BAL

roman

BESTSELLER INTERNAȚIONAL

„Replica britanică la **Zbor deasupra unui cuib de cuci**. Răvășitoare și fascinantă.“

The Times

HUMANITAS fiction

ANNA HOPE

SALA DE BAL

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

ANNA HOPE
THE BALLROOM

ISBN: 978-606-779-445-8 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

Lui John Mullarkey, stră-străbunicul meu,
1863–1918

Şi lui Dave, care dovedeşte zi de zi că magia există.

„Sala e lungă de treizeci de metri şi lată de cincisprezece, şi arată bine atât în ceea ce priveşte proporțiile, cât şi decorațiunile. Pereții au socluri şi frize îmbrăcate în faianță fină de Burmantofts, brâuri în relief şi, deasupra, ferestrele arcuite, un alt element decorativ. Acestea sunt acoperite cu vitralii încântătoare, înfățişând ramuri lungi de rugi de mure printre care zboară păsări. Tavanul, acoperit cu panouri mărginite de mici bolți de culoare cafeniu deschis şi auriu, e pictat în felurite nuanțe care se potrivesc perfect cu bogatele culori ale soclurilor şi frizelor, dar şi cu magnifica galerie cu arcade din lemn de nuc. La celălalt capăt se află o scenă mare, echipată cu tot ce este trebuincios în culise, şi o fosă pentru orchestră în spatele rampei.“

Ilkley Gazette, 1882

„Grădina omenirii e năpădită de buruieni… oricât le-am îngriji, ele nu se vor preschimba niciodată în flori.“

Karl Pearson

Prolog
Irlanda, 1934

Era o zi caldă, însorită. Femeia mergea încet pe pământul brăzdat de şleauri, alegând cu grijă locul unde punea piciorul. De o parte şi de alta a drumului, pe pajiştile întinse, cirezi de vaci leneveau la soare. Din crăpăturile zidurilor de piatră, acum surpate, se ițeau flori sălbatice de vară. Totul în jur era verde. De undeva, dintr-un loc pe care nu-l zărea, ajungea până la ea mirosul mării.

După un cot al drumului văzu casa: o clădire lungă, joasă, cu trei ferestre la fațadă. Pereții erau văruiți. O casă îngrijită, după cât se vedea. Se înălța în mijlocul unui petic de pământ pe care creşteau rânduri, rânduri de legume, gata să fie culese. În apropiere se afla un hambar unde lucra un bărbat, urcat pe o scară; pocnetul ciocanului se auzea de departe.

Femeia se opri să îşi tragă sufletul. Bărbatul stătea cu spatele la ea şi era atent la ce făcea, aşa că nu îi observase prezența.

Nu se aşteptase să-l găsească acolo. Nici ea nu ştia de ce; crezuse că poate va avea timp să vadă casa, să o simtă, să se întrebe dacă într-adevăr acela era locul căutat.

Acum, pe când îl privea şi vedea cu câtă uşurință se mişca, cum ridica şi cobora brațul în timp ce lucra, simți că o cuprinde teama.

Oare o s-o recunoască, după atâția ani? Îi va mulțumi că-i tulburase tihna?

Lăsă ochii în jos, uitându-se la cum era îmbrăcată. În dimineața aceea îşi alesese cu multă atenție hainele, dar îşi dădea seama că se înşelase: pantofii erau prea strâmți, culoarea rochiei, prea țipătoare. Pălăria, prea elegantă pentru o zi aşa de caldă. Încă mai avea timp pentru a face cale-ntoarsă. Bărbatul n-ar fi avut habar că ea trecuse pe acolo.

Închise ochii, lăsând lumina soarelui să-i pâlpâie pe sub pleoape.

Aştepta de prea multă vreme această întâlnire.

Bocănitul ciocanului se oprise. Deschise ochii şi lumina se năpusti asupra ei.

Bărbatul o văzuse. Coborâse de pe scară şi stătea cu fața spre ea, ațintind-o cu

privirea. Pe fața lui nu se citea nimic anume. Femeia simți că-i stă inima în loc.

Îşi înălță capul. Trase aer în piept. Nu voia ca el s-o vadă şovăind.

Se îndreptă spre poartă, iar când ajunse acolo, deschise gura şi îi rosti numele.

Cartea întâi
1911
Iarna–primăvara

Ella

— Ai de gând să te porți cum se cade? răsună glasul bărbatului. Ai de gând să te porți ca lumea?

Fata scoase un sunet. Ar fi putut însemna „da“. Ar fi putut însemna „nu“, însă îi trăseseră o pătură peste cap şi abia dacă putea respira.

În fața ei se întindea un hol boltit, unde ardeau mai multe lămpi. Se auzea gazul cum fâsâie. Peste tot erau plante, dar mirosul de dezinfectant îi înțepa nările. Pardoseala era acoperită cu dale care se întindeau cât vedeai cu ochii, lustruite până luceau; unele aveau formă de floare, dar petalele erau negre. Înțelese că nu se afla într-o secție de poliție, şi se apucă să strige, înspăimântată, până când o femeie tânără, îmbrăcată în uniformă, apăru din întuneric şi o plesni peste obraz.

— Aici nu tolerăm aşa ceva.

Irlandeză. Ella dădu capul pe spate, cu lacrimi în ochi, deşi nu plângea. Le ştia pe irlandezele astea. Multe dintre ele lucrau la torcătorie. Şi erau rele ca nişte maştere.

O femeie i se alătură celei dintâi. O apucară de subsuori şi dădură s-o tragă spre uşa dublă. La început Ella refuză să stea în picioare, dar femeile o pălmuiră până când puse tălpile pe pământ şi merse singură. Amândouă femeile aveau legături de chei la brâu. Să fi tot fost douăzeci, poate chiar treizeci de chei care zăngăneau în ritmul paşilor lor. O împinseră pe uşa dublă, o încuiară după ce trecură dincolo de ea, şi acum se aflau pe un coridor atât de lung, că nu i se vedea capătul.

— Unde sunt?

Nu primi nici un răspuns. Doar fâsâitul gazului şi coridorul nesfârşit. O luară

la stânga, pe altă uşă dublă. Femeile o încadrau, cu uniformele foşnind la fiecare mişcare. Peste tot domnea acelaşi miros greu de dezinfectant, sub care se simțea şi un alt iz, ceva neplăcut.

Apoi o ultimă uşă, dincolo de care era o cameră mare, unde duhnea ca într-un coteț de porci. Odată intrate, o târâră până la un pat îngust de metal, pe care o trântiră.

— Ne ocupăm mai târziu de tine.

În lumina cenuşie se întrezăreau paturi, sute de paturi, înşirate de la un capăt la celălalt al sălii. În fiecare stătea întinsă o persoană, dar n-ar fi putut spune dacă erau bărbați sau femei. De-a lungul pereților vopsiți în negru se înşirau mobile voluminoase. Aruncă o privire spre uşa mare, dublă, pe care intrase. Era încuiată.

Carevasăzică, ajunsese la închisoare? Deja?

Se ghemui în pat, abia respirând. Obrazul îi zvâcnea. Îl atinse cu vârfurile degetelor. Pielea plesnise acolo unde o loviseră bărbații cu ceva vreme înainte, şi avea carnea umflată şi îngroşată. Îşi trase pătura aspră peste genunchi. În apropiere, cineva cânta un cântec de leagăn. Altcineva plângea. Şi, mai încolo, cineva bodogănea ceva nedesluşit.

După aceea se auzi un murmur. Părea să vină din patul alăturat, dar Ella nu reuşea să zărească din femeia întinsă acolo decât tălpile picioarelor, cu pielea îngălbenită, numai coji, până când aceasta se ridică brusc, ca un hopa-mitică. Era bătrână, dar purta părul împletit în codițe, ca o fetiță. Pielea îi atârna de pe brațele subțiri, descărnate.

— Vrei să vii cu mine? întrebă femeia.

Ella se aplecă puțin spre ea. Poate că ştia o cale de a ieşi de acolo.

— Unde?

— În Germania, răspunse femeia cu ochii strălucind printre lacrimi. O să dansăm, o să cântăm. Şi se puse pe murmurat o melodie fără cuvinte, cu voce de copil smintit. Noaptea, continuă în şoaptă, dar îndeajuns de tare cât să fie auzită, când oi dormi, al meu sufletețel afară o ieşi… pâş, pâş, pâş, ca un animăluț alb. Întinse un deget spre Ella şi îi zâmbi. Vezi să-i dai pace, că dimineața vine înapoi, aşa să ştii.

Ella duse la ochi mâinile strânse pumn şi se trase înapoi din fața femeii, chircindu-se până se făcu ghem. Cineva izbea în pereți.

— Acasăacasăacasăvreausămaergacasăacasăacasăvreausămergacasă!

S-ar fi alăturat şi ea acelui glas, numai că nu ştia ce însemna „acasă“.

Rămase trează toată noaptea, dar n-ar fi putut dormi nici dacă ar fi vrut. Obrazul îi ardea, iar când o femeie se oprea din mormăit, alta se pornea să țipe, să cânte sau să bâiguie.

— Şieleraăla…

— Vrețisăstingețilumina?

— Pute! Pute! Cem-amsperiat!

— Păipeacolointrăspiriteleînmine…

Când începu să se lumineze de ziuă, corul de glasuri se înteți, iar vocea bătrânei de alături, cea care dorea să plece în Germania, răsuna cel mai tare în timp ce saluta zorile cu un cântec ce-ți dădea fiori. Undeva sus răsunară câteva bătăi de clopot. Măcar asta însemna că se întâmplă ceva, că lucrurile se pun în mişcare. La capătul sălii, Ella văzu o femeie purtând aceeaşi uniformă precum cele care o aduseseră pe ea cu o seară înainte. Se ridică din pat şi se duse cât putu de repede spre ea.

— Trebuie să vorbesc cu cineva.

— Cum adică?

Era o femeie grăsuță, cu fața umflată de somn.

— Cineva cu autoritate.

— Eu am autoritate.

Femeia îşi netezi uniforma pe burtă. Scoase un ceas şi se apucă să-l întoarcă.

— Unde mă aflu?

— Nu ştii?

Femeia zâmbi spre cadranul rotund de parcă spusese o glumă bună pe care doar ea şi ceasul o cunoşteau. De afară se auziră bătăile unui alt clopot. Femeile se ridicaseră din paturi şi se îmbulzeau să se aşeze în şir. Ella strânse pumnii, cu degetul mare înăuntru. O clipă i se păru că se întorsese la lucru, că era ora şapte dimineața şi toată lumea se grăbea să urce dealul ca să nu întârzie şi să i se taie din salariu – cu gustul coclit al fricii în gură. Jim Christy, paznicul, stătea de veghe la poartă, aşteptând să bată ora şapte ca s-o trântească în nasul celor ajunşi mai târziu.

— Mai bine aştepți până mănânci ceva, întâi.

Ella se întoarse şi văzu lângă ea o fată înaltă, palidă.

— Nu te certa pe stomacul gol, o sfătui fata cu un zâmbet sincer, deschis. Hai, o îndemnă atingându-i brațul. Îți arăt eu drumul.

Ella îşi trase mâna. Nu avea nevoie de prieteni. Mai ales aici.

Merse în urma celorlalte şi intră într-o sală mare, unde paşii stârneau ecouri. Femeile se aşezau pe banchete, în fața unor mese lungi de lemn. Pe o latură a sălii erau uşi, şi în fața fiecăreia stătea o femeie înarmată cu o legătură de chei. Pe cealaltă latură erau ferestre, una lângă alta, dar cu nişte ochiuri de geam atât de mici, încât, dacă ai fi spart vreunul, n-ai fi putut să scoți decât pumnul afară.

— Stai jos! zise, îmbrâncind-o, o femeie în uniformă care trecea pe acolo.

Cineva trânti un castron de metal în fața ei.

— Fiertură de ovăz, spuse fata cea palidă, aşezată în fața ei. E şi lapte. Uite.

Ridică o cană mare, îşi turnă, după care o servi şi pe Ella.

— Mâncarea nu-i chiar aşa de rea.

Tânăra brunetă care stătea lângă Ella se aplecă spre ele.

— Are şoareci, zise arătând spre castronul cu fiertură. Îi dau prin maşină.

Era cenuşie la față, cu obrajii supți. Părea să nu aibă nici un dinte.

Ella dădu castronul la o parte. O durea stomacul de foame, dar dacă ar fi mâncat ceva în locul ăla ar fi fost ca şi când o parte din el ar fi intrat în ea. Ceea ce l-ar fi făcut real. Şi orice putea fi, numai real nu.

— Te-ai rănit la obraz, spuse fata cea palidă.

— Ştiu.

— Ar trebui să te vadă cineva, adăugă fata şi lăsă capul într-o parte. Pe mine mă cheamă Clem, zise şi întinse mâna spre ea.

Ella rămase nemişcată.

— Nici ochii nu-ți arată bine.

— Sunt mari.

— Nu par mari.

— Pot să-l iau şi pe-al tău? Simți pe braț răsuflarea fierbinte a femeii-şoarece.

Ella dădu din cap, femeia îşi încolăci brațul în jurul castronului şi îl trase spre ea.

Trebuie că erau vreo cinci sute de femei în sală, care făceau o gălăgie mai mare decât la torcătorie, atunci când toate maşinile erau în funcțiune. De partea cealaltă a mesei, o femeie în vârstă îi cânta în şoaptă unui şal făcut sul, îl legăna în brațe, îi spunea „şşş“, întindea degetul şi îl mângâia. O femeie în uniformă care se plimba în sus şi în jos printre mese se aplecă deasupra ei şi o bătu pe umăr.

— Termină cu prostia asta şi mănâncă ce-ai în farfurie!

Bătrâna clătină din cap.

— Nu-nainte să mănânce copilaşu’, zise şi începu să-şi descheie nasturii

rochiei.
— N-ai nici un copil, spuse femeia în uniformă ridicând glasul. Trase de şal, îl scutură şi îl desfăcu, ridicând în aer țesătura plină de găuri. Vezi? Nu-i nimic în el.
— Copilaşu’! Mi-ai lovit copilaşu’! urlă bătrâna şi căzu în genunchi, dibuind cu mâinile pe jos.
Femeia în uniformă o apucă de cot şi o ridică. Începură să se agite şi alte femei, de parcă le dăduse cineva voie să facă gălăgie. Când tărăboiul era în toi, castronul căzu pe podea.
— Acu’ cine te-a pus să faci aşa ceva?
Întrebarea venea de la aceeaşi femeie cu figură aspră din seara trecută. Irlandeza. Ella strânse iar pumnii, cu degetul mare înăuntru.
— Ți-e dor de tub? zise femeia. Iarăşi ți-e dor de tub?
Femeia cu bebeluş clătina din cap cât putea de tare şi țipa în timp ce o ridicară în picioare şi o scoaseră târâş din sală.
De cealaltă parte a mesei, Clem continua să mănânce de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Când termină, puse lingura alături de castron şi îşi încrucişă mâinile în poală.
Ella se aplecă spre ea.
— Unde o duc? Unde merg cu ea?
Clem ridică ochii o clipă spre ea.
— La infirmerie.
— De ce?
— Ca s-o poată hrăni cu tubul.
— Unde mă aflu?
— La ospiciul Sharston, răspunse Clem țintuind-o cu ochii ei albaştri. De ce, unde credeai că eşti?
Ella lăsă privirea în jos spre mâinile ei strânse. Întinse degetele pe masă: patru şi patru, plus două degete mari. Dar parcă nu erau ale ei. Întoarse palmele în sus şi le privi cu atenție. Ce-ar fi vrut să aibă o oglindă! Chiar şi aia crăpată pe care o aveau la capătul halei de filatură. Vinerea se înghionteau care să ajungă prima să se privească în ea. Chiar şi aia. Doar ca să se convingă că nu visează.
Ridică ochii. Uşi. În fața fiecăreia, asemenea unui temnicer, stătea de pază o femeie cu o legătură de chei la brâu.
Ospiciul Sharston.
Auzise de el. Încă din copilărie. Dacă făceai vreo prostie… ospiciul te aştepta.

Era pentru ţicniţi. Şi, totodată, azil pentru săraci. „Dacă te trimit la Sharston, nu mai ieşi de acolo.“

Se ridică şi apucă de mână pe una dintre infirmiere, care tocmai trecea pe acolo.

— Ascultaţi-mă. S-a făcut o greşeală.

Femeia îşi trase mâna.

— Taci din gură şi stai jos!

— Ba nu! Nu m-aţi înţeles. S-a făcut o greşeală. Nu sunt nebună. Am spart o fereastră, atât. Nu sunt nebună.

— Micul dejun s-a terminat. Alinierea!

Se auzi hârşâitul banchetelor împinse în spate. Zgomotele făcute de câteva sute de femei care se aliniau la uşă. Alte femei în uniformă îşi făcură apariţia şi rămaseră grupate în cadrul uşii. Una dintre ele, mai în vârstă, purta o bonetă ceva mai mică şi o insignă. Se uita în direcţia ei. Acum traversa sala şi venea spre ea. Se făcuse o greşeală. În sfârşit îşi dăduseră seama. O cuprinse un tremur de uşurare.

— Ella Fay?

— Da.

— Eu sunt infirmiera-şefă. Vino cu mine.

Ella ieşi de după banchetă.

— Noroc, îi ură Clem.

Ella nu întoarse capul. Merse după infirmieră, ieşi pe coridor şi, când uşile se încuiară, genunchii i se înmuiară de parcă o lovise cineva pe la spate. Se sprijini cu mâna de perete ca să nu cadă.

Infirmiera-şefă plescăi nemulţumită din limbă.

— Eşti gata sau nu? Vino cu mine!

— Plec de aici?

Bărbia femeii zvâcni, ca şi cum i s-ar fi aşezat acolo o muscă pe care nu putea s-o izgonească. Nu mai avea nici o însemnătate acum. În scurtă vreme va fi afară. Avea doi şilingi cusuţi în tivul rochiei, şi, de această dată, voia să-i cheltuiască. Să facă ceea ce ar fi trebuit să facă ieri. Să ia trenul. Să plece departe, într-un loc unde pământul se sfârşea şi lăsa loc mării.

Intrară pe o uşă, apoi pe încă una şi încă una… patru cu totul. De fiecare dată când ajungeau la o uşă, infirmiera cea tăcută o ţinea pe Ella de umeri cât timp şefa căuta printre chei. Ajunseră la o uşă obişnuită, dincolo de care se zărea holul de la intrare, inundat de verdeaţă. Văzu sute de plante şi mii de bucăţele de

mozaic pe jos. O duseră pe lângă uşa de la intrare, într-o cameră unde aerul era înăbuşitor. Înăuntru se găseau două scaune, o masă, şi cam atât.

Infirmiera o împinse pe un scaun, lăsă pe masă hârtiile pe care le adusese şi ieşi, lăsând-o singură. Aici ferestrele nu aveau zăbrele. Afară se vedea o alee cu pietriş. Uşa se deschise şi intră un bărbat. Fredona ceva. Avea părul blond, o mustață lungă, răsucită la capete, şi urechi clăpăuge, roz la vârf. Îi aruncă o privire scurtă Ellei, înainte să vină să se aşeze; avea ochi albaştri spălăciți. Întinse mâna şi trase hârtiile spre el. Scrise ceva şi citi mai departe. În tot acest răstimp nu încetă să fredoneze încet.

Apoi ridică privirea.

— Sunt doctorul Fuller. Vorbea rar, ca şi când ar fi considerat-o surdă. Sunt unul dintre medicii de aici. Sarcina mea e să vă iau în primire.

— Să mă luați în primire?

— Da.

Se lăsă pe spătarul scaunului şi îşi pipăi vârfurile mustății cu degetele. Erau aşa de ascuțite, încât te-ai fi putut înțepa în ele.

— Ştii unde te afli?

— Da.

— Aha! făcu, aplecându-se uşor spre ea. Continuă.

Vorbele îi ieşiră pe gură ca un torent.

— Am spart o fereastră. La torcătorie. Ieri. Îmi pare rău de ce-am făcut. Am s-o plătesc. Dar nebună nu sunt.

Bărbatul strânse din ochi şi o privi drept în față. Dădu scurt din cap, apoi se uită din nou la hârtii şi notă ceva.

— Numele?

Ea nu răspunse.

Bărbatul plescăi din limbă.

— Cum te cheamă?

— Ella. Fay.

— Mulțumesc. Ocupația?

— Nu sunt nebună.

— Ocupația, domnişoară Fay.

— Torcătoare.

— Şi de câți ani lucrezi ca torcătoare?

— De când aveam doisprezece ani.

Scrise ceva mai mult, scârțâind din stilou.

— Şi înainte de asta? În copilărie ai lucrat?
— Da.
— De la ce vârstă?
— De când aveam opt ani.
— Şi ce făceai atunci?
— Bobinaj.
— Nu mai țin minte… Ce-i asta?
— Schimbam mosoarele când se umpleau. Înnodam capetele firelor… cam asta.
Dădu din cap şi mai scrise ceva.
— Eşti căsătorită, domnişoară Fay?
— Nu.
— Potrivit hârtiilor pe care le am aici, încă locuieşti împreună cu familia, corect?
— Cu tata. Cu familia lui. Nu a mea.
— Şi mama?
— A murit.
Scrise iar, scârț, scârț, scârț.
— Şi unde locuieşte tatăl dumitale?
În cameră să lăsă tăcerea. Afară, norii alunecau grăbiți pe cer, de parcă ştiau un loc mai bun de odihnă. Văzu casa în care locuia. Casa unde crescuse. Unde murise mama ei. O casă întunecată, în care nu se simțea niciodată în siguranță. Tatăl ei, noua lui soție, copiii lor. Şi ea. Ca o bucată de țesătură de prisos, care nu se potrivea nicăieri, dată mereu deoparte şi lăsată să se destrame.
— Victoria Street, numărul 53.
Doctorul dădu din cap, scrise ceva, apoi se ridică şi veni spre ea. Îi apucă încheietura cu degetele şi o strânse puțin. Cu cealaltă mână scoase un ceas de buzunar şi privi cadranul.
— Limba.
— Poftim?
— Scoate limba, îi spuse pe un ton aspru.
O privi cu atenție, apoi se duse de cealaltă parte a mesei şi mai scrise ceva. Ella văzu literele cum se deşiră din stiloul lui, mărşăluind de la stânga la dreapta asemenea unui şir de furnici pe care le urmărise odată, într-o după-amiază dogoritoare, pe când traversa aleea ce dădea în Victoria Street. Ea era mică pe atunci şi stătea cu spatele sprijinit de o piatră fierbinte. În casă se auzea vocea

hârâită a tatălui ei, apoi zgomotul surd al pumnului izbind carnea, iar şi iar. Plânsetul mamei – un sunet grav, animalic. Ea stătea cu ochii la furnici. Păreau să ştie exact încotro se îndreaptă. Se întrebase ce s-ar întâmpla dacă s-ar lua după ele. Unde ar ajunge?

— Aici scrie, domnişoară Fay, că ieri-dimineață ai spart o fereastră la fabrica unde lucrezi. Doctorul o privea din nou acum, de astă dată cu atenție sporită.

— Asta nu înseamnă că sunt nebună.

— Negi c-ai făcut aşa ceva?

— Am…

Cum să-i explice? Cum să-i vorbească despre ceea ce văzuse – femei, şi maşini, şi ferestre prin care nu se zărea nimic. În clipele acelea îi fusese aşa de limpede, dar acum, în fața bărbatului ăsta, îşi dădea seama că totul se învălmăşise în mintea ei.

Scutură din cap şi mormăi:

— N-am stricat nimic. Doar geamul l-am spart, şi am să-l plătesc. Le-am mai spus. Am să găsesc o cale.

Doctorul se aplecă şi scrise iar în carnet.

— Nu sunt nebună, repetă, de astă dată ceva mai tare. Nu ca femeile acelea din sală, în orice caz.

El continua să scrie.

Camera se strânse în jurul ei şi se întunecă. Pulsa. Îşi simțea fața fierbinte. Obrajii îi ardeau.

— Ce scrieți?

Doctorul nu-i dădu nici o atenție.

— Ce scrieți? ridică vocea.

Însă doctorul nu o luă nici acum în seamă. Nu se auzea decât scârțâitul peniței pe hârtie. Mobila, grea şi tăcută, era cu ochii pe ea.

Izbi cu palma în masă chiar în fața lui. Când văzu că nu ridică privirea izbi din nou, se ridică în picioare şi plesni cu palma în mijlocul hârtiilor, iar stiloul căzu pe jos cu un țăcănit. Mâna doctorului se mânji de cerneală. Se dădu înapoi, lipindu-se de spătar. Apucă un clopoțel şi sună. Două infirmiere apărură pe loc, ca şi cum aşteptaseră în fața uşii să fie chemate.

— Din câte se pare, domnişoara Fay are un acces de violență. Vă rog s-o duceți jos. Vom termina evaluarea când se va calma.

Infirmierele o înşfăcară, dar ea reuşi să o muşte pe una de braț şi să se elibereze. Apoi… uşa, descuiată, goana de-a lungul holului central, peste florile

negre. Uşa grea de la intrare, de asemenea neîncuiată, ea afară pe trepte, aerul proaspăt izbind-o în faţă, gura deschisă, gata să-l soarbă, să-l tragă adânc în piept, paşii ei grăbiţi să traverseze aleea cu pietriş. Şuier de fluiere, ascuţit şi pătrunzător. O infirmieră îndreptându-se spre ea. O întoarcere la stânga, spre celălalt capăt al clădirii. Şi iar numai clădiri, şi ea îndepărtându-se de ele, luând-o prin iarbă. Un teren de crichet. Copaci înalţi. Plămânii arzându-i pieptul. În partea asta doar câmpuri, cafenii şi noroioase, întinzându-se până în zare, turme de oi şi un drumeag în faţa ei. Vârful unei movile. Doi bărbaţi stând într-o groapă. Unul din ei fluturându-şi braţele, strigând. Ea întorcând capul, pentru a vedea infirmierele alergând în urma ei, apropiindu-se. O nouă schimbare de direcţie pentru a scăpa de ele, picioarele alunecând pe noroi, o gleznă răsucită, şi prăbuşirea ei cu faţa în jos, urmată de rostogolirea la vale.

Biciuirea aprigă a noroiului. Imagini în roşu şi negru. O umezeală fierbinte prelingându-i-se între picioare.

Deasupra ei, o faţă negricioasă de bărbat, cu mâna întinsă, cu palma în sus.

— Ai păţit ceva?

Oameni în jur. Toţi adunaţi deasupra ei. Ea în patru labe, scuipând pământul negru din gură. Braţele ei, înhăţate şi răsucite la spate. O durere sfâşietoare, în vreme ce oameni pe care nu îi putea vedea o trăgeau în sus şi o ridicau în picioare.

Acelaşi bărbat negricios stând acolo, privind-o. Mai de la distanţă. Cu o expresie de compasiune, ai fi zis.

N-avea nevoie de mila nimănui.

— Ce-i? ţipă, uitându-se la el. Ce te holbezi aşa?

John

— E destul de frig pentru gustul tău, mio capitano?

— Mda, răspunse John ocupându-şi locul în şir alături de Dan. E destul de frig.

Opt dintre ei erau adunaţi afară, în lumina slabă a felinarului, scoţând vălătuci de aburi pe gură în timp ce aşteptau să li se aducă lopeţile. Bărbaţii tuşeau, suflau în pumni, se lăsau când pe un picior, când pe celălalt şi se apropiau pe rând de Brandt, supraveghetorul, ca să-şi spună numele şi să li se dea indicaţii unde să sape. Erau mereu aceiaşi, fiindcă puţini erau cei cărora li se putea încredinţa o unealtă grea şi ascuţită.

— Mantle Lane, zise Brandt când îi veni rândul lui John şi îi întinse lopata grea.

Pe întuneric, John abia dacă îi distingea trăsăturile.

Ridică lopata pe umăr şi o luă în urma lui Dan, devenit acum o umbră cenuşie pe poteca ce ducea dincolo de clădirile principale, peste podul de cale ferată şi mai departe, până la capătul domeniului. Iarba înghețată trosnea sub ghete, şi John se chirci de frig sub haina prea subțire. Era într-adevăr o dimineață rece, iar vântul cobora de pe dealuri şi dibuia orice deschizătură din haine. Când ajunseră în cimitir se îndreptară spre groapa săpată cu o săptămână înainte şi care era acum acoperită cu scânduri groase de lemn. Dan se aplecă, ridică o scândură şi se uită dedesubt.

— Aici sunt doi.

— Mda.

Încă patru morți, şi avea să fie plină.

Se mai luminase, aşa că John putu să vadă fața încruntată a lui Dan, care scoase din buzunar două rămurele subțiri, proaspăt tăiate, le înnodă cu o mişcare dibace şi le aşeză cu grijă în groapă, rostind câteva vorbe cu glas scăzut.

Întotdeauna puneau şase morți într-o groapă. Fără pietre funerare, doar pete de pământ umed, după ce fusese scos şi pus apoi la loc.

John desenă un dreptunghi pe pământ cu cazmaua, marcând locul unui nou mormânt. Dan i se alătură, şi, când ridicară cazmalele, metalul izbi pământul cu un sunet puternic, pătrunzător.

Cât timp lucrau nu-şi vorbeau. Întotdeauna era la fel: tăceau până îşi intrau în ritm. Gheata îşi găsea locul pe lama cazmalei. Coada de lemn se sprijinea de genunchi. Respirația se întețea, tot mai gâfâită. Nu se auzea decât hârşâitul cazmalei care despica pământul şi icnetele lor când se opinteau. Nu mai simțeau frigul, căci mintea le era doar la săpat, la cum să taie pereții gropii drepți şi netezi.

Se pricepeau la săpat, şi tot ce implica efort fizic îi ajuta să uite.

Din când în când răsuna strigătul unuia dintre muncitori sau şuieratul trenului care sosea pe linia secundară de la Leeds, suflând un şuvoi de fum deasupra copacilor, dar cel mai adesea era linişte. Le lua o zi întreagă să sape în doi o groapă adâncă de patru metri, în care să intre cât mai mulți. Se descurcau destul de bine, chiar dacă uneltele nu-i prea ajutau. Nu se comparau cu hârlețele înguste de acasă, făcute să poată fi lesne mânuite în orice scop, fie că era vorba de tăiat turbă, de scos cartofi sau de pus gazon. Deşi fabricate în serie, cazmalele astea

erau totuşi destul de folositoare, mai ales că John săpase pământul de când fusese în stare să țină o unealtă în mână, iar Dan era cel mai vânjos bărbat de acolo.

Săpau, şi căldura se ridica asemenea unor aburi din trupurile lor în vreme ce soarele mânjea cu zorile târzii de iarnă clădirile întunecate din spatele lor, înainte să se ascundă după un nor gros, cenuşiu. În acest timp, Brandt umbla în sus şi în jos pe vârful colinei, învârtind în mână bâta lungă pe care toți supraveghetorii o aveau la ei, iar ochii lui mici şi scânteietori urmăreau fiecare mişcare a lor şi a altor grupuri răsfirate de muncitori, gata să sufle în fluier dacă s-ar fi întâmplat ceva.

— Ia uite, făcu Dan când ajunseseră deja la o adâncime de peste un metru şi stăteau în picioare în groapă. Scoase binişor un pic de mahorcă din buzunar şi arătă cu capul peste umăr, înspre gardul care înconjura câmpul. Nu ne-ar lua mult să-l sărim, ce zici?

John îşi şterse sudoarea de pe frunte cu manşeta. Dincolo de gard era o ridicătură – nu cât colina înaltă care se vedea din salonul lor, ci puțin mai mică. În zare se vedeau câteva case împrăştiate. Aruncă o privire spre Brandt şi, profitând de faptul că era întors cu spatele, se aplecă, luă între degete puțin tutun de la Dan şi îşi răsuci iute o țigară subțire. Dan avea dreptate. Gardul avea o dată şi jumătate înălțimea lor. Nu trebuia decât să-l încalece, şi ar fi fost de partea cealaltă, liberi.

— Dar unde să mă duc? spuse Dan, răspunzând unei întrebări nerostite. Dacă e s-o întind de-aici? Păi, hai să vedem, *mio capitano*!

John aprinse un chibrit şi flacăra îi scoase în evidență obrajii scofâlciți. Se aplecă spre flăcăruie. Habar n-avea cum de izbutea Dan să facă rost de chibrituri şi să le aducă pe furiş în azil, dar nu ducea niciodată lipsă. Ba chiar se mândrea puțin că nu e nevoit să se roage de paznici să-i dea un foc.

— Ştiu ce-aş face, zise Dan scuipând o fărâmă de tutun care i se lipise de limbă. În nici un caz n-aş face ca proştii ăia care se duc să dea târcoale satului. Arătă cu mâna spre casele din depărtare. Nu ți-ai dori aşa ceva. Nu îmbrăcați în țoalele astea.

Ştiau cu toții ce se întâmplase cu cei patru fugari. Rezistaseră afară mai puțin de o zi şi nu făcuseră nimic mai acătării, care să fi meritat efortul. Se învârtiseră în jurul azilului Sharston ziua în amiaza mare, intraseră într-un chioşc de ziare, se duseseră la bărbier să le radă barba. Acesta citise numele azilului cusut pe hainele nătărăilor, în timp ce stăteau pe scaun, aşteptându-şi rândul.

John şi Dan erau îmbrăcaţi în uniforme făcute din postav aspru, cenuşiu. Pe haină erau cusute cuvintele „Azilul Sharston“. Dan apucă cu degetele bucăţica de pânză pe care erau brodate cuvintele.

— Abia dacă buchisesc literele, da’ nu-s aşa de prost cât să nu-mi închipui că nu ne însemnă ca pe oi. Nu… Se dădu un pas înapoi, cu ochii pe jumătate închişi. În lumina palidă a iernii se vedeau două fuioare de fum ieşindu-i din nări. Nu trebuie să o iei spre sat. Trebuie să o iei spre pădure. Se lăsă pe spate, arătând cu mâna către apus. Am prieteni în pădure. Mi-ar da o mână de ajutor. Ţi-ar da şi ţie, *chavo*[1]. Întotdeauna ajută un om de treabă.

1. Flăcău (în spaniolă, în original).

John trase din ţigară. Nu avea idee despre ce fel de prieteni vorbea Dan.

Lui Dan îi plăcea să depene poveşti, ba arăta el însuşi parcă ieşit dintr-o poveste, cu faţa aia lătăreaţă, cu pieptul de atlet şi braţele ca şuncile, înnegrite de tatuaje cu păsări, şi flori, şi creaturi jumătate femeie, jumătate animal. Fusese marinar – „douăj’ de ani pe mare“ –, şi îi spunea lui John „căpitane“ fiindcă semăna, spunea el, cu un italian, comandant de vas, „un flăcău arătos, aşa ca tine“. Străbătuse mările până când îşi pierduse autorizaţia, după care devenise pugilist de bâlci, snopind flăcăii în bătaie pe bani. Dar Dan depăna multe poveşti, şi nu ştiai niciodată care era adevărată şi care nu.

Mai toţi oamenii de acolo purtau un semn pe faţă, semnul a ceva cunoscut lui John: sărăcia ori teama de sărăcie. Faţa lui Dan Riley era altfel. Singurele semne erau nasul care fusese spart de mai multe ori şi încreţiturile apărute pe piele de la râs şi de la soare. John îl ştia de doi ani, dar nu pricepuse nicicum de ce se afla Dan acolo.

— Dup-aia aş lua-o spre mare, continuă Dan. Spre mare, *mio capitano*. South Shields. Ăla e locul unde merită să mergi. Vii doar cu ce ai pe tine şi te angajează pe un vas comercial. Nu te-ntreabă nimeni de nimic. Aş călători doar noaptea. Făcu o mişcare şerpuitoare cu mâna în care ţinea ţigara. M-aş feri de drumuri. Se întrerupse câteva momente, savurând ceea ce urma. Şi când aş ajunge acolo, aş trece pe la Norah Carney.

Norah Carney. Povestea cu Norah Carney umpluse multe după-amiezi de lucru.

— I-aş bate la uşă, şi ea s-ar arăta în prag. Dan se dădu înapoi ca şi cum i-ar fi făcut loc între ei doi, în groapa pe jumătate săpată. M-ar pofti înăuntru, ca întotdeauna. Înainte de orice, am arunca toate ţoalele astea pe foc, zise arătând

cu mâna spre hainele de pe el. După aia ne-am duce direct la ea în *lente* şi nu ne-am mai trezi până când…

În depărtare se auzi un şuier strident. Pe deasupra umărului lui Dan, John îl văzu pe Brandt fluturând bâta. Dan izbucni în râs, un hohot hârâit care îi zgudui tot trupul, frecă mucul țigării între degete ca să-l stingă şi îl aruncă jos.

— Şi tu? Tu unde te-ai duce, *mio capitano*?

Avea un fel anume de a pune întrebările, privindu-te drept în ochi, ca şi cum aştepta neapărat un răspuns. Ca şi cum ar fi fost interesat de răspunsul tău.

„Tivul unei rochii."

„O femeie. Un copil."

„Înainte."

— Nicăieri, răspunse John şi înfipse din nou cazmaua în pământ.

Săpară tot restul dimineții fără să-i tulbure nimeni. În timp ce lucra, Dan fredona un cântecel, iar uneori cânta de-a binelea. Cânta după cum îi era inima în ziua aceea: uneori o baladă despre cineva care fusese ucis, alteori despre sânge şi răzbunare, sau frânturi de cântece de drumeție de prin locurile unde fusese, dar cel mai adesea un cântec marinăresc.

Sunt zdrențăros, drăguțo, sunt murdar, drăguțo, a catran duhnesc,
Dar în buzunare am arginți, drăguțo, şi aur prea destul.

Sunt zburdalnic, uşuratic, sunt blajin, dar sunt şi slobod,
Nici doi bani nu dau, băieți, pe ce zice lumea despre mine.

Apoi schimba cuvintele şi le înlocuia cu unele porcoase, adăugând de la el versuri despre fete nestatornice şi dezmățate pe care le chema Norah, prăpădindu-se de râs.

Şi cu toate că munca era plicticoasă – să sapi gropi adânci de patru metri, care să poată fi umplute până la jumătate, simțind în nări mirosul jilav al pământului şi auzind tot timpul pe cineva cum îți cântă la ureche – şi nu era uşor să scobeşti pământul până când asudai şi ochii te usturau de la picăturile de transpirație ce ți se prelingeau pe frunte, orbindu-te uneori, viața nu i se părea o povară.

La ceva vreme după ce orologiul din clădirea principală bătuse ora unsprezece, când adânciseră destul de bine groapa, se auzi zarvă. Fluierături; nu una, ci mai multe, care nu se mai opreau. Ridicară capetele şi văzură pe cineva îndreptând-se spre ei, venind de la celălalt capăt al clădirii. O siluetă micuță,

întunecată, alerga cât o ţineau picioarele.

Dan şuieră de uimire.

— Ia te uită, *chavo*…

Era o femeie. Se apropia repede, venind chiar spre locul unde se aflau ei.

— Să vezi şi să nu crezi, rânji Dan. O *doña* în dimineaţa asta.

John rămăsese cu ochii la ea. Femeile erau doar nişte năluci. Locuiau în aceeaşi clădire, dar nu le vedeai niciodată. Doar vinerea, la dans. Numai că el nu se ducea niciodată acolo.

Dan îşi împinse şapca pe ceafă.

— Hai, fătuco! o îndemnă în şoaptă.

Fata se apropia, dând din braţe ca să-şi facă vânt, roşie la faţă de efort. Avea în ea ceva nedomolit. Un fel de libertate. John simţi cum i se strânge stomacul.

— Hai, fătuco! urlă Dan aruncând cazmaua pe jos şi fluturând din braţe. Hai!!!

În spatele fetei, din vârful colinei, la nici şase metri distanţă, venea Brandt. Silueta lui subţire, întunecată, era mai aproape de ea cu fiecare pas, iar în urma lui alergau infirmierele, trei, patru, cinci la număr, cu fustele fluturând, fâlfâind din braţe ca nişte păsări nevolnice, incapabile să zboare. John măsură din ochi distanţa până la copaci, răsuflând greu, parcă el ar fi fugit, şi nu fata. S-ar putea să scape. S-ar putea.

— Prindeţi-o! Prindeţi-o! striga Brandt cât îl ţinea gura, fără să se oprească din alergat.

— L-ai auzit? zise Dan.

— Ce să aud? întrebă John încet.

Nici unul nu făcu vreo mişcare.

„Hai, fătuco! Hai!“

Fata ridică ochii şi îi văzu. Şi, cu toate că amândoi ridicară braţele ca să-i arate că nu aveau de gând să-i facă nici un rău, se răsuci într-o parte, se poticni şi căzu pe burtă, apoi se rostogoli spre locul unde se aflau ei.

Se speriară văzând că rămâne nemişcată o clipă. Apoi John se clinti – fără măcar să se gândească la ce face –, sări afară din groapă şi se îndreptă spre locul unde zăcea fata. Îngenunche în noroi alături de ea.

— Ai păţit ceva?

Fata tot nu se mişcă. John întinse mâna şi îi atinse braţul, iar ea se rostogoli cu faţa în sus. Avea ochii roşii, umflaţi, obrazul plin de sânge. Rochia udă era murdară de noroi şi pătată de iarbă. Întinse braţul ca s-o ajute să se ridice, şi ea

întinse mâna spre el, dar cineva îl izbi cu atâta putere peste braț, că John căzu la pământ şi se rostogoli ceva mai încolo. Iar când se ridică, nesigur pe picioare, văzu că Brandt era deasupra ei; îi înfipsese genunchiul în spinare şi îi răsucise brațele la spate.

Privi neputincios cum fata era legată fedeleş, înconjurată de un cârd de infirmiere care țipau care mai de care. În tot acest timp ochii înroşiți ai fetei nu se dezlipiră de John, care nu-şi putea lua nici el privirea de la ea.

— Ce-i? strigă la el în timp ce o ridicau în picioare. *Ce te holbezi aşa la mine*?

John clătină din cap.

— Îmi cer iertare, spuse mai mult pentru sine şi întoarse capul.

Dan rămăsese în groapa adâncă până la şold, cu şapca lăsată pe spate. Fluieră din nou, a pagubă.

— Am zis c-o să scape, cum mă vezi şi cum te văd.

— Într-adevăr.

Alerga repede. Ar fi putut ajunge până la pădure. Brandt n-ar fi ținut pasul cu ea.. Dar îi văzuse pe ei, se poticnise şi căzuse, iar acum era prizonieră.

Scena aceea pătase dimineața. Dar, deocamdată, nu se ştie în ce culori, căci nu erau clare.

John înfipse cazmaua în pământul întărit de frig. Îşi aminti unde se afla. Şi de câtă vreme trăia acolo.

Şi tot ce înainte părea simplu se sparse şi se făcu țăndări.

Charles

Se simți aproape uşurat când îl chemară. Era spre seară, şi el se afla în capătul clădirii unde locuiau bărbații, în salonul cu numărul cinci, unde le cânta sonate de Mozart epilepticilor.

Un supraveghetor tânăr îl bătu pe umăr şi îl anunță:

— Directorul vrea să te vadă acum.

Drept care se văzu nevoit să se întrerupă în mijlocul adagioului Sonatei pentru pian nr. 16 în Do major, K545.

Îl luă cu un fel de greață în timp ce străbătea cu pas grăbit coridorul principal, descuind şi încuind uşile în urma lui. Ştia despre ce era vorba: despre fata aceea. Ar fi trebuit să se ducă după ea. Aşa, lăsase impresia că e slab. O asemenea scăpare pentru cineva care răspundea de securitate nu dădea deloc bine.

Ajuns în fața uşii directorului, Charles trase de mai multe ori aer în piept

înainte să bată în uşă într-un fel care se voia sigur pe sine.

— Intră! se auzi vocea directorului, înăbuşită de uşa groasă. Ah, Fuller! Soames era aşezat la birou. Ia loc.

Charles se apropie, simțind ochii directorului ațintiți asupra lui.

— Toate bune, Fuller?

— Toate bune, domnule director, răspunse Fuller aşezându-se.

— Bine, bine.

Ochelarii cu rame negre, pe care Soames îi ținea coborâți spre vârful nasului, dădeau impresia că te priveşte cu mai multe perechi de ochi. De fapt, directorul chiar avea ceva de păianjen în el: înalt, cu brațe şi picioare subțiri, ieşea doar arareori din biroul situat în centrul unei rețele de coridoare; nu-i scăpa însă nimic din ceea ce se întâmpla sub păstorirea lui. Acum dădu scurt din cap.

— Mi s-a spus că de ceva vreme avem mai multă muzică în saloanele de zi, e-adevărat?

— Da, domnule. De fapt, tocmai cântam la pian înainte să mă chemați.

— Nu mai spune! Şi cum merge noul regim?

— Păi… ce să zic? Charles se străduia să vorbească degajat. Din câte observ, cred că pacienților le place. Am… făcut câteva experimente cu diverşi compozitori. Sunt pe cale să devină un fel de… prescripție medicală, dacă vreți.

— Înțeleg, spuse directorul şi strânse puțin din buze, parcă ar fi schițat un zâmbet. Şi ce le place cel mai mult?

— Vedeți… depinde, răspunse Charles aplecându-se în față. Părerea mea e că Mozart le face bine epilepticilor. Sau Bach. Par să aprecieze ordinea pe care o aduce muzica lor. Şi apoi… Chopin, Schubert, impromptuurile datorită… cum să spun.. frumuseții lor, cred.

— Frumuseții? repetă Soames ridicând o sprânceană.

Charles simți că inima îi bate mai repede. Se hotărî să lase sfiala deoparte.

— Într-adevăr, domnule. Mi se par cele mai frumoase piese compuse pentru pian.

Soames scoase un sunet care putea însemna orice.

— Şi orchestra? zise. Nu te-ai angajat la prea multe? Putem oricând găsi pe cineva care să te degreveze de obligații.

— Nu, domnule director, spuse Charles râzând. Voise să pară dezinvolt, dar scosese doar o lătrătură gâtuită. Câtuşi de puțin. Lucrurile merg foarte bine, domnule. De săptămâna trecută avem violă şi trompetă, aşa că în sfârşit ne putem lăuda cu o orchestră completă.

— Foarte bine.

Soames se lăsă pe spate în scaun, cu bărbia sprijinită pe arătătoarele încrucişate.

— De când eşti aici, Fuller?

— De cinci ani, domnule director.

— Cinci ani… zise Soames gânditor.

— Domnule director… începu Charles frământându-şi degetele. În legătură cu fata aceea. Îmi pare îngrozitor de rău, ar fi trebuit să detectez semnele, dar acum a fost trimisă jos, şi cred…

Directorul ridică mâna.

— Ți-am cerut eu să vorbeşti, Fuller?

— Nu, domnule director.

O tăcere apăsătoare se lăsă în cameră.

— Ia spune, Fuller. Ce impresie ți-a lăsat fata?

— Mie… ea…

Mirosea a ulei de motor, urină şi lână. Cât timp i-a luat pulsul nu şi-a dorit decât ca acea consultație să ia sfârşit cât mai repede.

— Ştim puține despre ea. Data de naştere – aproximativă. Are familie, dar s-a înstrăinat de ea.

Soames încuviință dând din cap.

— Şi din punct de vedere fizic?

— Fizic… e sub medie.

Mult sub medie. Se aşteptase să găsească un exemplar feminin de joasă speță, dar până şi el fusese luat prin surprindere. Ochii fetei erau atât de umflați, că aproape îşi schimbaseră forma, pielea pleoapelor de sus şi de jos era înroşită şi întinsă în jurul globilor oculari, conjunctiva era inflamată şi lăcrimoasă, marginile acoperite de o crustă gălbuie. Sub un ochi avea o rană deschisă, cauzată de o lovitură de pumn în partea de sus a obrazului, unde pielea plesnise.

— Uite ce e, Fuller, zise Soames privindu-l pe Charles în ochi. Nu vrem să mai fugă şi alții. Ne strică reputația. Sătenii se sperie. Înțelegi? Nu putem îngădui să se creadă despre noi că… am scăpat situația de sub control.

— Da, domnule director. Fără îndoială.

— Sper că recenta dumitale promovare nu se va dovedi o mişcare prea ambițioasă. Nu accept să dai dovadă de neglijență.

Charles dădea din cap şi se foia pe scaun.

— Înțeleg, domnule director. Nădăjduiesc din tot sufletul că nu.

— Foarte bine, Fuller, zise Soames şi dădu din mână, semn că discuția se încheiase. Asta a fost tot.

Charles se ridică în picioare. Făcu câțiva paşi nesiguri spre uşă, apoi se opri, şovăind. Nu i se întâmpla în fiecare zi să fie primit de director. Cine ştie când va mai avea ocazia?

— Domnule director… zise, întorcându-se spre el.

Soames ridică privirea, parcă uimit că încă îl mai vedea acolo.

— Da?

— Ştiu că sunteți la curent cu proiectul de lege privind limitarea numărului debililor mintali, pe care guvernul speră să-l aplice în anul care vine.

Soames înclină uşor capul.

— Dacă n-aş fi, aş intra sub incidența ei.

Charles simți că-i năvăleşte sângele în obraji.

— Desigur, domnule director, n-am avut intenția să sugerez…

— Nu-i nimic, Fuller.

— Da, domnule director. Mulțumesc. Aşadar, sunt sigur că ştiți şi despre existența Societății de educare eugenetică[2].

2. Concepție vizând ameliorarea calității populației prin măsuri cu caracter genetic (selectarea părinților, interzicerea procreării, sterilizarea etc.).

— Aşa este.

— Vedeți, domnule director, sunt membru al acestei societăți şi primesc revista pe care o publică trimestrial.

Pe fața directorului apăru o umbră de iritare.

— Unde ai de gând să-mpingi discuția asta, Fuller?

— Se va ține un congres, domnule director, vara viitoare, la Londra. Charles băgă mâna în buzunar şi scoase bucata de hârtie de care nu se despărțea de o săptămână. O netezi şi o puse pe biroul directorului. Şi… hm… m-am gândit că aş putea scrie o lucrare.

Directorul se aplecă şi citi anunțul scris.

Solicitare de disertații
Primul Congres Internațional de Eugenetică
Subiecte de importanță generală şi interes permanent

— M-am gândit că aş putea face referire la noul program de muzică din

saloane… să identific efectele benefice asupra pacienților, ca să zic aşa. M-am gândit, domnule director, cu permisiunea dumneavoastră, că aş putea…

— Fuller?

Directorul îl privea prin ochelari.

— Da, domnule director.

— Oi fi având dumneata timp de risipit ca să cugeți la cel mai bun mod de a îmbunătăți starea pacienților noştri, dar eu unul sunt prea ocupat ca să încurajez asemenea diversiuni. Chiar e nevoie să-ți aduc aminte că nu eşti în situația să-ți poți permite fantezii? Dacă mai aud de scăpări ca aceea de azi, am să fiu obligat să-ți reconsider poziția. În cel mai bun caz, aş fi nevoit să trag concluzia că îndatoririle suplimentare legate de muzică, de care se pare că te achiți cu atâta ardoare, sunt în detrimentul funcției pe care o ai de îndeplinit. Aşa că, te rog, să nu mai vorbim de disertații sau congrese.

— Da, domnule director. Desigur.

— Şi acum…

Soames făcu un semn cu mâna spre uşă.

— Mulțumesc, domnule director, zise Charles înainte să iasă, dar de această dată Soames nu mai ridică privirea.

Ella

Numai picioarele îi erau libere. Şi vocea. La început izbise cu picioarele în uşă şi strigase atât de tare, că răguşise, apoi se prăbuşise pe pardoseală, cu capul plecat între genunchi. Răceala pietrei îi pătrundea în trup. Alături era o cuvertură subțire, cenuşie, dar era împăturită, iar ea, cu brațele legate în acel fel, n-avea cum s-o despăturească.

Se auzea un zgomot repetat, ca şi cum cineva s-ar fi izbit iar şi iar de ceva moale. De undeva, din depărtare, răzbăteau până la ea şi glasuri subțiri, fantomatice. Când o aduseseră aici trecuse prin fața multor uşi, fiecare având mai multe găuri rotunde, aşa încât se gândi că acolo mai erau şi alți oameni, închişi în celulele mucegăite. În locul acesta or fi adus-o şi pe bătrâna cu şal? O fi şi ea pe undeva pe acolo, legănându-şi bebeluşul de lână mâncată de molii, ca să-l adoarmă?

Apoi, mai puternic decât orice, se auzi un zgomot pătrunzător, un fel de țăcănit, ca şi cum clădirea ar fi fost o maşinărie, şi ea s-ar fi aflat aproape de inima acesteia, aproape de mecanismele ei, de roțile ei dințate. Îşi sprijini din

nou capul de piatra rece a zidului.

Dăduse greş. Într-o clipă de naivitate crezuse că a scăpat, dar se înşelase.

„Ieri."

Să nu fi trecut decât o zi de atunci?

Era zece dimineața. Hala de filatură numărul patru, la etajul cinci al clădirii din Lumb Lane. O dimineață ca oricare alta, din cei doisprezece ani de când lucra acolo. Tocmai se întorsese la lucru după pauză, şi încă mai simțea în gură gustul acru al ceaiului şi piureului de cartofi. Probabil că o luase somnul, căci se trezise lovită peste spate cu o curea.

— Uită-te dracului la fir, îi țipase în ureche supraveghetorul.

O cuprinsese panica. Cele cincizeci de maşini țăcăneau. Poate că adormise, însă doar o secundă, nicidecum mai mult.

— Dacă te mai prind, o amenințase bărbatul, dacă te mai prind, dai de dracu', repetase, plecând mai departe, cu cureaua în mână.

Încercase să se concentreze, dar firele se subțiau şi se încețoşau în fața ochilor ei. Simțea cum capul i se apleacă şi îi cade iar în piept, parcă ar fi fost o păpuşă pe care cineva o ținea cu forța în picioare. Era primejdios. Era primejdios să adormi. În hală domnea un miros grețos, de lână şi de animal. Metalul maşinilor dogorea. Scama îi ardea ochii, şi aşa umflați.

Avea nevoie de aer, dar geamurile erau închise, opace şi murdare; imposibil să vezi cerul.

Întrebase o dată, în prima zi de lucru aici. Era mică pe atunci, speriată, şi avea opt ani.

„De ce sunt acoperite ferestrele?"

Atunci, una dintre fetele mai mari, care îi arăta ce are de făcut – cum să alerge pe pardoseala alunecoasă printre războaiele de țesut, cum să înnoade firele şi să aibă grijă să-şi bage cozile sub guler ca să nu i le prindă maşina şi să i le smulgă odată cu pielea capului –, râsese şi îi trăsese o palmă peste ceafă, spunând:

„Tu de ce crezi? Doar n-am venit aici ca să admirăm priveliştea".

Prin urmare, nimic nou în faptul că şi ferestrele din hala numărul patru erau vopsite. Iar zgomotul… Ella îşi spunea uneori că asta se fabrica în locul acela: zgomot şi pânză, dar mai ales zgomot. Era atât de mult zgomot, că îți înăbuşea gândurile, că îl auzeai țiuind şi bâzâind în urechi până şi în ziua liberă, de dimineața până seara.

Dar ieri, Ella văzuse copiii, cu fețişoarele lor trase, speriate. Le văzuse şi pe femeile mai în vârstă, îndoite de spate ca nişte saci pe jumătate goi. Cele mai

tinere se sprijineau de cadrul maşinilor de parcă, în vacarmul şi ceața din hală, se ofereau zeilor filaturii, metalului şi lânii. Văzuse cum viața trecea din ele în maşini, cum se risipeau în hala numărul patru. Şi pentru ce? Pentru cincisprezece şilingi la sfârşitul săptămânii, din care jumătate îi dădea tatălui, şi tot restul zilelor avea să fie la fel, când viața era suptă din tine, şi adormeai lângă maşină, şi erai bătută, iar ferestrele erau atât de întunecate, încât nu puteai zări cerul.

Voise să vadă cerul.

Aşa că ieri, o zi ca oricare alta, şi totuşi altfel, Ella scosese de sub masă coşul de nuiele cu mosoare goale, luase unul şi-l aruncase în geamul de lângă ea. Sticla opacă se spărsese, şi Ella rămăsese nemişcată, respirând adânc, amețită de pala de aer rece intrată în cameră. Afară se vedea linia orizontului. Şi forma întunecată a câmpiei, ghemuită, care o aştepta ca o promisiune.

Se întorsese, străbătuse hala cât era de lungă, trecuse printre femeile care o priveau cu gura căscată, printre maşinile care mergeau în continuare, cu inima bătându-i nebuneşte, trecuse prin ninsoarea de scame, iar când ajunsese la uşă o rupsese la fugă, coborâse în goană cele cinci etaje, ieşise în curte şi apoi pe poartă, păşise pe iarba măruntă şi țâşnise pe Lumb Lane, pe poarta din spate. Era o zi cu soare, senină, dar rece. Pe stradă nu se vedea nici țipenie de om. Sudoarea i se zvânta pe față.

Ridicase către cer mâinile murdare, mânjite de ulei, de parcă le vedea în vis.

Ar fi trebuit să alerge mai departe.

Îşi închipuise că nu vor veni după ea? Veniseră. Bineînțeles că veniseră. Pe scara de metal se auzeau tropăituri.

Strigaseră la ea că e nebună când o luaseră târâş de pe stradă: Jim Christy, paznicul, şi Sam Bishop, supraveghetorul. Strigaseră la ea că e nebună când o închiseseră într-o cămăruță de lângă poarta fabricii, în timp ce ea țipa, dădea din picioare şi scuipa.

— Ce te-a apucat de-ai făcut aşa ceva, țicnito ce eşti?

Şi poate că aveau dreptate, fiindcă îşi dădea şi ea seama că, la un moment dat, s-ar fi putut opri, dar acel moment trecuse, trecuse de mult, şi în loc veniseră țipetele, lovitul din picioare şi scuipatul – un râu ieşit din matcă. Îi lovise rău, îşi dăduse seama după vaietele pe care le scoseseră. Până când un pumn îi despicase pielea obrazului şi o amuțise, şi nu mai simțise decât zvâcnetul roşu, dureros, al sângelui. Până când o legaseră de o țeavă şi o lăsaseră acolo.

Numai că la vremea aceea nu mai simțea nimic.

Apoi apăruseră bărbații în uniformă.

Lumina de afară nu mai bătea decât pe tavan, şi cămăruța se cufundă în întuneric. Zgomotele amuțeau pe măsură ce se lăsa noaptea. Frigul urca prin fustă din piatra pe care era aşezată şi teama stătea ghemuită alături de ea, pe întuneric, pregătită să i se urce în poală.

„O să te trimită la Sharston, şi de acolo n-ai să mai ieşi niciodată.“

Vasăzică era nebună din cauză că spărsese un geam? Din cauză că îi lovise cu picioarele şi îi muşcase pe bărbații aceia? Doar atât era de ajuns ca să fii considerat nebun?

Se zbătu să se ridice. Îşi frecă brațele de perete, aşa încât durerea s-o țină trează.

Era aici. Cu brațele legate la spate. Nu avea decât hainele de pe ea. Într-o casă de pe o stradă din Bradford era o cameră cu un pat îngust de unde, pe fereastră, se vedea curtea. Acolo, avea haine de schimb, în camera în care dormea de când era copil, dar care nu însemna nimic pentru ea.

Simțea acum o putere care creştea în ea. Încercase acelaşi simțământ la fabrică, doar că acum era mai profund, făcând-o să ridice capul. Era singură pe întuneric, dar sângele îi pulsa în vene: era în viață. Avea să cerceteze amănunțit locul ăsta – ospiciul. Se va ascunde în ea însăşi. Va da impresia că e cuminte. Şi apoi va evada. De data asta, cu adevărat. Într-un mod la care nu se vor aştepta. Şi nu se va mai întoarce niciodată.

„Să fii cuminte.“

Aşa îi spusese mama ei – „Să fii cuminte“ –, îngropându-i fața în pieptul ei şi strângând-o aşa de tare, că nu mai putuse respira. Se agățase de ea cu degetele încovoiate ca o gheară, ca şi cum s-ar fi înecat.

Ella ştia ce însemna să fie cuminte. Ştia de când era mică. Să fie cuminte însemna să supraviețuiască. Să se uite cum era bătută mama ei şi să nu scoată o vorbă, ca să nu-i vină şi ei rândul. Să-i fie greață fiindcă era laşă şi nu făcea nimic. Să suporte loviturile fără să plângă ori să arate cât de tare o durea. Să-şi bage cozile sub guler, să-şi țină gura şi să muncească pe rupte. Zi, după zi, după zi.

Dar să fii cuminte era ceva de ochii celorlalți. Pe dinăuntru era altceva. Dar ceilalți nu aveau cum să ştie.

Charles

Trecuse de şapte când îşi termină vizitele, aşa că, atunci când ieşi afară, se înnoptase. Vântul bătea cu putere şi se lăsase frigul. Ciorile de câmp – o familie întreagă – care îşi făcuseră cuib în clopotniță, zăpăcite de vreme, i se învârteau cârâind deasupra capului. Vântul se întețise şi ploaia cădea în rafale, chiar dacă nu foarte puternice. În timp ce traversa câmpul prin iarba udă, un sentiment neplăcut de stânjeneală, ca o presimțire urâtă, nu-i dădea pace. Aşa se simțise toată ziua. Se bucură când ajunse la clădirea joasă de piatră în care locuia personalul medical de parte bărbătească. Înăuntru era beznă. În mod ciudat, azilul nu avea curent electric, aşa că infirmierilor mai tineri le revenea pe rând sarcina să aprindă lămpile cu gaz. Deseori, aceste clădiri erau ultimele în care se aprindea lumina. Pe coridorul întunecos, Charles găsi pe dibuite drumul spre camera lui, unde era şi mai întuneric. Intră şi închise uşa, căută pe pipăite un chibrit, îl aprinse şi îl apropie de lampa cu gaz agățată de perete.

Răsuflă uşurat când lucrurile cunoscute îi apărură scăldate în lumina gălbuie: căminul, pe polița căruia erau desene în cărbune făcute de pacienți, câteva cărticele de poezii, biroul lui, cu hârtiile aşezate ordonat una peste alta, vioara şi pupitrul pentru note aşezate în colț, lângă chiuvetă. Se apucase să transpună pentru vioară solo aria din *Variațiunile Goldberg*[3] scrise pentru pian, şi partitura, pe jumătate terminată, era desfăcută pe pupitru.

3. *Goldberg-Variationen* de Johann Sebastian Bach (1742), arie cu 30 de variațiuni, care a marcat un moment important din istoria acestui gen de compoziție.

Scutură haina de apa de ploaie şi o întinse pe spătarul scaunului. Bine măcar că focul era aprins – avusese cineva grijă –, aşa că, după ce învârti puțin tăciunii cu vătraiul şi mai aruncă peste ei câțiva cărbuni, focul se înteți. Îşi scoase încălțările cu un oftat de mulțumire, îşi desfăcu gulerul cămăşii şi îl puse tot pe spătarul scaunului.

Într-un colț al biroului era o piatră grea, de mărimea palmei, pe care erau scrijelite nişte semne şi care avea o mică scobitură în mijloc. Era o amintire din plimbările lui prin Rovina lui Rombald, ținutul mlăştinos care se întindea spre vest, unde se înălțau şi câteva dealuri. Numele locului se datora unui uriaş ce construise prin partea locului un drum, din care se spunea că mai rămăseseră dale mari de granit. Charles luă piatra şi o ținu în palma deschisă, simțind cum apăsarea ei rece îi risipeşte încordarea acumulată peste zi. „Viziune de perspectivă.“ De asta avea nevoie. Îl luase gura pe dinainte. Altă dată va trebui să fie mai grijuliu.

Din camera alăturată se auziră zgomote. Uşa se deschise şi se închise, după care răzbi până la el o muzică înăbuşită. Charles zâmbi. Jeremy Goffin exersa la trompetă cu surdina pusă. Seara următoare aveau repetiție cu orchestra, şi Jeremy era o „achiziție“ plină de farmec – un tânăr infirmier din Midlands, vânjos, făcut pentru terenul de sport şi stăpânirea pacienților dificili, totul cu cel mai blând şi dezarmant zâmbet pe buze. Poate că nu era cel mai bun muzician, şi totuşi Charles îl primise în orchestră. O trompetă însuflețeşte muzica. Şi are un efect salutar asupra stării de spirit.

În momentul de față, după ce lucrase cinci ani la ospiciu şi fusese promovat în mai multe rânduri, Charles ar fi putut să opteze pentru o „locuință afară“, adică să-şi găsească o casă în sat, aşa cum făceau mai toți bărbații însurați, doar că el, nefiind însurat, nu vedea nici un rost în această schimbare. Lucra deseori peste program, iar Cazarma, aşa cum i se spunea clădirii unde erau cazați bărbații, era doar la câțiva paşi, lucru foarte practic, dacă plecai târziu de la muncă. Nu avea nici un chef să risipească banii pe chirie când aici avea tot ce-i trebuia. Pe deasupra, îi plăceau farmecul monahal al camerei şi priveliştea soarelui cum apunea peste landă.

Aruncă o privire spre fereastră. Vântul prinsese putere şi izbea tot mai tare în geam. Uneori, în nopți vijelioase ca asta, când vântul şuiera peste landa din apropiere, ai fi zis că ospiciul e un loc în afara timpului, stăpânit încă de zeii din vechime, dar în seara aceea, la adăpostul camerei, auzind prin perete sunetele trompetei lui Goffin şi încălzindu-se la dogoarea unui foc vârtos, Charles era cât se poate de mulțumit.

Trecuseră cinci ani de când văzuse prima oară această cameră, cinci ani de când o măsurase cu pasul – nu avea mai mult de zece metri în lungime şi cinci în lățime. Dar sentimentul pe care îl încercase în acea primă zi nu fusese de întemnițare, ci de eliberare. Scăpase.

Şi, fiindcă veni vorba, scăpase ca prin urechile acului. După patru ani de facultate trecuse cu chiu, cu vai examenele finale, însă rezultatul nu-i dădea dreptul să se angajeze la Barts, un post pe care taică-său se zbătuse mult să-l obțină pentru el. Fusese convocat de urgență în Yorkshire.

Trebuise să dea socoteală în salon, după ce luaseră cina şi mama lui se retrăsese, înlăcrimată. Tatăl lui se postase în picioare lângă căminul care lucea de lustruit ce era. Charles, aşezat în fața lui, se simțea din nou ca la doisprezece ani, cu limba încleiată şi gâtul uscat.

— Cum a fost posibil? dorise tatăl lui să ştie, vorbind printre dinți, cu mâinile

încleştate la spate.

— Nu ştiu.

Jalnic. Însă doar atât putuse să scoată pe gură în chip de răspuns.

De ştiut, ştia însă.

De plictiseală. Se plictisise. Ascultând cursurile bombastice, greu de digerat, ținute de profesori blazați, cursuri la sfârşitul cărora jumătate din studenți erau adormiți. Chiulea de la cursuri şi se ducea la lecțiile de muzică sau la concertele de prânz ținute la Wigmore Hall. Singurul care îi stârnise interesul fusese Karl Pearson. Acesta se aşeza în fața amfiteatrului şi îşi cerceta studenții cu ochi de vultur. Vorbea despre Malthus. Despre populație. Despre imperii. Despre molime. Charles îşi amintea şi acum întrebarea pe care le-o adresase Pearson: „Vă rog să vă gândiți, domnilor, nu cumva dăm mai multă atenție creşterii animalelor decât felului cum ne creştem semenii?“

La cursurile lui, Pearson vorbea despre multe lucruri, dar, pe lângă pericolul pe care îl reprezenta omul inferior, vorbea despre omul superior şi necesitatea ca aceşti oameni superiori să „populeze lumea“. De la un curs la altul, Charles se mutase tot mai în față, până ce, după câteva luni, când seria de cursuri luase sfârşit, îşi stabilise locul, pe care nimeni nu îndrăznea să se aşeze, cam în mijlocul celui de-al doilea rând. Stând acolo şi ascultându-l pe Pearson i se părea că, în mod inevitabil, va ajunge şi el să facă parte din categoria aceasta a oamenilor superiori; va fi suficient să stea cât mai aproape de acesta, ca transformarea să se producă.

Numai că acum, stând în fața tatălui său, se simțea cum nu se poate mai departe de acel om superior.

— Uite ce-am hotărât, îl anunțase tatăl pe un ton categoric. Unu: ai să iei mesele acasă. Doi: ai să-ți petreci zilele la Biblioteca Centrală, studiind pentru examene, pe care ai să le dai din nou la sfârşitul verii şi la care ai să excelezi. Trei: n-ai să mai primeşti alocația.

După ce îi adusese noile reguli la cunoştință, tatăl lui îl lăsase singur să cugete la viitor. Charles se holba la aspidistrele luxuriante care creşteau ca în junglă în aerul umed şi cald din încăpere.

— Nu pot rămâne aici, le mărturisise. Am să mă sufoc. Am să mor.

Dar aspidistrele, după cum le era obiceiul, mulțumite de ele însele, rămaseră tăcute şi nu catadicsiră să-i dea vreun răspuns.

La bibliotecă îşi alese o masă aflată în fundul sălii de lectură, deschise conştiincios manualele, dar, când îşi aruncă ochii pe pagini şi văzu desenele cu

secțiuni transversale prin ficat, limfă sau os, simți cum îl cuprinde disperarea. Ducea dorul Londrei. Îi lipseau concertele. Chiar dacă avea să treacă cu bine peste vară şi peste acest examen, viitorul nu îi rezerva decât alte şi alte examene. La drept vorbind, nici măcar nu ştia dacă îşi dorea să fie doctor. I-ar fi plăcut mult mai mult să găsească o cale de a se ocupa de muzică. Ştia că are talent, poate nu un talent *deosebit*, dar îndeajuns cât să cânte poate într-o orchestră, nu vioara întâi, nu, în nici un caz, nici măcar a doua, dar îndeajuns cât să fie un violonist sârguincios alături de alții ca el.

Îi cam dădea târcoale o durere de cap, aşa că puse cărțile maldăr, asemenea unui zid de apărare ridicat la marginea mesei, îşi sprijini capul pe brațele încrucişate şi adormi.

În seara aceea, după ce luase cina împreună cu familia, masa fusese strânsă şi nu-i mai rămânea nimic de făcut decât să se retragă în camera lui, ca să „studieze“, Charles deschise fereastra, scoase picioarele afară şi se aşeză pe pervaz. Îşi luă vioara, o sprijini de bărbie, legănă arcuşul în mână şi interpretă aria cu variațiuni a lui Bach pentru câmpurile de la marginea orăşelului Roundhay. Iar în timp ce cânta, când îşi vărsa sufletul în aerul fierbinte de iunie, Charles nu mai era acelaşi, înceta să fie băiatul singuratic în vârstă de zece ani, care îşi inventa prieteni cu care să se joace, sau şcolarul de doisprezece ani care era dat afară din şcoală şi adormea plângând, ori tânărul de douăzeci şi doi de ani care se întorsese acoperit de ruşine în casa pe care o ura. Când cânta la vioară era altcineva, cineva care izbutise, care nu dezamăgea.

Şi aşa i se scurseră zilele de atunci încolo: cânta la vioară până noaptea târziu, dormea pe apucate, uneori chiar deloc, apoi se târa până la bibliotecă, unde moțăia, fără să mai deschidă cărțile, ca să să-şi mai vină în fire după ce stătuse treaz toată noaptea, cântând. Dacă nu se gândea mai departe de ceea ce făcea şi de momentul de față, viața era acceptabilă, însă dacă privea spre viitor, i se părea că soarta îşi încleştează ghearele în jurul lui, sufocându-l. Nu avea să reuşească să-şi îmbunătățească notele la examene, cel puțin de atât era sigur. Şi atunci, ce urma să se aleagă de el?

Apoi mai era şi problema banilor. Alocația lui nu fusese cine ştie ce, dar acum nu mai avea nimic, nici un ban ca să se aboneze la o revistă sau să cumpere bilet la un concert; nu-şi putea permite nici unul din mărunțişurile care fac viața suportabilă.

Se apucă să citească ziarele de la bibliotecă, urmărind mai ales ofertele de

serviciu şi notându-şi-le pe cele care i se păreau interesante. Bunăoară: „Angajăm artişti de circ!“ (Încercui semnul exclamării, care părea să promită o viață aventuroasă şi palpitantă.) sau „Ucenic patiser“.

Pe marginea notițelor se desena pe el însuşi: o siluetă schematică, îmbrăcată ca un maestru de manej, sau purtând pe cap o bonetă din acelea ciudate cum au bucătarii. Dar de cele mai multe ori ofertele de serviciu îl făceau să se gândească la un viitor încă şi mai deprimant şi strâmtorat decât cel de acum: nenumărate posturi de funcționar – un birou printre multe alte birouri prăfuite, oameni cocoşați deasupra catastifelor, adunând coloane de cifre de dimineața până seara. Cu toate astea, îşi nota salariul şi îşi închipuia cum ar fi să aibă bani, scriind pe marginea foii de caiet liste cu ce ar fi vrut să facă:

1. Să merg la Londra o dată pe lună.
2. Să asist la conferințele publice ale lui Pearson.
3. Să stau la hotel şi să merg la Wigmore Hall[4].

4. Sală de concerte din Londra, devenită celebră în Europa, în secolul XX. (N. red.)

4. Să nu mai pun în viața mea piciorul într-o sală de curs.

Apoi, pe la mijlocul verii, într-o dimineață când rămăsese aproape singur la bibliotecă, printre vrafurile de cărți, şi doar praful se mai mişca în jur, ochii îi căzură pe câteva rânduri din ziar:

Personal de îngrijire. Bărbați sau femei.
Să ştie să cânte la un instrument.
Azilul Sharston.

Salariul era mic, dar oricum însemna mai mult decât îi dăduse taică-său vreodată, iar în suma respectivă erau incluse masa, casa şi uniforma, precum şi o „bonificație pentru bere“. Căutau oameni care să poată începe lucrul imediat şi chemau doritorii la un interviu în Leeds, săptămâna următoare. Charles sări în sus şi, ajuns acasă, urcă scara câte două trepte odată, se închise în dormitor şi exersă la vioară cinci ore fără întrerupere.

Când se duse la interviu, în sala de aşteptare mai erau doi bărbați şi o femeie, îmbrăcați în haine ponosite, peticite şi răspeticite. Se vedea cât colo că erau săraci care-şi câştigau pâinea cu sudoarea frunții. Aşteptă, trepidând, cam un

ceas, timp în care din camera de alături răzbăteau voci de alto şovăitoare şi țipete de clarinet, iar când îi veni şi lui rândul, se aşeză tremurând în fața a trei bărbați palizi la față, cu expresii severe. Începu să le spună ce şcoală urmase, ce facultate, cum devenise doctor, dar nu chiar pe de-a-ntregul, până când unul dintre ei, un bărbat cu nas îngrozitor de borcănat, dăduse din mână, făcându-i semn să tacă, de parcă tot ce le spusese nu avea însemnătate pentru ei.

— Mulțumesc, doctore. Vorbea cu un puternic accent de Yorkshire. Este suficient. Acum, dacă se poate, v-am ruga să ne cântați un vals.

Charles rămase cu ochii la ei, apoi îşi drese vocea.

— Desigur, domnule.

Se aplecă, deschise cutia şi scoase vioara, o puse sub bărbie şi cântă câteva măsuri dintr-un vals de Strauss.

Bărbații se priviră unul pe altul. Îi cerură să mai cânte ceva, şi el alese o bucată de Thomas Morley. Îi oferiră pe loc postul.

— Numai că, luând în considerare aptitudinile dumneavoastră, domnule doctor Fuller, credem că medic-şef adjunct ar fi postul care vi s-ar potrivi.

Mama lui plânsese când îşi luase rămas-bun; bărbia îi tremura deasupra gulerului înalt al rochiei, iar în pumn strângea o batistă.

— E un loc înfiorător. De ani de zile aud poveşti cu grozăviile care se petrec acolo.

Şi totuşi, stând acum aici şi ascultând vântoasa de afară, Charles zâmbea.

Mama lui se înşelase.

Când ajunsese prima oară acolo rămăsese cu gura căscată văzând atâta splendoare. Venise dinspre sud, pe drumul principal. La vest se zărea Rovina lui Rombald, iar clădirile i se părură o apariție de vis: atât de întinse, că nu le putea cuprinde dintr-o singură privire, construite din aceeaşi gresie ca morile din Yorkshire; turnulețele şi cupolele se profilau pe cer, înconjurând turnul cu ceas, înalt cât zece etaje, şi toate laolaltă semănau mai degrabă cu un castel din basme sau cu un vast conac de la țară.

Vara era în toi, şi straturile debordând de trandafiri înfloriți erau tivite cu levănțică. Pe pajişte erau împrăştiați mulți oameni care lucrau stând în patru labe. La prima vedere ai fi zis că sunt grădinari, dar apoi băgai de seamă că în preajma lor stăteau infirmieri care îi supravegheau îndeaproape, şi înțelegeai că sunt pacienți. Charles îi privi fascinat când trecu pe lângă ei. Unii păreau bolnavi, dar majoritatea păreau în totalitatea facultăților mintale, dădeau din cap şi îi zâmbeau politicos, când ajungea în dreptul lor. Alături de masiva uşă de la

intrare, proaspăt vopsită, era prins în perete un clopoţel. Sună, şi în cadrul uşii îşi făcu apariția un portar îmbrăcat în redingotă, purtând la brâu un ceas cu lanț şi un ac enorm la cravată. Portarul făcu o plecăciune adâncă şi întrebă cu voce răsunătoare:

— În ce problemă, domnule?

Charles îşi spuse numele şi porni să facă turul azilului, însoțit de portarul care se dovedi a fi un ghid cât se poate de priceput şi o prezență agreabilă. Azilul era năucitor de mare – coridoare al căror capăt de-abia dacă se zărea („Cel mai frumos exemplu de coridoare radiale, domnule.“). O cămară unde erau păstrate doar şuncile, alta doar pentru lapte, alta pentru brânzeturi („Avem turma noastră de vaci de lapte din Ayrshire, le veți vedea când veți vizita fermele.“). O încăpere pentru prelucrarea legumelor („şase sute de acri cu totul“) şi alta plină cu carcase de animale atârnate în cârlige („de la abatorul nostru“). Din alta se răspândea mirosul dulceag de pâine dospită, venind de la grămezile de pâini („Tot porumbul şi grâul vin de pe câmpurile noastre.“). Bucătării cu nişte cuptoare enorme, fiecare de două ori mai mare decât bucătărioara mamei lui; o cămară pentru majordom; un bufet pentru veselă; o bibliotecă; încăperi în care medicii-şefi luau masa; camere elegante în care directorul şi ceilalți doctori îşi primeau pacienții; şi, în sfârşit, o sală de reuniune de şase pe zece metri.

— Cât de numeros e personalul medical?

— Un director, domnule. Patru medici-şefi. Patru medici-şefi adjuncți, ca dumneavoastră. O sută şaptezeci de infirmiere şi infirmieri şi optsprezece funcționari.

Apoi vizitară aripa unde locuiau pacienții („toate saloanele dau spre sud“), camerele de zi ale bărbaților, rezervele („unsprezece cu totul“), vastele săli de mese.

— Şi câți pacienți de sex bărbătesc avem?

— Cam o mie, domnule doctor.

— Şi femei?

— Cam tot atât.

Saloanele dădeau în săli de baie pentru pacienți, fiecare având patru căzi, toalete cu canalizare şi chiuvete de marmură cu robinete de alamă („Toată apa vine din rezervorul nostru, domnule doctor. E apă de izvor.“).

Ceea ce uimea nu erau doar dimensiunile, ci şi grija pentru detalii. Kilometrii de coridoare erau pardosiți cu gresie, iar partea de jos a pereților era acoperită cu faianță („Faianță de Burmantofts, domnule doctor, vedeți plăcile de faianță

smălțuită? Sunt vestite în lumea întreagă, dar fabricate la Leeds.“). Plintele şi cadrele uşilor erau din lemn de stejar lustruit, în tavanele boltite erau nenumărate lucarne, iar holul de la intrare avea un superb mozaic din marmură („Adus anume din Carrara. Cred că e un loc din Italia, domnule doctor.“). În fine, chiar în centrul azilului, constituind din multe puncte de vedere, însăşi inima acestuia, după cum începuse să înțeleagă Charles, se afla ceva neaşteptat: o magnifică sală de bal, lungă de vreo patruzeci de metri şi lată de cincizprezece, cu o estradă la un capăt.

Cele şaisprezece ferestre înalte, arcuite, aveau vitralii încântătoare, pe care erau pictate păsări şi rugi de mure. Lumina soarelui văratic inunda podeaua ringului de dans, crăpată pe alocuri. Deasupra, o galerie cu arcade se întindea pe toată lungimea sălii. Tavanul, uşor curbat, era mărginit de panouri aurite.

— Şi toate astea sunt pentru pacienți?

— Pentru pacienți, domnule doctor, într-adevăr, răspunse portarul cu mândrie în glas.

Charles era uluit, nu-i venea să-şi creadă urechilor.

Până să ajungă în camera lui şi să rămână singur, străbătuse mulți kilometri, picioarele îl dureau, şi abia dacă mai putea merge. Se afla în aceeaşi cameră în care fusese condus în prima zi, o cameră spartană, dar din care nu lipsea nimic din cele trebuincioase. Plimbându-şi palma peste cuvertura aspră, reglementară, Charles era copleşit de un sentiment de uşurare. Scăpase de familia lui. Smulsese cârma vieții sale din mâna tatălui.

Iar acum se afla aici, cinci ani mai târziu, ajunsese medic-şef, cu un salariu de cinci lire pe săptămână, şi, de curând, fusese numit şef de orchestră şi director muzical. Primul lucru pe care îl făcuse după ce îşi luase postul în primire fusese să instituie un program de cântat la pian în camerele de zi – o oră pe săptămână în fiecare, întreg programul fiind susținut de el. Era încredințat că vede deja un efect pozitiv asupra pacienților. Avea planuri mari şi cu orchestra: era hotărât ca, sub oblăduirea lui, sala de bal să învie şi să trepideze de o viață cum nu mai cunoscuse până atunci.

Charles se ridică în picioare, scoase hârtia cu solicitarea pentru disertații din buzunar, o netezi şi o puse pe masă, apoi aşeză peste ea piatra adusă din Rovina lui Rombald.

Răbdare.

Simțea că avea să se întâmple ceva. Poate că, în sfârşit, va avea prilejul să-şi ocupe locul cuvenit în panteonul oamenilor superiori.

Ella

A doua zi, când lumina palidă a dimineții pătrunse în cămăruță, auzi paşi oprindu-se în fața uşii. Ella se strădui să se ridice cât de cât, cu toate că nu putea să se mişte din locul unde stătuse întinsă. Picioarele îi erau înțepenite. Abia dacă ațipise în noaptea aceea.

— Ella Fay? Vino cu noi.

Încercă să țină minte pe unde mergeau, să memoreze drumul, ca să-l poată reface: de-a lungul coridorului întunecat de la subsol, prin fața uşilor cu găuri, apoi sus pe scări, în lumina verzuie. Apoi pe un alt coridor, cu tavan înalt, sprijinit pe bârne. În scurtă vreme trecuseră de atâtea uşi, că le pierdu numărul. Îi era greu să meargă. Se poticni de câteva ori, dar infirmierele o prinseră înainte să cadă, o traseră în sus, strângând-o tare de brațe şi ciupind-o. În cele din urmă ajunseră în camera unde fusese în prima noapte, doar că acum şirurile de paturi erau goale. În încăpere se aflau doar câteva femei, care frecau podelele, aşezate în patru labe. O duseră pe lângă ele într-o cameră alăturată, unde văzu patru căzi de baie, dintre care una era plină.

Aşezate în spatele ei, infirmierele desfăcură legăturile cu degete dibace, dar brutale, îi traseră cămaşa peste cap şi i-o scoaseră. Ella se aplecă în față şi căzu în genunchi. Brațele îi atârnau grele, neputincioase. Parcă nu erau ale ei. Era o senzație aşa de ciudată, încât nu-şi putu stăpâni un țipăt.

— Scoate-ți hainele, îi zise infirmiera irlandeză şi o trase în sus, în picioare.

— Nu-mi pot mişca brațele.

— Hai.

Infirmiera se aplecă spre ea şi îi desfăcu nasturii rochiei cu gesturi bruşte. Desprinsă de trup, rochia îi căzu în jurul picioarelor, grea ca o apă. Corsetul şi jupa i-au fost trase în sus şi scoase peste cap, pantalonii, traşi în jos, şi se văzu nevoită să rămână aşa goală, tremurând, simțind cum mirosul acru al trupului ei se răspândeşte în aer.

— Hai, intră în cadă.

Încrucişând brațele peste piept, Ella intră în apă. Simți căldura în jurul gleznelor.

Infirmiera plescăi nemulțumită din buze.

— Hai, intră cu totul. N-ai cum să te cureți dacă stai în picioare.

Ella izbuti să se lase jos în apă.

— Ai zece minute, zise infirmiera. Şi ai grijă să te săpuneşti.

Plecă, păcănind din tocuri pe pardoseală. Ella întoarse capul după ea. Parcă nu încuiase uşa, dar pe acolo nu ajungea decât în salon. Iar ferestrele din fața ei erau mari, dar zăbrelite.

Se lăsă încet, încet în apa caldă, mişcându-şi degetele umflate ca să le dezmorțească şi scrâşnind din dinți de durere. Puțin câte puțin se întinse cu totul în cadă. Îşi privi trupul cu un fel de curiozitate; nu se mai văzuse niciodată aşa. Picioarele îi erau pline de noroi, genunchii, după ce căzuse, erau acoperiți de tăieturi şi zgârieturi din care ieşeau firicele de sânge, ce se dizolvau în apă ca mici norişori roşii. În rest, pielea era albă, aproape albăstrie; nu văzuse lumina soarelui, şi nici nu trebuia s-o vadă. Acolo unde picioarele se uneau cu trupul, părul plutea în apă asemenea unei plante acvatice negre. În partea de sus a brațelor avea vânătăi purpurii şi maronii. Îşi pipăi obrazul cu degetele, strâmbându-se de durere când atinse carnea umflată.

Dincolo de fereastră se vedea ceva verde, o nuanță întunecată în lumina slabă, iernatică, dar măcar era ceva verde. În depărtare se zăreau dealuri învăluite într-o ceață subțire ca un abur. Rămase cu privirea la acel lucru verde, fără să se mai mişte, atât de multă vreme, încât atunci când infirmiera se întoarse, apa se răcise şi deasupra făcuse o pojghiță sleită.

— Grăbeşte-te. Pune-ți asta pe tine.

Femeia adusese o uniformă. Pe buzunarul de la piept era scris „Azilul Sharston“.

Îi era greu să se îmbrace fiindcă amorțeala din brațe încă nu-i trecuse. După ce o privi nerăbdătoare câteva clipe, infirmiera îi dădu mâinile la o parte şi se apucă să-i încheie ea însăşi nasturii hainei. Îmbrăcămintea era curată, dar decolorată şi subțiată de atâta purtare, şi Ella se întrebă câte persoane or fi purtat-o înaintea ei.

Apoi infirmiera se aplecă şi-i îndesă picioarele în nişte ghete cam strâmte, după care o îndemnă:

— Stai jos. Şi scoase un ac şi ață din buzunarul şorțului. Are să te doară.

Ella îşi muşcă obrazul pe dinăuntru când acul îi trecu prin piele. Dar femeia termină repede treaba. Măcar atât.

— Cât durează? o întrebă după ce sfârşise.

— Ce anume? zise infirmiera, care se ridică în picioare şi trase de guler ca să i-l îndrepte.

— Cât durează până când pot pleca?

Infirmiera rânji, dezvelindu-şi dinții înnegriți.

— Depinde. Majoritatea sunt mutați. În salonul cu bolnavi cronici. Şi acolo rămâi.

„Nu."

„Eu, una, nu."

Infirmiera o duse într-o încăpere şi stătu deoparte, privind cum un bărbat o împinge într-un scaun având chingi de-o parte şi de alta. După ce o legă, se aşeză în spatele unui aparat de fotografiat care o orbi cu o explozie neaşteptată de lumină.

Când se întoarseră în salon, cinci femei frecau podelele, stând în genunchi. Ella le privi cu atenție, dar Clem nu se afla printre ele.

— Ia-o, zise infirmiera, arătându-i o perie pusă alături de găleată.

Ella se supuse şi se aşeză în genunchi lângă celelalte femei. Abia putea ține peria în mână, însă o muie în apa din găleată şi se puse pe frecat până când podeaua din jurul ei se udă, devenind întunecată la culoare. În spate simțea ochii infirmierei ațintiți asupra ei. Numai că ea ştia ce face, ştia cum să se poarte, cum să fie vrednică, aşa că infirmiera plecă la un moment dat.

După masa de prânz au fost mânate toate spre camera de zi, care era vopsită în cafeniu şi avea zăbrele la ferestre. În încăpere domnea un miros greu, rânced, mai rău chiar decât în salon. La capăt, într-un colț, era un pian şi, într-o colivie, o pasăre micuță, galbenă. În cămin, în spatele unui grilaj închis cu lacăt, ardea focul. Clem se afla şi ea acolo, aşezată lângă pian, aplecată deasupra unei cărți. Când o văzu, Ella simți că-i mai vine inima la loc.

Nu departe de Ella stătea cineva care mormăia fără încetare:

— Capul. Fierbe capul. Îmi fierbe capul, capul, capul.

Femeia ridica mereu mâna şi se trăgea de păr. Pe alocuri, pielea capului, complet lipsită de păr, lucea. În poala femeii se adunase un ghemotoc de fire încâlcite.

Altă femeie stătea în picioare lângă un scaun, cu ochii ațintiți asupra unui punct din fața ei, făcând aceleaşi mişcări cu mâinile şi brațele, iar şi iar. Ella îşi mută privirea, dar ceva o făcu să se uite din nou la ea. Văzu cum femeia întinde mâna, ca şi când ar fi tras de nişte fibre, ca să verifice rezistența firului. Erau gesturile pe care le făcea o filatoare de la fabrica unde lucrase ea. Înainte şi înapoi. Înainte şi înapoi. Căuta firele rupte. Se uita la firul gros şi pufos de lână cum se face tot mai subțire şi mai subțire, până când nu mai puteai vedea nimic

desluşit.

— Şi de ce zici că te afli aici?

Ella se întoarse. De cealaltă parte stătea o femeie în vârstă, sfrijită, cu părul atârnându-i în şuvițe slinoase, ca nişte zdrențe. Obrazul îi era sluțit de un semn roşu. Avea în față o măsuță şi o grămadă de mărgele pe care le aranja în grămăjoare după culoare: roşii, galbene, verzi.

— Am spart o fereastră, îi răspunse Ella. Dar tu?

— Am băut un păhărel de amoniac, spuse femeia cu glas subțire, pe un ton nepăsător. Mi s-a părut că sunt altcineva.

„Mi s-a părut că sunt altcineva." Da, trăise pe pielea ei sentimentul ăsta.

— Tu pe cine ai? întrebă femeia.

— Cum adică?

— Afară. Ca să se intereseze de tine. Eu le am pe fete. Fetele mele o să vină să mă ia în curând.

Ella ridică din umeri.

— Atunci, să ai grijă. Femeia se opri din aranjat mărgele şi se aplecă spre ea. Nu e bine să fii cu ăia duşi. De acolo nu ieşi decât cu picioarele înainte. Dacă nu vine nimeni să te ia, te bagă într-o groapă împreună cu alți cinci. Fără nici un nume. Acolo îi ucid. Acolo ucid bebeluşii.

Privirea femeii se schimbase; ochii îi erau acum sticloşi, morți, ca ai peştilor lăsați prea multă vreme pe tarabele din piața St. James.

Scaunul de lângă Clem rămăsese gol, aşa că Ella se ridică şi se îndreptă repede într-acolo.

— Pot să mă aşez aici?

Clem ridică ochii şi îi aruncă o privire rece.

— Dacă vrei, spuse, şi se întoarse la cartea pe care o citea.

Câteva clipe, Ella o privi cum citeşte, după care rupse tăcerea:

— M-au închis într-o cameră cu fereastră şi cu…

— Două găuri în uşă. Clem băgă degetul între pagini şi ridică privirea. Ştiu. Dar n-ai stat prea mult acolo, nu?

— O zi şi o noapte, zise Ella înciudată.

— Păi, cum am zis şi eu. Nu foarte mult.

Clem se concentră din nou asupra cărții. Când ridică mâna ca să dea pagina, Ella îi zări încheietura, brăzdată de mai multe linii roşii, ca nişte zgârieturi. Parcă simțindu-i ochii ațintiți asupra ei, Clem îşi trase mâneca şi acoperi semnele.

Ceva mai târziu în după-amiaza aceea îşi făcu apariția doctorul. La intrarea lui aproape că se lăsă tăcerea în cameră. Sporovăiala femeilor se domoli până nu se mai auzi decât un murmur nedesluşit, înfrigurat. Doctorul se adresă infirmierelor, arătând din când în când cu degetul către una sau alta dintre femei. „Care e situația cu ea?“ părea să spună, „sau cu ea?“ Infirmierele încuviințau mişcând din cap în sus şi-n jos, zâmbind sau clătinându-l în chip de răspuns.

După aceea doctorul se plimbă printre paciente, le puse scurte întrebări, le pipăi gâturile, notă câte ceva într-un carnețel. Când ajunse în dreptul lor i se adresă lui Clem:

— Iar citeşti, domnişoară Church?

Clem aprobă din cap şi se îmbujoră puțin.

— Ai grijă, făcu doctorul fluturând un deget spre ea. Nu cumva, într-o bună zi, să nu mai poți ieşi din cărțile alea.

Clem era cât pe ce să-i dea un răspuns, dar privirea doctorului se mută la Ella.

— Domnişoară Fay, spuse încruntându-se. Sper că te-ai mai calmat acum.

Ella îşi simțea inima bătându-i nebuneşte, dar o imită pe Clem şi rămase la fel de tăcută ca ea, cu mâinile încrucişate în poală, îndreptându-se puțin de spate.

Doctorul zăbovi cu privirea asupra ei o vreme, după care zise:

— Bine. Foarte bine. Notă ceva în caiet şi îl băgă în buzunar. Şi acum cred că e timpul pentru un pic de muzică, zise şi se duse la pian, unde se aşeză cu spatele la cameră şi ridică capacul.

Se auzi muzica, la început blândă, apoi ca o revărsare de apă, ca nişte valuri care ieşeau din pian şi se prelingeau până la locul unde stăteau ele. Chiar atunci se deschiseră uşile salonului şi apărură doi infirmieri, scunzi şi bine legați, în uniformele prea strâmte pentru ei. Erau aceeaşi bărbați care o aduseseră aici.

— Cine sunt? o întrebă Ella pe Clem, care ridicase capul şi îi urmărea, la rândul ei, cu privirea.

— Au venit să-i ia pe unii la salonul de bolnavi cronici.

— Şi cine ajunge acolo?

Clem ridică din umeri, dar când răspunse, vocea îi era gâtuită:

— Nu ştim decât când îi iau de aici.

La celălalt capăt al încăperii, bătrâna care visa să plece în Germania, cu părul tot prins în codițe, se ridică de pe scaun şi se îndreptă cu paşi hotărâți spre infirmieri. La început Ella crezu că se oferă să meargă cu ei, însă bătrâna închise ochii şi începu să se legene; ținea mâinile la piept şi le flutura, asemenea unor aripi de pasăre. Dansa. Dansa pe acordurile de pian.

Infirmierii se îndreptau spre locul unde stăteau ele. Ella simți cum i se strânge stomacul, dar bărbații trecură pe lângă ea, îndreptându-se spre o femeie micuță, cu păr tuns scurt, care stătea prăbuşită în scaun; pe fața ei nu se putea citi nimic. Când infirmierii se aplecară spre ea, femeia începu să plângă încetişor şi s-o strige pe maică-sa în timp ce era luată de pe scaun.

Bătrâna cu codițe se mişca mai cu foc acum, ridica şi cobora mâinile şi picioarele, se învârtea pe loc.

Bărbații se întoarseră, şi infirmierele arătară spre filatoare. O luară pe sus, iar ea începu să se vaite ca o sălbăticiune şi să se zbată ca să scape din mâinile lor.

— Ausă-mitaiestomacu. Amocămăruțăacolo. Dada. Peacolointră. Peacolointrăspiritele.

Când trecu prin fața lor, târâtă de cei doi infirmieri, o spaimă animalică i se citi în privire.

După ce infirmierii ieşiră se opri şi muzica, deşi sunetul ei stăruia încă în aer; din față se auziră câteva aplauze răzlețe.

— Mulțumim tare mult, domnule doctor, se auzi vocea infirmierei irlandeze. A fost minunat. Spuneți şi voi, nu-i aşa c-a fost minunat?

— Chopin, murmură Clem, aruncându-i o privire încărcată de ură. *Balada stropilor de ploaie*. Da’ tu n-ai de unde să ştii.

Doctorul se ridică, îşi adună partiturile, apoi făcu o mică plecăciune, ceea ce îi dădu un aer oarecum caraghios. Undeva departe se auzi un ceas bătând ora trei. Ella lăsă privirea în jos. În palmă avea urme adânci, lăsate de unghiile înfipte în carne. De câtă vreme se afla acolo? Ridică ochii şi se uită în jur: la Clem, adâncită în cartea ei, la femeile care se trăgeau de păr, la cele care stăteau privind în gol.

Panica îşi înfipse adânc rădăcinile în ființa ei.

John

Vremea se schimbase; rafalele de ploaie venite dinspre landă izbeau cu furie în geamuri, aşa că nu se mai putea munci afară, nici măcar la săpatul mormintelor, fiind nevoiți să-şi petreacă timpul în camera de zi, ai cărei pereți vopsiți în culori închise absorbeau lumina.

El stătea în colțul lui, ținându-se cât putea de departe de ceilalți. În camera de zi, lungă şi îngustă, domnea o regulă: cei cu mintea rătăcită erau aduşi în cărucioare în fiecare dimineață, aşezați într-o jumătate a încăperii, şi acolo

rămâneau. Epave umane, măcinate de boală, cei mai mulți nu-şi aminteau nici măcar cum îi cheamă. Pe măsură ce timpul se scurgea, mirosul din cameră devenea tot mai greu: sudoare şi tutun, pe lângă duhoarea celor care nu-şi puteau purta singuri de grijă. Ochii începeau să-ți lăcrimeze şi ți se strângea stomacul de greață.

În mijlocul camerei era o linie invizibilă, dar cu o putere mai mare decât dacă ar fi fost desenată cu catran, iar cei de pe partea lui John n-ar fi trecut-o în ruptul capului, nici chiar dacă o bilă de biliard ar fi căzut de pe masă şi s-ar fi rostogolit într-acolo. De partea asta, începând de la cămin, se aflau ei, restul. Nu erau într-o stare aşa de proastă ca ceilalți, probabil, dar asta nu însemna mare lucru. Unul se dădea drept bătrânul soldat şi nu vorbea decât de paştuni[5] şi îşi petrecea ore în şir dându-şi ghetele cu cremă, ca să fie gata de bătălie. Despre un moşuleț ştirb, pe nume Foreshaw, se spunea că era în azil încă de când se deschisese, cu aproape treizeci de ani în urmă, şi că, odată, băuse sângele unei oi. Mai era o mână de irlandezi, dintre care unul, dacă e să judecăm după accent, nu putea să se tragă decât din aceeaşi parte a comitatului Mayo ca John însuşi. Şi, cu toate că nu-l mai întâlnise până atunci, John îi cunoştea prea bine expresia chinuită, neastâmpărul ochilor, de parcă lumea era o capcană gata să se închidă în jurul lui; le văzuse pe atât de multe fețe, că le pierduse numărul. Şi pe cele mai multe dintre ele, aceeaşi uimire, de parcă erau incapabili să înțeleagă cum de ajunseseră acolo.

5. Populație iraniană care locuieşte în Afganistan şi Pakistan; frontiera dintre cele două țări, negociată în 1893 de un reprezentant al imperiului britanic, a rămas până astăzi o chestiune litigioasă.

Nu privea înspre ei, înspre partea lor de cameră, decât dacă era nevoit; prefera să stea în colțul lui, lângă canar. Aici era mai puțină lumină şi mai multă linişte. Întotdeauna şterpelea o bucățică de pâine de la micul dejun, o ascundea în buzunar şi i-o aducea păsării. Lângă locul unde stătea el se găseau un raft de cărți, câteva ziare vechi, o masă de biliard ponosită, câteva tacuri fără vârf şi un pian de care nu se atingea nimeni niciodată.

John răsfoia ziarele. Erau vechi de mai multe zile şi aveau deja foile scorțoase, dar cel puțin îşi umplea timpul cu ceva, chiar dacă nu găsea în ele nimic din ce voia să afle: meciuri de fotbal ținute cu mult timp în urmă, situația din Irlanda, o crimă comisă de un naționalist irlandez la nici opt kilometri depărtare de locul unde copilărise. Numele de familie îi era cunoscut. Puse ziarul la loc pe masă.

— Mai povesteşte-ne o dată, Dan.

John ridică privirea şi văzu că cel care vorbea era Joe Sutcliffe. Venise de curând aici, un tânăr slăbănog care tremura tot timpul, ca un pomişor în bătaia vântului.

— Mai spune-ne despre fata care a fugit din azil.

— Ei, era o frumusețe, pe cuvânt. Dan stătea în mijlocul camerei, bine înfipt pe picioare, şi vorbea pe îndelete unui mic grup de bărbați. Venea aşa de repede spre noi, de ziceai c-o să-şi ia zborul. Şuvițele de păr i se zbăteau în jurul capului ca nişte şerpi. Întâi am crezut că e o *doña* spaniolă. Ori o regină irlandeză. Nu-i aşa, John, flăcăule?

John nu răspunse. N-aveau nevoie să le mai dea şi el apă la moară.

Se înserase, şi fiindcă vremea nu se îndrepta, bărbații se apucară să joace cărți, aplecați deasupra mesei pliante din mijlocul încăperii. Jucau pe țigări, ori chibrituri, ori pe amândouă. Infirmierii se făceau că nu-l văd pe Dan cum amestecă pachetul de cărți vechi, pătate, şi le împarte cu viteza cu care trage un pistolar. De unde stătea, John vedea ceea ce alții nu puteau zări: cărțile pe care Dan le ținea ascunse în mâneci, pregătit să le scoată ca să facă o chintă roială.

Când şi când, după ce se lăsa rugat îndelung, John li se alătura şi juca o mână, două. Cât jucau nu se opreau din fumat. Fumau de parcă-i plătea cineva pentru asta. Rupeau paginile cărților ferfenițite, le tăiau fâşii şi le foloseau ca să răsucească țigări. Fumau pachetele de tutun până la ultima fărâmiță şi apoi se târguiau ca să mai facă rost de altele.

Joi veni doctorul în salon, se învârti printre pacienți, şi, după ce termină de pipăit gâturi şi de luat pulsuri, se întoarse în colțul unde stătea John.

— Ce colț întunecos ți-ai ales! Doctorul băgă mâinile în buzunare, privind la picăturile de ploaie care se izbeau de geam. Se uită la John cu coada ochiului. Cum spuneai că te cheamă?

— Mulligan.

— A, da, Mulligan. Acum îmi amintesc. Îți place muzica, domnule Mulligan?

— Destul de mult.

— Destul de mult, repetă zâmbind. Bun. Pentru mine e de-ajuns.

Se aşeză la pian şi aşteptă câteva clipe cu degetele deasupra clapelor înainte să le atingă şi să înceapă să cânte.

Când se auzi muzica, mulți dintre bărbați întoarseră capul înspre pian. La celălalt capăt al camerei, tăcerea se lăsă printre cei cu mintea dusă. Jucătorii lăsară cărțile pe masă şi se rezemară de spătarele scaunelor.

John închise ochii. În spatele pleoapelor era un drum, şerpuind printre dealuri.

Dimineață.

Ploaia oprindu-se. Norii retrăgându-se şi soarele, scăpat din închisoare, alunecând pe cer. Tufele de grozamă cântându-şi galbenul după ploaie.

Trase în piept mirosul cerului nesfârşit, al drumului. Iar când muzica se opri, rămase unde era, cu ochii închişi, învăluit în starea pe care i-o dăduse.

— Te simți bine, domnule Mulligan?

Deschise ochii. Nu se mai vedea nici un drum. Doar capătul oricăror drumuri. Doar această încăpere şi bărbații aceştia. Doar doctorul, aşezat pe scaun în fața pianului, privindu-l cu un zâmbet ce îi juca pe buze.

— Schubert, murmură doctorul. Impromptu în Sol bemol major. De multe ori are acelaşi efect şi asupra mea.

Până vineri seara, cu toate că ploaie încă mai răpăia în geamuri, starea de spirit din camera de zi se mai înviorase, fiindcă în acea zi a săptămânii se dansa; timp de două ore, în sala de bal, iar cei care se purtaseră frumos în săptămâna care se scursese, care nu fuseseră obraznici cu infirmierii, îşi mâncaseră toată mâncarea, puteau sta singuri în picioare, puteau pune un picior în fața celuilalt şi nu umblau cu mâinile pe unde nu trebuia, aceia aveau voie să participe.

La şase şi jumătate toată lumea începu să se agite. Tovarăşii lui John dispărură la spălător, de unde veniră cu fețele curate, cu părul udat şi netezit. Le puteai simți înfrigurarea, densă şi lipicioasă, cum se revarsă în aer şi nu mai prea lasă loc de nimic altceva. La celălalt capăt al sălii se simți o tulburare printre cei cu mintea rătăcită, care începură să se frământe în scaune, să geamă şi să strige. John stătea singur într-un colț şi respira repede, gâfâit, străduindu-se să nu se lase molipsit de această boală teribil de primejdioasă – speranța.

Din spate se apropie cineva, care îşi frecă obrazul de al lui. John se feri şi ridică brațul, gata să lovească.

— Ho! Stai binişor! Dan izbucni în râs şi veni în fața lui John. Ce-i cu tine, flăcăule? Te-am atins cu obrazul. E moale ca poponeața unui nou-născut. Apucă pumnul lui John şi îi frecă încheieturile degetelor de pielea lui. Mi-a luat aproape o juma' de oră. Barba țepoasă a lui Riley. Dac-o topeşti, iese fier.

Ochii îi străluceau şi mirosea a săpun.

— O să vină şi ea, Dan? Fata aia care alerga? întrebă Joe Sutcliffe, apropiindu-se sfios de cei doi. Are să fie şi ea acolo?

— Da, băiete. Eu zic că da. Ai dansat vreodată cadril?

Dan pocni din palme şi izbi cu călcâiele în podea ca să marcheze ritmul.

Câțiva bărbați izbucniră în râs şi se porniră şi ei să bată din palme în ritmul lui. Dan se repezi, îl luă pe Sutcliffe pe sus şi se învârti cu el în jurul mesei de biliard, făcând mare tărăboi, până când unul dintre supraveghetori se văzu nevoit să-l apuce de braț ca să-l oprească.

— Dacă mai faci aşa ceva, domnule Riley, ai să stai în cămaşa cu mâneci lungi.

Nici nu se făcuse şase fără un sfert că erau cu toții adunați, înghesuindu-se şi îmbrâncindu-se ca nişte şcolari, cu palmele întinse, ca să fie verificate de infirmieri. Bătrânul Foreshaw era şi el acolo şi se ținea drept, mândru de frumoasa cravată albastră pe care o avea la gât. Lângă el stătea Dan şi apoi Sutcliffe. Băiatul avea ochii holbați de nerăbdare, împingea cu coatele ca să nu-şi piardă locul şi îşi înfundase mâinile în buzunare, pentru a-şi ascunde tremurul.

— Şi zici că nu vii, *mio capitano*? strigă Dan către John.

John dădu din mână în semn că nu. De altfel, Dan ştia că acesta nu venea niciodată.

— Buun, cârâi Dan, bătându-i pe spate pe cei de lângă el. Rămâi aici cu restul zăltaților. Nici n-am vrea să ne sufli vreo pleaşcă de sub nas, nu-i aşa, băieți?

Îşi trecu brațul pe după umerii lui Sutcliffe şi îi trase o castană.

Plecară cu toții; glasurile li se pierdeau pe măsură ce se îndepărtau pe coridor. În urma lor, locul rămase gol, atmosfera, apăsătoare. De partea asta a încăperii nu mai era decât John. În fiecare vineri se întâmpla la fel. Ceilalți se mai foiră un pic, mai bolborosiră ceva, şi apoi se întoarseră la nimicul cu care îşi umpluseră şi până atunci vremea.

John se ridică, se duse la fereastră şi privi afară, dar se trezi întâmpinat de propria față, încețoşată şi întunecată de noapte şi de ploaie. Sala de bal. Se dusese o dată acolo, când habar n-avea cum stăteau lucrurile. Era o sală uriaşă, cu opt cămine în care duduia focul şi, la un capăt, o orchestră pe o estradă. Şi femei. La asta nu se aştepta.

Prin urmare, era şi fata fugară în sala de bal? Ori rămăsese la subsol? Acolo trebuie că o duseseră, după o astfel de ispravă. Fusese şi el la subsol – un coridor lung, cu pereții văruiți, cu mai multe cămăruțe de-o parte şi de alta, mai bine zis nişte celule mari cât să încapă un om înăuntru, având doar o pătură şi o găleată, iar sus, aproape de tavan, o ferestruică la care nu puteai să ajungi.

Cum stătea acolo, simți din nou însuflețirea care îl cuprinsese când o văzuse alergând, şi gustul amar, de cenuşă, pe care îl încercase când o văzuse căzând. Era furioasă, se vedea pe fața ei, şi avea ochii umflați. Nu era frumoasă, ci doar

înverşunată şi speriată.

Dar cel puțin bine că nu-i apucase mâna întinsă, cel puțin aici procedase cu cap. Nu el era bărbatul care s-o poată ajuta. El n-ar fi făcut decât s-o tragă şi mai adânc în mlaştină.

Se duse spre colivia canarului şi îl chemă şuierând încet, apoi căută bucata de pâine în buzunarul jiletcii, o fărâmiță şi apropie mâna de spațiul îngust dintre bare. Pasărea veni țopăind şi ciuguli firimiturile din palma lui. Simți cum îl zgârie uşor cu ciocul pe vârfurile degetelor. Ochii ei negri îl priveau atenți, şi totuşi părea mai nepăsătoare ca altă dată. N-o mai auzise cântând de câteva zile.

Charles

În timp ce muzicienii ieşeau din sala de mese, Charles se grăbi să-l prindă din urmă pe Goffin.

— Bravo, îi spuse potrivindu-şi pasul cu al lui. Te-ai descurcat foarte bine!

— Ei, mulțumesc. Chiar a fost bine?

— Bineînțeles, întări Charles.

De fapt, Goffin cântase puțin cam strident notele înalte şi scosese nişte sunete de-a dreptul ascuțite când intonaseră imnul național, la sfârşitul serii, dar, una peste alta, făcuse treabă bună.

— Atunci… vă mulțumesc, zise Goffin însoțindu-şi vorbele cu un zâmbet plăcut. Că mi-ați oferit ocazia, vreau să zic. E o cinste să cânt alături de un muzician atât de talentat ca dumneavoastră.

Charles ridică din umeri – „N-ai pentru ce“ –, dar complimentul îi încălzi sufletul în timp ce mergea alături de Goffin, în tăcere, ca doi prieteni care nu au nevoie de cuvinte, îndreptându-se spre casă.

— Şi cum te simți? Adică, cum ți se pare aici? Ți-au cam dat de lucru, nu?

— Un pic, râse Goffin şi ținu uşa deschisă ca să intre Charles. Sunt oameni de treabă, la urma urmei. Cu toate că vremea… cam lasă de dorit.

Se strâmbă, închise uşa şi o luară amândoi în sus pe scări.

— A, vrei să spui landa? Nu eşti deprins cu aşa ceva?

— Nu prea.

— Ei, mă bucur că te obişnuieşti cu locul. Suntem norocoşi să te avem printre noi, asta-i sigur.

Ajunseseră fiecare în dreptul uşii lui.

— Atunci, pe mâine, zise Charles.

După ce intră în cameră, Charles puse jos vioara şi servieta cu partituri şi lăsă corespondența pe birou. Încerca o senzație plăcută de căldură şi amețeală. Întotdeauna se simțea aşa după serile cu dans: obosit şi bucuros totodată, deoarece cântase îndelung în tovărăşia celorlalți muzicieni. După ce şi ultimul pacient pleca din sala de bal, în sala de mese a infirmierilor îi aştepta o gustare târzie: pâine, brânză, căni cu bere, şi cu toate că i-ar fi fost uşor să ceară să i se aducă ceva de mâncare în sala de mese a medicilor-şefi adjuncți, Charles prefera să bea o bere şi să mănânce împreună cu infirmierii. De felul lui nu prea bea, dar un pahar sau două de bere era întotdeauna un mod plăcut de a încheia o seară de lucru.

Îşi dădu jos vestonul, îşi desfăcu papionul şi îşi scoase butonii; de fiecare dată îşi dădea silința să fie fercheş vinerea seara, şi se aştepta ca şi ceilalți muzicieni să facă la fel.

Săptămâna care începuse atât de rău se sfârşise totuşi mulțumitor; se descurca binişor la dirijat orchestra, iar muzicienii păreau şi ei mulțumiți. De când fusese convocat de director avusese grijă să se poarte ireproşabil, se achita cu mult zel de îndatoririle zilnice, aşa încât să-i rămână timp să cânte pentru pacienți, şi programul părea deja să dea roade. Cu vreo două zile în urmă, bunăoară, interpreta Impromptuul în Sol bemol major de Schubert, când Mulligan, un bolnav cronic irlandez, îşi adusese scaunul mai aproape de pian şi se aşezase ca să-l asculte. În momentul în care Charles terminase de cântat, pe fața omului era întipărită o expresie… greu de exprimat în cuvinte.

Pe cămin era un nou portret în cărbune. Charles se duse şi îl luă ca să-l privească mai bine: Mulligan, imediat după ce ascultase Impromptuul lui Schubert. Semăna destul de bine. Oricine ar fi văzut desenul l-ar fi recunoscut: lat în umeri, subțire, dar musculos. Părul tuns scurt îi punea în valoare forma frumoasă a capului, fruntea înaltă, ochii de culoarea oțelului. Dar expresia de nepătruns a feței, pe asta nu reuşise s-o prindă.

Fiindcă nu el îi făcuse fişa de intrare, Charles ştia doar puține detalii despre cazul lui Mulligan. Avea de gând să verifice documentele de internare cât mai curând posibil, ca să vadă din ce motiv ajunsese acolo. Puse cu grijă portretul la loc pe cămin, se duse la masa de lucru şi se uită la plicurile primite. Îi atrase atenția un plic subțire, cafeniu, cu ştampilă de Londra. Luă un cuțit de tăiat hârtie şi îl deschise repede, simțind cum inima îi bate mai tare de bucurie când o broşurică verde deschis îi căzu în palmă. *Revista de eugenetică*.

Sosirea revistei trimestriale era întotdeauna prilej de bucurie. Aruncă o privire

spre ceas şi văzu că era trecut de zece, dar sâmbăta dimineața putea pleca ceva mai târziu. Avea timp destul de citit. Trase scaunul lângă masă şi ascuți creionul înainte să deschidă carnetul de notițe. Chiar când deschise broşura, un tăciune crăpă cu un pocnet în cămin.

Primul articol era un omagiu adus lui Sir Francis Galton, văr primar al lui Charles Darwin şi fost preşedinte al societății, care murise cu o lună în urmă, la vârsta de nouăzeci şi trei de ani. Pearson îl considerase dintotdeauna pe Galton cel care preluase concluziile ştiințifice ale vărului său şi le aplicase societății; cel care îndrăznise să pună întrebarea: cum pot fi oamenii mai buni? După ce, cu respectul cuvenit, evoca geniul aproape universal al lui Galton (explorator, meteorolog, statistician), articolul anunța cu entuziasm viitoarea preşedinție a maiorului Leonard Darwin. Şi el tot un vlăstar din arborele familiei Darwin, de data asta chiar fiul marelui savant, urma să rostească discursul de învestire în vara aceea. Charles se grăbi să noteze data în carnet. Se scursese mult prea mult timp de când nu mai mersese la Londra, şi ăsta ar fi fost un bun pretext să se repeadă până acolo. Avea dreptul la şapte zile de concediu pe an şi încă nu-şi luase nici una. Va trebui să anunțe cât mai repede că doreşte o zi liberă.

În afară de calendarul întrunirilor şi întrevederilor, care era publicat în fiecare număr, cel mai mare număr de pagini era rezervat discursului recent susținut de dr. Tredgold la reuniunea societății de la Caxton Hall din Londra, intitulat cam pompos „Eugenetica şi mersul înainte al omenirii".

Charles ştia că Tredgold fusese medic-şef al comisiei regale în 1908. *The Times* scria că descoperirile şi constatările doctorului Tredgold cu privire la debilii mintali fuseseră prezentate parlamentului şi că aveau să joace un rol vital în orientarea dezbaterilor pe proiectul de lege care se pregătea.

Argumentația lui Tredgold începea simplu, însă era exprimată într-o manieră elegantă şi convingătoare.

Omul de azi se află la un nivel de dezvoltare mult mai înalt decât strămoşul lui din paleolitic. Omenirea a evoluat progresiv… Dacă vrea să se dezvolte, trebuie să dea naştere unor indivizi care pot mai mult decât să măsoare timpul – indivizi capabili să progreseze.

Charles încuviința dând din cap. Ar fi fost o prostie să încerci să respingi argumentele.

Mai departe, Tredgold arăta că, de-a lungul acestei evoluții, bolile au jucat un

rol vital în „purificarea omenirii de membrii cei mai debili“, dar că acum:

Pot afirma fără şovăială, pe baza experienței proprii, că în zilele noastre descendenții degenerați ai debililor mintali şi ai săracilor cronici sunt tratați cu mai multă solicitudine, primesc hrană, îmbrăcăminte şi îngrijiri medicale mai bune şi beneficiază de avantaje mai mari decât copiii oamenilor respectabili care îşi câştigă existența muncind. Este o situație care se întâlneşte atât de des, încât oamenii încep să-şi dea seama că nu merită să fii chibzuit, cinstit şi darnic.

Charles se foia pe scaun. De câte ori citea sau auzea astfel de lucruri îl cuprindea stânjeneala. „Debilii mintali şi săracii cronici“ formau majoritatea pacienților de la Sharston şi, într-adevăr, primeau mâncare, îmbrăcăminte şi îngrijiri medicale bune. Care locuitor al mahalalelor suprapopulate din Bradford bea lapte de la vaci selecționate din rasa Ayrshire, mânca legume şi carne proaspete aproape la fiecare masă de prânz şi asculta muzică clasică, interpretată anume pentru el în timp ce-şi făcea siesta de după-amiază? Însă azilul nu era o închisoare. Scopul tratamentului nu era să pedepsească, ci să vindece.

Aruncă o privire spre schițele în cărbune şi se opri la ochii lui Mulligan. Oare un om ca Mulligan n-ar trebui tratat cu solicitudine? N-ar trebui să asculte Schubert şi să reacționeze la muzica lui? Omul acesta nu avea un potențial? Şi apoi mai erau serile cu dans; dacă închidea ochii, vedea sala aşa cum arătase în seara aceeea – focurile arzând vioi în cămine şi orchestra care cânta bine (dacă lăsăm deoparte notele stridente ale lui Goffin), promițând şi mai mult, pacienții bătând din palme, zâmbind şi învârtindu-se în perechi pe ringul de dans. Dacă onorabilii cetățeni din Bradford şi Leeds n-ar fi vrut ca alienații mintali şi săracii să aibă şi ei parte de ceva bucurie şi – da, de ce să nu recunoaştem? – de frumusețe în viața lor, atunci ar mai fi construit o astfel de clădire magnifică pentru a-i adăposti?

Reveni la articolul din broşură, în care argumentația lui Tredgold ajungea la punctul culminant:

Degenerarea creşte constant, asemenea unui şuvoi care amenință să devină torent şi care va înghiți şi anihila întreaga comunitate. Este cât se poate de limpede că ne confruntăm cu o problemă cât se poate de gravă, fără îndoială de importanță vitală nu doar pentru mersul nostru înainte, ci pentru însăşi existența noastră.

Aha! Ăsta era miezul chestiunii. Dar, cu toate că îşi dădea prea bine seama care e problema – Sharston dădea pe de lături de săraci şi de nebuni –, Charles nu era prea lămurit ce mijloace ar fi potrivite ca să-i dea de capăt.

Un lucru era neîndoielnic, şi anume că debilii mintali ar trebui împiedicați să se înmulțească. Dar despre cum să procedeze – cum să definească acea categorie anume şi cum să aplice prevenția – în acest sens nu mai era aşa de sigur. Ideea punerii în practică îl tulbura.

Separarea pe sexe a pacienților se putea face uşor prin mijloacele blânde de care dispuneau la Sharston, şi, de vreme ce tot se aflau aici, poate că mâncarea bună, purtarea exemplară şi munca cinstită (ca să nu mai vorbim de muzica bună), i-ar ajuta să se îndrepte. Să devină specimene mai bune.

De fapt, îşi zicea Charles, toate se rezumau la această idee: dacă credeai că oamenii se pot schimba sau nu. Iar Charles, prin însăşi natura lui, era un optimist.

Citi mai departe din broşură:

Afirm fără şovăială că, dacă măsurile de reformă socială nu sunt însoțite de altele, menite să împiedice înmulțirea alarmantă a celor inapți, care se produce acum, atunci vom împinge națiunea spre dezastru.

Charles oftă, scos din fire. Felul în care îşi exprima Tredgold ideile era de-a dreptul sumbru, îşi spuse bătând cu vârful creionului în masă. Partizanii eugeneticii erau împărțiți între cei care credeau în sterilizare şi cei care pledau pentru segregarea pe sexe, şi uite-l pe medicul-şef al Comisiei regale, cel care era ascultat şi luat în seamă de prim-ministru şi de ministrul de interne Churchill, şi care, chiar dacă nu se declara pe față în favoarea sterilizării, nici departe nu era.

Charles se ridică şi se duse la fereastră, cu mâinile afundate în buzunare. În păduricea din jurul clădirilor, copacii semeți îşi fluturau ramurile către lună. Nu va trece mult şi, cu toate că primăvara nu se grăbea să ajungă în aceste locuri, aveau să le mijească frunzele. Dincolo de pădure se întindeau fermele care produceau hrana pentru cei care trăiau între aceste ziduri. Nu va trece mult şi va veni vremea plantatului – două sute de hectare care le asigurau toate cele necesare, după cum se lăudau.

Ştia că Churchill rostise cu puțin timp în urmă în parlament un discurs în care susținea ideea coloniilor de muncă pentru debilii mintali. Ei, atunci Sharston era

o colonie de muncă, chiar dacă purta alt nume. Ce-ar fi dacă Churchill ar pleca urechea la ce i-ar spune Charles?

Aruncă o privire spre Solicitarea de disertații rămasă pe birou, acolo unde o lăsase.

Solicitare de disertații
Primul Congres Internațional de Eugenetică
Subiecte de importanță generală şi interes permanent

Era neapărat nevoie să-i răspundă lui Tredgold.

Se aplecă peste caiet şi notă:

Costuri

Unul din principalele argumente împotriva segregării pe sexe sunt costurile, ceea ce Tredgold numea „cheltuieli, şi încă cheltuieli mari", însă suma necesară pentru a menține Sharston în funcțiune este neglijabilă în comparație cu alte instituții similare – dovadă a autonomiei, adică a folosirii pacienților ca să-şi cultive singuri legumele, să îngrijească vitele şi să-şi spele hainele. În prezent rata mortalității la noi este ridicată, ajungând la aproape 15%. Cu cât scoatem mai mulți oameni la lucru pe câmp, cu atât mai sănătoasă va fi populația.

Pacienții de aici formează o mână de lucru gata pregătită, care, pe deasupra, poate fi tratată tocmai prin munca serioasă şi onestă pe care o prestează. În viitor ar putea exista mai multe ferme după modelul azilului Sharston, mai mulți pacienți ar putea fi puşi să lucreze, şi s-ar produce mai mult. Noi producem deja îndeajuns de multă carne cât să mai vindem şi măcelăriilor locale. Gândiți-vă cum ar fi dacă s-ar produce destulă carne şi legume cât să hrănească jumătate din Bradford şi Leeds!

În cursul plimbărilor prin satele vecine mi-am dat seama că economia rurală se restrânge – toți cei care au ceva agoniseală abia aşteaptă să se mute la oraş. Atunci haideți să dăm aceste locuri de muncă alienaților nevoiaşi din azile! Să îi punem să muncească în număr tot mai mare! Haideți să vedem cum țara noastră înfloreşte din nou!

(N.B. Rădăcina cuvântului „eugenetică" vine din greacă şi înseamnă „de viță nobilă". Într-adevăr, ce ar putea fi mai nobil decât să lucrezi pentru binele tuturor?)

Charles reciti încântat ceea ce scrisese: da, era o idee valoroasă. Ultima propoziție îi plăcea în mod deosebit. O sublinie, şi chiar atunci un gând i se ivi în

minte.

Va scrie o comunicare pentru congres.

Va scrie o lucrare de aşa natură, încât să-l convingă pe director, pe doctorul Tredgold, pe Churchill şi pe toți ceilalți că sterilizarea nu e necesară, că există şi altă modalitate, care nu îi împovărează prea tare pe contribuabili, ba chiar oferă şi posibilitatea de a îmbunătăți anumite lucruri – cultura generală, gustul pentru muzică şi (da, de ce să nu recunoaştem) un grad de bucurie adus în viețile alienaților nevoiaşi aflați în îngrijirea lor.

Scotoci prin sertar, scoase hârtie de scris şi un plic, după care răsfoi broşura până găsi ce căuta: pe prima coloană, numele secretarului, un oarecare domn Montague Crackanthorpe.

Stimate domnule Crackanthorpe,

Am citit cu mare interes Solicitarea de disertații apărută în ultimul număr al *Revistei de eugenetică*. Aşteptați lucrări care să dezbată comparativ avantajele separării pe sexe şi ale sterilizării.

Aş dori să mă ofer drept candidat.

Dacă voi fi ales, voi prezenta o lucrare despre efectele pozitive ale muzicii şi separării pe sexe la azilul Sharston din West Riding, Yorkshire.

Al dumneavoastră,

Dr. Charles Fuller

Medic-şef

John

În sala de bal se produsese un incident. Dan fusese prea gălăgios, se pare, aşa că nu mai avea voie să iasă din camera de zi timp de o săptămână.

Drept urmare, în locul lui a fost trimis tânărul Joe Sutcliffe să sape împreună cu John.

Soarele răsărea ceva mai devreme acum şi o fâşie de lumină portocaliu deschis lumina deja cerul în timp ce se îndreptau spre Mantle Lane. Sutcliffe părea desul de liniştit la început, dar când dădu cu ochii de cimitir şi, mai ales, de groapa la care aveau de lucru începu să tremure.

— Câți intră aici? vru să ştie.

— Şase, răspunse John.

— Nu, zise Sutcliffe stând în picioare pe marginea gropii şi privind în jos. Mă pun s-o sap singur. Nu, n-am să sap. Nu.

— Ce-i în mintea ta, băiete?

— Mormântul, zise Sutcliffe arătând spre groapa neterminată. E al meu. Ştiu prea bine. Mă pun să-l sap singur. Şi-au să mă bage înăuntru când am să termin.

— Ba nu, băiete.

— Zice lumea că nu mai scapi niciodată, spuse Sutcliffe, şi pe fața lui se citea spaima. Nu când ai ajuns acolo unde suntem noi. Nu dacă eşti bolnav cronic. Aşa se spune, că s-a sfârşit. Ai să mori aici. Ai să fii aruncat într-o groapă ca asta alături de oameni pe care nu-i cunoşti şi n-o să mai ştie nimeni de tine.

— Hai, băiete. John îi puse mâna pe umăr şi îl simți cum tremură, îi simți sub palmă oasele subțiri ca nişte lame. Vino-ți în fire.

Sări în groapă şi îi întinse mâna, iar băiatul, de voie, de nevoie, coborî lângă el, numai că, după ce ajunse pe fundul gropii rămase încremenit, incapabil să mai facă vreo mişcare.

— Stai jos un pic, îl îndemnă John arătându-i buza gropii, fiindcă se lămurise că nu se putea bizui pe el. Am să sap singur, nu-ți face griji. Şi să ştii că nu la mormântul tău sap, băiete. Să fii sigur de asta.

Sutcliffe ieşi afară din groapă şi se aşeză pe margine. Îşi încrucişă brațele la piept şi privi în jos. Nu părea să se simtă mai bine ca înainte.

— De ce nu întorci capul? Ia uită-te într-acolo! zise John arătând spre culmea colinei, spre locul de unde apăruse fata, alergând înspre ei.

Sutcliffe, pământiu la față, îl privi cu recunoştință în ochi.

— Îmi dai voie?

— Da, încuviință John. Hai.

Băiatul se ridică în picioare, se învârti de trei ori pe loc, ca un câine care se pregăteşte să se facă colac în culcuş, şi se aşeză pe pământ, întors cu spatele spre groapă. Când se apucă de treabă, John îl auzi cum mormăia ceva pentru sine însuşi.

După vreun ceas, sudoarea îi curgea şiroaie pe față; Sutcliffe amuțise şi, judecând după capul căzut în piept şi spatele slab, încovoiat, s-ar fi zis că ațipise. Atunci se auzi un fluier şi pe culmea colinei apăru silueta lui Brandt; cobora panta cu paşi mari.

— Ce se-ntâmplă aici?

Supraveghetorul se proțăpi în fața lui Sutcliffe şi îl pocni tare cu piciorul în genunchi. Sutcliffe scoase un vaiet. Când ridică fața umflată de somn, se văzu cât de speriat era.

— Ridică-te. Hai, strigă Brandt şi îl lovi iar în genunchi. Ridică-te şi coboară

acolo. Îl apucă de cot, îl ridică în picioare şi îi făcu vânt în groapă, cu spatele înainte.

Sutcliffe rămase nemişcat în locul unde căzuse.

— Dacă nu te apuci de săpat, să ştii că am să sap eu, îl ameninţă Bradt. Şi am să te îngrop acolo.

Sutcliffe începu să se tânguiască.

— Nu. Nu. Nu-i pentru mine. Mi-a zis că nu-i pentru mine.

— Dacă nu-ţi ţii gura, te trimit la subsol când ai terminat.

— Nu, vă rog… gemu Sutcliffe, arătând spre John. A zis… a zis… că nu-i pentru mine.

— Cum vine asta? făcu Brandt întorcându-şi spre John ochii mici, ca de şobolan. Vasăzică te-ai apucat să dai ordine, Mulligan?

John clătină din cap, ridică lopata şi îşi văzu de treabă.

— Hei! zise Brandt şi îl pocni cu băţul peste braţ, aproape de umăr. Hei! Cu tine vorbesc. N-auzi? Ori oi fi şi surd, după ce că eşti tâmpit? Se ghemui pe marginea gropii, ajungând astfel să-l privească drept în ochi pe John. Ştii ceva? şuieră, căci nu mai avea dinţii din faţă. Totdeauna m-am mirat de ce te-oi fi aflând aici. Ia zi, care-i motivu'? Eşti un irlandez imbecil? Ştiu o groază ca tine. Vorbind, îl împroşca pe John cu scuipat pe haină. Veniţi aici şi staţi cu curu' pe cămaşă. Vreţi să vă poarte alţii de grijă. Şi acu' te trezeşti să le spui altora ce să facă?

Răsuflarea îi duhnea a alcool ieftin. Avea ochii galbeni pe margini, cu pupilele ca două boabe negre.

— De ce nu vii niciodată în sala de bal? La voi, în Irlanda, nu se dansează? Nu poţi să-ţi scoţi picioarele din noroi? Ori poate nu-ţi plac femeile?

— Da, făcu John.

— Adică îţi plac sau nu-ţi plac?

John nu mai răspunse.

— Nu te-au învăţat să vorbeşti englezeşte? En-glee-ză? Brandt deschise gura pe jumătate şi lăsă limba să-i atârne afară, maimuţărindu-i pe unii pacienţi din azil. En-gle-ză, dobitocule. Flutura băţul prin aer, parcă nehotărât pe care să-l lovească. Uite ce-i, spuse rânjind şi arătă spre Sutcliffe, am să-l scutesc pe ăsta de mersul la subsol dacă-mi spui ceva. Spune aşa: „Sunt un irlandez prost ca noaptea". Şi în timp ce spui, să şi dansezi.

Sutcliffe se oprise din văitat. John îl auzea în spatele lui, gâfâind ca un animal hăituit.

— Spune.

John încleştă mâinile pe cazma fiindcă îi tremurau.

Deasupra lor, pe coama dealului, se mişca ceva. O mică procesiune traversa şinele de cale ferată, coborând spre Mantle Lane: patru bărbați care cărau un sicriu modest şi un preot, mergând în şir unul după altul. Brandt se răsuci să vadă despre ce e vorba, apoi se ridică şi luă poziția de drepți, îşi scoase pălăria şi rămase cu ea în mână. Cortegiul funerar se opri lângă groapa care nu era încă plină. Unul dintre bărbați ridică scândurile cu care era acoperită, le puse deoparte şi coborâră sicriul în groapă. De unde stătea, John zărea partea de sus a capacului din lemn de brad. Nu mai era loc, mormântul era plin.

Preotul părea stingherit; sutana lungă îi flutura în vântul rece. Unul dintre bărbați se apropie şi mai puse ceva în groapă: o cutie mică, de un cot. Văzând-o, John simți cum i se strânge stomacul.

Preotul scoase Biblia, rosti câteva cuvinte, se aplecă şi luă o mână de pământ, o aruncă pe sicriu, apoi se întoarse spre cei trei.

— Umpleți groapa, le spuse, după care porni pe cărare, urmat de ceilalți.

John luă o lopată de pământ de la groapa cea nouă şi o aruncă peste sicriu.

— Ştii de ce fac aşa, nu? întrebă Brandt, venit în spatele lui; scosese limba prin gaura dintre dinți. Îi pun pe ăia mici la fund. Întinse bățul şi bătu cu el în capacul sicriului cel mic. Ca să nu fie singuri, adăugă pufnind, apoi râse, căscând gura asemenea unei găuri negre.

John se întoarse repede la celălalt mormânt şi luă încă o lopată de pământ.

— Ce-i cu tine? strigă Brandt după el. Ai avut şi tu unu’ mic?

Pământul aruncat de John răpăi ca grindina pe capacul micului sicriu. Dacă îl acoperea cât putea de iute, Brandt nu mai avea cum să-l atingă.

Însă acum Brandt era ghemuit lângă mormânt, aplecându-se ca să vadă mai bine.

— Am mai auzit că se nasc copii aici, dar n-am văzut nici unul.

Lovi din nou capacul cu bățul, de data asta mai tare. Se auzi un sunet înfundat. Atunci, cu limba scoasă printre dinți, Brandt strecură capătul bățului pe sub capac şi se apucă să-l ridice.

John scoase un urlet şi se aruncă asupra lui. Îl apucă de guler şi îl răsuci, cu toată împotrivirea lui, întorcându-l cu fața spre el. Brandt tuşea, se sufoca, dădea din mâini, roşu la față, fiindcă nu mai avea aer.

— Nu! strigă Sutcliffe din spatele lui.

Îl izbi de mai multe ori cu pumnii lui mici în spate, până când John îi dădu

drumul lui Brandt, şi acesta se prăbuşi la pământ, abia suflând.

John îl împinse pe Sutclifffe deoparte şi îngenunche lângă Brandt. Îi puse un genunchi pe piept, fără să lase lopata din mână.

— Să laşi morții în pace. Dacă nu laşi morții în pace, am să te trimit lângă ei, mă jur.

Se ridică şi se îndreptă de spate. La picioarele lui, Brandt stătu chircit o vreme, până îşi recăpătă răsuflarea, apoi se ridică încet în capul oaselor şi îşi puse mâinile pe genunchi. Scuipă pe sicriu, sânge amestecat cu salivă. Râse răguşit, amenințător.

— Irlandez cretin, zise. Ai să plăteşti pentru asta.

În seara aceea, când erau în salon, Dan le spuse o poveste.

Aşa îi era obiceiul, după ce se stingea lumina. Începea cu voce scăzută, aproape în şoaptă, şi cu toții amuțeau şi îl ascultau.

În seara aceea spunea o poveste pe care John n-o mai auzise, povestea unui uriaş care ținea o femeie captivă în castelul lui aflat pe vârful unui deal.

— Un deal, prieteni, ale cărui pante erau albite de oasele vitejilor care încercaseră în van să o salveze pe frumoasa prizonieră.

— În cele din urmă…

Dan avea talentul lui: putea să vorbească mai tare, dar fără să ridice glasul, aşa încât să fie auzit în toate cotloanele camerei, fără să-l trezească pe supraveghetorul adormit.

— …până la urmă eroul, după ce în zadar îl lovise şi îl ciopârțise pe uriaş, a aflat singurul mod în care îl putea ucide.

Dan făcu o pauză şi John auzi răsuflarea reținută a celor din jur, care îl ascultau cu atenție.

— …Şi anume să frece o cicatrice de pe pieptul gigantului, pe partea stângă, cu un ou anume, care se afla într-un porumbel, care se afla într-un iepure, care era în burta unui lup, care locuia într-un ținut sălbatic, la multe mii de leghe depărtare. Şi ce credeți că a făcut eroul nostru? A găsit oul şi l-a aruncat pur şi simplu în cicatricea de pe pieptul lui, nimicindu-l pe uriaş.

Ascultătorii răsuflară uşurați şi Dan chicoti în barbă.

După o vreme, John auzi cum se linişteau şi adormeau rând pe rând. În scurtă vreme începu şi Dan să sforăie. Doar John rămase întins pe spate în pat, străpungând cu privirea întunericul de deasupra lui.

Nu voia să adoarmă, căci ştia ce-l aşteaptă în somn: o femeie şi un copil.

Poveştile lui Dan nu-l speriau, după cum nu-l speriau nici alde Brandt şi ameninţările lui. Nu-i era teamă decât de ceea ce zăcea înăuntrul lui.

Dacă închidea ochii o găsea acolo, aşa cum o văzuse prima oară. Ţinea la gură un fular ca să-şi acopere un zâmbet: Annie.

„Dansezi?“

Foşnetul fustei ei. Se ridicase în picioare la auzul vocii ei, ca şi cum nu avea de ales.

Şi apoi o melodie ritmată. O piruetă lentă. Gâtul ei. Rotunjimea sânilor ei. Obrazul ei atingându-se în treacăt de al lui. Gustul gurii ei.

Gura ei.

O femeie în care crezuse că îşi va găsi refugiu şi care se dovedise, în schimb, a fi întruparea furtunii.

Şi apoi un copil, cu pielea ca un cântec.

Şi apoi boala şi o cutie micuță.

Îngropase el însuşi copilul în pământul negru, flămând.

Şi gura lui Annie, acum aidoma unei răni roşii, formând cuvintele: „Nu vreau să mai ştiu de tine. Orice intră pe mâna ta moare.

Eşti un nimic.

Nu eşti bărbat“.

Ella

Fusese transferată la spălătorie – o încăpere imensă, sub al cărui tavan înalt femeile umblau încolo şi încoace. Pe jos erau băltoace mari de apă, iar mirosul greu al hainelor se amesteca cu mirosul de chimicale. Ella cercetă încăperea din priviri, dar, în ciuda dimensiunilor, nu avea decât o uşă de intrare şi o uşă de ieşire. Ferestrele, puţine la număr, erau pe tavan. Nu avea cum să ajungă la ele, în nici un caz.

— Du-te şi lucrează împreună cu ea.

Infirmiera care o adusese aici o împinse spre o femeie aplecată deasupra unui cazan mare de metal.

— Se pricepe la treaba asta. O să-ţi arate şi ţie ce şi cum.

Era Clem, cu mânecile suflecate şi cu faţa lucind de sudoare. Prin aburii din spălătorie, o măsură pe Ella cu o privire nepăsătoare.

— Ai grijă pe unde calci, zise, văzând-o cum încearcă să evite băltoacele de pe jos. N-o să-ţi placă dacă te uzi la picioare. Ai să faci tot soiul de băşici şi

săptămâni în şir ai să-ți blestemi zilele.

Aerul era umed, greu. Cazanul uriaş de oțel de lângă Clem se cutremura şi se tânguia. Peste tot, glasurile femeilor erau înăbuşite de zăngănitul şi vuietul maşinilor.

— Uite, îi spuse Clem ridicând vocea ca să fie auzită. Avem mai multe feluri de lucruri de spălat. Haine… spuse întorcându-se şi arătând spre maldărele îngrămădite lângă un perete. Noi trebuie să le punem pe căprării: cămăşi, fuste, bluze, lenjerie de corp. Înainte să te apuci de treabă îți pui o mască. Apoi mai e rufăria de pat: cearşafuri şi fețe de pernă. Treaba asta te cocoşează. Uite. Cazanul de oțel se opri cu un zgâlțâit, ea se aplecă şi dădu la o parte capacul. Punem rufăria în maşinile astea şi turnăm deasupra o găleată de săpun. Cearşafurile astea sunt spălate, aşa că trebuie să le scoatem şi să le dăm prin storcător. Hai, ia să te văd.

Ella băgă mâna în cazan şi încercă să scoată un cearşaf, dar erau făcute ghemotoc, învălmăşite şi îngreunate de apă.

— Aşa nu ajungi prea departe. Lasă-mă pe mine.

Clem o împinse cu cotul ca s-o dea la o parte, băgă mâinile în apă şi, cu gesturi îndemânatice, desfăcu un cearşaf din grămadă.

— Când ai izbutit să scoți unul, mai întâi îl storci. În timp ce vorbea stoarse cearşaful, aşa încât apa leşioasă se scurse din el înapoi în cazan. Şi, după ce l-ai stors, îl duci aici. Îndoi cearşaful picurând de apă, îl puse pe umăr şi îl cără în celălalt capăt al camerei, unde se afla un storcător uriaş.

Maşina era cam la fel de mare precum aceea la care lucrase Ella în fabrică. Sus, pe tavan, erau şi curelele de transmisie cu care maşinile erau puse în funcțiune. Se afla într-o fabrică. Nu la fel de zgomotoasă ca filatura, dar tot fabrică era. Prinse un colț al cearşafului, Clem prinse alt colț şi se îndepărtă câțiva paşi ca să întindă pânza.

— Îl bagi între tambururi până se prinde. Încet, aşa. Acum e puțin primejdios. Ai grijă să te dai deoparte şi să-ți fie părul strâns înainte să porneşti storcătorul.

„Ai grijă să-ți fie părul strâns.“

Clem apăsă o manetă, storcătorul se cutremură şi porni. Ella avea iar opt ani, privea curelele cum se întind şi simțea cum viața se îndepărtează de ea. Scutură din cap ca să-şi limpezească mintea.

— Cum de rezişti? întrebă.

— Să rezist la ce? Ochii lui Clem erau ațintiți asupra storcătorului în timp ce cearşaful era trecut prin cilindru.

— La toate… astea, zise Ella arătând cu brațul în jur. Nu te înnebunesc?

Clem ridică privirea.

— „Adesea nebunia e cea mai sănătoasă judecată“[6], zise ea şi chicoti. Aici sunt o droaie de femei nebune. Dar ştiu sigur că nu sunt una dintre ele. Ridică din umeri. Ai să te obişnuieşti.

6. Vers al poetei americane Emily Dickinson (1830–1886).

Vorbele îi căzură greu la stomac Ellei, parcă ar fi fost legate de un bolovan. Dădu să-i spună lui Clem că ea nu se va obişnui cu nimic, cu nimic din toate astea, că va ieşi de acolo mult mai curând, dar chiar dacă inima îi dădea ghes să rostească acele cuvinte, se stăpâni. Era mai chibzuit să-şi țină gura o vreme.

Clem se duse de cealaltă parte a storcătorului, pe unde ieşise cearşaful.

— Hai. Trebuie să-l scoatem afară şi să-l punem la uscat pe frânghie.

Aruncă cearşaful într-un coş de nuiele deja plin cu rufe şi îi făcu semn Ellei să apuce de o toartă. Coşul era greu, dar Clem îl ridică fără efort.

Trecură în altă cameră, plină cu şiruri de frânghii pentru atârnat rufele. Nu putea fi sigură, căci în spatele rufelor era posibil să se ascundă mai multe persoane, dar pentru prima oară i se păru că nu erau supravegheate de infirmiere.

— Aici e bine, zise Clem, parcă citind gândurile Ellei. Când eşti aici, îți dau pace un pic. Eu trag de timp cât pot. Scoase o cărțulie din buzunarul şorțului şi îi zâmbi Ellei din colțul gurii. Mi s-a întâmplat să stau aici ore întregi până să-şi aducă aminte de mine şi să vină să mă caute.

În locul acela, între rufele umede atârnate pe frânghii, era aproape linişte, fiindcă zgomotele păreau absorbite de cearşafurile albe. Nici mirosul nu era atât de grețos, înțepător din pricina amidonului din scrobeală şi a înălbitorului, dar departe de duhoarea grea care te izbea când intrai în încăperea alăturată. Şi aici erau tot două uşi – cel puțin atâtea văzu Ella: cea pe care intraseră şi încă una, la celălalt capăt al camerei.

— Nu cred că duce într-un loc care te-ar putea interesa, zise Clem.

Ella întoarse capul spre ea şi se îmbujoră la față.

— Poate spre bucătărie, dar poți fi sigură că e încuiată. Nu le scapă nimic, să ştii.

Când Clem ridică brațele să prindă un cearşaf pe frânghie, Ella zări din nou cicatricile roşii, cu margini neregulate, întinse de la încheietură până spre cot, unde dispăreau sub mânecă. Erau prea subțiri şi drepte ca să fie arsuri. Mâinile lui Clem erau crăpate şi înăsprite, pielea era albită şi fleşcăită, ca şi când le

ținuse prea mult în apă. Şi de data asta, băgând de seamă că Ella o privea, Clem îşi trase mâneca în jos.

Ella se apropie ca s-o ajute. După ce tăcu câteva clipe o întrebă:

— Ce sunt duselele?

— Dusele? repetă Clem privind-o peste umăr. Aşa le spun femeile de aici celor din salonul de bolnavi cronici. Se zice că, odată ce-ai intrat în salonul ăsta, nu mai ieşi. Doar dacă ai dat ortul popii, fireşte.

— Dar au mai ieşit unii, totuşi?

— Da, destul de des. Uite ce e, zise Clem încrucişându-şi brațele la piept şi privind-o drept în ochi. De aici poți ieşi în trei feluri. Unu: dacă mori. Asta e calea cea mai uşoară. Oamenii mor tot timpul. Sau poți fugi de aici. Dar e aproape imposibil. Ori reuşeşti să-i convingi că eşti îndeajuns de întreagă la minte cât să-ți dea drumul.

— Şi tu ce ai ales?

Lui Clem îi năvăli sângele în obraji şi se aplecă să ia încă un cearşaf din coş.

— Încă n-am ales nimic, răspunse. Încă mai stau să mă gândesc ce-mi doresc. Tăcu o clipă, apoi întrebă: Tu unde te-ai duce? Dacă ai ieşi?

— Nu ştiu. Departe. Ella îşi aduse aminte de o imagine pe care o văzuse odată, un afiş cu un peisaj marin lipit pe zidul fabricii: o câmpie verde care se întindea până la malul mării. La mare.

— Ai mai fost vreodată la mare?

Ella clătină din cap.

— „Eu n-am văzut o landă…“ recită Clem. „Nici marea şi-al ei mal / Dar ştiu cum sunt ciulinii / Şi cum se naşte-un val.“[7]

[7]. Versuri din poezia *Eu n-am văzut o landă* de Emily Dickinson, traducere de Brânduşa Popescu.

— Ce-i asta? întrebă Ella.

— O poezie, nimic mai mult, dădu Clem din umeri, aplecându-se şi luând o rufă din coş.

— Şi tu unde te-ai duce?

— Eu? La universitate, zise. Vreau şi eu să plec. Doar că… pentru moment mai aştept. Ridică rufa s-o vadă mai bine. Era o cămaşă bărbătească de bumbac, mare şi pătată la manşete. Fratele meu are să meargă la universitate. La Cambridge, ca să studieze engleza. Şi e aşa de nerod, că, după mintea lui, Kipling e cel mai mare poet din câți există. Cred că-şi închipuie că Dickinson e băcanul nostru. Ridică privirea, cu un zâmbet amuzat pe buze. De fapt, chiar aşa

îl cheamă, dar nu despre asta e vorba. Poate nu mă crezi, dar i-am spus odată: „Lumina ce cade pieziş / În dup-amiezi de iarnă / Apasă greu, copleşitor / Ca muzica de orgă“. Şi el m-a privit aşa. Clem făcu o mutră atât de inexpresivă, privind în gol, încât Ella nu-şi putu stăpâni râsul. Habar n-avea despre ce vorbeam. Nici cea mai vagă idee.

Nici Ella nu avea habar, dar râsul îi rămase pe buze, încălzind atmosfera dintre ele.

— Bărbații, zise Clem pentru ea însăşi, privind cămaşa pe care o ținea în mână. Petele astea nu ies în veci. Ține, spuse, şi-i aruncă Ellei cămaşa, pe care aceasta o prinse.

— Vasăzică sunt şi bărbați aici?

— Nu aici, fireşte, ci în cealaltă aripă a clădirii. Nu-i vedem niciodată, doar vinerea.

— Ce e vinerea?

— Nu ştii? Se dansează, în sala de bal. Au o scenă adevărată şi orchestră, cu viori, şi trompete, şi… ei, spuse Clem întinzând mâna după altă cămaşă. Ar trebui să mergi şi tu, înainte să pleci de aici. Are să-ți placă. Doctorul are grijă de toate. Îl ştii… cel care cântă la pian.

— Cum mergi acolo? În sala de bal. Cine are voie să meargă?

— Chiar nu ştiu cum ne aleg. Îți strigă numele într-o vineri şi, dacă te strigă, înseamnă că te duci. Cred că îi strigă pe cei care s-au purtat cum trebuie.

„Poartă-te cum trebuie.“

Ella întinse cămaşa pe frânghie.

După aceea relația lor se schimbă. Poate că nu erau tocmai prietene, dar nici departe nu erau. Ella se aşeza alături de Clem în camera de zi şi mergea împreună cu ea în pauză, care numai recreere nu era: o jumătate de oră zilnic, timp în care se învârteau de colo, colo, două câte două ca şcolărițele, printr-o curte îngustă, pietruită, unde fiecare pas stârnea ecouri.

Altminteri se ferea să scoată vreo vorbă, lucra din răsputeri şi era atentă la tot ce se petrecea în jurul ei. Când nu căra cearşafuri ude ca să le bage în storcător stătea în camera de sortare – o încăpere cu tavan jos în care duhoarea era aşa de puternică, încât era nevoită să-şi acopere nasul şi gura cu o cârpă ca să o poată suporta. Pielea de pe mâini i se jupuia din cauza chimicalelor, iar între degete i se inflamase, se crăpase şi o ustura. O unghie i se dăduse peste cap când storcea rufele. Picioarele i se umflaseră din cauza căldurii şi a statului în picioare ziua

întreagă, încât abia dacă-şi mai putea scoate ghetele când mergea la culcare. Dar nu se plângea.

După-amiaza, când stăteau în camera de zi, în timp ce Clem citea din cartea ei, Ella se uita afară pe fereastră.

Vedea aleea pe care o luase când fugise, întâi peste iarba cosită, apoi pe după colțul clădirii din stânga. Îşi amintea suflarea vântului pe pielea ei, senzația că se sufocă de efort.

Vinerea, după masa de seară, infirmiera irlandeză venea şi citea cu glas strident numele femeilor cărora li se dădea voie să meargă la dans, şi Ella asculta de fiecare dată, ținându-şi respirația, să se audă strigată, dar săptămânile treceau şi ea nu-şi auzea numele. În schimb vedea înfrigurarea celor care fuseseră chemate: se aranjau cum puteau mai bine, îşi netezeau hainele, îşi periau şuvițele albe, unsuroase, care le atârnau pe umeri. Se ajutau una pe alta, stând față în față şi fiind un fel de oglindă a celeilalte. Bătrâna Nemțoaică o cicălea pe Clem şi nu se lăsa până n-o pieptăna şi îi împletea din nou codițele. De multe ori, când femeile erau gata şi tremurau de nerăbdare, dar încă nu era vremea să plece, Clem se ridica, se aşeza la pian şi cânta ceva, câteva măsuri doar, însă femeile se apucau de mâini şi dansau acolo, în camera de zi.

Îi aduceau aminte de femeile şi fetele de la fabrică, de cum se înghesuiau să se vadă în ciobul de oglindă de la capătul halei de filatură în fiecare vineri seară, de cum se învârteau, îşi ciupeau sau îşi sugeau obrajii, pline de speranță, parcă s-ar fi dat cu miere ca să tragă cineva la ele.

Ea una nu-şi dorise niciodată să se vadă în ciobul acela murdar. Ştia foarte bine cum arată, cu ochii roşii şi umflați. Pe deasupra, chiar dacă ar fi izbutit să arate bine, la ce i-ar fi folosit? La fel ca celelalte fete, ieşise la plimbare, vara, pe Manningham Lane sau Toller Lane, vinerea sau sâmbăta seara; erau atât de mulți tineri, că poliția trebuia să vină şi să țipe la ei ca să nu blocheze strada. Grupuri compacte de fete mergeau ținându-se de braț, flecărind şi aruncându-le priviri languroase băieților. Însă ea nu mersese niciodată cu ele. În mijlocul acelor haite de fete care năpădeau strada se simțea ca prinsă într-o capcană.

În schimb vedea cum le priveau infirmierele pe paciente, acoperindu-şi gura cu mâna fiindcă uneori pufneau în râs. Cu vreo două zile în urmă o auzise pe infirmiera irlandeză vorbind cu alta, cu vocea ei cârâită de gaiță: „Sunt ca nişte animale, le vezi? Ba chiar mai rău ca animalele. Sunt împuțite. Şi mai trebuie să le şi păzim tot timpul. Chiar ca pe animale, nu? Nu crezi?“ Ştia că Clem nu mințise, că mai erau şi unii cărora li se dădea drumul de acolo. Văzuse cu ochii

ei cum se schimbau la faţă când îşi dădeau seama.

Dar acum, stând în camera de zi şi văzând că vinerile trec una după alta, uitându-se la femeile care se pregăteau pentru seara de dans, o cuprinse frica. Încă mai credeau că e nebună?

Cine putea şti ce e înlăuntrul ei, dacă rămânea în acest loc? Nu avea pe nimeni care să-i țină partea, nici o ființă care să-i împărtăşească sentimentele, nimic care să dea mărturie de cine era ea sau ar fi putut fi.

Charles

Primise vestea într-o vineri, odată cu al doilea serviciu poştal: o scrisoare într-un plic gros, cu ştampilă de Londra şi adresa expeditorului – 6 York Buildings, Adelphi.

Când despături hârtia, văzu antetul cu numele societății tipărit în partea de sus şi citi primul rând: „Ne face plăcere să acceptăm disertația dumneavoastră pentru congresul de Eugenetică din 1912“. Charles a fost aşa de încântat că se puse pe țopăit.

— Vă simțiți bine, domnule doctor Fuller? îl întrebase bătrânul portar, privindu-l cu un fel de spaimă.

— Da! Doamne… sigur că da. Chiar foarte bine.

Prima pornire a lui Charles a fost să se ducă imediat cu scrisoarea la director, cu speranța că poate va zări pe fața lui o umbră de aprobare. Se abținu totuşi. Învăța să fie chibzuit. Era mult mai bine să fie diplomat. Să aştepte momentul prielnic.

De acum înainte adoptă alt stil de lucru. Avea tot timpul un carnet la el şi, când trecea pe coridoare sau intra în saloane, nota orice idee sau gest care i se părea că avea legătură cu ceea ce îl interesa pe el.

Începu să viseze cu ochii deschişi, adăugând de fiecare dată încă un mic detaliu acestui vis. Se făcea că Churchill, Pearson şi Tredgold, ba chiar şi Soames, directorul, se aflau în public atunci când îşi susținea lucrarea în congres; îl ascultau cu atenție, şi vorbele lui le influențase opiniile. La sfârşit, Churchill venise spre el, şi secretarul, doctorul Crackanthorpe, făcuse prezentările: „Domnule ministru de interne, dați-mi voie să vi-l prezint pe doctorul Fuller, care a făcut minuni cu muzica lui în tratamentul alienaților mintali de la clinica din nordul țării, unde lucrează“.

Churchill dădea aprobator din cap şi îi strângea mâna cu căldură, iar pe fața lui de copilaş mijea un zâmbet. „Interesant, Fuller. Foarte interesantă lucrare. Dă de gândit. Trebuie să venim până acolo şi să vedem cu ochii noştri."

Viața era plină de speranță. Gerul iernii se muiase şi serile erau mult mai luminoase. Iarba peluzelor fusese cosită prima oară şi o simțeai moale ca un burete când călcai pe ea. Ghioceii răsăriseră şi se ofiliseră, iar acum pâlcuri de narcise scoteau capul din pământ. Charles primise o nouă însărcinare: să însoțească pacientele de la saloanele de bolnavi cu forme acute la camera de primire şi să le supravegheze în zilele de vizită, adică miercurea după-amiaza, sâmbăta şi duminica. Pe de o parte, îşi zicea, ar putea fi un semn bun, şi anume că incidentul cu fata fusese dat uitării şi directorul avea mai multă încredere în el; pe de altă parte, poate că Soames încerca să-l împovăreze cu atâtea însărcinări ca să nu-i mai rămână timp liber. Oricare ar fi fost motivele, se dovedea totuşi că acest rol, oricât de neînsemnat ar fi fost, îi era de folos.

Salonul unde pacienții primeau vizite era o sală mare, sumar mobilată, aflată chiar alături de clădirea administrației. Charles avea grijă să nu-şi uite niciodată carnetul şi creioanele când mergea acolo. De la biroul lui din capătul camerei, înălțat pe o estradă, vedea tot ce petrece şi putea umple pagini întregi cu notițe şi desene. Majoritatea pacienților primeau doar arareori vizitatori, şi aceştia erau de obicei oameni sărmani, îmbrăcați în haine negre cârpite sau reparate de nenumărate ori – hainele pe care le purtau duminica. Cu toții erau săracii cronici de care vorbea Tredgold. Uneori aduceau un mic dar, poate o prăjitură făcută în casă sau, dacă erau credincioşi, o broşură religioasă pe care o întindeau peste masă pacientului vizitat. Dar cea mai mare parte a timpului rămâneau tăcuți. De multe ori era greu să deosebeşti bolnavul de vizitator şi era greu să spui dacă felul în care arătau se datora sărăciei ori alienării mintale.

De pildă, tânăra de douăzeci şi cinci de ani, bolnavă cronică; îi tăiaseră părul scurt ca să nu şi-l mai rupă, dar tot mai avea porțiuni acoperite de coji, acolo unde reuşise totuşi să-şi smulgă câteva smocuri. În fața ei era aşezată o femeie – sora ei? – care părea să aibă cam aceeaşi vârstă; deşi părul îi atârna în lungi şuvițe linse şi soioase, ea cel puțin avea păr. Un copil nespălat se juca pe jos, la picioarele lor, în timp ce ele îşi vorbeau în şoaptă. Charles le măsură din ochi înălțimea frunților şi le desenă repede pe marginea carnetului. Pearson fusese întotdeauna interesat de înălțimea frunții şi era convins că dimensiunea acesteia arăta capacitatea mentală a persoanei.

Apoi ochii îi căzură pe una dintre bolnavele cu simptome acute, o femeie

frumoasă, de vreo patruzeci de ani. El fusese cel care o examinase când fusese adusă la clinică şi îşi aducea bine aminte particularităţile cazului: zece copii, dintre care ultimul era idiot. Femeia nu mai suportase să-l vadă aşa şi încercase să-l omoare. La proces, judecătorul hotărâse că nu fusese în deplinătatea facultăţilor ei mintale, aşa că scăpase de închisoare şi fusese trimisă la ospiciu, în schimb. Charles era mulţumit. După o lună de somn şi de mâncare bună, în care nu lucrase şi nu-şi văzuse copiii, femeia părea odihnită, într-o stare fizică suficient de bună cât să fie trimisă înapoi, în sânul familiei. Nu era ceva neobişnuit, fiindcă multe femei suferă de tulburări mintale temporare după naştere. O scurtă şedere la azil le ajută pe cele mai multe să-şi revină pe de-a-ntregul. Dar ce se va întâmpla când va fi eliberată? Va face alţi copii? Soţul ei era aşezat faţă în faţă cu ea. Se vedea că e neliniştit, că îl frământa ceva. Era genul de situaţie în care părerea lui Tredgold ar fi putut deveni tentantă. Dacă ar exista o metodă eficientă de contracepţie… Era sigur că femeile ar sta la coadă ca s-o capete.

Îşi lăsă privirea să-i rătăcească prin încăpere. La celălalt capăt, în contrast cu masa de oameni îmbrăcaţi în cenuşiu, cafeniu şi negru, un grup ieşea în evidenţă. Din câte se părea, erau rude venite în vizită la pacientă, îmbrăcaţi cu toţii în culori neaşteptat de vii. Tatăl era un bărbat înalt, după toate aparenţele un om cu carte, fiul era voinic, cu constituţie masivă. Charles o recunoscu pe tânăra aşezată în faţa lor – o oarecare domnişoară Clemency Church, bolnavă în faza acută. Era un pacient privat, judecând după hainele ei; astăzi purta o rochie de o culoare deosebit de plăcută, un verzui-pal, primăvăratic.

Vocea gravă a tatălui răzbătea în toată sala şi era cu neputinţă să nu auzi frânturi din ceea ce spunea. Vorbea despre o şcoală, despre vreme, şi apoi, pe un ton mai scăzut, despre o vizită la mormântul mamei. Domnişoara Church dădea din când în când din cap, deşi nu s-ar fi zis că îi pasă de ce aude, dar în rest stătea nemişcată, cu mâinile împreunate în poală şi capul plecat. Fratele ei, dimpotrivă, nu-şi găsea locul, se tot foia şi se sucea pe scaun. Pe masă, între ei, trona un teanc nu prea mare de cărţi.

Charles se apucă de lucru; o desenă pe domnişoara Church aşa cum stătea, în linii simple, repezi. Era un specimen atrăgător, nu încăpea îndoială. Avea fruntea înaltă, luminoasă, şi verdele-pal al rochiei îi scotea în evidenţă culoarea ochilor. Scandinavă. Precis că aşa era. Printr-un strămoş îndepărtat de care uitaseră.

Acum vorbea fratele ei. Vocea lui semăna cu a tatălui, doar că era mai aspră. Se auzi un zgomot puternic, hârşâitul unui scaun împins pe podea, şi, când

Charles ridică privirea, o văzu pe domnişoara Church în picioare, dând vehement din braţe.

— …în pace! o auzi spunând. Să mă lăsaţi în pace!

Se ridică iute de pe scaun, dar două infirmiere ajunseseră deja acolo şi, până să poată el interveni, o apucară pe domnişoara Church de braţe şi i le suciră la spate. Fratele ei se ridicase şi el în picioare şi striga, fluturând arătătorul în faţa surorii lui.

— Eşti… O fluturare de deget. …o scârbă… Altă fluturare din deget. …nerecunoscătoare.

— E totul în regulă? întrebă Charles când ajunse lângă ei, încercând să vorbească cu voce scăzută, pe un ton rezonabil.

— În regulă?! făcu tânărul, vânăt la faţă. Nu, nu cred că putem spune aşa ceva.

— Gata, William, zise tatăl, punându-i mâna pe braţ.

William se întoarse cu spatele, îşi înfipse degetele în părul blond şi trase de el până îl făcu vâlvoi.

— Puneţi-o pe domnişoara Church la loc pe scaun, spuse Charles.

Infirmierele se conformară, în timp ce tatăl clătina din cap, ca şi cum purtarea fiicei lui îl întrista, dar nu-l surprindea.

— Hai, William, zise.

Plecară împreună, croindu-şi drum printre mese, sub privirile uluite ale oamenilor. Fiul o luase înainte, urmat de tatăl său care se retrăgea cât putea de repede, asemenea unui leu rănit.

— Zău aşa, domnişoară Church, o dojeni Charles, aşezându-se pe scaunul de pe care se ridicase tatăl ei. Ce s-a întâmplat?

Fata se îmbujoră la faţă. Respira sacadat.

— Păreţi supărată.

— Nu sunt supărată, spuse pe un ton sfidător.

Charles se uită la ceas. Mai rămăseseră câteva minute până lua sfârşit ora de vizită.

— Aveţi grijă să nu plece, le porunci infirmierelor înainte să iasă în fugă.

Din fericire, atât tatăl, cât şi fiul erau încă în sala de aşteptare a vizitatorilor. Tocmai îşi puneau pardesiele, gata de plecare.

— Domnule Church… spuse tare Charles, ca să fie auzit.

Bărbatul avea un cap mare. Părul ondulat, argintiu cu nuanţe aurii, era pieptănat spre spate, lăsându-i fruntea liberă. Fără îndoială că în tinereţea lui

avusese acelaşi păr auriu ca fiica şi fiul său.

— Da? răspunse acesta cu glas obosit, dar amabil.

— Sunteți… vă simțiți bine, domnule?

Fratele încă mai tuna şi fulgera.

— Bine? Cum naibii să se simtă bine? Ați văzul circul pe care l-a făcut adineauri?

— William, îl întrerupse tatăl cu un oftat, ridicând mâna. Te rog.

— Şi dumneata cine eşti? se întoarse William spre Charles. Nu ți-am mai văzut fața până acum.

Înfățişarea tânărului îi stârnea un fel de greață lui Charles. Pielea roşiatică, întinsă peste carne, îl făcea să semene cu un cârnat pus la fript pe o țepuşă.

— Fuller, zise Charles întinzând mâna. Doctorul Fuller. Am primit de curând funcția de…

Însă William nu aşteptă să audă şi restul. Se învârtea în sus şi în jos prin sală, bombănind:

— Douăzeci de şilingi pe săptămână şi uite ce găseşti.

— Scuzați-l pe fiul meu, spuse tatăl cu aceeaşi voce joasă, stăpânită. Nu prea s-a obişnuit cu situația surorii lui. Înțelegeți? Cred că de vină e afecțiunea prea mare pe care i-o poartă. Cu toții împărtăşim aceeaşi dorință de a o avea din nou pe draga noastră Clemency alături de noi.

— Desigur, încuviință Charles înclinând capul.

Tatăl întinse mâna.

— Horace Church.

— Doctor Charles Fuller. Încântat de cunoştință.

— Mă bucur să vă cunosc, doctore, spuse Horace Church şi adăugă, după o scurtă ezitare: Mă gândesc… ați putea să-mi spuneți… aş dori foarte mult să ştiu… ce impresie v-a făcut Clemency de când se află aici?

În timp ce-l asculta, Charles îi studia capul mare, fruntea înaltă.

— Cum adică, domnule?

— E vreodată binedispusă? E ceva în comportamentul ei care să-mi dea oarece speranțe?

Lui Charles îi veni în minte figura fetei când stătea în camera de zi şi îl asculta cântând la pian, ca o floare gingaşă întoarsă spre lumină.

— Am impresia… că-i place muzica.

— Aşa? zise domnul Church trecându-şi palma peste frunte, cuprins de oboseală pe neaşteptate.

— Pare că-i place pianul. Şi cărţile, desigur.

Tatăl dădu din cap.

— Mda. Dumneavoastră păreţi a fi un om cumsecade, domnule doctor. V-aş fi recunoscător dacă aţi ţine-o sub observaţie şi mi-aţi spune ce e cu ea.

— Da, domnule, bineînţeles. Voi avea grijă să vă spun dacă pare fericită şi sănătoasă.

Bucuria şovăitoare care se zugrăvi pe faţa bătrânului i se păru greu de îndurat lui Charles.

Cazul îl fascina. Fata era un mister, purta în ea o contradicţie. Cele două jumătăţi ale personalităţii ei nu se potriveau: eleganţa ei exterioară contrasta violent cu ieşirea nestăpânită din salonul pentru vizite. Apoi mai era şi antipatia evidentă dintre ea şi fratele ei, şi încă ceva: familia aceasta era indiscutabil deasupra enormei majorităţi a celor care aveau pacienţi în azil. Fratele spusese la furie că plăteau „douăzeci de şilingi pe săptămână“ ca s-o ţină pe domnişoara Church aici – suma pe care o plătea orice pacient privat. La Sharston erau o droaie de pacienţi privaţi, dar cei mai mulţi erau genul de oameni de care familiile doreau să uite. Domnişoara Church nu intra nici pe departe în această categorie.

Totuşi, în mod evident nu era sănătoasă, dovadă fiind cicatricile de pe încheieturile mâinilor, cicatrici pe care îşi dădea silinţa să le acopere, dar care se vedeau ori de câte ori ridica braţele; nu erau semnele unei singure tentative de sinucidere, ci multe tăieturi încrucişate, urme albicioase care îi brăzdau pielea. Şi cu toate astea, părea să fie în deplinătatea facultăţilor mintale.

Din ce cauză nu fusese primită într-un azil privat? Şi de ce, după ce stătuse atâta vreme la Sharston, era ţinută tot în salonul pacienţilor cu simptome acute?

De cum se ivi prilejul, Charles se duse la bibliotecă. Se întâmplă în următoarea zi de vineri, cu o oră înainte să înceapă dansul. Pacienţii luau ceaiul ceva mai devreme ca de obicei, şi avea la dispoziţie un ceas până să fie nevoie de el pe scenă.

Biblioteca, la fel ca salonul pentru vizite, se afla în clădirea principală a azilului. Era o încăpere nu foarte mare, în care se aflau biblioraftul cu dosare şi o serie de texte medicale. Ceru bibliotecarei dosarele cu pacienţii din anul precedent – bărbaţi şi femei.

Puse deoparte volumul cu dosarele pacienţilor, iar dosarul cu pacientele îl sprijini de un stativ. Dădu paginile până când găsi fotografia domnişoarei

Church şi observaţiile referitoare la ea. Când ajunse la fotografia ei, cu greu îşi stăpâni o exclamaţie. Văzu o fiinţă neîmblânzită, atât de slabă, încât părea bolnavă, cu pomeţii atât de proeminenţi, că se ghicea forma craniului dedesubt. Clavicula, tăioasă ca o lamă, se ivea de sub decolteul rochiei. Mâinile, pe care probabil că fotograful îi ceruse să le ţină la vedere, încrucişate la piept, erau înfăşurate în bandaje şi semănau mai degrabă cu nişte copite. Dar ceea ce îl înspăimântă de-a dreptul a fost privirea. Fata fixa aparatul fotografic cu ochii ei albaştri ca cerul, ochi care îl sfidau pe privitor şi îl făceau să se uite în altă parte.

Încercă să citească observaţiile referitoare la ea, dar nu se putu concentra. Îi simţea tot timpul ochii îndreptaţi asupra lui, aşa că scoase batista şi îi acoperi.

Dosarul cuprindea relatări ale discuţiilor cu tatăl şi fratele ei, William, care dădeau amănunte despre pacientă. După cum se obişnuia, tatăl – directorul unei şcoli de băieţi din partea locului – a fost întrebat despre cazuri de boală deja existente în familie şi a povestit pe scurt despre căderea nervoasă a soţiei lui, mama fetei, actualmente decedată. După cum povestea el, avusese deseori „crize de nervi şi accese“, însă nu fusese niciodată internată. Murise de tânără; se sinucisese la treizeci de ani, când fetiţa ei avea doar şapte.

Pe măsură ce citea, Charles se bucura să vadă că i se conturează o imagine de ansamblu. Carevasăzică afecţiunea nevropatică se transmisese pe linie feminină, mama fiind cea de la care pornise infecţia. Tatăl şi fratele erau neputincioşi, n-ar fi izbutit în nici un fel să o împiedice. De fapt, nici fata însăşi n-ar fi putut să facă ceva ca să eludeze destinul. Îşi ascuţi creionul şi notă: „Contaminare de la uter la uter, chintesenţa însăşi a isteriei. *Hystera* = uter – cuvânt grecesc“.

Acum se lămureau toate: era unul dintre puţinii pacienţi din clasa de mijloc şi suferea de o boală tipică pentru clasa de mijloc. În mod inexplicabil, de regulă, clasele muncitoare nu sufereau de isterie. În cazul lor, sâmburele nebuniei era ascuns, îngropat, devenind ceva mai profund, mai bizar, mai greu de dezrădăcinat, ceva delirant, fantastic. Dacă o femeie din clasa muncitoare ar fi dat semne de isterie, lumea ar fi râs de ea.

Dedesubt adăugase: „Să fie prea târziu pentru domnişoara Church?“

Şi-o aminti aşa cum o văzuse în camera de zi: cu faţa ridicată spre el şi cu o carte deschisă pe genunchi.

O carte. Da, întotdeauna avea o carte la ea.

Se aplecă şi notă:

E ceva care sare imediat în ochi: printre multele calităţi ale acestei tinere, cea

mai pregnantă este dragostea ei pentru lectură. I s-a dat voie să citească oricând doreşte. Chiar tatăl ei i-a adus un teanc de cărţi când a venit aici ultima oară, vizită care s-a dovedit a fi o catastrofă. E de presupus că aşa se întâmplă de fiecare dată.

Spre deosebire de muzică, lectura în exces s-a arătat a fi periculoasă pentru mintea unei femei. Ni s-a explicat chiar de la primele cursuri: celula masculină este esenţialmente catabolică, adică activă şi energică, pe când celulele feminine sunt anabolice, făcute să păstreze energia şi să susţină viaţa. Dacă nişte lecturi uşoare, nu prea multe, sunt benefice, în schimb căderea nervoasă devine inevitabilă când femeia acţionează contra firii. Poate că domnişoarei Church i-ar prinde bine să facă o pauză cu cititul?

Mulţumit pentru moment cu ceea ce aflase despre domnişoara Church, întinse mâna după biblioraftul cu dosarele pacienţilor şi, chiar când îl trăgea spre el, simţi cum îi lasă gura apă, parcă anticipând o gustare delicioasă, îndelung aşteptată. Răsfoi încet paginile, ţinându-şi respiraţia, până găsi ceea ce căuta: Mulligan.

Omul se uita la el de pe pagină cu privirea lui adâncă, impenetrabilă. Craniul era perfect format, fruntea înaltă şi netedă. Lată de o palmă oare? O barbă de vreo două săptămâni adumbrea conturul bărbiei, dar nu putea ascunde faţa uimitor de frumoasă, aproape efeminată dacă n-ar fi asprit-o linia severă a maxilarului.

„Pearson“, scrise Charles, „legătura dintre forţa fizică şi cea mentală.“

Pearson bătuse mult monedă pe această idee în conferinţele sale, afirmând că, fără nici o umbră de îndoială, cei mai buni judecători şi avocaţi ar putea deveni şi foarte buni sportivi. Dar era valabil şi în sens invers? Oare acest specimen reuşit avea şi o inteligenţă înnăscută?

Charles trecu iute în revistă detaliile din dosar. Mulligan fusese adus de la azilul de săraci din Bradford. Înainte de internare fusese examinat de un supraveghetor care declarase că e „lucrător bun“ şi „liniştit“. Într-adevăr, „abia dacă rostise două vorbe de când era aici“. Din câte se ştia despre el, înainte să intre în azilul de săraci, venise în Anglia din Irlanda, avusese mai multe slujbe, precum şi o soţie şi un copil, dar se părea că îşi pierduse şi slujba, şi soţia, la moartea fiicei lui.

Charles făcu o pauză. Aşadar, Mulligan pierduse un copil. Era trist, dar ciudat ca moartea copilului să fie motivul care să-i răvăşească viaţa. Copiii mureau tot

timpul, mai ales cei irlandezi, dar numărul lor nu părea să scadă.

În timpul unei scurte discuții purtate cu Mulligan la vremea când a fost primit la azil nu spusese decât că simte „că pe capul lui apasă un blestem". Înainte să vină la azilul de săraci trăise pe străzi. Era „numai piele şi os, ducea o viață de mizerie".

„Mizerie" – cuvântul îi trezi o amintire. De curând citise în revistă un articol despre pericolul reprezentat de săraci. Articolul îi făcuse o impresie puternică, drept care copiase fragmente din el. Se grăbi să caute acele fragmente în caietul cu notițe.

Părerea Societății de eugenetică este că o condiție mizeră, în măsura în care este reprezentată de pauperism (şi altă definiție nu poate exista), se limitează în mare măsură la o clasă anume, degenerată. O clasă tarată şi dependentă, denumită clasa nevoiaşă.

Lipsa de inițiativă, lipsa de control şi absența totală a unei percepții corecte sunt cauze mult mai importante ale pauperismului decât aşa-zisele cauze economice. Cum propuneți să îl combatem?

Charles ridică privirea. Când copiase fragmentul nu i se păruse aşa, dar acum avea impresia că întrebarea îi era adresată direct.

„Cum propuneți să îl combatem?"

Sublinie întrebarea.

— Nu ştiu, murmură. Cel puțin, nu în acest moment.

Mai era un ultim paragraf:

Săracul se arată a fi o persoană străină motivelor care pun în mişcare o persoană normală. După cum spunea dr. Slaughter: „S-a născut lipsit de independența masculină… a venit pe lume cu o motivație defectuoasă".

Charles plescăi din limbă. Şi de această dată, pesimismul îl şoca. Dacă ceea ce se spunea în articol era corect şi pauperismul se dovedea a fi într-adevăr ereditar, atunci era imposibil ca un om ca Mulligan să se schimbe. Mulligan nu părea a fi un om cu o motivație defectuoasă, dar… mai poți să ştii? Iar informațiile despre cazul lui erau atât de puține! Parcă citise primul capitol dintr-o carte captivantă, doar ca să afle apoi că fusese împrumutată altcuiva pe termen nelimitat. Felul lui de a spune aşa de puțin despre el însuşi nu era lipsit de o oarecare agresivitate.

Cu puțină vreme în urmă avusese loc un incident între Mulligan şi unul dintre

supraveghetori. Un individ destul de dubios, pe nume Jim Brandt. Fost pacient el însuşi, cu porniri violente, păstrat la azil ca să-i țină din scurt pe bolnavii cronici. Se pare că Mulligan îl atacase, dar Charles nu era convins că nu fusese provocat. Îşi propusese să cerceteze cazul, dar încă nu se hotărâse care ar fi pedeapsa potrivită.

Privi din nou ochii lui Mulligan, două bucățele de cremene. Nu cu cremenea se aprinde focul? Incidentul cu Brandt arăta clar că omul putea fi stârnit şi că o mică scânteie se putea transforma în vâlvătaie. Dacă teoria era valabilă pentru latura lui violentă, atunci n-ar putea fi şi pentru latura lui frumoasă? Cum să explice atunci expresia de pe fața lui când asculta Impromptuul în Sol bemol major? Nu cumva reacția lui la muzica lui Schubert era primul mugur ce anunța o recoltă bogată? Era evident că omul simțea muzica, deşi, pe cât îşi aducea aminte Charles, nu venea niciodată vinerea la serile de dans.

Ce-ar fi dacă ar dovedi că acest Mulligan, în loc să fie închis în salonul bolnavilor cronici, dă semne că e din ce în ce mai bine?

Orice apel la masculinitatea lui, la curajul sau respectul lui de sine ar rămâne fără rezultat, pentru că nu are nici una din aceste calități.

Făcuse cineva apel la masculinitatea lui Mulligan? La curajul lui sau la respectul de sine? Aşa, ca între bărbați? Charles notă ideea în caiet şi sublinie cuvintele „ca între bărbați“.

— Domnule… îl auzi pe bibliotecar în spatele lui. Îmi pare nespus de rău, dar este ora închiderii.

Charles îşi scoase ceasul. Era şase fără un sfert. Membrii orchestrei urmau să se adune la şase şi jumătate şi mai avea de făcut şi drumul, destul de lung, până în camera lui, ca să-şi ia vioara.

— Mulțumesc.

Duse cele două biblioraftur înapoi la biroul bibliotecarului, le puse acolo şi rămase pe loc, bătând darabana cu degetele în tăblia mesei. Dintr-odată, începu să zâmbească. Îi venise o idee, frumoasă tocmai fiindcă era aşa de simplă. Ei lucrau de dimineața până seara ca să le ofere pacienților îngrijiri moderne, iar individul ăsta refuza cu încăpățânare să fie părtaş la vindecarea lui. Mulligan era de luni de zile în salonul bolnavilor cronici, şi probabil că nimeni nu se sinchisea dacă se face bine sau nu. Ei uite, lui Charles îi păsa. Nu era de părere că pacienții trebuie lăsați să dea îndărăt. În nici un caz.

Mulligan va merge la dans! Iar Charles va scrie despre el în comunicarea prezentată la congres. Va face un studiu de caz din salvarea acestui om.

John

Acum lucra în altă parte. Pe nepusă masă, el şi Dan fuseseră mutați. Nu mai săpau morminte, ci munceau la câmp.

Vremea se mai îmbunase. Încă ploua, însă gerul se muiase şi pământul mirosea a reavăn, a viață nouă. În straturi înfloreau mănunchiuri de narcise. Încerca să nu le privească atunci când trecea pe lângă ele. Aveau ceva, ceva legat de felul în care ieşeau din pământ înălțându-se spre lumină. O speranță orbească. Vederea lor îl tulbura, atât şi nimic mai mult.

Ca să ajungă la ferme o luau pe o cărare ce ducea de la corpurile de clădire rezervate bolnavilor cronici până la câmpurile îngrădite şi la o fâşie împădurită, unde înmuguriseră copacii; ramurile erau acoperite cu o puzderie de frunzulițe, ca un puf verde. Într-un colț al păduricii se înălța un stejar maiestuos pe care, ori de câte ori treceau pe acolo, Dan îl saluta de parcă ar fi fost un general ori un preot. Aici, în partea de apus a domeniului, era câmp deschis. Dacă stăteai cu spatele la pădure vedeai câmpurile cultivate întinzându-se până în zare, lăsând apoi locul păşunilor şi, după aceea, colinelor acoperite cu smocuri de iarbă. Câmpurile fuseseră arate şi grăpate, apoi împrăştiaseră bălegar peste brazde, săpaseră din nou, iar acum veneau şiruri de oameni să semene, fiecare aducând cu el un săculeț cu semințe.

În copilărie, John îşi văzuse deseori părinții semănând în această perioadă a anului; fiecare avea legat la brâu un şorț plin cu semințe. Le urmărea mâinile cum se afundau în şorț, cum aruncau semințele dintr-o scurtă răsucire a încheieturii şi se ruga să aibă o recoltă bună, care să le fie îndestulătoare. Nu se ruga Fecioarei Maria, nici lui Dumnezeu, ci gliei, de vreme ce era neîndoios că pământului negru trebuia să-i smulgă roadele. Numai că pământul era schimbător ca o femeie şi, chiar dacă era generos în unii ani, de cele mai multe ori se zgârcea şi nu răspundea nici rugăminților mamei, nici muncii trudnice a tatei, aplecat ore în şir peste brazdele negre.

Acum, mergând la pas cu ceilalți semănători, arunca semințele pe pământ, dar nu se ruga pentru nimic. Nici el nu ştia dacă îi era mai bine când săpa gropi pentru morți sau acum, când semăna viață.

Fusese chemat la doctorul Fuller. Era ceva neobişnuit, având în vedere că pacienții cronici erau vizitați cam o dată la trei luni, în saloane.

— Domnule Mulligan! îl întâmpină doctorul cu brațele deschise şi cu un zâmbet pe față. Ia loc, te rog. Doctorul aruncă o privire spre fereastră, unde ploaia reîncepuse cu şi mai multă putere. Îmi închipui că eşti obişnuit cu aşa ceva, continuă făcând o strâmbătură. Ținând cont că vii din Irlanda. Cum se prezintă oamenii locului în dimineața asta? Agitați?

— Cam agitați, zise John aşezându-se pe scaun.

— Ați terminat de semănat?

— Mda.

— Şi… îți place să lucrezi la câmp?

Bărbatul părea cât se poate de interesat de persoana lui. Pe birou, în fața lui, era deschis unul din acele catastife în care se nota totul, şi John îşi recunoscu fotografia, cu susul în jos. Îşi aminti de momentul când fusese făcută: chiar în ziua sosirii. Îl ținuseră aşezat pe un scaun în timp ce o lumină îi exploda în ochi; crezuse că a venit sfârşitul lumii.

— Deci, ăăă, domnule Mulligan, făcu Fuller bătând cu creionul în lemnul negru al mesei. A fost o… oarecare îngrijorare… în legătură cu incidentul cu James Brandt. Puse creionul pe masă, fără să-şi poată ascunde nervozitatea. Era o situație stânjenitoare. Vrei să fumezi? Eu o să-mi aprind pipa. Te rog să nu te sfieşti, dacă îți face plăcere.

John scoase din buzunar puțin tutun şi o foiță de hârtie şi îşi răsuci o țigară. Fuller aprinse un chibrit, şi mirosul de sulf se răspândi în cameră.

— Poftim.

John se aplecă spre flacără. Unghiile doctorului erau curate, tăiate scurt. Mâinile îi miroseau puternic a săpun. Fuller flutură chibritul ca să-l stingă şi îl aruncă în scrumieră. Se lăsă pe spătarul scaunului, pufăind din pipă, şi trase o foaie de hârtie spre el.

— Potrivit domnului Brandt, citi el, „dacă nu-l oprea cineva, John Mulligan m-ar fi strâns de gât“. Aşa a fost? întrebă şi îşi îndreptă privirea spre John, cu o sprânceană ridicată.

John retrăi clipele acelea – cămaşa răsucită, fața omului schimbându-şi culoarea – de parcă propriul întuneric stătea să-l înghită.

Îşi dorise s-o facă.

Fuller se încruntă.

— Cred că-ți dai seama că e o acuzație foarte gravă. Lăsă hârtia pe masă şi se

apleca spre John. Domnule Mulligan, între mine, dumneata şi aceşti patru pereți, James Brandt e un nemernic, fără doar şi poate, şi sunt convins că, orice s-a întâmplat, a existat o provocare. Numai că, atunci când cineva face o plângere, noi avem obligația s-o tratăm cu seriozitate.

Puse pipa între dinți şi zâmbi.

Zâmbetul acela îi aduse aminte lui John de muzică. De expresia pe care o văzuse pe fața doctorului, când deschisese ochii. Ai fi zis că aveau ceva în comun. Că el însuşi fusese văzut. Dar el nu voia să aibă nimic în comun cu acest om.

— Domnule Mulligan, aş vrea să te ajut, însă nu pot dacă dumneata nu vrei să-mi dai o mână de ajutor. Înțelegi? Şi tocmai de aceea nu ştiu cum să te conving cât de important este să încerci să vorbeşti.

Văzând că John tace mâlc, Fuller puse mâinile pe masă şi le privi încruntat, ca şi cum răspunsul la întrebările lui s-ar fi aflat în articulațiile degetelor şi încheieturii mâinilor. Când ridică privirea, vorbi cu voce mai blândă:

— Am citit de curând observațiile medicului referitoare la dumneata, domnule Mulligan. Eram curios să aflu mai multe despre cazul dumitale. Am citit despre… tragedia prin care ai trecut, spuse privindu-l cu ochii mari, în care se ghiceau lacrimile.

John trase îndelung din țigară, fără să se grăbească.

— Dar, ca să fiu cinstit, domnule Mulligan, am fost un pic nedumerit, zise Fuller, netezindu-şi mustața. Înțeleg foarte bine că viața îşi poate… pune amprenta asupra noastră. Însă dumneata eşti un bărbat frumos, puternic. Spune-mi, cum de te-ai lăsat aruncat aşa de jos? Hm? Nu crezi că e nevoie de bărbați frumoşi şi puternici pe lumea asta?

Fumul forma o perdea tot mai groasă între ei.

— Bine, domnule Mulligan, spuse Charles oftând. De vreme ce tot eşti aici, ar fi bine să te şi examinez. Nu mai pierdem vremea în salon.

Se ridică, ocoli biroul şi se sprijini de el în fața lui John, aşa încât ochii acestuia erau la nivelul taliei lui, unde stomacul îi ieşea puțin peste curea şi părea să pulseze în ritmul inimii lui.

— Limba.

John scoase limba. Fuller dădu din cap, apoi se aplecă, îşi puse degetele de o parte şi de alta a gâtului şi apăsă uşor.

— Scoate-ți cămaşa, domnule Mulligan, spuse după aceea cu voce joasă, ca şi cum n-ar fi vrut să fie auzit de afară.

John îşi dădu jos haina, apoi îşi descheie vesta şi cămaşa largă, până când rămase în flanela de corp.

— Mai bine scoate-o şi pe asta, zise Fuller arătând spre flanelă. Vreau să-ți ascult şi plămânii.

John se conformă. În scurtul răstimp de tăcere care urmă, privirea i se încrucişă cu a lui Fuller şi îl văzu cum se uită la el, aşa cum se uitau țăranii din satul lui natal la vite când le băgau în țarc. Dar doctorul se întoarse repede şi îşi făcu de lucru cu stetoscopul, trecu tuburile pe după urechi şi se apucă să-i pună discul rece de metal pe piept şi pe spate. Acum stătea foarte aproape de el. John îi vedea firele de păr de pe piele, o peliculă subțire de sudoare la rădăcina nasului şi nările care se umflau când răsufla. Vârfurile mustății erau puțin îngălbenite, pătate. Afară vremea se schimbase. Ploaia se oprise şi soarele, scăpat dintre nori, strălucea.

— Bine, murmură Fuller. Foarte bine. Eşti perfect sănătos.

Se îndreptă de spate şi se trase înapoi. John închise ochii şi simți căldura soarelui pe pleoape şi bătaia propriei inimi pe discul de metal încălzit de pielea lui, după ce Fuller i-l ținuse lipit de spate.

— Aş vrea să te văd la una din serile noastre dansante, auzi vocea doctorului.

Lui John i se strânse inima. Deschise ochii.

— Nu.

— Poftim?

Stetoscopul fu dat brusc la o parte.

— Nu vreau să merg acolo. Nu.

Doctorul râse scurt, nevenindu-i să creadă, şi se întoarse ca să-l privească în față.

— Poate că n-ai înțeles prea bine ce statut ai aici, domnule Mulligan. Dumneata eşti pacientul. Eu sunt doctorul. Te invit să vii la seara de dans pentru binele dumitale. Invitația se poate uşor transforma în ordin. Ar fi mai bine aşa? Pe lângă asta… Se încruntă şi se întoarse în spatele biroului, unde se apucă să strângă stetoscopul. N-aş vrea să-ți reconsider nici unul din privilegii. În mod cert, n-aş vrea să te văd ferecat în camera de zi pe toată durata verii. Închise geanta cu un pocnet. Cred că nu ți-ar plăcea aşa ceva, nu, domnule Mulligan?

John nu scoase o vorbă. Ce-ar fi putut spune? Că nu avea de ales?

— Domnule Mulligan?

— Nu, răspunse împingând țigara în scrumieră cu degetul mare.

— Nu. Bine. Ei, mă bucur că suntem de acord măcar asupra acestui punct.

Fuller îşi coborî privirea şi începu să scrie ceva în caiet.

— Mulțumesc, domnule Mulligan. Îi făcu semn cu mâna că poate să plece. Asta-i tot.

Dar când John se ridică de pe scaun, Fuller îşi înălță din nou capul, privindu-l cu convingerea că îi făcuse o favoare. Cam aşa îl privea şi Annie spre sfârşit, când mai catadicsea să se uite la el în treacăt.

Ştia ce se aştepta de la el.

— Mulțumesc, zise.

Fuller se muie. Acum era din nou amabil.

— E-n ordine, domnule Mulligan. E-n ordine. Aflã, dacă vrei să mă asculți, că s-ar putea să fii surprins de dumneata însuți. Cine ştie, s-ar putea chiar să te simți bine. Sper din tot sufletul că mica noastră orchestră n-o să te dezamăgească, adăugă zâmbind.

Se privi în oglinda pătată de mucegai din spălător.

Încă o seară de dans, carevasăzică.

A fost o vreme când îi era uşor să meargă la dans: vara, în serile de vineri, după ce vacile erau închise în grajduri, scotea o găleată cu apă din pârâu, se ducea în spate şi se spăla. Îşi punea o cămaşă curată şi pleca la Claremorris cu prietenii, drum de câțiva kilometri. Până acolo se împingeau şi îşi dădeau coate, fiecare cu o expresie de nerăbdare şi stânjeneală pe fața proaspăt bărbierită, în timp ce, în urma lor, umbrele se lungeau în lumina înserării.

La Claremorris era o sală de bal şi o orchestră pe cinste şi se dansau polci, cadriluri şi dansuri scoțiene până când te dureau tălpile; nu se vorbea decât despre America, despre cine mai urma să plece acolo, despre cine plecase deja sau se întorsese. Erau şi multe femei acolo, tinere care nu plecaseră încă în America sau erau prea timide ca să plece, iar unele din ele erau destul de drăguțe.

I se întâmplase de multe ori să stea afară cu vreuna din ele, şi atunci simțea cum se stârneşte în el dorința, surdă, dar aprigă. Iar când fetele cedau şi se lipeau de el, ştia că ar putea foarte uşor merge mai departe. Numai că el se oprea. Fiindcă a merge mai departe ar fi însemnat să fie prins. Şi, la vremea aceea, se pricepea de minune cum să nu fie prins. Se pricepea să plece. Să se țină la distanță.

Dar iată că acum, într-o vineri seara, la spălător, se pregătea, alături de sărmanii cu mintea rătăcită, să meargă la dans.

Îşi studie imaginea din oglindă.

Trecuse multă vreme de când nu se mai privise astfel.

Ce mutră bănuitoare avea! Parcă era gata să tragă un pumn oricui l-ar fi privit chiondorâş.

Ella

La spălător, Ella îşi cufundă fața în apa din chiuvetă şi îşi frecă bine obrajii, apoi îşi umezi părul ca să nu mai pară ciufulit. Se feri totuşi să se privească în oglindă. Nu făcu nimic ca să arate mai bine.

În dimineața aceea avusese parte de o surpriză: în şirul de nume citite de infirmiera irlandeză cu vocea ei aspră îl auzise şi pe al ei: „Ella Fay“. Nu mai scosese un cuvânt toată ziua, incapabilă să-şi facă treaba cum trebuie, fiindcă mintea îi era în altă parte.

La şase şi jumătate toate femeile se încolonară două câte două, aşa cum făceau când ieşeau în pauză. Ella stătea lângă Clem. Îmbujorată, cu ochii sclipind de nerăbdare, aceasta o întrebă:

— Eşti gata de dans?

— E nevoie să danseze toată lumea? întrebă Ella, deoarece nu-i trecuse prin cap că i-ar putea veni şi ei rândul.

Străbătură coridoarele încolonate, iar de data asta uşile nu au mai fost descuiate şi încuiate la loc; dimpotrivă, erau toate deschise la perete, una după alta, de la prima la ultima, ca să se poată vedea până la celălalt capăt al clădirii.

Pe măsură ce înaintau, larma se întețea, căci alte şi alte femei ieşeau din saloane şi li se alăturau, până când zgomotul, ca un val uriaş, se ridica în fața lor şi se întorcea, rostogolindu-se spre coada coloanei.

— Mergeți în şir! țipa infirmiera irlandeză plimbându-se în sus şi în jos pe lângă coloana de femei. Mergeți în şir! Să nu văd pe cineva că iese din rând.

Au fost lăsate să aştepte pe coridor cât timp intrau în sală femeile din față. Când le veni şi lor rândul şi intră pe uşile duble, Ellei i se tăie respirația. Încăperea era de cel puțin două ori mai mare decât o hală de la fabrică; avea ferestre, însă acestea erau aşezate sus şi acoperite cu sticlă colorată asemenea vitraliilor din biserici. Nici vorbă să poată ajunge până la ele. Iar deasupra capului se arcuia tavanul, vopsit în cafeniu şi auriu.

— E frumos, nu? zise Clem apucând-o de braț. Estrada ai văzut-o? o întrebă arătând spre celălalt capăt al sălii, unde erau aşezați mai mulți muzicieni.

Şi doctorul se număra printre ei, cu o vioară sub braț. Chiar atunci, în timp ce

îl priveau, acesta ridică vioara, o puse sub bărbie şi plimbă arcuşul peste strune. Mulțimea de femei se trase într-o parte, şi atunci văzură că pe cealaltă latură a camerei erau îngrămădiți o droaie de bărbați, câteva sute. La început stătuseră îngrămădiți, mulțumindu-se să se holbeze prosteşte la ele şi să fumeze. Apoi, un bărbat scund, cu păr roşcat, aşezat în primul rând, se ridică în picioare şi strigă ceva către ele, băgă mâinile în buzunare şi începu să țopăie. Un infirmier se apropie şi îi trase una peste braț, după care îl luă târâş de acolo. Câțiva dintre bărbați îl huiduiră şi făcură glume răutăcioase.

Clem privi în jur.

— Vino, putem sta aici, zise şi se îndreptă spre băncile din față.

— Nu. Cred… cred că am să mă duc… mai în spate.

Ella se strecură prin mulțime până găsi un loc chiar în spate, aproape de căminul imens unde ardea focul. Dinspre estradă ajungeau până la ea frânturi de melodie. Aflată ceva mai în față, Bătrâna Nemțoaică se ridicase deja în picioare şi bătea din palme mai ceva ca o copiliță.

Infirmierele se apucară să-i tragă pe oameni de mâini ca să-i facă să se ridice în picioare. Ella o văzu pe Clem îndreptându-se spre mijlocul ringului de dans. O remarcai de departe, căci era mai înaltă decât toate celelalte şi mergea dreaptă, cu capul sus. Bărbații se înghesuiau, se îmbrânceau şi se împingeau cu coatele ca să ajungă lângă ea şi să fie aleşi ca parteneri de dans, însă Clem nu părea să-i ia în seamă. În schimb, ochii i se tot întorceau spre scenă, ca şi cum s-ar fi uitat spre doctor, deşi acesta nu privea spre ea. Părea să caute pe cineva anume în mulțime şi, în cele din urmă, privirile i se opriră asupra unui bărbat aşezat aproape în partea opusă față de Ella, în celălalt capăt al încăperii.

Ella se aplecă în față. Bărbatul stătea într-un colț întunecos, dar, când îl zări, o trecu un fior. Era bărbatul peste care dăduse atunci când fugise, cel care venise spre ea şi încercase s-o ajute. Cel pe care îl scuipase. Bărbatul nu o zări însă; stătea jos şi fuma, cu ochii în pământ.

Dintr-odată se porni un sunet ciudat, un fel de bocănit. La început nu se putu lămuri ce era, până când zgomotul nu se înteți, şi atunci înțelese: bărbații băteau cu ghetele în podea. Simți un tremur în stomac. Se afla într-un loc violent. Primejdios. Într-un astfel de loc nu ştii ce se poate întâmpla.

Infirmierele bătură din palme ca să facă linişte în timp ce sus, pe estradă, doctorul şi ceilalți muzicieni îşi luară instrumentele, gata să înceapă să cânte. Se porni muzica, o melodie lentă, şi perechile se puseră în mişcare, înainte şi înapoi, izbindu-se una de alta, cea mai mare parte dintre dansatori puşi în încurcătură de

muzică şi de paşi. Totuşi, unii se mişcau foarte bine, de pildă Bătrâna Nemțoaică, care dansa cu un bărbat cu cravată albastră. Ținea ochii închişi, urmând ritmul muzicii, şi, văzută de la distanță, ai fi zis că e o fetişcană, atât de subțire era.

Ella îl căută iarăşi din ochi, întinzând gâtul ca să-l găsească prin mulțimea de dansatori. Era tot acolo, aşezat în colț şi trăgând rar din țigară, fără să se grăbească.

Când muzica se sfârşi, cineva o bătu pe umăr.

— E rândul tău. Se întoarse şi o văzu pe una dintre infirmiere vorbindu-i, o femeie tânără, drăguță, pe care nu o mai văzuse până atunci. Toată lumea trebuie să meargă pe ringul de dans când îi vine rândul.

— Păi… eu… nu ştiu să dansez. Nu ştiu cum.

— Du-te, o îndemnă femeia zâmbind. Du-te şi găseşte-ți un partener. N-are să fie chiar aşa de rău, crede-mă.

Aşa că se ridică şi îşi croi drum spre ringul de dans. Prima persoană cu care dădu nas în nas a fost un băiat palid, care tremura din toate încheieturile.

— Dansezi? o întrebă bâlbâindu-se.

— Nu, răspunse ea.

— Nici eu nu ştiu să dansez, spuse el înspăimântat, cu privirea în podea.

Muzica reîncepu şi mulțimea îi înghesui şi îi împinse unul spre altul.

— Ia să vedem, zise Ella şi întinse mâinile, prinzând mâinile tremurătoare ale băiatului. Doar n-o fi aşa de greu, nu?

Numai că se dovedi a fi destul de greu. Trăgeau unul de altul, mişcându-se de colo, colo şi străduindu-se să nu-i înghiontească pe ceilalți. De cum se opri muzica, Ella se smulse din mâinile moi şi lipicioase ale băiatului şi porni înapoi, spre locul unde stăteau femeile, dar cineva o prinse de încheietura mâinii.

— *Doña* mea! Regina mea spaniolă!

Era un bărbat cu fața smeadă, acoperită de riduri; părul îi stătea vâlvoi de jur împrejurul capului.

— Ai mai alergat mult în ultima vreme?

Atunci îşi aminti. Şi acest bărbat fusese acolo.

Bărbatul o apucă strâns de mâini.

— Mi-a plăcut să mă uit la tine cum alergai, îi spuse, şi mirosul lui o învălui; mirosea a sudoare, a carne şi a pământ. Nu-ți face griji, fetiță, îi şopti la ureche. E un cântec mai săltăreț, dar ține-te după mine.

Când începu muzica, o melodie în ritm vioi, rapid, bărbatul dădu capul pe

spate, scoase un strigăt şi o trase pe ringul de dans, unde începu s-o învârtească, cu toată împotrivirea ei.

Când melodia luă sfârşit abia dacă mai putea respira, picioarele i se umflaseră şi tălpile o dureau, dar vlăjganul o ținea mai departe de mână.

— Hai, îi zise el. Vino să faci cunoştință cu *mio capitano*.

O ținea strâns de mână, aşa că nu avu de ales decât să-l urmeze. Merse după el tocmai până în celălalt capăt al sălii, opus estradei. Ajuns acolo, vlăjganul băgă degetele în gură şi fluieră, iar bărbatul aşezat în colț ridică privirea.

Ella îi suci iarăşi brațul, încercând să se desprindă din strânsoare. N-avea poftă să fie obligată să danseze şi cu acest bărbat. Nu voia ca el să-şi închipuie că ea era cea care luase inițiativa să-l tulbure sau că ceruse tovarăşului său s-o aducă acolo. Nu dorea decât să se întoarcă la locul ei, de unde să numere uşile şi să se gândească la cum să fugă pe una din ele, să străbată coridoarele şi să evadeze din azil.

Vlăjganul slăbi strânsoarea, şi ea făcu un pas ca să se îndepărteze de el, însă acesta o apucă şi mai tare de încheietură.

— Ei, hai, regina mea, zise în şoaptă, pe un ton stăruitor. Nu vreau să faci ce nu vrei, dar cu toții trebuie să dansăm. Până şi domnu' *chavo* de colea.

Bărbatul cel negricios se ridică în picioare şi îşi croi încet drum printre şirurile de scaune. Abia acum putu să-l vadă bine: era mai în vârstă decât ea, dar încă tânăr. Bărbia îi era adumbrită de o barbă scurtă. Când se apropie, o privi cercetător, şi ea îşi întoarse privirea. Fața lui. Îşi aminti cum venise s-o ajute, cu mâna întinsă. Îşi aminti şi cum țipase la el şi scuipase la picioarele lui.

— Nu e nevoie să dansezi cu mine, îi spuse Ella uitându-se înapoi peste umăr. Dacă nu vrei, nu e nevoie.

În loc să-i răspundă, el întinse brațele spre ea şi o prinse de mâini.

Charles

Focul se încăpățâna să nu se aprindă, drept care renunță după o vreme şi se duse să se aşeze în pat. Nu mai simțea oboseala plăcută de altădată.

Privirea i se opri asupra portretelor de pe polița căminului. „Mulligan." Mulligan era de vină. Gândul la el nu-i dădea pace.

Din ce pricină?

Felul în care se mişca.

Felul în care dansa.

Adevărul e că Charles se aşteptase să-l vadă făcându-se cât de cât de râs, măcar la început. Numai că, până în momentul de faţă, nu putea să spună decât că omul nu dăduse greş în nici un fel. De fapt, dansase cât se putea de bine, ținând cont că nu prea avea partenere care să ştie să danseze. Văzuse şi ce impresie făcea irlandezul asupra femeilor din sala de bal. Nu că Mulligan ar fi băgat de seamă. Dansase atât de bine, încât Charles fusese puțin ruşinat de muzica pe care o ofereau. Adevărul este că dansase ca un „om superior". Dar cui îi era superior? Celorlalți pacienți? Nici n-ar fi fost greu. Lui Charles? Bineînțeles că nu. Dar atunci unde era locul lui în ordinea lucrurilor?

Când se gândea la Mulligan, i se părea că are de-a face cu o creatură alunecoasă, capabilă să înțepe, la fel ca meduzele eşuate pe plajă, pe care le împungea cu un băț, copil fiind. Îl entuziasmase ideea că îl va aduce pe irlandez în sala de bal, iar acum se simțea… cum? Retrăia sentimentul încercat atunci când citise în registru observațiile despre el. Frustrare.

Cinstit vorbind, poate că şi-ar fi dorit mai mult. Nu mare lucru: o privire, cât de fugară, un semn de recunoştință. Dar nu primise nimic din toate astea. Irlandezul nu întorsese nici măcar o dată ochii spre estradă. Cu toate că, dacă n-ar fi fost Charles, el n-ar fi ajuns acolo. Avea cât de cât idee ce intervenții făcuse în favoarea lui?

În camera de alături îl auzea pe Goffin mişcându-se – umbla de colo, colo fredonând câteva măsuri din valsul de Strauss, cu care se terminase seara. Charles se strâmbă. Melodia îi rămăsese şi lui în minte, ca o amintire neplăcută: Strauss, Lehár. Muzică scorțoasă, corectă, care nu-ți lăsa libertate de mişcare. Vor cânta mereu aceleaşi melodii? Erau în secolul douăzeci, pentru numele lui Dumnezeu, mai trebuia să schimbe câte ceva. Că doar era şeful orchestrei. Nu depindea decât de el.

Se întoarse spre oglindă şi se privi în lumina slabă din cameră: linia curbă a craniului, începutul de bărbie dublă. Scoase bărbia în afară, trăgând de piele ca să stea întinsă pe maxilar. „Scoate-ți cămaşa." Cu ochii minții, revăzu torsul lui Mulligan, musculatura frumos desenată, adâncitura în formă de V unde stomacul întâlnea vintrele – ligamentul inghinal – exact de mărimea degetului mare.

— Ligamentul inghinal, rosti Charles cu voce tare, îşi descheie butonii cămăşii, o trase peste cap şi o puse pe scaun, apoi îşi scoase şi flanela de corp şi rămase gol până la brâu.

Se întoarse într-o parte şi în alta, privindu-se încruntat. Pieptul lui era mai degrabă scobit, umerii, încovoiați după ore şi ore de cântat la vioară, iar

grăsimea de copil îi rămăsese încă pe şolduri sub formă de cocoloaşe moi. Deasupra curelei se iveau smocuri mici de păr blond. Nici urmă de ligament inghinal. O amintire neplăcută i se trezi în minte: stătea pe malul unui râu, pe vremea când era şcolar – avea vreo opt ani. Îşi ținea brațele încrucişate la piept, cu mâinile la subsuori, şi dinții îi clănțăneau. Colegii de clasă săreau în apă, pe când el, incapabil să le urmeze exemplul, stătea neputincios pe mal şi privea cum li se scurge apa pe trupurile goale şi cum râd cu gura până la urechi.

„Nu intri în apă, Fuller?“

Iar el tremura din toate încheieturile. Se lupta să-şi înghită lacrimile. Nu. Nu. Nu ştia să înoate.

Se privi direct în oglindă, îşi văzu ochii căprui, trupul firav şi îl năpădi un fel de repulsie.

El, care era hotărât să creeze o lume mai bună, mânca budinci şi tarte cu fructe, şi credea despre el că e pe cale să devină un om superior. Era de tot râsul. O ruşine. Aşa cum era datoria lui să scrie o comunicare pentru congres, tot la fel datoria îi impunea să-şi schimbe forma, să întrupeze omul superior din toate punctele de vedere. Întocmai cum spusese Pearson: mințile admirabile trebuie să fie găzduite de trupuri admirabile. Sub stratul de grăsime, un trup nou aştepta să fie scos la lumină. Trebuia doar să facă efortul de a-l scoate la iveală.

Se repezi la caiet şi notă:

1. Exercițiu fizic
2. Muzică. Nouă.
3. Mulligan???

Scoase ziarul *Yorkshire Evening Post* şi răsfoi repede paginile. Pe pagina a doua găsi o reclamă la haltere. Scoase carnetul de cecuri şi le comandă pe loc.

Cartea a doua
1911
Primăvară – Vară

John

Păsările se întorseseră. Mai întâi doar o pereche, ivită în pâcla întunecată de dinaintea zorilor; pata albă de pe piept fulgeră o clipă şi dispăru, de nici nu puteai fi sigur că nu ți se năzărise, iar apoi cerul întreg se umplu de ele.

Lui John i se strânse stomacul văzându-le.

— Şi cum ziceai că le spune? îl întrebă pe Dan; nu ştia decât cum le numea tatăl lui în irlandeză, *fáinleog*.

— Rândunele, *mio capitano*, răspunse Dan, şi chiar atunci o rândunică coborî în picaj deasupra capului lor. O *bona* prevestire. Îşi linse degetul şi îl ridică în bătaia vântului. Simți mirosul, *chavo*? Vântul şi-a schimbat direcția. Acum vine dinspre apus. Vara nu e departe, adăugă, şi fața i se încreți, numai zâmbet.

John privi cu îndoială în sus, spre păsările care se învârteau pe cer. Lui nu-i păreau a fi un semn bun.

— Ia uite aici, zise Dan, care se opri în iarba înaltă până la jumătatea pulpei şi îşi descheie cămaşa. O vezi? întrebă arătând o pasăre mică, albastră, tatuată pe partea dreaptă a pieptului. Mi-am făcut-o după ce-am parcurs opt mii de kilometri. Şi asta? Trase de cămaşă şi îi arătă încă o pasăre, tatuată față în față cu prima. Pentru frumoasa asta a trebuit să navighez în jurul Capului Horn. Când eşti în largul mării şi vezi rândunelele, ştii că pământul e prin apropiere.

Acum ieşeau afară cam în fiecare zi. Câteodată, John era trimis să-i ajute pe rândaşi la grajdurile cailor, alteori aveau de adus donițe cu lapte abia muls sau saci de grăunțe la bucătărie, sau de cărat animalele tăiate de la abator şi de spălat sângele din sala de înjunghiere, însă de cele mai multe ori aveau de lucru la câmp: plantau şi pliveau, arau pământul. Se făcuse vreme frumoasă şi părea că aşa va rămâne, numai că, în timp ce ei lucrau pământul, țăranii se adunau

grupuri, grupuri şi aruncau priviri îngrijorate spre cer. John ştia foarte bine ce însemnau acele priviri – lucrurile nu erau pe făgaşul lor firesc. Atâtea zile frumoase la rând în luna mai nu prevesteau nimic bun. Dacă voiau recolte bune, era nevoie de ploaie, şi țăranii ştiau că nu se poate fără.

Se minuna el însuşi că priveşte totul cu atâta detaşare, că vede cum stau lucrurile, dar că nu are nici o răspundere, că nu trebuie să-şi bată capul. Că nu e nevoie să stea cu gândul la cum e vremea, dacă plouă prea mult sau prea puțin.

La ora mesei li se dădea voie să se odihnească la umbra copacilor, iar dacă erau destul de aproape, el şi Dan se duceau să se întindă sub bătrânul stejar de la marginea pădurii.

— Toate bune, moşule? îl saluta Dan ca pe un vechi prieten, atingând mângâietor frunzele de un verde crud, răsărite în primăvara aceea. E bine să fii din nou verde, nu? Să te trezeşti iar la viață.

Dan însuşi părea întinerit, acum că venise vremea bună. Pielea i se făcuse arămie după zilele petrecute în soare şi pata de chelie din vârful capului lucea ca o castană. Nu se mai oprea din povestit, scotea istorioară după istorioară, ca picăturile dintr-un robinet.

— Că veni vorba de tropice, *mio capitano*. Ți-am vorbit vreodată de fetele din Maui?

Eram pe una dintre ultimele mari baleniere. Şase luni pe mările înghețate din sud, vânătoarea, pe urmă sângele, untura şi uleiul de balenă, şi banii, şi mările blajine ale Sudului, cu apa ca sticla, şi fetele blajine ale Sudului, care umblau pe țărm făr’ să-şi acopere pieptul cu nimic.

Cu nimic, *mio capitano*. Cu nimic.

Când izbucnea în râsul lui hârâit, bubuitor, ziceai că a trăsnit chiar lângă tine.

Aşezat alături de el pe pământul încălzit de soare, John îl asculta doar pe jumătate. Era în formă, trupul îi pulsa de căldură. De sub mânecile suflecate ale cămăşii i se iveau brațele albe până spre încheieturile şi mâinile arse de soare. Doctorul Fuller avusese dreptate: „Parcă a venit vara peste noi, şi încă ce vară, nu crezi?“

Dar femeile erau palide.

Se dusese la serile de dans în fiecare vineri. Dansurile erau destul de uşoare, asemănătoare cu cele pe care le învățase acasă, doar că mai simple; în loc de împletirea subtilă a melodiei din dansurile scoțiene, pe ritmul scripcilor, scârțâit şi apăsat, doctorul Fuller îşi ducea orchestra spre un mod de interpretare mai cumpănit, într-un cuvânt, mai englezesc. Cu toate că, la urma urmei, nu se

deosebeau chiar atât de mult: polci, cadriluri, marşuri.

Femeile de acolo îl tulburau. Unele figuri îi apăreau în fața ochilor, înspăimântătoare la lumina lămpilor; altele, femei fragile care chicoteau neîncetat şi se agățau una de alta ca nişte copilițe; femei care turuiau ca nişte ciocănitoare, cu ochi neînduplecați, strălucitori, întocmai ca ai unei păsări. Femei cu pielea gălbejită care îl strângeau prea tare, a căror răsuflare urât mirositoare era ca un nor otrăvit de care nu ştia cum să scape mai repede. Femei tăcute, învăluite într-o lucire slabă ca de ceară, atât de adânc ascunse în ele însele, că nici nu păreau să-şi dea seama de prezența lui acolo.

Între ele mai era şi ea, fata fugară, palidă, atentă la tot ce se petrecea în jur.

Prima oară, când Dan o adusese până la el, John se purtase cu multă grijă, abia atingând-o, de parcă ar fi fost un animal sălbatic în stare să-l muşte. Însă ea nu era fata îndârjită care îl scuipase atunci când voise s-o ajute. Ochii, înroşiți şi inflamați la acea primă întâlnire, îi erau acum limpezi. Rana de pe obraz i se vindecase, iar în locul unde fusese nu mai rămăsese decât o cicatrice subțire, albicioasă. Trebuia să te uiți cu mare atenție ca s-o vezi. Mişcările îi erau stângace şi în mod vădit nu ştia paşii nici unui dans. Inima i se încălzise de duioşie, se simțise el însuşi stânjenit, şi, când muzica încetase, se aplecase spre ea ca să-l audă mai bine.

— Şi cum îți spune?

— Ella, răspunsese ea, oferindu-i numele ca pe un dar despre care nu ştia dacă el îl va accepta.

Mai târziu, aşezat ceva mai departe, o căutase din ochi prin mulțime. Stătea în celălalt capăt al sălii şi ochii îi fugeau încolo şi încoace, ca şi cum primejdia o putea încolți în orice clipă.

De unde venea în ziua aceea, alergând, cu ochii disperați ațintiți spre orizont, până când îl văzuse pe el şi căzuse? Pe când dansau, i se părea că simte încă dorința ei de a fugi pulsându-i sub piele, încolăcită şi încordată.

Acum, aşezat alături de Dan, cu spatele sprijinit de trunchiul stejarului, John se aplecă şi îşi răsuci o țigară.

— Ai să-mi dai şi mie un foc, Riley?

Fără să deschidă ochii, Dan scoase o cutie şi i-o aruncă. John îşi aprinse țigara şi întoarse ochii spre întinderea verde a pădurii.

— Şi zici că femeile nu sunt lăsate să iasă afară?

— Ceee? făcu Dan abia catadicsind să deschidă un ochi.

— Femeile nu ies niciodată afară? Nu le lasă să iasă?

— Nee, clătină Dan din cap. Pe don'şoare le păstrează nepătate.

— Şi nu le scot niciodată să ia aer? insistă John, pierzându-şi răbdarea. Le țin închise toată ziua?

— Pe cât ştiu io, da. Mda. Da' de ce? întrebă rânjind din colțul gurii. Ți-a rămas mintea la vreuna, *mio capitano*?

John clătină din cap, şi chiar atunci se auzi un fluier. Se ridicară în picioare icnind şi o luară spre ogorul cultivat cu cartofi unde aveau de plivit buruienile.

În timp ce lucra, gândul la ea şi la celelalte femei închise în clădire nu-i dădea pace, întocmai ca o piatră în pantof, nu o piatră mare, ci una care te lăsa să mergi mai mulți kilometri în ritmul tău obişnuit, dar de care nu puteai totuşi uita.

Îl uimi până şi pe el când începu să se gândească la ea de fiecare dată când ieşea afară, în răcoarea dimineților, dimineți înrourate a căror umezeală dulce anunța căldura zilei. Mirosul îl ducea cu gândul departe, amintindu-i de vremurile când era pe drumuri toată noaptea, de răsăritul soarelui şi de oamenii care ieşeau din case doar ca să stea afară şi să întâmpine o nouă zi.

Începu să bage de seamă lucruri peste care înainte trecea cu vederea: strălucirea frunzelor noi ale bătrânului stejar; felul în care rândunelele se înălțau spre soare, mai sigure de ele acum, şi se scăldau în lumina lui, cu piepturile sclipind argintii, împletind şi țesând razele.

Nu i se părea drept ca el să vadă acele lucruri, şi ea, la fel ca celelalte femei, nu.

Aşadar se apucă să se uite bine la lucrurile pe care le vedea, ca să aibă ce să-i povestească vinerea, în sala de bal, lucruri pe care le fura din lumea luminoasă de afară şi le ducea cu el pe coridoarele întunecoase din clădire.

Dar, când ajungeau să danseze împreună, era târziu, ea părea obosită, mirosea înțepător a săpun şi a locuri închise, iar ochii îi erau adumbriți, temători. Se învârteau de câteva ori pe ringul de dans, însă vorbele lui rămâneau nerostite, se simțea nătâng şi de prisos din cauză că nu izbutea să-i spună nimic. Când se termina dansul se ducea înapoi la locul lui din colțul cel mai îndepărtat şi rămânea cu ochii în pământ, sucind şapca în mâini.

„De prisos."

„De prisos."

„Asta-i tot ce eşti în stare să faci? Doar atât…"

În noaptea aceea o visă pe Annie; o ținea în brațe pe fetița lor, şi amândouă erau zdrențuite ca nişte haine roase de molii.

Întinse mâinile ca s-o ia, însă fetiţa nu avea faţă, îi fusese mâncată, şi John vedea prin ea întinderea vastă şi lugubră din spatele ei. Se trezi leoarcă de sudoare şi se întoarse pe o parte, răsuflând sacadat în întunericul din cameră.

O văzu în faţa ochilor pe fiica lui moartă, întinsă în sicriu.

Veniră atât de puţini oameni la priveghi. Îşi plecară capetele când intrară în cameră şi rămaseră în picioare într-o poziţie ciudată, refuzând scaunele pe care le aranjase anume ori whiskey-ul cumpărat special, după care plecară cât de repede putură. În încăpere nu era nici tutun, nici pipe de argilă pentru fumat.[8] Annie nici nu voise să audă de aşa ceva. Era o superstiţie irlandeză, zicea, şi făcea parte din blestemul care se abătuse asupra lui. Nu avură nici muzică, nici bocete. Unde erau femeile care ar fi bocit, care ar fi cântat *caoines* lângă trupul copilei lui? Rămăseseră în Irlanda, le lăsase acolo când părăsise pământul pe care îi făgăduise tatălui că îl va apăra.

8. În Irlanda se obişnuia să se pună tutun şi pipe lângă sicriu; bărbaţii veniţi la priveghi trăgeau din pipă cel puţin un fum, despre care se credea că avea puterea de a alunga spiritele rele din preajma mortului.

Când cei câţiva oameni veniţi la priveghi plecară, Annie se ridică şi dădu să treacă pe lângă el. John o prinse de încheietura mâinii.

— Să nu mă atingi, se răsti ea şi îl plesni peste mână.

Aşa că se aşeză şi bău whiskey-ul. Era pentru prima oară când se găsea singur în faţa morţii. În Irlanda nimeni nu rămânea să înfrunte moartea singur. Întinse mâna spre fiica lui. Îi atinse marginea urechii cu degetul, apoi zăbovi asupra buzelor. Îşi aminti de căldura gingiilor fetiţei fiindcă, uneori, când ea plângea şi Annie era adormită, îi dăduse degetul îndoit ca să-l sugă.

În timp ce bea, simţea cum pământul îl trage irezistibil spre el, chemându-l, chiar şi de la distanţa aceea, târându-l pe el şi pe ai lui în adâncuri, din cauză că îşi încălcase legământul.

Când whiskey-ul se sfârşi, nu mai ştiu de nimic. La fundul sticlei rămăsese o dimineaţă rece şi goală, dimineaţa în care soţia lui plecase şi se ascunsese în camera din spate a casei părinţilor ei, ca şi cum căsătoria lor nu avusese niciodată loc.

Îşi îngropă fetiţa şi plecă fără ţintă prin ţară, căutând de lucru în agricultură, numai că vremea recoltei trecuse şi locurile de muncă se împuţinaseră. Se îndreptă spre mahalalele oraşelor, locuri aspre unde bărbaţi înăspriţi la rândul lor stăteau în şir, aşteptând să apară cineva care să le dea de lucru în ziua aceea.

Oriunde se ducea îl căuta pe tatăl lui. Uneori, preţ de o clipă, i se părea că-l

zăreşte: acelaşi fel de a-şi băga mâinile în buzunarul pantalonilor sau de a se scotoci prin buzunare în căutare de câțiva bănuți, ca să-şi cumpere de băut. Simțea că-i stă inima în loc – atât de tare îşi dorea să-i ceară iertare. Dar când se uita mai bine îşi dădea seama că nu era el.

În unele zile găsea de lucru. Câteodată, dacă avea noroc, era angajat o săptămână întreagă să sape prin pământul noroios din noiembrie. Dar, odată ce fermierul se vedea cu napii şi guliile în magazie, odată ce recolta de sfeclă era pusă bine la păstrare pentru iarnă, atunci lucrătorii sezonieri erau dați afară. John se îmbolnăvi şi făcu febră atât de mare, că nu putu să plece din hambarul unde dormea decât când fermierul puse câinii pe el.

Rătăci de colo-colo, prea slăbit ca să poată munci, mâncând ce găsea. De nevoie, ajunsese chiar să fure, iar în timpul acesta boala îl măcina.

O vreme îndelungată nu-şi aminti aproape nimic din ceea ce i se întâmplase. Ştia că fusese dus la un azil pentru săraci, unde zăcuse scăldat în sudoare pe o saltea, în colțul unei săli pline de sute de oameni, cu toții mai degrabă morți decât vii. Când se însănătoşi, descoperi că nu putea vorbi, ca şi cum toate cuvintele lui fuseseră îngropate în fundul unui puț întunecos.

Într-o zi veniră nişte doctori ca să-i examineze pe bolnavi. Pe mulți dintre ei îi luară imediat de acolo în cărucioare. La el se uitară, îi puseră întrebări, însă el nu avea absolut nimic de spus lumii.

Tot repetau un cuvânt. „Melancolie“ îi tot spuneau, „melancolie“ – o litanie, o incantație reluată iar şi iar.

Acum stătea în pat, ghemuit în jurul amintirilor lui, şi se gândea la lucrurile pe care ar fi dorit să i le fi spus lui Annie: cum se simțise la naşterea fiicei lor, de parcă o parte din el renăscuse odată cu ea. Cum îi plăcea să le privească pe amândouă pe vremea când lucrurile erau pe făgaşul lor. Cum, de fiecare dată când fetița sugea la sânul mamei, el închidea ochii şi o simțea, asemenea unui foc mic care lumina camera.

Îşi aminti cum, când i se apropiase sorocul să nască, Annie dorise să dea copilul afară, țipând să fie scos din ea. Acum, stând întins în patul îngust, înconjurat de bărbații adormiți, se simțea la fel, simțea vorbele înăuntrul lui, strigând să fie scoase la lumină. Fusese prea plin de ele un timp prea îndelungat.

Ştia de ce venise Annie: ca să-l bântuie. Fiindcă el dorea să vorbească cu fata aceea.

Se răsuci în pat, schimbându-şi poziția. Dădu la o parte imaginea soției.

Avea să-i scrie. Acestei Ella. Acestei fete ciudate, singuratice. Avea să-i spună

în scris ce văzuse el afară.

Nu era mare lucru, dar asta îi stătea în putere să facă. Chiar dacă ea nu va voi să citească, el îi va scrie totuşi. Avusese o carte odată. O carte ca toate cărțile. O pierduse cândva, pe drum.

Ella

Dincolo de fereastră anotimpul se schimba. Iarba strălucea şi soarele, pătrunzând în camera de zi după-amiaza, o umplea de un dor atât de amar, că îi simțea gustul pe limbă. În schimb, în interiorul clădirii, toate rămăseseră la fel. Doctorul continua să cânte la pian în fiecare luni, iar infirmierii veneau şi luau pe câte cineva din camera de zi. Cu o săptămână înainte o luaseră pe femeia roşie la față, fără să țină seama de țipetele ei; îşi striga fetele, protesta spunând că vor veni să o ia de acolo şi n-o vor găsi.

La spălătorie era întotdeauna o căldură insuportabilă şi domnea o duhoare iute de la care o usturau ochii atât de tare, că-i dădeau lacrimile. Dar ceva tot se schimbase şi aici: pe unele dintre hainele bărbăteşti începuseră să apară pete de iarbă. De câte ori le vedea, simțea o împunsătură de mânie în piept şi ridica ochii spre locul unde soarele arunca o pată luminoasă pe perete. Acum îi lăsa afară pe bărbați? De ce ei să meargă afară în timp ce ea stătea închisă aici?

Îşi aminti de bărbatul negricios, cel care venise spre ea când alerga. John. O întrebase cum o cheamă şi îi spusese numele lui, dar altceva nu mai zisese. Ascundea ceva, credea ea, o taină, ori poate mai multe. Închise în jurul lor asemenea unei coji tari de nucă.

Îngrămădi brațe de rufe în butoiul cu apă, turnă şi o găleată de săpun, apoi amestecă în butoi cu un băț. În timp ce rufele erau înghițite de apă, mâneca unei cămăşi se ridică la suprafață, grațioasă ca brațul unui dansator. O privi cum cade la loc, trasă în adânc de ghemul de rufe. Ea nu avea atâta grație când dansa. Nu era cea mai nepricepută – văzuse o mulțime care abia dacă erau în stare să-şi mişte picioarele –, dar erau şi mulți care păreau să se simtă în largul lor. Bunăoară Bătrâna Nemțoaică sau John, care, cu toate că tăcea mâlc, se mişca uşor, cu eleganță. Însă cel mai bine dansa Clem; nu ezita şi nu se poticnea niciodată, dimpotrivă, se mişca lin şi părea să ştie paşii tuturor dansurilor. Mulți bărbați se înghionteau ca să danseze cu ea, iar când se purtau astfel, măcar că făceau tot ce le stătea în putere ca să-i atragă atenția, nici unul nu părea să ajungă la sufletul ei. Privirile pe care i le aruncau rămâneau fără răspuns. Ella era

încredințată că ştia din ce pricină: Clem îl plăcea pe doctor, cel care cânta la pian în camera de zi şi la vioară în orchestră. Văzuse cum îl căuta Clem din privire prin mulțimea care se afla în încăpere.

Îl surprinsese uneori pe doctor, când era pe scenă, adresându-i lui Clem un zâmbet fugar, deşi absent. Şi o văzuse pe Clem cum primea acel zâmbet ca pe o comoară, cum îl punea bine într-un loc doar de ea ştiut. Ella îşi închipuia cum, imediat după aceea, îl scotea şi-l întorcea pe o față şi pe alta, întrebându-se ce înseamnă. Numai că vedea cum zâmbetul se ştergea de îndată ce doctorul îşi muta privirea mai departe, moment în care Clem înțelegea că nu însemna ceea ce îşi dorea ea. Şi asta era o altă taină.

Singura dată când li se dădea voie să iasă afară era în pauză, doar că atunci nu prea aveau ce să vadă acolo, în afară de zidurile înalte dimprejurul curții pline de ecouri, de femei care se ciondăneau, mergând în şir, şi de Clem, care ținea cartea în dreptul ochilor, ca să poată citi în timp ce mergea. Cu toate că avea o carte nouă în fiecare săptămână, erau două cărți pe care le tot recitea: cărțulia cu coperte roşii pe care o avea când o întâlnise prima oară în spălătorie, şi de care nu se despărțea niciodată, şi altă carte, mai groasă, cafenie, scrisă cu litere aurii pe cotor.

Odată ce se punea pe citit, Clem nu mai ridica ochii din carte; era pierdută pentru lume, ca şi cum s-ar fi ascuns într-o gaură ivită în pământ. Privind-o, Ella îşi spunea că tare i-ar mai plăcea să dispară la fel. Şi fiindcă n-avea cum, se mulțumea să urmărească fața lui Clem şi să-şi închipuie despre ce fel de poveste e vorba în carte după cum i se schimba expresia, după cum îşi rodea unghiile sau pielițele din jur. După cum dădea foile, mai repede sau mai încet, în timp ce ochii i se mişcau cu teamă, parcă n-ar fi vrut să citească până la sfârşit.

Într-o după-amiază, când Clem se apropia de sfârşitul cărții, Ella văzu că pe obraji i se prelingeau lacrimi tăcute.

— Ce e?

Clem se şterse pe obraji cu manşeta bluzei şi zâmbi în colțul gurii, un zâmbet îndurerat.

— E aşa de trist. Am citit-o de nu ştiu câte ori şi de fiecare dată sper că poate se va termina altfel. Dar nu, sfârşitul e mereu acelaşi.

— Dar ce e, ce se întâmplă?

— Of… iubeşte bărbatul nepotrivit. Sau bărbatul potrivit, dar la momentul nepotrivit. O convinge să se mărite cu el şi pe urmă o părăseşte. Iar la sfârşit

zace acolo, zace ca o… martiră şi… parcă nici nu-i pasă. Se opri şi privi cartea din mână. Când o să merg la universitate, dacă o să scriu un referat despre cartea asta, va fi despre cum se sfârşeşte. Despre cât de mult mi-aş dori să se termine altfel. Dar şi despre faptul că, la urma urmei, finalul e aşa cum trebuie să fie.

Clem nu mai scoase o vorbă până ce ajunseră în partea opusă a curții.

— Ai vrut vreodată să te măriți? o întrebă punând cartea sub braț.

Luată pe nepregătite, Ella râse scurt.

— Nu.

— De ce? Nu te-a cerut nimeni?

Ella clătină din cap.

Clem lăsă capul într-o parte.

— Mda, că nu vrei să te căsătoreşti, asta înțeleg, dar că nu ți-a cerut nimeni mâna… asta nu. Cine te vede nu te mai poate uita, arăți uimitor. În special acum, că nu mai ai ochii roşii.

„Arăți uimitor."

— Dar tu? Pe tine te-a cerut cineva de soție? vru să ştie Ella.

— O dată, zise Clem.

— Şi ce-ai răspuns?

— Am spus „nu", răspunse Clem strâmbând din nas. Chiar dacă aş fi vrut să mă mărit, nu-l iubeam. Nici măcar nu-l plăceam. Pe deasupra, mai era şi bătrân.

— Cât de bătrân?

Clem dădu din umeri.

— Era profesor, coleg cu tata. Când era el tânăr, eu eram copil. M-a văzut crescând. După ce-a murit mama, mă lua la plimbare. Iar tata îl lăsa. Făcu o pauză şi strânse cartea la piept. Într-o seară, când aveam şaptesprezece ani, a venit la noi acasă la cină. Eram cu toții aşezați în jurul mesei – tata, fratele meu, el şi cu mine – şi tustrei mă priveau stăruitor şi schimbau zâmbete pe furiş. Îmi aduc aminte de figura fratelui meu. Era roşu la față. Băuse vin şi mi se părea că seamănă cu un porc.

A doua zi, tata m-a chemat la el în birou. Mi-a spus că avusese o discuție cu profesorul, că acesta e un om bun. Eu însă aveam o altă părere… Avea o fire crudă. În rarele ocazii când mergeam la şcoală l-am văzut bătând copiii. Iar când eram eu mică şi ne plimbam împreună…

Clem se opri. În cuvintele nerostite ghiceai încordarea şi apăsarea unei primejdii.

— Una peste alta, ştiam că, dacă mă mărit cu el, am să fiu nefericită.

— I-ai spus şi tatălui tău?

— Am încercat, dar n-a vrut să audă. Cred că era o uşurare pentru el să scape de mine. Cred că era convins că n-o să vrea nimeni să mă ia de soție, din cauză că sunt aşa.

— De ce? Cum eşti?

— Ei, aiurea, zise Clem zâmbind uşor. Sunt cu totul aiurea.

Ella o privi din cap până în picioare. Clem era înaltă, blondă, cu pielea albă. Ştia să danseze şi să cânte la pian. Gura i se ridica la colțuri şi părea a fi făcută pentru a zâmbi. Dacă ea era aiurea, atunci cum erau ceilalți?

— Şi ce-ai făcut? o întrebă.

— N-am mai mâncat, răspunse Clem cu o undă de mândrie în glas. Săptămâni în şir. Până când li s-a făcut frică să nu mor. Până când am început şi eu să cred că aş putea muri. Nu-mi mai aduc bine aminte ce făceam. Atunci, m-au adus aici. M-au hrănit cu tubul. Îmi băgau tubul pe gât în fiecare zi.

Ella îşi aminti cât de posomorâtă era Clem când îi vorbise despre tub în prima dimineață. Dar acum vocea ei nu era posomorâtă, dimpotrivă, era aprigă, înfocată.

— Veneau de două ori pe zi. Patru, cinci, chiar şase infirmiere şi doi doctori. Una îmi ținea mâinile lipite de şolduri. Alte două îmi deschideau gura cu un căluş. Doctorul ținea tubul roşu de cauciuc. Mă luptam cu ei. Mă zbăteam şi mă luptam, dar tot mi-l băgau pe gât. Mă îngrăşasem. Îmi dădeau lapte şi ouă. Nu le simțeam gustul, în schimb simțeam cum mi le vârau pe gât, spuse strâmbându-se. După aia mă întindeam pe burtă. Făceam tot posibilul ca să mi se facă greață şi să le dau afară. Atunci au început să stea cu mine. De obicei stăteau vreo oră după ce mă hrăneau, iar dacă încercam să vomit, mă țineau iar de mâini. În cele din urmă am renunțat.

Tăcu. Ella îşi aminti ce îi spusese în spălătorie.

„De aici poți ieşi în trei feluri. Unu: dacă mori. Sau poți fugi de aici. Ori reuşeşti să-i convingi că eşti îndeajuns de întreagă la minte cât să-ți dea drumul.“

— Prin urmare… de ce? întrebă Ella. De ce stai aici?

Clem se întoarse spre ea.

— M-am tot gândit de când m-ai întrebat. Stau aici doar până când mă lămuresc ce am de gând să fac. Într-o bună zi am să plec, nu peste multă vreme, şi am să merg la universitate. Dar deocamdată mai stau. Şi oricum mi-e mai bine decât dacă aş sta acasă sau aş fi măritată cu… ăla. Ai auzit de femeile de la închisoarea Holloway?

— Nu.

— Ei, şi ele stau în spatele gratiilor. Sunt hrănite prin tub. De câte ori mi se pare greu aici mă gândesc la ele. Închise acolo din cauză că vor altceva, ceva mai mult. Şi îmi spun că, dacă ele pot îndura, atunci pot şi eu. Am să rămân aici şi am să-mi aparțin mie însămi. Nu tatălui, nici fratelui meu, nici vreunui alt bărbat. Aşa că asta fac, rămân. Familia mea plăteşte ca să stau aici, am hainele mele, am cărțile mele şi, de fiecare dată când mă lasă să plec de aici, îmi tai venele ca să mă trimită înapoi.

Clem îşi suflecă mânecile, dând la iveală ceea ce ținea ascuns, semnele vineții ale curajului ei.

— Am un brici, zise. L-am luat din casa tatei. Îl țin cusut aici. Îi arătă mâneca în timp ce îşi acoperea brațul la loc cu ea. Nu ştie nimeni, în afară de tine. Avea o expresie pe jumătate rugătoare, pe jumătate orgolioasă. Tata crede că am să cedez. Numai că eu n-am să cedez. Iar acum, că eşti şi tu aici, adăugă Clem zâmbind, o să-mi fie şi mai uşor.

În noaptea aceea, când în salon era linişte, Ella se dădu jos din pat pe furiş.

În spate era fereastra, care cobora până la podea. Îngenunche pe dalele reci, întinse mâna şi găsi pe pipăite locul unde sticla întâlnea rama. Îşi închipui cum ar fi s-o ridice, cum ar mirosi noaptea de afară, cum ar fi să iasă, să păşească pe iarbă.

Îşi vedea imaginea reflectată în ochiurile de geam părul negru pe care cărarea dreaptă, albă, îl despica în două chiar la mijloc. Ochii mari, privirea serioasă. Clem avea totuşi dreptate: nu mai erau roşii. Pentru prima oară de nu mai ştia nici ea când, ochii nu-i mai erau umflați şi nici n-o mai usturau de câteva săptămâni.

Îşi atinse uşor buzele cu vârful degetelor, apoi coborî spre gură şi desenă cu degetul conturul buzelor, strânse de nu se mai vedea decât o linie subțire.

Lăsă mâinile mai jos şi îşi prinse sânii în palme. Îi mângâie cu degetele mari şi simți cum se întăresc sub țesătura aspră a cămăşii de noapte.

Înainte, ori de câte ori fusese atinsă, rămăsese cu vânătăi. Când, copil fiind, lucra la filatură, dacă nu înnoda destul de repede capetele firelor, era lovită cu paleta grea de piele folosită de supraveghetori ca să scuture scamele de pe fire. Totuşi, mama ei o mângâia drăgăstos. Îi netezea părul. Abia dacă îşi mai amintea de ea, ca prin ceață.

Îşi şopti numele către fata din fereastră.

— Ella.

Suna ciudat. Nici nu era sigură că se potriveşte cu persoana din fața ei.

În noaptea aceea salonul era cufundat în tăcere. Nu se auzeau decât nişte zgomote slabe făcute de femeile care sforăiau ori se răsuceau în pat. Îi veni în minte Clem, expresia de pe fața ei când îi arătase cicatricile, taina pe care i-o împărtăşise. Ella simțea înăuntrul ei taina acelui brici asemenea unei mici poveri de culoarea argintului.

„Iar acum, că eşti şi tu aici, o să-mi fie şi mai uşor."

Nu i se mai întâmplase până atunci ca cineva să-i mărturisească faptul că are nevoie de ea. O căldură nouă, necunoscută ei, îi inundase inima când o auzise pe Clem vorbind aşa. Dar, cu toate astea, nu era convinsă că dorea să aibă cineva nevoie de ea. Nu aici.

Dincolo de fereastră, luna stătea culcată pe o parte, galbenă, pe jumătate plină. O pasăre nevăzută striga de undeva, din întuneric.

În clădirile din față erau bărbații. Pesemne că se afla şi el acolo.

John.

O fi dormind? Ori o fi treaz, ca ea? Oare ce îl adusese aici, cu secretele şi tăcerile lui? Când dansaseră împreună vinerea trecută, simțise că se petrece ceva deosebit, că înăuntrul lui coaja se crăpase, ca şi cum îşi făcea curaj să vorbească.

„Arăți uimitor."

Chiar aşa o fi? Îşi desfăcu părul şi îl lăsă să-i cadă pe umeri, să-i acopere, greu şi întunecat. Era prea bogat, cel puțin pentru o femeie care munceşte, şi îl purtase dintotdeauna împletit strâns într-o coadă lăsată pe spate. Fetele de la fabrică îşi prindeau părul cu agrafe, uneori îl împodobeau cu panglici colorate, ba chiar veneau dimineața la lucru cu părul legat cu fâşii de pânză ude, ca să-l onduleze. Ea nu făcuse niciodată aşa ceva. Îşi strânse părul şi îl împleti iar, dar mai lejer, nu aşa de strâns ca înainte. Însă nici aşa nu-i plăcu cum arată, aşa că îl desfăcu şi-l împleti din nou, şi mai lejer, până când câteva şuvițe răzlețe îi încadrară ovalul palid al feței.

O încerca o senzație bizară, de parcă ar fi avut în burtă un peşte viu, care se zbătea.

Charles

Ce minunată era vremea la începutul lunii mai! Zilele blânde, calde, veneau una după alta, şi fiecare aducea o schimbare plăcută în peisaj. Şi ce verde era

totul, parcă însăşi seva copacilor voia să cânte, ca şi cum, aproape peste noapte, iarna se preschimbase în vară.

Era vineri, şi Charles se trezise devreme, după cum se deprinsese, convins că e cumva datoria lui să facă asta atunci când dimineţile erau aşa de luminoase şi frumoase. Aşadar nici nu se făcuse ora şapte, că ieşise pe aleea principală, bine greblată de îngrijitori. O coti la dreapta şi ajunse la o cărare care şerpuia prin ierburile sălbatice, năpădite de hasmaţuchi şi ciulini, ducând spre o poartă veche de fier, cu balamale ruginite. Ieşi pe poartă şi ajunse la liziera unui crâng des. Afară era lumină şi exuberanţă, dar dacă intrai în pădurice, te trezeai într-o altă lume, de un verde compact, adânc.

Crângul, unde Charles venea adesea să se plimbe, avea tocmai mărimea potrivită: nici chiar atât de mic, încât să-i vezi marginea când te aflai în el, dar nici îndeajuns de mare, cât să aibă un nume. Pacienţii nu aveau voie să intre în crâng, şi nici infirmierii ori alţi doctori nu prea erau interesaţi să ajungă până aici, aşa că doar arareori se întâmpla să nu fie singur. După câteva minute ajunse într-un luminiş, unde se aşeză pe un buştean parcă anume pus acolo şi îşi umplu pipa cu tutun.

Aştepta cu nerăbdare mai multe evenimente, între care poate cel mai interesant era Încoronarea, peste nu prea multe săptămâni. Printre sărbători se număra Ziua Sporturilor: o după-amiază de petrecere în costume de bal mascat, încheiată cu o întrecere de tras la odgon, unde infirmierii şi doctorii urmau să se înfrunte cu pacienţii. Goffin primise sarcina de a alege membrii echipei, iar în camera personalului avuseseră deja loc nişte discuţii amuzante în legătură cu costumele pe care le-ar putea găsi. În adâncul inimii, Charles nutrea un sâmbure de speranţă cum că va fi şi el ales să facă parte din echipă. Era încredinţat că forma lui fizică se îmbunătăţea de la o zi la alta.

Se ridică şi se întinse ca să se dezmorţească, îşi aprinse pipa şi porni prin crâng. Razele soarelui pătrundeau ici şi colo prin frunziş, parfumul dulceag al tutunului stăruind în urma lui.

Halterele ajunseseră abia de-o săptămână. Erau acolo când se oprise la ghereta portarului ca să-şi ridice corespondenţa.

— A, domnule Fuller, zise portarul, arătând spre o cutie mare de carton aflată în spatele biroului. Azi a sosit un pachet pentru dumneavoastră.

În primul moment, lui Charles nu-i trecu prin minte ce putea fi înăuntru, de vreme ce se scurseseră mai multe săptămâni de când comandase halterele, dar apoi îşi dădu seama, se apropie şi dădu să ia cutia. Se dovedi a-i fi imposibil s-o

ridice de jos. Mai făcu o încercare, dar îşi dădu seama că se încinge şi se îndreptă de spate.

— N-ai putea să mi le trimiți în cameră?

— Desigur, domnule, imediat.

Când se întoarse în cameră după ce terminase vizitele, găsi pachetul aşteptându-l în fața uşii. Îl împinse peste prag cu latul labei piciorului, îl deschise şi se uită înăuntru. Vederea halterelor înghesuite în cutia de carton avu darul să-l intimideze. Ridică destul de uşor prima pereche – deşi numai o dată –, însă pe cea de-a doua nu putu s-o scoată din cutie decât apucând-o cu amândouă mâinile.

După ce scoase halterele văzu pe fundul cutiei o notă cu instrucțiuni de folosire. Era acolo silueta stilizată a unui bărbat care ridica haltera cu brațul îndoit spre umăr. Bicepsul i se umflase îngrijorător de tare, făcându-l să semene cu un şarpe care înghițise un şobolan. Îşi dădu jos haina şi vesta, luă bucata de hârtie şi haltera mică şi se duse la oglindă. Se aşeză în fața ei şi începu să ridice haltera, întâi cu precauție.

„Unu.“

„Doi.“

„Trei.“

„Patru.“

„Cinci.“

Muşchiul brațului abia dacă i se umfla, dar când puse haltera jos, simți o căldură plăcută. Stătu puțin, apoi se aplecă şi o ridică din nou – de data asta de câte zece ori cu fiecare mână. Dincolo de oboseala brațelor simțise că în el se trezeşte ceva. Ceva deocamdată fără formă, dar care îl îmboldea să meargă mai departe. Forță. Voință. Din momentul acela, ajunse să numere până la douăzeci. Poate că va reuşi totuşi, până la urmă, să tragă de odgon, cine ştie?

Ajunse la marginea crângului şi ieşi în lumina puternică a soarelui, îndreptându-se spre ferma azilului, unde primele recolte se anunțau deja în straturile de legume bine întreținute. Pe câmp zburdau miei, iar din grajdurile vacilor se răspândea mirosul dulceag al ierbii, amestecat cu cel al laptelui şi al bălegarului. În jur, păsărelele ciripeau asurzitor, şi undeva, în apropiere, un porumbel sălbatic gângurea insistent pe tonuri de bas. Încet, foarte încet la început, Charles auzi o muzică atât de vie şi de limpede, că avu nevoie de câteva clipe până să înțeleagă că venea de la urechea lui internă. Muzica se înteți, şi atunci recunoscu primele măsuri vioaie ale bucății finale din Simfonia a VI-a de

Beethoven, melodia aceea adorabilă împărțită între instrumente cu coarde şi alămuri; muzica părea că iese chiar din pământul ud de rouă şi de spuma în care unele insecte îşi înveleau nimfele.

— Ta, ta, ta! Ta, ta, ta! Ta, ta-ta,ta-ta, ta!

Începu să cânte, lovind în pământ cu bastonul în timp ce mergea.

Nu se trezise primul, în nici un caz. Pretutindeni erau oameni care greblau, semănau sau plantau, peste tot domnea optimismul noului anotimp, şi în toate se simțea armonia şi frumusețea lucrurilor rânduite cu un anume scop, iar mai presus de orice era această muzică înălțătoare, atotcuprinzătoare. Dacă Churchill ar putea fi martor la scena asta… Charles îl şi vedea mergând alături de el acum.

„Vedeți, domnule ministru, dacă guvernul va vota împotriva sterilizării obligatorii – şi e convingerea mea că aşa ar trebui să facă –, atunci, investind corespunzător şi administrând corect, am putea construi şi alte colonii ca aceasta."

Trecu pe lângă câmpuri unde păşteau vaci şi juninci, cu vițeii pe lângă ele.

„Aici sunt patru ferme şi peste două sute de hectare de teren. Cirezile noastre de vite Ayrshire importate dau 1 600 litri de lapte pe zi. Oamenii noştri rareori stau degeaba. Priviți. Nu prea avem nevoie de funie sau de cătuşe. Am renunțat la lanțuri ca acelea care sunt folosite în ospiciul Bedlam. În schimb, avem sape şi cazmale."

În secret, Charles continuase să lucreze la disertația pe care voia s-o trimită la congres. Nu spusese nimănui nimic, dar aduna tot mai multe observații de caz. Nu-i mai era teamă că trecea peste cuvântul directorului, ba dimpotrivă, era cuprins de o exaltare crescândă. Transformarea tot mai evidentă a lui Mulligan dintr-un ins taciturn şi melancolic în… ei, nu era încă limpede în ce, avea să fie subiectul principal al disertației. Făcuse mai multe schițe cu Mulligan în timp ce dansa, gândindu-se că i-ar putea fi utile ca să ilustreze cele spuse.

„Aici, în colonia noastră, avem o seară dansantă în fiecare săptămână. Dați-mi voie să vă descriu cum se desfăşoară…"

Când va prezenta disertația în congres va avea fără îndoială timp şi de răspuns la întrebări imediat după aceea. Mai mult ca sigur că urmau să-i ceară detalii despre cum o seară de dans pe săptămână contribuia la asigurarea unui mediu de izolare sănătos. Va trebui să pregătească un răspuns. În sinea lui ştia că e un lucru bun, dar cum să-i cuantifice efectul pozitiv? Cum să-l măsoare în aşa fel încât să poată fi verificat în mod ştiințific? L-ar putea convinge pe Churchill şi pe participanții la congres că, în ultimă instanță, seara de dans reprezenta un

aport *eficient* la îngrijirea bolnavilor mintali?

Oare ce-ar fi zis Pearson?

„Fii serios. Nu putem lua în considerare decât ceea ce este măsurabil.

Numere.

Statistici.“

Într-adevăr.

Ce bine ar fi fost dacă ar fi existat un fel de formulă, o ecuație matematică pe care s-o poată arăta, ca să-şi demonstreze teoria.

„Să notăm cu X starea de spirit a pacienților într-o seară de vineri.

Să notăm cu Y bucuria pe care le-o aduc muzica şi dansul, faptul că scapă de monotonia rutinei zilnice.

Să notăm cu Z efectul benefic al serii săptămânale de dans.“

Numai că o astfel de ecuație nu exista. Nu putea spune decât că e convins că face bine pacienților. Dar asta nu era de ajuns. Doar se considera om de ştiință, nu? S-ar cuveni să fie în stare să-şi dovedească valoarea.

Acest gând supărător tocmai amenința să-i tulbure starea de spirit, când, în depărtare, zări o siluetă pe care o recunoscu: Mulligan, aflat într-unul din padocuri, plimba încet unul dintre caii de la fermă pe lângă gardul împrejmuitor. Charles o luă într-acolo şi se apropie de gardul scund, cu trei rânduri de bârne.

Din câte îşi dădu seama, calul şchiopăta. Uneori, Mulligan se dădea înapoi ca să se uite la felul cum calcă. În apropiere nu era decât un îngrijitor, şi acela ocupat cu alt animal, undeva, la celălalt capăt al îngrăditurii. Altminteri, irlandezul era singur. Nu-l văzuse pe Charles; de fapt, nu părea să aibă ochi pentru altceva decât pentru calul pe care îl plimba. La un moment dat îl chemă fluierând încet, calul întoarse capul şi porni drept spre el. Mulligan îl prinse de căpăstru, se aplecă şi puse palma pe capul calului, sub ureche. Acum, omul şi animalul erau față în față. Mulligan îşi lipi obrazul de capul calului şi părea să-i şoptească ceva la ureche. Cu cealaltă mână îl mângâia blând pe grumaz.

Charles se aplecă şi ciuli urechea – o copilărie, de vreme ce, de unde se afla, nu avea cum să audă nimic. Toată lumea ştia că irlandezul se pricepea la cai, mai ales la cei care nu erau pursânge, dar aici era vorba şi despre altceva, despre o putere de a seduce, o tandrețe chiar. Era aceeaşi putere de seducție cu care Mulligan dansa, remarcase Charles. Omul avea o forță uimitoare. Unde i-ar fi fost locul, de fapt?

— Salutare!

Mulligan întoarse capul spre el.

Charles ridică mâna înmănuşată şi îi făcu semn să se apropie. Mulligan se duse şi legă calul de un stâlp înainte să vină în locul unde îl aştepta Mulligan. Irlandezul îşi scosese haina şi rămăsese în vestă şi cămaşă, ba chiar îşi deschisese nasturii la gât. Aici, în mijlocul naturii, părea cumva mai mare, el însuşi un fel de forță a naturii.

— Aşa deci, făcu Charles, simțindu-se dintr-odată stânjenit, nici el nu ştia de ce. Frumoasă dimineață, nu-i aşa?

Mulligan ridică brațul şi îşi şterse sudoarea de pe frunte cu manşeta cămăşii. La gât, sub un smoc de păr ieşit prin deschizătura cămăşii, se vedea cum îi bate inima.

Charles îşi scoase pălăria şi simți căldura soarelui în creştetul capului.

— Zici c-a venit vara, observă zâmbind, deşi simțea un fel de încordare în obraji.

Undeva, în depărtare, mişcarea finală a *Pastoralei* ajungea la crescendo, în freamăt de arcuşuri.

Privirea irlandezului fugi spre cal, ceea ce îl irită pe Charles; planurile lui nu includeau şi posibilitatea ca omul să fie preocupat de alte treburi.

— Ia spune-mi, Mulligan, cum ți s-au părut serile de dans?

Expresia de pe fața acestuia rămase aproape neschimbată.

— Frumoase.

— Ia spune-mi, cu mâna pe inimă, zise Charles care, coborând vocea, se aplecă peste gard şi vorbi pe un ton conspirativ: Ce părere ai despre muzică?

Mulligan îşi încrucişă brațele la piept şi-l țintui pe Charles cu ochii lui de culoarea cremenii.

— A, destul de bună, aş zice.

Charles chicoti, îndreptând spre el degetul arătător.

— Cred că încerci doar să fii politicos, dar nu eşti sincer. Te întreb doar pentru că, înțelegi, am fost eu însumi puțin… supărat pe mine. Am tot timpul un sentiment de… constrângere. Parcă n-am spațiu să respir, adăugă atingându-şi gâtul cu degetele.

Mulligan depărtă picioarele, le înfipse bine în pământ, privi în jos, apoi ridică privirea şi îşi puse mâinile la subsuoară.

— Vreți să v-o spun p-aia dreaptă?

Charles zâmbi. Se pare că reuşise, până la urmă, să capteze atenția omului.

— Da, aşa aş vrea.

— Păi… aş zice că… muzica e foarte englezească.

— Înțeleg, spuse Charles. Să ştii că nu e, te asigur de asta. De fapt, e mai mult nemțească. Dar… râse răguşit. Nu cumva ai vrea să dansăm ca irlandezii, domnule Mulligan? Ai vrea să ne prindem în dansuri de-alea săltărețe?

— N-aş merge chiar aşa departe, dacă mă întrebați.

Zărise umbra unui zâmbet pe fața omului? Dacă într-adevăr o fi fost aşa, zâmbetul se ştersese repede, însă Charles se umflă în pene pentru această mică victorie.

În depărtare, orologiul din turn bătea jumătatea de ceas.

— Domnule Mulligan, zise, scoțându-şi din nou pălăria şi făcând o uşoară plecăciune, văd că ai treburi de terminat. Şi eu, de altfel. Prin urmare, îți urez să ai o zi bună.

Poate că zâmbetul fusese abia schițat, dar era mai mult decât orice reuşise să stoarcă de la irlandezul ăsta împietrit şi, pe drumul de întoarcere spre azil, Charles descoperi că îi rămăsese în suflet ca o rază a soarelui de mai.

Ella

În vinerea aceea, în sala de bal, se aşeză în al doilea rând de bănci, alături de Clem.

Aici toate erau mai aproape, zgomotul mai puternic, iar bărbații, mulți la număr, stăteau doar la câțiva metri distanță de ele, de cealaltă parte a ringului de dans. Privirile lor se lipeau de ea ca ghemotoacele fierbinți de scamă. Ridică mâinile şi îşi netezi părul. Îşi umezi vârful degetului şi frecă o pată de pe fusta prea mare pentru ea.

Pe estradă, membrii orchestrei se pregăteau să cânte. Îl căută din ochi şi îl găsi acolo unde stătea de obicei, în fundul sălii, cu capul plecat, ca şi cum ar fi preferat să fie oriunde altundeva, şi o cuprinse dezamăgirea, nici ea nu ştia prea bine de ce.

Primul dans începu şi se sfârşi, însă ea rămase la locul ei. John era tot în colțul lui, fără să ridice privirea. Dar când se anunță al doilea dans, îl văzu că se ridică, îşi croieşte drum printre banchetele pe care erau aşezați bărbații, iar când ajunse în față, ridică privirea şi se uită drept în ochii ei.

Ella simți că îi năvăleşte sângele în obraji. Se sculă şovăind de pe banchetă, dar cineva i-o luă înainte. Bătrâna Nemțoaică îl apucă pe John de mânecă şi îl rugă să danseze cu ea.

— Eşti de acord, fetiță?

Ella se întoarse. Bărbatul tatuat îşi puse mâna grea pe brațul ei.

— Vrei să dansezi cu mine? Ştiu, nu pe mine mă aşteptai…

În timp ce se învârtea pe ringul de dans cu vlăjganul, îl căuta pe John prin mulțime cu coada ochiului. Bătrâna Nemțoaică ținea ochii închişi. John o ținea strâns.

— Carevasăzică îl placi? o întrebă partenerul ei de dans.

Ella ridică brusc capul, surprinsă de întrebare.

— Pe el, zise vlăjganul arătând cu capul spre John. *Mio capitano*.

— Ba nu, zise clătinând din cap, şi simți cum îi iau foc obrajii.

Vlăjganul se aplecă spre ea.

— Ştii că trebuie să rişti, nu, dacă vrei să câştigi? Adicătelea, eşti pregătită să pierzi?

Ella nu-i răspunse, dar, de cum se termină muzica, se desprinse de el şi se duse cât putu de repede spre banchetele din fundul sălii, unde se zări în oglinda de deasupra căminului: îmbujorată, cu părul în dezordine. Fusese văzută. Fusese văzută dorind ceva. Iar dacă o văzuse bărbatul ăsta, cine ştie câți o mai văzuseră? Ce proastă fusese! Era o prostie să-şi închipuie că cineva ar dori să danseze cu ea. O prostie să-şi închipuie că cineva ar dori s-o atingă. O prostie să-şi aranjeze părul aşa. Îl desfăcu şi îl strânse aşa de tare, că o ustura pielea capului, apoi îşi cuprinse umerii cu brațele şi nu mai ridică ochii din pământ. Îi aținti asupra bucății de podea de sub picioare şi se uită într-un punct fix până când ştiu fiecare pată şi fiecare nod al lemnului, până când petele şi nodurile se preschimbară în păianjeni dansând pe ritmul muzicii, până când, spre sfârşitul serii, cu toții au fost puşi să se scoale în picioare, în troncănit de banchete, şi atunci se ridică şi ea, abia aşteptând să se întoarcă în salon, unde nimeni n-o putea vedea ori crede c-a văzut ceva.

Numai că pacienții au fost aliniați pe două şiruri pentru ultimul dans, la care luau parte cu toții, aşa că nu avea cum să se țină deoparte. Când îşi luă locul, îl văzu şi pe el, o siluetă întunecată, ceva mai departe, în şirul de bărbați. Ochii li se întâlniră şi ei i se strânse stomacul, fiindcă ştia cum se desfăşoară astfel de dansuri şi că, în scurtă vreme, avea să danseze cu el. Nu mai putea să se mute în alt şir de femei, fiindcă muzica începuse deja. Scripca doctorului scârțâia zvăpăiată, iar acordurile pluteau spre ei prin aerul gros, fierbinte.

Mai întâi veni bătrânul cu cravată albastră legată sub bărbie, care o conduse cu delicatețe printre partenerii ce băteau din palme; acum o mai despărțeau de John doar patru dansatori. Apoi, un tânăr care mirosea a lapte acru şi tremura din cap

până în picioare când o luă de braţ, şi nu se opri din tremurat nici după ce făcură turul ringului şi mai avea până la John trei dansatori. După aceea veni un bărbat care o strânse prea tare şi o ciupi de talie, aşa că îl călcă pe picior, iar el o înjură. John era cu doi dansatori mai încolo, însă ei i se făcuse atât de cald, încât simțea că o să-i iasă băşici pe piele. Imaginea ultimului partener îi apăru ca prin ceață, însoțită de un miros de mucegai, după care urmă el, şi o duse roată în jurul celorlalți dansatori, ținând-o cu mâna mai jos de talie. Vorbea, ceea ce nu-i stătea în fire, şi fiindcă toată lumea bătea din palme în jur, ea nu-l auzea, ori poate îşi închipuia doar că el vorbea, însă înainte să se despartă, el se aplecă spre ea şi îi şopti la ureche:

— Eşti prea palidă, zise. Nu e drept.

Îi dădu drumul, şi ea porni învârtindu-se, cu răsuflarea tăiată, spre şirul din care se desprinsese; ea cu femeile, el cu bărbații, şi dansul continuă, cu un alt partener în dreapta şi următorul care se îndrepta spre ea ca într-un vis.

Întorcea capul într-o parte şi-n alta, încercând să dea cu ochii de el printre dansatori. Acum era aproape de capătul şirului. Dansul avea să se termine în curând şi se va putea odihni. Numai că de pe ringul de dans se auziră strigăte şi aplauze, iar pe scenă, doctorul zâmbea şi ridica vioara ca să le arate că muzica va continua. I se strânse stomacul. Se vor aşeza iar în şiruri. Va dansa din nou cu el.

De data asta, când ajunseră iar față în față, el nu mai pierdu vremea, ci se aplecă spre ea şi îi spuse la ureche.

— Ce vezi?

Vocea lui îi străbătu tot trupul şi îi încreți pielea aşa cum vântul învolburează valurile.

— Când te uiți pe fereastră. Spune-mi repede care e fereastra ta? Ce vezi de acolo?

Limba i se împleticea, mintea îi era amorțită.

— Nu… nu ştiu.

— Închide ochii. Avea o privire arzătoare. Închide ochii.

Se supuse, şi el o strânse mai tare, coborându-şi mâna pe spatele ei.

— Aşa. Eşti în camera ta de zi, îi spuse. Te uiți afară pe fereastră. Spune-mi ce vezi.

— Doi copaci mari.

— Aşa.

— Crescuți unul lângă altul la picioarele colinei.

— Şi?

— Ramurile li se împletesc.

— Sunt în fața ferestrei tale?

Îi simțea inima bătând aproape de inima ei, care părea că nu mai are loc în piept, că e prea mare pentru ea acum.

— Da, da, însă destul de departe.

— Bine, zise el când Ella deschise ochii. Am s-o găsesc. Am să scriu o scrisoare şi am să ți-o aduc. Aşteaptă-mă, şi-o să vin.

Îi dădu drumul. Rochia îi era umedă în locul unde îşi ținuse el palma. Amețită, transpirată din cap până în picioare, se îndepărtă împleticindu-se.

Mai târziu, după ce în salon lumina fusese stinsă, se gândi la ceea ce-i spusese el, perindă vorbele prin minte şi le întoarse pe față şi pe dos ca şi cum ar fi fost nişte mărgele luminând în întuneric.

Avea inimă bună. Era cu totul altfel decât tatăl ei. Îşi ținea palmele deschise. Atingea lucrurile cu grijă, parcă de teamă să nu le spargă. Îşi dăduse seama după felul în care o ținea pe ea. Şi, în sala de bal, văzuse cum dansa cu alte femei, cu cele în vârstă, precum Bătrâna Nemțoaică. Se purta ca şi când ar fi fost la fel de importante pentru el ca orice altă parteneră. Aşadar, ce dacă se purta frumos cu ea? Chiar însemna ceva?

Şi pe urmă celălalt bărbat. Cel mătăhălos, cu brațele tatuate. „Trebuie să rişti dacă vrei să câştigi.“ Ce voise să spună?

Pentru că ea nu avea absolut nimic de pierdut.

Două paturi mai încolo se auzi un suspin slab. Zăngănitul patului izbindu-se de perete. Foşnetul degetelor prin păr, până când zăngănitul se opri cu un oftat.

— Iisus te va pedepsi, răsună vocea tremurătoare a Bătrânei Nemțoaice. Te va pedepsi pentru ce faci.

— Scuteşte-mă, răspunse cealaltă femeie cu voce groasă, înfundată, pe jumătate adormită.

Ella se întoarse pe cealaltă parte în pat, simțind că o ia cu greață. Oare la cine se gândea femeia când se mângâia astfel? La unul dintre bărbați? La John? Poate că da. Poate că la el se gândea. Simți că o mănâncă pielea, că i se încinge sângele. Aerul din încăpere fusese respirat deja de o sută de femei.

Aproape de venirea zorilor, văzând că nu putuse închide ochii toată noaptea, se întoarse spre fereastră, unde albastrul închis al nopții se lumina şi păsărelele zburau în sus şi în jos pe fundalul vârstat cu rozaliu al cerului.

Ar trebui să iasă afară, nu să aştepte aici. Şi, oricum, o scrisoare de la el nu i-

ar fi fost de nici un folos.

John habar nu avea că ea nu ştia să citească.

Ziua se apropia şi, odată cu ea, căldura lipicioasă. În spatele zăbrelelor de fier, fereastra camerei de zi era deschisă de câteva degete, dar parcă nu intra nici o suflare de vânt înăuntru. Căldura păcălea ochiul, se ridica din pământ valuri, valuri, care dansau ca şi când ar fi fost nişte siluete omeneşti.

De fapt, singurele lucruri mişcătoare erau două păsărele al căror cuib se afla deasupra ferestrei, un con de noroi cu o deschizătură asemănătoare unei guri căscate de uimire. Nu părea să le pese de vreme câtuşi de puțin, veneau şi plecau în zbor neobosite, şi de fiecare dată aduceau ceva nou: o bucată de crenguță, o picătură de noroi.

Odată, în mijlocul după-amiezii, silueta unui bărbat apăru la marginea câmpului, în depărtare. Mergea legănându-se, şi Ella se ridică în picioare ca să vadă mai bine, lipindu-şi palmele de geam. Numai că bărbatul nu se întoarse şi nici nu se apropie de clădire, iar ea văzu că împingea un tăvălug şi că venise acolo ca să netezească iarba.

Strânse pumnii, cu degetele mari înăuntru. În spatele ei auzea corul femeilor, tot mai strident:

— Dă-mifoc! Dă-mifoc! Foculvine. Vinevine.

— Şidiavoluleaici.

— Aşaauspus. Ardețidiavolulpefoc. Ardeți-lardeți-l.

— Vai! Vai, vă rog! Vai, vă rog, ajutați-mă!

— De ce nu vreți? Nu mă ajutați?

Ella îşi acoperi urechile cu palmele şi apăsă cât putu de tare, până nu mai auzi decât fâşâitul sângelui.

Era la fel ca ele. Totul se petrecuse doar în închipuirea ei: atingerea lui pe spate, gura lui. Vorbele pe care le rostise. Era aici de prea multă vreme, iar acum înnebunise şi ea. Îşi închipuia fel de fel de lucruri ca să se simtă mai bine, însă, până la urmă, nu venea nimeni s-o salveze.

„Eşti prea palidă. Nu e drept.“

Spusese aşa doar fiindcă îi era milă de ea, fiindcă era prizonieră fără scăpare.

După-amiaza se scurgea înăbuşitoare, se întindea şi se lăbărța, gata să pocnească. În cele din urmă, Ella se sprijini cu capul de geamul fierbinte şi ațipi.

O trezi un hârşâit la fereastră. Era el, lipit de perete ca să nu fie văzut, şi îi întindea o bucată de hârtie împăturită. Ellei i se tăie respirația. Degetele li se

atinseră când luă hârtia. Ella nu spuse nimic, şi nici el nu scoase o vorbă, doar îşi duse mâna la frunte. Apoi plecă, alergând aplecat pe lângă ziduri, până când nu-l mai văzu.

Ascunse scrisoarea în sân, cu inima bătându-i nebuneşte. În spatele ei, în cameră, totul era ca mai înainte. Clem citea, celelalte femei, cele mai multe, zăceau inerte pe scaun, cu gurile deschise, adormite. Când se ridică, îşi simţi picioarele pline de un lichid greoi, mai gros decât sângele. De bine, de rău, ajunse până la infirmiera de serviciu.

— Pot să merg la toaletă, vă rog?

Cuvintele rămăseseră în aer, apăsătoare şi primejdioase, însă infirmiera le dădu la o parte cu o fluturare leneşă de mână.

La toaletă nu era nimeni. Hârtia subţire a scrisorii, lipită de pieptul ei, era deja umedă când o scoase afară. Când o deschise, îi căzu ceva în palmă: o floare galbenă, de o culoare uimitor de vie, ca un mesager din altă lume. O duse la nas. Îi atinse uşor petalele pe faţă şi pe dos cu vârfurile degetelor, apoi o puse în poală şi despături de-a binelea hârtia. Îşi plimbă ochii pe ea, cu inima bătându-i tare în piept. Îşi văzu numele, Ella, scris în capul paginii, şi literele care formau numele lui pe ultimul rând, dar nu înţelegea nimic din învălmăşeala de semne dintre cele două cuvinte. Îşi prinse capul în palme, simţind cum îi zvâcneşte sângele în tâmple.

La şcoală fuseseră vreo sută de copii într-o clasă, iar ea era întotdeauna obosită, fiindcă dimineaţa lucra şi după-amiaza mergea la şcoală, sau, dimpotrivă, mergea la şcoală dimineaţa şi lucra după-amiaza. Stătea în ultimele rânduri, ochii o usturau şi nu-şi dorea decât să-i închidă şi să doarmă.

Nimeni nu-şi bătuse capul cu ea.

Acum îşi frecă ochii cu pumnii şi ridică privirea; ştia ce are de făcut.

Se întoarse în camera de zi şi îşi croi drum până la Clem.

— Clem?

— Hm?

— Îmi citeşti şi mie ceva?

— Din carte? întrebă Clem dând o pagină.

— Nu, dintr-o scrisoare.

Clem îşi înălţă capul şi se uită la ea cu coada ochiului.

— E scrisoarea ta?

Ella încuviinţă dând din cap.

— Păi… de ce nu ţi-o citeşti singură?

— Nu ştiu să citesc.

Clem o privea acum drept în faţă.

— Aşa deci, zise închizând cartea şi băgând-o sub braţ. Înţeleg. Îşi lăsă capul într-o parte, de parcă atunci o vedea pe Ella într-o nouă lumină. Nu ştii să citeşti deloc sau o bungheşti cât de cât?

— Prea puţin, răspunse Ella dând din umeri. Numele meu şi câteva cuvinte. Adică mai nimic.

Clem se strâmbă, ca şi când ar fi simţit o durere.

— Biata de tine, zise. Sigur că am să ţi-o citesc. Dă-mi-o.

Ella scoase pătratul împăturit de hârtie din mânecă, unde îl ţinea ascuns.

— Mulţumesc. Puse hârtia în palma lui Clem. Dar… te rog, adăugă, cu ochii la infirmierele de serviciu. Te rog, pune-o în cartea ta. Repede, să nu ne vadă cineva.

Clem dădu din cap şi puse scrisoarea între pagini. O netezi şi ţinu cartea deschisă doar pe jumătate, ca să nu fie văzută în timp ce citea.

Ella se aşeză alături de ea, pe marginea scaunului, privind ochii lui Clem cum se mişcă de la un capăt la altul al paginii, cum îşi apucă buza de jos cu dinţii şi îi dă drumul în timp ce citea.

Ce n-ar fi dat să fie în locul ei, să nu se grăbească, aşa cum făcea Clem, lăsându-şi ochii să rătăcească pe pagină.

Când termină de citit, Clem nu ridică imediat privirea. În schimb se opri îndelung asupra ultimului rând al scrisorii, ca şi cum încerca să înţeleagă ce se ascundea în ea.

— Ce e? nu-şi mai stăpâni Ella nerăbdarea. Ce scrie? E ceva de rău?

— E de la un anume John. Clem o privi printre gene. Care John?

— De ce? Spune-mi. E ceva de rău?

Clem clătină din cap.

— Nu, nu e nimic rău. E doar… surprinzătoare, spuse zâmbind scurt. Doar atât.

— Te rog, zise Ella înecându-se de emoţie, nu vrei să mi-o citeşti?

— Sigur, răspunse Clem şi se apucă să citească.

Dragă Ella,

N-am prea ştiut cum să încep această scrisoare, deci o să încep spunând că mă simt vinovat că eu şi ceilalţi bărbaţi mergem afară pe vremea asta în timp ce tu şi femeile celelalte staţi înăuntru.

Ți-am pus o floare în hârtie, după cum ai văzut. Sunt flori sălbatice, care nu cresc în straturi îngrijite şi tunse, ci în iarba ce urmează să fie tăiată pentru fân. Cresc multe pe câmp, aşa că, privind câmpurile, zici că sunt aurite. Ieri-dimineață Daniel Riley, care mi-e oarecum prieten (cred că-l ştii pe băiatul vânjos, cu păr castaniu şi cu desene făcute cu cerneală pe piele), şi-a scos ghetele. Şi-a desfăcut şireturile şi a rămas cu picioarele goale în iarbă, râzând – are un râs care ți-ar sufla părul de pe cap, dacă te-ar ajunge –, şi eu m-am luat după el şi am făcut la fel.

Când am simțit iarba sub tălpi mi-am adus aminte de vremea când eram copil şi mergeam cu ghetele la subsuori ca să nu le tocesc pe drum.

Acum le țineam la fel şi călcam prin rouă. Infirmierii nu ziceau nimic. Se lenevesc pe căldura asta, cred eu. Curând va veni vremea pentru prima coasă. Iarba e înaltă deja şi, cum ți-am spus, câmpurile sunt aurii. Cu toate că mai sunt şi alte culori, auriul e cel mai frumos. Îmi pare că cel mai frumos arată chiar înainte să fie tăiate.

Mă opresc aici şi îți trimit urări de bine.

John

Vorbele lui aduseră culoare în atmosfera din jur. Ella ar fi vrut să le audă din nou, dar rostite mai rar. Dorea să-şi închipuie cum ar fi să-şi scoată ghetele şi să simtă iarba udă de rouă sub tălpile încinse. Dar Clem împăturea deja scrisoarea.

— Întinde palma, îi zise şi îi înapoie pătratul de hârtie. Ia zi, continuă, strângându-i mâna pumn. Care dintre ei e John?

— E… irlandez. Ăă… dansează bine.

— Doamne, exclamă Clem şi îi lăsă mâna. Ai dat lovitura. Cine-ar fi zis? Căzu pe gânduri. Dansează bine, într-adevăr, continuă rostind rar cuvintele, dar cine-ar fi crezut că poate să scrie aşa?

Ella simți o arsură în măruntaie şi o privi atent, dar apoi îşi aduse aminte de doctor şi de felul în care îl urmărea Clem cu privirea, cum se înroşea la față când el i se adresa, şi în momentul acela arsura i se domoli.

— Clem?

— Hm?

— Ai să mă ajuți?

— Cu ce să te ajut?

— Să-i răspund.

— Da, zise Clem şi o luminiță ghiduşă i se aprinse în ochi. Da, bineînțeles.

Cred că m-aş descurca.

John

Cositoarea, o maşinărie bizară, greoaie, era legată de doi cai de la fermă. Un bărbat se cocoță pe banchetă ca să pornească, şi maşina începu să hurducăie, învârtind lamele în urma ei. Pajiştea devenise un vârtej de culori; piciorul-cocoşului, albăstrele şi maci erau secerate cât ai clipi şi adunate de câțiva bărbați înarmați cu greble. John mergea de-a lungul poloagelor şi împrăştia iarba tăiată ca să se usuce mai repede.

Ce nesocotit fusese.

Nu fiindcă scrisese acel bilet. Scrisoarea îi ieşise bine, mai ales după ce se apucase de scris. Greşise de câteva ori – tăiase mai multe cuvinte şi irosise foile de hârtie rupte din spatele cărților –, însă odată ce se pusese pe scris, nu-i mai fusese aşa de greu. Nu, nu despre scrisoare era vorba, ci despre felul în care i-o dăduse.

„Ce vezi de la fereastră?“ o întrebase, ca şi cum pentru el ar fi fost floare la ureche să umble pe oriunde poftea. Parcă ar fi fost poştaşul, nici mai mult, nici mai puțin.

Şi totuşi, cum se schimbase ea la față când îi spusese de scrisoare! Se înfiorase, ca şi când nu s-ar fi aşteptat în nici un caz să facă cineva un asemenea gest pentru ea.

Aşa se face că, nesocotit ori nu, era obligat să se țină de cuvânt.

I-o dusese când se anunțase pauza. Fusese nevoit să-l întrebe pe Dan pe unde să o ia, şi acesta ridicase din sprâncene şi îi dăduse indiciile necesare: o potecă prin pădure, apoi o alee lăturalnică, după aceea şirul de copaci de pe marginea terenurilor de sport.

— De acolo vezi aripa de clădire unde locuiesc femeile.

John o luase pe potecă şi, ascuns după un sicomor gros, abia răsuflând după ce alergase cât îl țineau picioarele, văzuse pentru prima oară locul unde erau ținute femeile – imagine în oglindă a clădirii bărbaților, întinsă pe o sută de metri. Cumva, cumva izbutise: descoperise copacii despre care îi vorbise ea, o găsise stând la fereastră, reuşise să-i strecoare scrisoarea prin deschizătura îngustă, i-o dăduse în mână şi se întorsese în fugă, fără să fie văzut.

Zece minute, nu mai mult. Dar încă mai simțea efortul alergării în plămâni şi în picioare. Şi zbuciumul.

Ce nesocotit fusese.

În timp ce grebla iarba văzu că, de fapt, nu plouase îndeajuns. Verdeața, câtă mai era, se veştejea repede la soare, iar firele rămase erau subțiri şi firave. Caii nu prea vor avea ce să mănânce anul ăsta. John se apucă să repete în gând numele ierburilor – frunzele groase de *féar caorach*, *féar capaill* ca nişte cozi de pisică tăiate şi *féar garbh* ca nişte pene roşcate.

Povestea cu floarea nu-i dădea pace. N-ar fi trebuit s-o pună acolo. Altă nesăbuință. Dacă un bărbat îi dă unei femei o floare înseamnă că îi face curte, însă el nu-i făcea curte şi nici nu dorea să creadă aşa ceva despre el.

Ierbii nu-i trebui decât o zi ca să se usuce, după care a fost întoarsă şi lăsată încă o zi, înainte să fie strânsă în clăi şi căpițe. După ce se uscau cu totul, oamenii le adunau şi clădeau stoguri mari. John lucra împreună cu Dan. Se mişcau repede şi ştiau ce au de făcut, cum să ridice stoguri zdravene şi înalte, o dată şi jumătate cât înălțimea unui om; cum să răsucească şi să întindă funiile de paie, *sugan*, ca să lege stogurile, şi cum să aşeze pietroaie pe grămezile de fân înmiresmat, ca să nu le strice vreun vânt iscat pe neaşteptate. Dar nici un vânt nu se stârni. Zilele erau uscate, înăbuşitoare.

Se cufundă în muncă şi mintea lui îşi găsi liniştea.

Aici, pe câmp, se simțea ca acasă. Făcuse aceleaşi gesturi de când era copil, şi i se întipăriseră într-atât în minte, încât le executa fără să se gândească. Stătuse pe câmp pe soare, pe vânt şi pe ploaie, mâinile îi crăpaseră şi făcuse bătături de la coasă şi de la funiile de paie. În Irlanda s-ar fi uitat tot timpul la cer ca să vadă dacă nu cumva vin nori de ploaie dinspre mare, însă aici n-avea de ce. Pământul era uscat, şi vacile, cu ugerele atârnând dezumflate, nu-şi găseau astâmpărul. Peste tot domnea mirosul dulce şi cald al fânului cosit.

Arşița se întețea şi cositoarea scotea la iveală tot felul de lucruri care fuseseră ascunse în ierburile înalte. Trebuia să fii iute, ca să pui deoparte ceea ce merita păstrat: o monedă de un şiling, care sclipise scurt în soarele după-amiezii, un cuib de sturz cu cinci ouă albăstrii. Jivinele fugeau care încotro din fața maşinii – şoareci, şerpi, iepuri şi şobolani. Dar cele mai multe îşi căutau adăpost în peticele de iarbă din ce în ce mai mici, iar când nu mai rămase decât un singur petic de iarbă, muncitorii dădură drumul câinilor. Terierii o luară la fugă, lătrând şi scheunând încântați, apoi apărură din iarbă cu boturile pline de sânge, îmbătați de plăcerea de a ucide.

Într-una din acele după-amiezi fierbinți, încremenite, John dăduse peste o

jivină care nu fugise la timp, un iepure cu burta spintecată. Se uita la el cu ochii holbați, gâfâind de spaimă. John îngenunchease lângă animalul muribund, cu măruntaiele înşirate pe pământ. Îl mângâiase puțin cu degetul şi apoi îi sucise gâtul.

Erau o mulțime de bărbați pe câmp – probabil toți cei apți de muncă fuseseră aduşi la lucru –, şi în timp ce luau fânul cu furcile ori aruncau funiile de paie şi le legau, Dan arunca câte o privire spre ei, pomenind când un nume, când altul:

— Ăla de se crede Jack Spintecătorul, ăla de şchiopătează, grasul din salonul mecanicilor… ar trage vârtos, *chavo*, nu crezi?

— Întocmai, încuviință John. Ar trage zdravăn.

Se apropia Ziua Sporturilor. Şi Ziua Încoronării. Bărbații aveau de gând să se ia la întrecere cu infirmierii, încercându-şi puterile la trasul odgonului. Dan se autonumise general al acestui război şi aproape că nu mai vorbea despre nimic altceva. După ce întocmi listele se apucă să intoneze cântece marinăreşti, ca să-i îndemne pe oameni să tragă mai cu foc:

Mi-s Johnny-spânzurătoare,
Haida-ho, flăcăi, hai-ho,
Da’ n-am spânzurat pe nimeni,
Ştreangu’, flăcăi, ştreangu’.
Pe mama am spânzurat-o-ntâi,
Hai, flăcăi, hai-ho,
P-ormă pe frati-miu şi sor-mea,
Ştreangu’, flăcăi, ştreangu’.

Într-o după-amiază, când rămăseseră să muncească mai mult la câmp, apăru Brandt, şi mai neguros de cum era când îl văzuseră ultima oară. Pe deasupra, era şi ars la față de soare.

— Carevasăzică aici te-au ascuns. Căcănarule!

Printre pleoapele strânse din cauza luminii i se vedeau ochii galbeni, de prădător. În jurul lui, brutalitatea se învârtea zbârnâind ca un roi gros de albine.

— O baragladină şi un căcănar.

Brandt se apropie şi împunse claia cu bățul, împrăştiind o parte din fân pe jos, însă claia era bine clădită, aşa că nu se răsturnă.

John îşi şterse fruntea de sudoare.

— Băi, garoi, i se adresă Brandt lui Dan, am auzit că te dai mare c-o să

câştigaţi la trasul odgonului.

Dan rânji mulţumit.

— Io zic că aşa o să fie, mă gândesc. Să vă tragem pe voi, domnişoarele, uite-aşa, zise şi pocni din degete.

— Eu am auzit altceva. Am auzit că ţin concursul doar ca să aibă de ce râde.

— *Mio capitano*? făcu Dan întorcându-se spre John. Ce-ai zice să-i arătăm lui *cartso*[9] ăsta ce putem noi face cu o funie?

9. Derivat de la *cazzo*, „penis“ (în italiană, în original). (N. red.)

Cu o mişcare sigură, John îi aruncă funia grea lui Dan, care o prinse cu o mână şi o întinse, apoi puse o piatră deasupra.

Brandt se întoarse şi scuipă pe jos.

— Ţi-am spus c-ai să plăteşti, zise arătând cu băţul spre John. Şi-ai să plăteşti. Şi tu, baragladină.

Dan şuieră printre dinţi, privind în urma lui.

— O să-i arătăm noi nemernicului ăstuia, *chavo*, spuse şi se apropie de John. Stai să vezi. Ce-şi închipuie el? Că ţiganii, hoinarii şi irlandezii nu ştiu să umble cu funiile? Las' că-i arătăm noi lui! O să vadă el numa' ce suntem noi în stare să facem cu o funie, ascultă-ncoa! strigă Dan după Brandt.

Veni şi ziua de vineri.

În sala de bal, John se duse la locul lui şi o căută din ochi, foindu-se pe scaun de nerăbdare.

De câte ori nu se mai putea stăpâni şi arunca o privire spre ea, vedea cum îi năvăleşte sângele în obraji. Observă că parcă se mişca cu un pic mai multă graţie decât înainte. Iar în timp ce o privea dansând cu alţi bărbaţi simţea în el o foame, un sentiment nou şi dureros.

Când atmosfera se încinsese şi dansatorii se încălziseră şi ei, se îndreptă spre ea. Era roşie la faţă, transpirată, şi, în lumina lumânărilor, obrajii păreau să-i strălucească. Când privirile li se întâlniră, simţi cum ceva se mişcă înlăuntrul lui, cum cade, căutându-şi un loc nou.

Cât timp dansară nu-i putu vedea decât cărarea albă din păr şi, dedesubt, fruntea palidă. La fiecare gest simţea mirosul ei dulce-acrişor. Ar fi vrut s-o întrebe dacă îi plăcuse scrisoarea. Dacă era aşa cum se aşteptase ea. Dar i se părea că e necioplit, că nici măcar trupul nu-i mai dă ascultare şi se mişcă greoi. Era rândul lui să fie neîndemânatic, să nu mai ştie paşii.

Ella nu scotea o vorbă, şi nici el nu vorbi, deşi era tot mai dezamăgit, iar când muzica încetă, îşi desprinse mâna.

— Uite, îi spuse ea ridicând fața spre el.

Îi zâmbi sfios, scoase o bucată de hârtie împăturită din mânecă şi i-o îndesă în palmă cu o mişcare iute, ferindu-se să nu fie văzută.

Deschise scrisoarea în salon, după ce lumina fusese stinsă, nu mai rămăsese decât lampa de veghe şi infirmierul de serviciu adormise.

Lui John

Mulțumesc pentru scrisoare. Mi-a plăcut s-o ascult.

De câte ori privesc pajiştea îmi doresc să fiu şi eu afară. Însă nu-mi doresc să ies, pentru ca apoi să mă întorc noaptea aici. Nu-mi doresc decât să fiu liberă.

E adevărat că oamenii se poartă nefiresc pe zăpuşeala asta. Dar eu îmi doresc să se poarte şi mai nefiresc. Când eşti femeie şi munceşti în spălătorie nu ți se dă voie să-ți scoți ghetele. Stai cu toate hainele pe tine şi cu ghetele în picioare până când mergi la culcare, când picioarele ți-s umflate şi te dor.

Mi se pare că aici au reguli pentru bărbați şi reguli pentru femei.

A dumitale,

Ella

Împături hârtia la loc şi o puse în buzunar, de unde o scoase de mai multe ori ca s-o citească. Dintr-o privință se simțea uşurat: nu părea a fi scrisoarea unei femei care se credea curtată, ceea ce îl bucura.

Şi totuşi.

I-ar fi plăcut să ştie ce impresie îi făcuse floarea.

Într-un sfârşit de după-amiază, când soarele îşi trimitea razele pieziş peste câmp, John găsi în fân o pană albastru închis cu o pată albă.

Ştia de la ce pasăre căzuse – *fáinleog*, rândunică. Şi-l trimitea cu gândul la tatăl lui, şi la o promisiune încălcată, cu tot ce urmase după aceea.

Îşi aduse aminte de tatăl lui şi de cât de apropiați erau pe vremea copilăriei lui, când stătea alături de el pe capra căruței, de drumurile pe care le făceau până la malul mării, ca să adune nisip şi alge, pe care le împrăştiau pe câmp. Cum, în drum spre coastă, traversau apele repezi ale râurilor albastre. Cum umbla pe țărm alături de el, trăgând de ghemul încâlcit de muşchi şi alge pline de noroi. În timp ce lucrau, tatăl lui fredona cântece irlandeze pline de cuvinte interzise la şcoală, unde, dacă vorbeai irlandeza, erai pedepsit cu bătaia. Cum dormeau pe țărm

alături de catâri, legănați de sunetul valurilor.

Apoi, într-o dimineață de primăvară, când câmpurile fermei, grăpate şi greblate, înverziseră, fiindcă dăduse colțul ierbii, tatăl îl chemă la el şi îi spuse că pleacă.

— În Anglia. Iar tu ai să te bucuri că plec. Şi dacă vremea e prea bună acolo şi nu-i prieşte fânului, am să mă întorc. Dar să nu-ți doreşti aşa ceva, căci n-am mai avea nimic pentru atelier, nimic pentru mama ori surorile tale, nimic de dat la porci, şi o să rămâneți pe drumuri, cum mă vezi şi cum te văd. Aşa că roagă-te să plouă cu găleata, că atunci o să fie de lucru până peste cap.

Tatăl lui îl luă după el afară şi îi arătă cerul plin de păsări, unele dintre ele mici, cu coada despicată.

— Le vezi? Sunt *fáinleog*. Zboară cale lungă. Şi se întorc. Se întorc în fiecare an. La fel am să fac şi eu. Însă tu trebuie să ai grijă de fermă cât sunt eu plecat.

John privi în jur spre casa joasă, cu acoperiş de paie, spre curtea bolovănoasă, spre acareturile şi pământul care se întindeau până la mlaştina de unde scoteau turba.

— Spune, îl îndemnă tatăl lui, apucându-l de braț. Spune că-mi promiți. Vreau să te aud cum îmi promiți.

— Promit.

— În irlandeză. Spune în irlandeză, băiete.

— *Gellaim duit.*

Îşi privi tatăl plecând, împreună cu un grup mare de bărbați; cu toții aveau coase, ale căror lame ascuțite sclipeau în lumina palidă a soarelui primăvăratic. Cu toții mergeau să ia vaporul spre Liverpool. Lui John i se părea că tatăl lui făcea parte dintr-o mare armată, şi era mândru de el, iar acesta îşi scoase pălăria şi o flutură în semn de rămas-bun.

La sfârşitul verii, John se aştepta ca tatăl lui să se întoarcă. Când stătea în genunchi şi tăia bucăți de turbă în parcela din spatele casei. Când curăța cocinile porcilor. Când, după ce termina treaba, rămânea sprijinit de trunchiul noduros, răsucit, al copacului care creştea în fața casei, nu-şi mai lua ochii de la cotul drumului.

Ceilalți bărbați se întoarseră la casele lor, dar nu şi tatăl lui.

Unii veniră la ei, intrară în casă împreună cu mama lui, îi puseră mâinile pe spate şi murmurară lucruri pe care John nu reuşi să le audă.

Mama lui plânse, încovoiată de spate, şi se îmbrăcă în negru. Veni apoi şi preotul, şi îngenuncheară cu toții – el, mama şi surorile lui –, spunând rugăciuni

pentru sufletul tatălui. Nu avură pe cine să privegheze, dar, cu toate astea, vecinii sosiră cu toții şi fumară pipa, iar bărbații se adunară în jurul lui şi îl bătură pe umăr.

— Acum eşti bărbat, eşti capul familiei, ai să te îngrijeşti de gospodărie. E rândul tău să-i porți de grijă mamei tale.

Doar că el nu credea că tatăl lui e mort.

Încă îl mai aştepta, uitându-se la drum. Aşezat între rădăcinile stejarului noduros, nu-şi lua ochii de la el, până când *fáinleog* erau de mult plecate, frigul începuse să înțepe, iar chiciura să se aştearnă peste iarba înnegrită.

Crescând, se ținu de promisiunea făcută, însă ajunse să urască răspunderea care-i apăsa pe umeri. Îşi închipuia adesea cum ar fi să intre pe furiş în confesional, să stea lângă grilajul negru, simțind răsuflarea acră a preotului: „Binecuvântează-mă, părinte, căci am păcătuit. Am vrut să dau foc la tot".

Îşi luă obiceiul să facă lungi plimbări ca să-şi stingă furia, mergând departe, chiar şi treizeci de kilometri pe zi, în timpul verii. Trecea pe lângă femei desculțe, care cărau bucăți de turbă în spate, şi pe lângă copiii care alergau în urma lor. Pe lângă câmpuri cu pământ negru, împrejmuite de ziduri de piatră netencuită, unde drumurile erau blocate de imense turme de oi.

Uneori se trezea în locuri pustii, fără să ştie măcar unde se afla. În jur, cât vedea cu ochii, nu erau decât întinderi acoperite de mărăcini, mlaştini şi munți, dar pe urmă, drumul făcea un cot şi îl aducea în fața unui grup de oameni care munceau din greu spărgând piatră.

Printre ei se numărau şi tineri; unii îi erau vag cunoscuți de la sărbătorile din Claremorris, pe alții îi zărise în mulțime la târgurile de cai. Printre ei se plimba un şef de echipă care îi zorea, strigându-le să se grăbească. Iar în urechi îi răsunau vorbele tatălui: „O să rămâneți pe drumuri, cum mă vezi şi cum te văd".

În aceste plimbări vedea însă şi lucruri frumoase, precum tufele galbene de grozamă, cântând după ploaie. Trăia un sentiment amestecat, de fericire şi de mâhnire totodată, născut din împletirea luminii cu întunericul, iar dimineața, mişcarea, toate astea creşteau în el. Alteori zărea femei sau fete stând în prag şi privind în depărtare. Uitându-se la ele, simțea că le înțelege singurătatea şi dorul.

Odată, se apropiase de una şi i se adresase, cerându-i un pahar de lapte:

— Mă usuc pe picioare de sete.

Era o fată frumoasă, care stătea acolo, îmbrăcată cu o fustă largă şi cu o broboadă pe cap. Îi aduse o cană şi îl privi cât bău, iar el trase cu coada ochiului la artera care îi pulsa la gât în bătăile inimii şi la tălpile goale atingând pământul.

Îşi închipui că ea l-ar pofti să intre în casă şi s-ar întinde amândoi pe pat. Că i-ar oferi plăcere pe întuneric. Că i-ar povesti în şoaptă la ureche toate câte le văzuse în preumblările lui. Cum uneori frumusețea vieții şi a lumii îl lovea asemenea unei fierbințeli, dar cum era amestecată cu ură şi denaturată de ea. Cu toate acestea nu spuse şi nu făcu vreunul din lucrurile astea, ci se mărgini să-i dea înapoi cana după ce băuse laptele, să-i mulțumească şi să-şi vadă de drum.

Merse aşa până ajunse la mare, şi se opri să privească locul unde orizontul devenea încețoşat şi apusul ținea până în America.

Dincolo.

Ar fi putut lua un vapor care pleca de la Ballina sau Sligo, dar avea nevoie de bani. Ca să ajungă acolo, cel mai uşor i-ar fi să se ducă mai întâi la Liverpool – auzise că era mare cerere de mână de lucru la docuri. Astfel, ar fi putut pune deoparte bani pentru călătorie.

Asta îşi dorea în timp ce stătea în locul unde pământul lăsa locul mării. Dar după ce-şi punea dorința făcea întotdeauna cale întoarsă. Aşa îi promisese tatălui său.

Până când muri mama lui, şi atunci bărbații se adunară iar în jurul lui, vorbindu-i cu glasuri scăzute, ca bâzâitul insistent al unui roi de albine.

— Acum e ferma ta, John Mulligan. De-acu' să te gândeşti la însurătoare.

Fiicele lor îl priveau țintă pe deasupra coşciugului. Simțea că îl înăbuşă mirosul lor de lapte acru şi nu-şi dorea decât să-şi ia tălpăşița de acolo. Era nevoit să se țină strâns de brațele scaunului ca să nu sară în sus şi s-o tulească de acolo. Una, două, apuca cu degetele din tutunul de prizat pus lângă sicriu, bătând fără încetare cu piciorul în podea.

Îi săpă el însuşi mormântul. Se asigură că pereții erau drepți şi netezi. După datină, aruncă o mână de pământ pe coşciug, iar când ceremonia luă sfârşit, toată lumea merse la masă. În mintea lui îşi vedea surorile trebăluind prin casă. Ştia că măturau prin încăperi şi porneau din nou orologiul, mutând limbile de la ora unde fuseseră oprite când murise mama lor. Nu voia să aibă de-a face cu acel timp lânced, împotmolit.

Aşa că plecă la drum.

Lăsă în urmă casa. Lăsă în urmă pământul tatălui său. Lăsă în urmă promisiunea făcută. Merse pe jos până la Kiltimagh şi Claremorris, şi de acolo o luă spre Dublin, de unde putea ajunge la Liverpool şi mai departe, în America.

Îl încerca un sentiment de uşurare. Nu vedea decât drumul din fața lui.

Îi scrise Ellei despre aceste întâmplări. Nu despre tot, ci doar o parte. Nu despre femei, şi nici despre închipuirile lui, nici despre promisiunea călcată. I se părea că Ella e asemenea acelor femei care stăteau în pragul casei, înăsprite şi singure. Privind afară, spre drum.

După ce îi scrise, simţi că i se luase o piatră de pe inimă. Puse pana în hârtia împăturită, când termină. Căci nu toate penele erau pătate de sânge, nu? Un lucru atât de uşor să poarte atât de multe amintiri… Dar, la urma urmei, o pană nu putea fi doar o pană?

Charles

Charles mergea spre nord, pe strada Bishopsgate, croindu-şi drum prin droaia de lucrători adunaţi în faţa unei cârciumi. Judecând după purtarea şi ţinuta lor, îţi dădeai seama că abia ieşiseră din tura de sâmbătă dimineaţa şi beau cu sete ca să mai uite de arşiţa după-amiezii.

Era o zi frumoasă, strălucitoare, aşa cum nu vezi decât la începutul lui iunie, şi Charles ar fi preferat mai degrabă să se plimbe pe dealuri decât să meargă la Leeds. Numai că era ziua de naştere a mamei lui şi, vrând, nevrând, trebuia să meargă la Roundhay să ia prânzul cu familia.

Mulţi dintre muncitorii care beau în faţa cârciumii îşi scoseseră cămăşile şi rămăseseră goi până la brâu. Se bucurau de soarele care începuse să-i ardă, tulburând strada cu râsetele lor puternice, răguşite.

Soarele avea un efect neaşteptat asupra oamenilor. Îi făcea să dea înapoi. După ultimele trei săptămâni de zăpuşeală se vedea cât colo că tuturor le era greu să se concentreze când munceau. Charles era îmbrăcat cu pantaloni subţiri de flanelă, sacou şi canotieră; cămaşa de bumbac era răcoroasă – o plăcere pe căldura aceea. Ce uşurare! Cei care făceau parte din personalul azilului erau obligaţi să poarte uniformele negre şi scorţoase oricât de cald ar fi fost. În ultima vreme, Charles se apucase să noteze temperatura indicată de termometrul agăţat pe zidul grădinii de legume. Şirul de cifre se lungea, însă variaţiile de temperatură erau foarte mici: mercurul abia coborâse sub 26 de grade în ultimele două săptămâni.

Dacă privea lucrurile din punct de vedere ştiinţific, îi era mai uşor să treacă peste iritarea pe care i-o cauza căldura; de cum se apropia temperatura de 27 de grade, oameni care de obicei erau liniştiţi deveneau arţăgoşi, greu de stăpânit. Scandalagiii îşi făceau de cap. Mirosurile din saloane erau de-a dreptul

otrăvitoare. Aşa nu se mai putea, vremea trebuia să se schimbe.

Câte mari imperii răsăriseră în locurile unde ardea soarele? Africanii, indienii, aborigenii din Australia… ce aveau în comun aceste rase? Se călăuzeau într-o mai mică măsură după rațiune. Se putea desigur trage următoarea concluzie: cu cât erai mai aproape de soare, cu atât ieşea mai tare la suprafață natura animală. Nu încape îndoială că aşa părea să fie azi în Leeds, unde bărbații aceia, nişte zdrahoni periculoşi, amețiți de băutură, cu vocile lor răguşite şi pielea expusă fără reținere, erau doar cu puțin mai presus decât vitele.

Continua să lucreze la disertație, deşi căldura îl mai încetinise, după cum recunoştea chiar el. Ceruse să i se aducă un exemplar din lucrarea doctorului Sharp, *Despre sterilizarea degeneraților*, vrând să se familiarizeze cu argumentele în favoarea sterilizării, ca să le poată respinge în cunoştință de cauză, în disertația lui. Doctorul Sharp era directorul Casei de corecție Indiana şi sterilizase deja mai multe sute de pacienți. Se spunea că Churchill, ministrul de interne, avea o părere extrem de bună despre el. Însă broşura, cu toate că era subțire, zăcuse o săptămână pe biroul lui, fără să fie deschisă.

În drum spre piața Kirkgate, Charles îşi scoase ceasul din buzunarul jiletcii. Mai avea un pic de timp, aşa că îi veni ideea să dea o raită pe la magazinul de muzică Spence’s. Din primăvară, când îşi scrisese o listă, nu găsise timp pentru neobosita muzică a lui Strauss.

Clopoțelul de la uşă clincăni când intră, dar prăvălia părea să fie goală. Era un loc primitor, răcoros, cu pereții îmbrăcați în lambriuri de lemn întunecat la culoare şi ferestrele acoperite de jaluzele. Rămase o clipă în prag, până i se obişnuiră ochii cu lumina slabă dinăuntru. O parte a prăvăliei era plină cu instrumente, majoritatea viori, iar pe restul pereților se înşirau rafturi cu partituri. În spatele tejghelei nu era nimeni. Doar în celălalt capăt al încăperii, un domn în vârstă era aplecat deasupra unei partituri. Un coridor întunecat ducea în spatele prăvăliei. Charles se apropie de rafturile cu partituri şi se apucă să le frunzărească. Cu mintea în altă parte, căută printr-un teanc de partituri cu muzică pentru pian – Mozart, Chopin, Liszt –, pe care în cele din urmă le dădu deoparte, nemulțumit. Orice-ar fi căutat, nu avea cum să găsească aici. Nu astăzi.

Din spatele tejghelei se auzi o voce blândă. Charles se întoarse şi văzu un tânăr de cel mult douăzeci de ani; ceea ce îl uimi a fost părul băiatului, des cum nu mai văzuse, de culoarea nisipului.

— Salutare, zise tânărul. Nu-i prea întuneric? Am tras jaluzelele ca să se facă un pic de răcoare.

Charles dădu din cap.
— Mă descurc, mulţumesc.
Recunoscu accentul unui localnic din Yorkshire bine educat, un accent nu foarte diferit de al lui. Şi, privindu-l, îl fulgeră un gând straniu: omul ăsta era opusul lui Mulligan, tot aşa cum lumina e opusul întunericului. În timp ce Mulligan, în ciuda relativei lui tinereţi, era făcut dintr-un material vechi şi dur, tânărul din faţa lui era plămădit din ceva moale, proaspăt.
Tânărul îşi ceru scuze pentru că tocmai aranja marfa nou-venită. Îi putea fi de folos în vreun fel? Zâmbea larg, dezinvolt. Auzind clinchetul unui clopoţel, Charles se întoarse şi văzu cum uşa se închide în urma celuilalt client.
După ce rămaseră singuri, Charles îşi ieşi brusc din fire, nici el nu ştia de ce. Bâlbâindu-se puţin, îi spuse tânărului ce căuta, şi anume că făcea parte dintr-o mică orchestră şi ar fi vrut să ştie dacă mai apăruse muzică de dans nouă.
Tânărul îi zâmbi larg, ca mai înainte. Era încredinţat că are întocmai ce-i trebuia. Primiseră o serie nouă de melodii din America, chiar marfa pe care o despacheta când sosise Charles. Ar dori să vadă despre ce e vorba?
Îl conduse pe Charles într-o cămăruţă aflată în spatele prăvăliei. Aici domnea dezordinea, pe podea erau maldăre de partituri înalte până în tavan, iar în fundul încăperii trona o pianină.
— O să ne credeţi foarte neglijenţi. Dar să ştiţi că e o afacere de familie, şi unchiul meu e la fel de dezorganizat ca mine, aşa că ne înţelegem.
Tânărul se îndreptă spre un pachet învelit în hârtie cafenie, turuind în continuare şi pomenind de o melodie anume, care ajunsese deja deosebit de populară la Londra. Dintr-un teanc de partituri scoase o hârtie împăturită, se aşeză la pian şi se apucă să cânte.
Charles rămase în cadrul uşii, cu un picior în cameră şi unul afară, ţinându-şi pălăria în mână. Simţi cum i se taie respiraţia. Muzica era extraordinară, i se părea cu adevărat o muzică de vis. În timp ce Strauss era înăbuşitor, muzica asta era ca un oxigen. Fierbea de viaţă. În loc să deranjeze, tempoul sincopat era proaspăt, îmbătător.
Când termină, tânărul se răsuci spre el.
— Vă place? îl întrebă, părând încă şi mai tânăr şi mai nesigur pe el.
— Mi-a plăcut, răspunse Charles şi făcu un pas spre el. Foarte mult.
Tânărul zâmbi din nou, cu gura până la urechi.
— Nu vreţi să încercaţi?
Sări de pe scaun şi-i făcu semn lui Charles să se aşeze.

— Dacă zici…

Charles îşi puse pălăria pe pian, şi abia atunci văzu că marginea de paie îi lăsase semne în palmă, atât de tare o strânsese. Se aşeză pe taburet. Era conştient că tânărul stătea în spatele lui după mirosul de tutun pe care-l simțea, dar nu unul iute, ci dulceag, şi după încă ceva, un miros mai uşor. Îi aducea aminte de mare.

Uşor amețit, ridică mâinile şi exersă câteva măsuri, dar degetele îi erau stângace. Tânărul cântase un ritm sincopat; el, în schimb, părea înțepenit în măsura de patru pe patru. Râse scurt, stânjenit, şi îşi trase mâinile de pe clape.

— S-ar zice că n-o prea nimeresc.

Se răsuci pe scaun, dând să se ridice, dar tânărul îl atinse uşor pe umăr, făcându-i semn să se dea mai într-o parte, şi el se conformă, trăgându-se spre stânga, până când rămase cu jumătate de fund în aer şi abia îndrăznea să respire, incapabil să hotărască dacă era o experiență plăcută sau dureroasă, timp în care tânărul cântă din nou primele măsuri.

— Are şi cuvinte, zise zâmbind şi, fără să şovăie câtuşi de puțin, începu să cânte:

O, drăguța mea! O, drăguța mea!
Hai mai iute-n hoinăreală,
Vii au ba? Vii au ba?
În ritm de rag la şefu' orchestrei…

— Trebuie să vă legănați, înțelegeți? zise tânărul ridicând mâinile de pe clape şi privindu-l pe Charles. Cică negrii îl cântă cel mai bine. Colo 'şa, în New Orleans.

Rostise ultimele cuvinte imitând fără prea mult succes accentul american, iar Charles, înțelegând că voise să facă o glumă, dădu din cap şi râse.

— Da, zise. Cred şi eu.

Tânărul strâmbă din nas, parcă vrând să spună că nu se pricepe la actorie şi că îşi cunoaşte această limită, iar Charles se trezi că-i răspunde cu un zâmbet.

Chiar atunci se auzi clopoțelul de la intrare, şi Charles se ridică repede, izbindu-şi genunchiul de pian.

— Doamne! V-ați lovit tare?

Tânărul întinse mâna şi atinse uşor brațul lui Charles.

— Da, m-am… zise acesta şi se dădu la o parte. Nu-i nimic.

Tânărul dădu din cap.

— Cred că mă aşteaptă un client. Vă rog, zise arătând spre pian. Vă rog să nu plecaţi. Nu e nici o grabă.

Se duse în camera din faţă, de unde, în scurtă vreme, i se auzi vocea, împreună cu cea a unui femei şi a unui copil. Charles rămase cu ochii la partitură; genunchiul îi zvâcnea, în mâini simţea înţepături. Lucrurile reintraseră pe făgaşul firesc. În spate răsună râsul tânărului, urmat de râsul femeii. Orice i-o fi spus, femeia părea încântată. Era un tânăr amabil. Ştia să-şi facă meseria. Asta era tot.

Răsuflă adânc. Rămase acolo, clătinându-se puţin, până când simţi că e din nou stăpân pe el însuşi. Atunci, luă partitura de pe stativ şi se duse în camera din faţă.

Femeia şi copilul se uitau la viori; copilul le încerca, vrând să găsească una potrivită pentru el. Tânărul stătea lângă ei.

— O iau, zise Charles.

— Mă bucur să aud.

Tânărul ridică privirea şi îi zâmbi. Luă partitura şi se înapoie la tejghea, unde o puse într-o pungă de hârtie cafenie, apoi o înregistră la casă.

— Cum se numeşte? vru să ştie Charles.

Palmele i se umeziră când îi întinse monedele.

— Ragtime. E muzică rag. V-ar fi greu să reveniţi şi să-mi spuneţi cum v-aţi descurcat?

Charles încuviinţă dând din cap şi ieşi din prăvălie, încă ameţit.

Când era în tramvai, traversând oraşul în drum spre casa părinţilor, simţea partitura cum îl ardea la degete prin punga de hârtie. „O, drăguţa mea! O, drăguţa mea! / Hai mai iute-n hoinăreală.“ I se părea că duce cu el, clandestin, o marfă rară şi exotică, un obiect de contrabandă.

Doar cu greu reuşi să stea pe scaun, să-şi păstreze cumpătul în timpul unui dejun prea lung şi obositor. Era aşezat faţă în faţă cu mama lui, care învârtea mâncarea în farfurie şi, una, două, ridica mâna şi se trăgea de gulerul rochiei. Privind-o, îl fulgeră un gând: când făcea acele gesturi repetate, inconştiente, semăna leit cu pacienţii de la azil. Asuda în mod vizibil şi de aceea scotea din când în când o batistă şi se ştergea. Mirosul ei, care ajungea din când în când la Charles, peste masă, era un amestec de duhoare de trup de femeie şi apă de colonie – nici nu se compara cu mirosul proaspăt al tânărului de la magazinul de muzică.

Tatăl lui, îmbrăcat ca de obicei în costum negru de stofă, îi părea umflat în

haina care îi stânjenea mişcările, cu faţa de culoarea seului fiert. Până şi friptura de pe farfuria lui Charles arăta respingător, mirosea a moarte şi putreziciune, ca de altfel camera toată, masa din colţ, plantele din ghivece, nenumăratele bibelouri înghesuite pe fiecare suprafaţă liberă – câini şi fetiţe de porţelan ţinând în mâini umbrele minuscule de porţelan –, porţelanuri peste porţelanuri oriunde te uitai, şi toate fără nici o utilitate practică.

„Curăţare."

— Curăţare, zise Charles.

— Ce-ai zis? sări tatăl lui ridicând capul.

— Poftim?

— Ai zis ceva.

— Am zis ceva?

— Parcă ai zis „curăţare".

Charles scutură din cap.

— Scuze. N-am vrut.

Se lăsă tăcerea, tulburată de clefăitul viguros al tatălui care mesteca dumicaţii şi de plescăitul mamei care se lupta şi ea cu friptura.

Charles se trase de cravată. Într-adevăr, îşi dorea să se întâmple ceva şi casa să fie curăţată, toate cotloanele să fie inundate de lumină. Îşi închipui un candelabru electric imens, atârnând în mijlocul tavanului, şi-l închipui pe tânărul de la magazinul de muzică ţinându-l în mână; văzu cu ochii minţii cum toate cotloanele feminine, obscure şi tenebroase ar fi luminate de strălucirea puternică, biruitoare a viitorului. Cum părinţii şi-ar pune palmele la ochi ca să se ferească şi s-ar face mici pe scaun.

Mama lui spunea ceva.

— Poftim? întrebă Charles revenind cu greu în cameră.

— Încoronarea, spunea mama lui. Ce planuri aveţi? La… azil. Veţi sărbători în vreun fel?

Charles acoperi cu conopidă friptura mâncată doar pe jumătate, apoi puse furculiţa şi cuţitul pe farfurie.

— Bineînţeles, n-am nici o îndoială că va fi o mică petrecere. Şi de Ziua Sporturilor la fel. O să organizăm o întrecere de tras odgonul. Pacienţii contra personalului. Cred că am să iau şi eu parte.

Această ultimă afirmaţie nu era adevărată. De fapt, era o minciună sfruntată. Echipa fusese formată şi, spre profunda lui dezamăgire, Charles nu fusese pus pe listă. În schimb era propus ca „arbitru".

— Aş vrea s-o văd şi p’asta, pufni taică-său.

Obrajii lui Charles luară foc.

Mama îi zâmbi strâmb, cum numai ea ştia să zâmbească.

— Da, zise. Ce frumos ar fi!

Charles nu răspunse. Altădată, şi nu trecuse mult de atunci, ajuns în acest punct, ar fi ținut-o una şi bună, ba chiar ar fi descris cu lux de amănunte cum avea să se desfăşoare ziua aceea, ce bunătăți, plăcinte şi prăjituri aveau să pregătească pacienții înşişi la cantină, ce costume de bal mascat urmau să coasă infirmierele… însă astăzi lucrurile nu mai stăteau la fel. Astăzi situația se schimbase. Azi nu avea în urechi decât melodia de la magazin: *Alexander’s Ragtime Band*.

După ce servitoarea strânse lingurițele pentru desert, Charles sări în picioare, se duse la vechea pianină din colț, ridică capacul şi alese câteva acorduri care îi păreau mai frumoase din *Alexander*, pe care le îngână în timp ce cânta la pian.

— Încetează! Taică-său bătu cu pumnul în masă. Încetează cu zgomotul ăsta infernal!

Însă Charles nu se opri. Cântă cât îşi aducea aminte din melodie, acoperind strigătele tatălui său. Când termină se întoarse la masă răsuflând greu şi văzu că tatăl lui ieşise din cameră.

— Ce… întrebă maică-sa cu o figură îngrozită şi scârbită totodată, parcă făcuse pisica ceva chiar la picioarele ei. Ce-a fost asta?

— Ragtime, mamă! răspunse Charles sărind în sus, cât pe ce să răstoarne ghiveciul cu aspidistra de pe o măsuță care de obicei era goală. Ragtime!

Şi atunci mintea i se lumină: nu-i păsa dacă tatăl lui nu era de acord. Nu-i păsa de ce crede maică-sa. O să vadă ei de ce e el în stare, şi asta nu peste multă vreme. Îşi aduse aminte de scrisoarea primită de la Societatea de eugenetică, care îl aştepta, ascunsă în sertar, în camera lui de la azil. Se gândi la ce figuri vor face când vor afla. Se gândi la disertația pe care avea s-o scrie, la cum are să-l convingă pe Churchill de avantajele separării pe sexe, ale muzicii, ale dansului şi muncii; cum avea s-o salveze pe domnişoara Church de ea însăşi şi s-o redea familiei şi – asta era partea cea mai frumoasă – cum avea să se schimbe John Mulligan la față în sala de bal, când orchestra va cânta *Alexander’s Ragtime Band*. Fiindcă atunci, pe loc, exact asta se hotărî să facă.

Disertația.

Muzica.

Viitorul.

Ieşi din casă fredonând melodia, şi aşa o ținu tot drumul în tramvai, în tren, şi apoi pe cărarea care străbătea crângul şi câmpurile înmiresmate la căderea serii, până ajunse la Sharston.

Miercuri seara târziu, spre sfârşitul repetiției cu orchestra, scoase şi partitura cu melodii ragtime.

Când fusese numit şef de orchestră făcuse în aşa fel încât repetițiile să se țină într-unul din cele mai frumoase spații din clădire – o sală mare, aerisită, ale cărei ferestre dădeau spre apus. Pe măsură ce timpul trecea, oamenii îşi scoteau vestoanele şi rămâneau în cămăşi, cu uşile deschise ca să intre aerul răcoros al serilor de vară. Ultimele raze ale soarelui luminau vârfurile arborilor din pădure, preschimbând verdele în auriu.

Repetițiile se desfăşurau după acelaşi tipic; fiecare din ei propunea o partitură, după care se străduiau s-o descifreze. În seara aceea începură, ca întotdeauna, cu câteva piese de Strauss şi Lehár; după primele bucăți făcură o pauză ca să fumeze. Jeremy Goffin se oferise să aprindă lumânări, renunțând la obişnuitele lămpi cu gaz, şi acum întreaga scenă căpătase un aer atemporal, fermecat.

Charles puse servieta cu partituri pe genunchi şi pipăi foile dinăuntru. În timpul săptămânii copiase partiturile din *Alexander* pentru fiecare instrument. Nu fusese uşor să le transpună, dar făcuse efortul cu plăcere. Se simțise mulțumit de el văzând cum se adună notele pe foaie, şi îşi imaginase sunetele scoase de fiecare instrument şi felul în care se armonizau toate, ca să formeze un întreg. În acest timp îi răsuna în urechi glasul tânărului de la magazinul de muzică: „Trebuie să vă legănați“. Cu ce accent rostise acele vorbe. Parcă dădea un mic spectacol doar pentru Charles. „Cică negrii îl cântă cel mai bine. Colo ’şa, în New Orleans.“

Încercase să se legene, aplecându-se în față şi lăsându-se pe spate în timp ce stătea pe scaun:

O, drăguța mea! O, drăguța mea!
Hai mai iute-n hoinăreală.

Nu avea nici un sens, şi totuşi căpăta un fel de tâlc seducător. Şi se potrivea cumva şi cu vremea, povestind despre cum e să tândăleşti când e căldură mare. „Hoinăreală“, ce cuvânt minunat!

Vii au ba? Vii au ba?

În ritm de rag la şefu' orchestrei…

„În ritm de rag“ precis că arăta ce fel de ritm avea muzica, un ritm sincopat, nu unul strict, bine delimitat.

Ia să te duc de mână,
Pân' la ăla, pân' la ăla,
Care e şefu' orchestrei!

Şi ăsta era chiar el: şeful orchestrei. Mai bine nici că se putea.

Acum, când instrumentiştii îşi terminară țigările şi pipele şi se întoarseră în sală, reluându-şi locurile în micul semicerc de scaune, Charles îşi drese vocea şi vorbi:

— Am ceva care cred c-o să vă placă.

Mâna îi tremura uşor când le împărți foile. Ca să-i vadă cum reacționează, fredonă încet primele măsuri. Auzindu-l, instrumentiştii făcură ochii mari şi îl priviră ca şi cum o luase razna, iar curajul lui Charles era cât pe ce să dea bir cu fugiții. Dar apoi îşi aduse aminte de tânărul de la magazinul de muzică şi de stilul legănat, dezinvolt, în care interpretase muzica, şi, îmbărbătat, bătu ritmul sincopat pe stativul cu note. Unul câte unul, oamenii îşi luară instrumentele.

Spre sfârşitul repetiției, când moliile se învârteau în jurul lumânărilor şi îşi ardeau aripile în flacără, când fețele oamenilor, roşii de efort, înotau în fumul din cameră, izbutiseră să dea o interpretare cât de cât acceptabilă piesei.

Era, cu toate acestea, o interpretare foarte englezească, îşi zise Charles în timp ce strângea stativele, după ce repetiția luase sfârşit. Țeapănă şi încorsetată, întocmai ca un gentleman tratat cu prea multă familiaritate pe un vapor de pe Mississippi. Nu prinseseră nici pe departe adevăratul spirit al muzicii, acea legănare nonşalantă.

„Cică negrii îl cântă cel mai bine.“

Nu avea nici o îndoială. Sunetul era impregnat de ceva cu totul şi cu totul străin. Ar trebui să încerce să pună mâna pe o înregistrare. De ce nu chiar pe un disc de gramofon, dacă exista. Ar putea să-l întrebe pe tânărul de la magazinul de muzică unde să-l găsească. Ori poate ar vrea să interpreteze din nou piesa pentru el. Un lucru era sigur: avea să mai treacă pe acolo, nu peste multă vreme, ca să mai cumpere partituri cu genul ăsta de muzică. Era atât de… îmbătător de proaspătă.

Se învârtea prin sală, strângând şi ultimele stative pentru note, îngânând

melodia, stingând lumânările. Când ajunse la ultima se opri; îşi zări chipul reflectat în fereastră. La lumina lumânării arăta altfel de cum se ştia. Obrajii îi erau mai supți, privirea, mai aspră, parcă aprinsă de un foc lăuntric.

Bun.

Să vină focul. Să-l transforme. Să-l călească.

Viitorul se apropia. Până şi aici. Până şi aici, în această corabie cu suflete, rătăcită prin viață, naufragiată pe mările verzi-cafenii ale landei dimprejur, viitorul avea să răzbească, până şi aici.

Ella

Dragă Ella,

Asta e o pană de rândunică. Cred că a venit aici tocmai din Africa. Cel puțin aşa spune Dan Riley, care se pricepe la astfel de lucruri din pricină că a umblat pe vapoare, şi zice că Africa e la mii de kilometri depărtare şi nimeni nu ştie mai nimic despre ea. E junglă şi căldură mare. Dar, cu toate astea, lor le place să-şi facă cuiburile aici şi se întorc în fiecare an.

Când le văd îmi aduc aminte de libertate. Dar şi de casă. Îmi vine în minte casa mea, care era în vestul Irlandei, un ținut stâncos, unde nu vezi decât marea şi cerul cenuşii. Dar uneori şi acolo vremea se îmblânzeşte şi pământul e înverzit.

Când văd păsărelele astea îmi aduc aminte de tine. Trag nădejde că n-ai să te superi că zic aşa. Sunt mici, dar greu de domolit. Sunt făcute să zboare.

Am să închei aici.

Şi îți trimit cele mai bune urări.

John

Ella privi pana din mâna ei. Era de culoare albastru întunecat, aproape neagră, şi avea o mică pată albă. Dacă îşi plimba degetele pe ea într-un sens era netedă, aproape alunecoasă, în timp ce invers era mai aspră.

Ridică privirea spre Clem, care citea scrisoarea în gând.

— Cum sunt rândunelele? o întrebă.

Clem împături hârtia şi i-o întinse, sărind în picioare.

— Stai un pic.

Se duse la rafturile cu cărți înşirate pe pereți. Pe unul din rafturile de jos, care era mai mare, erau aranjate mai multe volume, de aceeaşi dimensiune şi formă,

cu cotoare aurii. Clem îşi plimbă mâna peste ele.

— Asta, spuse, e *Encyclopædia Britannica*.

Ella se apropie de ea.

— Şi despre ce scrie în ea?

— Ei… despre orice, răspunse Clem. De-asta a fost scrisă. Nici nu-ți vine să crezi câte lucruri găseşti aici, zău. Cred că sunt singura care o deschide. Cuvintele sunt aranjate în ordine alfabetică, aşa că… Îşi plimbă mâna mai încet şi se opri la unul din volume. Uite, aici e R, de la „rândunică“. Înțelegi?

— Oarecum.

Clem luă cartea de pe raft şi o puse pe masă. O deschise, o frunzări, fluturând paginile printre degete aşa cum face un magician pe scenă, trecând peste cuvinte şi poze.

— Uite, exclamă triumfătoare, oprindu-se la imaginea unei păsări cu piept alb şi coadă în furculiță, asta e o rândunică.

— A, ştiu păsările astea! zise Ella punând palma pe pagină. Sunt două deasupra ferestrei de acolo.

Clem dădu din cap.

— La vremea asta le vezi peste tot. Vrei să-ți citesc ce scrie despre ele?

— Da!

— „Rândunica e considerată, între toate celelalte păsări, mesagerul verii în emisfera nordică.“ Clem strâmbă puțin din nas. Mesager înseamnă… un fel de vestitor, adică pasărea care te anunță că vine vara. „Vara, trăieşte peste tot în Europa, pe când iarna, migrează spre sud, ajungând până în India, Burma, Peninsula Malacca şi peste tot în Africa.“

Clem răsfoi din nou cartea.

— Uite, zise deschizând-o la început şi netezind pagina. Asta e harta lumii. Ai mai văzut-o până acum?

Ella dădu din cap a încuviințare. Îşi aminti de o sală uriaşă, în care un perete întreg era acoperit de o hartă. O dată pe an erau duşi cu toții acolo, şi proprietarul fabricii rostea o cuvântare. Arăta pe hartă unde se află oraşul Bradford, şi apoi multe locuri unde era trimisă lâna produsă de ei, legate între ele cu un fir roşu.

— Deci, ştii unde ne aflăm?

Ella se aplecă peste hartă şi găsi Marea Britanie.

— Aici, spuse punând degetul pe pagină.

— Într-adevăr. Ei, acum, zice Clem, închipuie-ți o pasăre… O pasăre care, cu aripile deschise, nu e mai mare de atât…

Apucă mâna Ellei, îi deschise palma, şi apoi, cu pana, desenă uşor o linie de la degetul mare până la vârful degetului mic.

— … care zboară peste toată Europa, apoi în jos, spre Africa, sau chiar mai departe, până în India şi dincolo de ea, înspre est.

„Făcute să zboare.“

Ella simți cum se înfioară, parcă ar fi suflat vântul peste ea.

Preț de o clipă rămaseră amândouă nemişcate, până când Ella strânse pana în pumn şi îşi trase mâna.

— Mi-ar plăcea să văd India, zise Clem întorcându-se la carte. Acolo sunt cei mai înalți munți din lume. Îşi plimbă palma pe hartă. Pasărea asta a văzut probabil mai multe lucruri în câteva săptămâni decât voi vedea eu în toată viața. Îți dai seama, să fii născută aici, chiar aici, în acest loc, să-ți petreci iarna în India sau Africa, şi apoi să te întorci aici, chiar în locul unde te-ai născut, ca să-ți găseşti un tovarăş de viață? Cum naiba izbutesc?

Mai târziu, Ella se uită după cele două rândunele adăpostite la streaşina de deasupra ferestrei şi le privi cu atenție. Gândul că zburau atâta cale, peste munți şi mări, şi se întorceau în acelaşi loc, fiindcă aici era casa lor – şi că ştiau cum să găsească drumul – o făcea să vadă lucrurile cu alți ochi. Vedea lumea altfel. Azilul nu mai reprezenta doar locul unde erau ținuți bărbați şi femei, ci şi căminul altor creaturi, care puteau călători până departe, şi totuşi alegeau să se întoarcă, pentru că aici, în locul ăsta, şi nu în altul, îşi făceau o familie şi aduceau pe lume pui.

Data următoare când se întâlniră dansară tot în tăcere, aproape fără să se privească, numai că bărbatul cu care dansa Ella se transformase acum. Era cineva care pe dinăuntru se întindea pe kilometri întregi, măcar că pe dinafară rămăsese la fel de închis şi de rece ca înainte.

Cum stătea față în față cu el în sala de bal, ochii îi ajungeau până la bărbia lui, aşa că îi lăsă să alunece peste gâtul lui, peste firele negre de păr şi îndoitura moale a gulerului, peste linia bine desenată unde se oprea bronzul căpătat de la soare şi începea restul corpului, alb. Câmpurile îşi lăsaseră semnele pe el: un fir de iarbă rătăcit pe haină, câteva fire de praf. Conştientă că nu putea risca să fie văzută, închise ochii şi îi sorbi mirosul: izul de tutun, greu şi dulceag, cu care era îmbibată haina, prospețimea aerului de afară şi, dedesubt, mirosul lui amețitor, mai slab în apropiere de gât şi mai tare când ridica brațele, dar nicidecum

neplăcut.

Când muzica se opri, John îi dădu o bucată de hârtie împăturită, pe care ea o ascunse în mânecă.

La sfârşit, când se îndreptau spre salonul lor, Clem veni spre ea cât de repede putu.

— Ți-a adus-o? întrebă făcând ochii mari şi respirând greu. Scrisoarea. Mi-o arăți?

Ella clătină din cap.

— Aşteaptă, zise. Nu aici. Nu încă.

Voia să doarmă cu scrisoarea alături măcar o noapte, înainte să i-o dea lui Clem s-o citească.

În scrisoare găsi o frunză verde închis, cărnoasă şi lucioasă, parcă era de ceară. Ella atinse cu degetele nervura din mijloc şi pe cele mai mici, care se desprindeau din ea. Dacă o privea în lumină, frunza îşi schimba aspectul, şi păienjenişul de linii subțiri se vedea încă şi mai clar.

Ascunse scrisoarea şi frunza în buzunarul rochiei, după ce le înfăşurase într-o batistă furată de la spălătorie. Apăruse într-o zi printre rufele cenuşii, un pătrat alb cu flori colorate brodate într-un colț, atât de frumos, că nu se putuse abține şi îl ascunsese în mânecă. Floarea galbenă, care începuse să se usuce, o puse între paginile enciclopediei, în volumul cu litera F.

A doua zi după-amiaza, când erau în camera de zi, îi dădu scrisoarea lui Clem.

Dragă Ella,

La capătul îndepărtat al câmpului pe care l-am cosit astăzi este o pădure. Nu cred că se vede de la fereastra ta. Am să încerc să ți-o descriu ca să ți-o poți imagina. Copacii sunt înalți. Vântul mişcă frunzele şi zgomotul seamănă cu clipocitul apei când curge peste pietre.

La marginea pădurii este un stejar. Ramurile lui aproape că ating pământul şi fac o umbră deasă, iar când ni se dă voie, ne ducem să ne odihnim acolo.

Dan Riley are o legătură anume cu copacii, şi ăsta e preferatul lui. E atât de mare, că zece bărbați ar trebui să se țină de mâini ca să-l poată cuprinde. Dan face plecăciuni în fața lui. Îşi scoate pălăria şi aşteaptă, de zici că vrea să-i dea copacul un semn înainte să se aşeze.

„Ştii, aici a fost țara stejarilor, *mio capitano*“, spune Dan, „şi stejarul era marele zeu al acestor meleaguri, şi pământul era acoperit de stejari ca ăsta,

înainte să-i tăiem ca să facem corăbii."

Şi îmi aduc aminte cum în Irlanda, în satul unde am copilărit, mai rămăseseră câțiva copaci, şi un cântăreț de balade care trecea când şi când pe acolo cânta despre ținutul ăla şi despre copacii care fuseseră tăiați. În apropiere era o dumbravă. Din copacii de acolo tăiam ramuri ca să binecuvântăm o căsătorie, sau de crengile lor femeile atârnau amulete, dacă voiau să aibă copii ori, dimpotrivă, să nu aibă. Dacă voiau un bărbat ori nu voiau bărbat. Şi multe alte lucruri. Copacii erau plini de amulete cu dorințe care luceau în soare ori se legănau în bătaia vântului.

„Ascultă."

Dan îşi lipeşte urechea de scoarța copacului şi stă cu ochii închişi până când fața i se luminează de un zâmbet. „Ascultă", zice. „Am uitat cu toții să ascultăm."

Îmi lipesc urechea de scoarță. Simt căldura lemnului şi moliciunea muşchiului.

„Auzi?" întreabă Dan. „Lemn sălbatic."

Dan zice că poate vorbi cu copacii. Doar că lor le trebuie multă vreme până să răspundă. De-aia e nevoie să înveți cum să asculți. Dacă am asculta, spune el, nu ne-am mai doborî prietenii. Fac glume prea bune ca să fie tăiați.

Apoi râde de se prăpădeşte, şi nu mai ştiu dacă îndrugă poveşti sau nu.

Al dumitale,

John

Ella stătea la fereastră, cu palmele lipite de sticla încinsă. În fața ei erau nişte copaci înalți, cei doi ale căror ramuri creşteau împreună. Îi privise zi de zi cum înverzesc tot mai mult, până când coroana li se împlinise în toată splendoarea ei.

Nu văzuse niciodată o pădure, copaci şi iar copaci. Oare cum o fi să stai întins pe pământ, să n-ai nimic de făcut decât să te uiți în sus, la verdele frunzelor?

Auzi un zgomot slab şi, întorcând capul, o văzu pe Clem alături de ea. Clem ridică şi ea mâinile, lipindu-şi palmele de geam, la fel ca Ella. Rămaseră aşa vreme îndelungată, fără să scoată un cuvânt, apoi Clem glăsui:

— Dacă-ți spun ceva, zise în şoaptă, îmi promiți că n-ai să spui nimănui?

Ella se întoarse pe jumătate spre ea.

— Promiți? insistă Clem încordată.

— Promit.

— Doctorul… zise Clem. Cel care cântă la vioară şi la pian în camera de zi…

Ce părere ai de el?

Ella întoarse privirea spre iarba pălită de soare din fața ferestrei.

— E… cântă bine la pian.

— Nu-i aşa? spuse Clem, şi apoi se schimbă la față. E singur, ştiu eu. Îl simt după cum cântă. Uneori, după ce a terminat, rămâne o clipă cu degetele pe clape, şi cu greu mă abțin să nu mă duc la el. Doar ca să-l ating. Să-i spun că sunt acolo. Că şi eu sunt vie. Că nu e singur.

Tăcu, şi o vreme nu i se mai auzi decât respirația, nervoasă, sacadată, până când vorbi din nou:

— Ai fost vreodată cu un bărbat? o întrebă pe Ella.

— Nu.

— Nici eu n-am fost. Mâinile i se albiră. Nici măcar n-am fost singură cu vreunul. Doar cu profesorul, când eram o copilă, şi nu vreau să-mi aduc aminte. Se aplecă spre fereastră şi răsuflarea ei aburi geamul. Şi totuşi, uneori, când sunt în sala de bal şi dau de cineva care mă atinge cu blândețe şi ştie să danseze, cum e vlăjganul cu tatuaje… Aşa s-a întâmplat acum vreo câteva zile. Mă uitam la el şi-mi ziceam: „Cum ar fi? Cum ar fi să fiu cu tine?“ Şi îmi închipuiam. În acel moment îmi şi închipuiam cum ar fi. Şi să ştii că nu e urât, spuse. Nu, nu e.

Ella se întoarse spre ea.

— Dar de cele mai multe ori mă gândesc la el, continuă Clem. La doctor şi la singurătatea lui. Apoi mă întreb… de ce mă tot gândesc la el? În viață sunt şi lucruri mai bune şi mai frumoase decât să te gândeşti la bărbați. Vocea îi tremura, şi se opri. Dar sunt femei care mor, nu-i aşa, fără ca măcar să ştie cum este. Femeile de aici, din saloanele pentru bolnavi cronici, au să moară fără ca măcar să ştie cum este. Câteodată mă gândesc că asta va fi şi soarta mea. Că am să mă ofilesc şi am să putrezesc înainte să cunoască cineva vreo părticică din mine.

Ella mişcă palma pe sticlă, apropiind-o de palma lui Clem, până ce degetele mici li se atinseră.

— Cu tine n-o să se întâmple aşa, Clem. Nu se poate.

— Dar nu e imposibil, spuse Clem întorcându-se către ea. Şi cu John cum e? Te gândeşti la el? La cum să fii cu el?

— Nu ştiu.

— Mincinoaso! Clem ridică palma şi o puse peste a Ellei, țintuind-o de geam. Minți. Nu spune minciuni.

— Da. Da, mă gândesc.

— Ştiu că te gândeşti la el, ştiu, stărui Clem. Ascultă, Ella, ascultă ce-ți spun. Trebuie să te duci la el. Să te vezi cu el.

— Cum? zise Ella încercând să-şi tragă mâna, însă Clem nu-i dădu drumul. Cum aş putea să mă văd cu el?

— Ai să găseşti o cale. Clem făcuse ochii mari şi pielea gâtului i se înroşise. E musai. Săptămâna viitoare e Încoronarea. Sunt Sânzienele. O să ieşim în aer liber. Ai să găseşti o cale să te vezi cu el. Fii cu el. Simte-i gustul. Fă-l să înțeleagă că nu e singur.

Ella îşi privi mâna, prinsă în strânsoarea mâinii lui Clem, şi simți o forță descătuşată trecând de la una la alta, ca un curent primejdios de puternic, nereuşind să-şi dea seama dacă fusese stârnită de ea, de Clem, de scrisoare, sau chiar de vara care se înstăpânise dincolo de zidurile azilului.

John

Pe terenul de fotbal fuseseră desenate cu creta linii lungi. John stătea de o parte a liniei, împreună cu alți o mie de bărbați, ținuți asemenea vitelor în spatele frânghiilor, aşteptând, asudând la soare. Cămaşa i se lipise de spate şi nici măcar nu începuseră să se mişte. Din când în când o bură măruntă stropea pământul. Soarele nu era decât un disc cenuşiu, palid, aproape ascuns după nori.

Alături de el, Dan strângea funia în pumni: îşi făcea încălzirea. Pe cap avea o ramură de iederă răsucită în chip de coroană, pe care o luase de la stejarul singuratic în jurul căruia creştea.

— Sânzienele, făcuse el cu ochiul către John când şi-o pusese pe cap.

John stătea cu ochii ațintiți la câmpul bătut de soare, aşteptând să apară femeile.

O mişcare în vârful colinei le dădu de ştire că se apropiau. Femeile, mergând în şir dezordonat, ieşiră din clădirile azilului, coborâră panta ce ducea la terenul de crichet şi traversară pajiştea întinsă. Infirmierii țipau la ele şi le împingeau încolo şi încoace, împrăştiindu-le, până când îşi luară locurile după o frânghie, de cealaltă parte a terenului de fotbal, față în față cu bărbații. Mergeau puțin aplecate, făceau mişcări zvâcnite, nesigure pe ele, de parcă nu erau obişnuite cu lucruri precum spațiile deschise şi cerul. I se păru că o vede o clipă, mergând alături de o fată blondă, înaltă, dar aproape imediat a fost înghițită de viermuiala mulțimii şi n-o mai văzu. Băgă mâna în buzunar şi atinse cu degetele marginea scrisorii.

Vor fi mulți oameni acolo.
Poate ne vedem, atunci?

Acum, când erau despărțiți de frânghii, nu aveau cum, dar poate că mai târziu, după ce începeau concursurile, vor găsi un prilej.

Lângă el, Dan fluieră a uimire.

— Hai că începe. Ia uită-te la măscăricii ăia!

Un grup de infirmieri veneau în urma femeilor. Erau îmbrăcați în costume de bal mascat şi afişau o veselie forțată. În fruntea lor mergea Jim Brandt, îmbrăcat în polițist, cu un baston în mână. Alții erau dați cu funingine pe față şi purtau peruci cu părul creț. Clovni cu pălării lăsate pe o ureche erau îmbrăcați în costume cu picouri roşii, toboşari în uniforme complete băteau în tobele atârnate de gât. Mai erau printre ei chinezi cu pălării ascuțite, bărbați machiați ca să arate ca maimuțele şi, printre ultimii, doctorul Fuller, îmbrăcat într-o ciudată combinație: cu joben şi tunică, machiat ca un clovn, dar îmbrăcat în cafeniu în partea de jos, în chip de cal; de-o parte şi de alta a şoldurilor, două picioare ale unui aşa-zis călăreț pitic se legănau în timp ce mergea.

Un cor de râsete şi fluierături răsună din mulțimea bărbaților.

— Bravo, domnule doctor! răcni Dan. În ce v-ați costumat?

— Bună ziua, domnilor! zise Fuller şi se opri în fața lor; machiajul începea deja să-i curgă. La mulți ani de Ziua Încoronării! Îşi ridică jobenul, lăsând să i se vadă părul asudat, lipit de pielea capului. Suntem gata de petrecere? Un pic de nebunie înainte să luăm ceaiul? Văd că dumneata ai fost deja miruit, domnule Riley?

Dan îşi suflecă mâneca şi întinse brațul vânjos pe deasupra frânghiei, provocându-l să-l apuce de palma desfăcută.

— Doar n-o să poarte coroană numai flăcăii ăia de la Londra, nu, domnu' doctor?

Fuller se prefăcu a nu vedea mâna întinsă, făcându-şi de lucru cu hârtiile.

— Văd că voi doi sunteți pregătiți pentru trasul odgonului. Să sperăm că ploaia mai aşteaptă până atunci.

— Mda, zise Dan strângând mâna pumn. Să sperăm.

Pe când Fuller se îndrepta spre capătul şirului, Dan îl urmărea cu privirea, întunecat la față.

— Ăla nu e cal, bombăni. E măgar. E un cur de măgar.

Bărbații izbucniră în râsete când îl auziră. John îl văzu pe Fuller cum se

opreşte un moment ca să-şi reia ținuta demnă, mergând apoi mai departe, spre scaunul pus pe un podium, cu fața spre teren, unde se aşeză şi începu să strige numele concurenților pentru întrecerea de alergare cu oul ținut în lingură.

— Sânziene, zise Dan întorcându-se spre John. În Irlanda aprindeau oamenii focuri de tabără, *chavo*? În Noaptea de Sânziene?

— Sigur.

— Ar fi numai bun ca păpuşă de ars pe foc, nu zici? făcu Dan arătând spre Fuller.

Se auzi şuierul ascuțit al fluierului lui Fuller, anunțând începutul jocurilor, şi primii concurenți ieşiră din mulțime ca să-şi ocupe locurile pe iarbă.

John îşi întoarse privirea spre grupul de femei şi tresări când o văzu. Stătea chiar în primul rând, cu fața ei palidă întoarsă spre el, şi îl privea țintă, încordată. Cerul se mai limpezise şi tocmai atunci ea lăsă capul pe spate şi o rază de soare îi lumină obrazul. Văzând-o, simți cum i se strânge inima; uitându-se la ea aşa cum era acum, cu fața luminată, nu-i venea să creadă că i se păruse vreodată caraghioasă, nu-i venea să creadă că o găsise vreodată urâțică sau ştearsă. Era frumoasă. Îți lua ochii cu frumusețea ei. Ar fi vrut să se ducă la ea, să sară peste funie şi să traverseze pajiştea în timp ce nătărăii ăia îşi dădeau aere cu costumele lor. Îl năpădi dorința asemenea unui val care îl împingea înainte, şi aproape că îl puse în mişcare, apoi i se sparse în piept, îi răscoli stomacul şi trecu mai departe, iar el rămase pe loc, cutremurat.

— Ți-e bine, *chavo*? întrebă Dan şi un zâmbet i se lăți pe fața smeadă.

John îşi feri privirea şi îşi răsuci o țigară.

— Ia mai du-te dracu', Riley. Dă-mi un chibrit.

Ploaia le mai dădu un răgaz, dar nu îi iertă de tot; din când în când mai stropea, însă fără să-i ude de-a binelea. Vântul nu bătea deloc. Fierbeau înăbuşit sub capacul cenuşiu al cerului, ca apa înainte să dea în clocot. Întrecerile se succedau una după alta, în zgomot asurzitor, cu toate că erau nevinovate ca jocurile de copii. Lui i-ar fi plăcut mai degrabă un meci de hurley[10]: să arunce mingea şi să alerge, să-şi lase trupul să-l ducă unde voia. Aici, în schimb, avea parte de cu totul altceva; aici era împins, mânat de colo-colo şi pus să stea în şir cu alții, aici erau fluiere şi concursuri, şi nici un pic de libertate.

10. Joc de echipă irlandez, asemănător cu hocheiul pe iarbă.

Ca să mai uite, îşi concentră atenția asupra ei. Nu-şi mai luă ochii de la ea. Nici nu era greu, căci ea rămase în acelaşi loc, față în față cu el, de partea

cealaltă a terenului, dar, pe măsură ce după-amiaza se lungea peste măsură, începu să se îndoiască: era reală sau nu? Îi părea mai degrabă imaterială, atât de palidă, o siluetă cu contururi estompate de valurile de căldură care se ridicau din pământ, o ființă schimbătoare, plămădită din apă, nu din carne şi oase. Dacă ar trece dincolo la ea, dacă ar încerca s-o atingă, i-ar aluneca printre degete şi ar dispărea?

După ce întrecerile luară sfârşit terenul era plin de praf şi după-amiaza nu aştepta decât să-i pună cineva capăt, atunci veni vremea pentru întrecerea trasului de odgon. Dan, care moțăia pe iarba rară, sări în sus de cum se auzi strigat pe nume şi îşi intră fără întârziere în rolul de general, făcând semn oamenilor pe care îi alesese să iasă din țarc, aşezându-i în locuri anume de-a lungul odgonului, amestecându-i ca pe un pachet de cărți şi, în tot acest timp, mormăind ceva în barbă.

La urmă îl aşeză pe John, chiar la capătul odgonului, față în față cu Brandt.

— Ştiu că aici ai vrea să stai, *mio capitano*, îi zise Dan.

John dădu scurt din cap. De cealaltă parte, Brandt îl privea, rânjind disprețuitor.

— O să-i ținem bine, *mio capitano*, zise Dan punând palma pe umărul lui John. Tu în față, eu în spate. O să le arătăm noi lor. Îi batem de-o să le meargă fulgii.

Dan se duse la capătul şirului şi îşi înfăşură odgonul de trei ori în jurul mijlocului înainte să-şi ocupe locul. Fluieră tare ca să dea de ştire că e pregătit.

Mulțimea se animă, începu să murmure. Doctorul Fuller îşi mână calul până în mijlocul terenului şi ridică mâna, cerând să se facă linişte.

— Doamnelor şi domnilor, strigă, la fluierul meu, bărbații vor începe să tragă.

Ea îl privea, iar el, ştiindu-se privit, simți cum i se face pielea de găină.

Amintirile îl năpădiră – el, jucând hurley, aruncând mingea, femeile aşezate pe iarbă la marginea drumului, înfăşurate în broboade, fustele lor roşii strălucind pe verdele ierbii, sporovăiala lor care semăna cu ciripitul păsărelelor. Erau cu ochii pe toți tinerii care se mai înălțaseră puțin.

Când tendoanele de frânghie se încordară în mâinile lui, se încinse, doar că, de astă dată, era cu totul alt fel de căldură.

Fuller se apropie de mijlocul odgonului. Machiajul i scursese pe obraji şi gura nu mai era decât o crăpătură strâmbă, urâtă.

— Prima echipă care trage primul om din echipa adversă peste linia asta – se aplecă şi trase cu creta o linie vizibilă pe iarba pârlită de soare – va fi declarată

câştigătoare. Sunteţi gata, flăcăi?

Brandt dădu din cap. John dădu şi el din cap. Fuller suflă din fluier şi se retrase într-o parte. Îndată, John simţi cum trag cei din faţă. Se lăsă pe spate, parcă împotrivindu-se unui vânt puternic.

— *Allez, chavos*! se auzi glasul lui Dan la capătul şirului, încordat de efort.

Înfipse călcâiele în pământul uscat, sucind în mâini firele împletite ale odgonului. Se poticni puţin şi se sperie când îşi dădu seama că era aplecat atât de tare, încât ar fi putut cădea. Îşi recăpătă totuşi echilibrul şi rămase în picioare. Palmele îl mâncau, apoi începură să-l usture. Sudoarea i se scurgea pe frunte, înţepându-i ochii şi împiedicându-l să vadă. Se aplecă şi mai tare pe spate. Ambele echipe înţepeniră, încremenite de sforţare, trăgând cu puteri egale. Până şi atmosfera se încordă. Nici o echipă nu ceda, dar nici nu trăgea mai tare.

— *Allez, chavos*! Urletul lui Dan spintecă tăcerea. Trageţi acum! Hai!

John icni de efort, simţi cum odgonul vine spre el, puţin şi încă puţin. Zâmbetul lui Brandt dispăruse, era crispat la faţă de efort. John îl învinsese: începu să meargă înapoi, încet, încet, gâfâind. Cu toţii gâfâiau, se opinteau ca nişte vite la jug. Muşchii braţelor stăteau să-i plesnească, dar simţea puterea celor din spate, îl simţea pe Dan, cu toate că nu avea cum să-l vadă, îl simţea cum trage din răsputeri în spate, şi Brandt se apropia tot mai mult de linie, schimonosit la faţă, înjurând la fiecare pas – un şarpe veninos zbătându-se în zadar înainte să fie prins.

„Să vezi ce-o să mai râdem.“

Brandt aproape ajunsese la linia trasă cu creta şi pe faţa lui se vedea că se ştie învins, însă chiar atunci se auzi fluierul lui Fuller şuierând strident, şi John simţi uluit cum funia i se smulge din mâini, o privi neputincios cum se răsuceşte şi se înmoaie de parcă era vie, şi apoi se trezi întins pe pământ, cu mâinile goale.

Se ridică în picioare cât putu de repede. Brandt se îndrepta spre doctor, în timp ce acesta îşi acoperea capul cu mâinile, ca şi cum s-ar fi ferit de o lovitură. Apoi, după ce suflă iarăşi din fluier, Fuller întinse braţul spre echipa infirmierilor:

— Echipa personalului medical e câştigătoare!

Din spate se auzi un răcnet turbat, şi Dan trecu pe lângă John, năpustindu-se asupra lui Brandt.

John se opri să-şi tragă sufletul. Aruncă o privire spre grupul femeilor şi tresări văzând că Ella nu mai era în acelaşi loc; cumva, în agitaţia iscată, izbutise să iasă din rândurile femeilor, şi acum aştepta lângă un pâlc de brazi, aproape de locul unde se afla el. Era singură, la nici douăzeci de metri de el. În timp ce o

privea, Ella dispăru printre arbori. Lui John i se zbătea inima în piept. Se îndepărtă de zarva mulțimii, întâi mai încet, apoi străbătu distanța cu paşi mari.

— Mulligan! se auzi strigat din spate. Stai! Opreşte-te chiar acum!

Nu luă în seamă ordinul şi merse mai departe, până când simți peste umeri o lovitură stângace.

— Unde te duci, mă rog?

Se întoarse, răsuflând greu. Era Fuller. Doctorul se ținea cu mâna de piept, parcă îl durea ceva, şi părea la fel de uimit ca John de gestul pe care îl făcuse.

„Unde te duci, mă rog?“ Vocea doctorului era ascuțită. La gât i se zbătea o venă.

John îl măsură din priviri. Se uită la machiajul ridicol, pe jumătate şters, la capul de cal, lăsat pe o parte din cauza căldurii.

— Am nevoie să fac pipi, spuse încet, cu voce răguşită.

Fuller făcu ochii mari.

— Poftim?

— Am nevoie să fac pipi, repetă John arătând cu mâna spre pâlcul de copaci. Ați vrea mai bine să fac aici, pe iarbă?

— Nu, se răsti Fuller, roşu la față. Nu, cu siguranță că nu.

John ridică brațul şi îşi şterse fruntea cu manşeta.

Pe teren, infirmierii îi adunau pe pacienți într-un grup compact. Dan tot mai răcnea. Brandt îi răsucise brațul la spate. După-amiaza se sfârşise. Nemernicii trişaseră şi câştigaseră. Aşa va fi în veci: vor câştiga trişând. Întrecerea fusese aranjată de la bun început.

Privi spre pâlcul de copaci, dar n-o mai văzu. Avea în gură un gust coclit, rămas parcă după ce mâncase ceva amar. Înghiți. El şi Fuller păreau a fi singuri pe câmpul încins de arşiță. Ceva ciudat plutea între ei. Ştia ce este, cu toate că n-ar fi putut spune în cuvinte.

— Ştiți ce? zise John umblând la nasturii pantalonilor. Până la copacii ăia e o bucată bunicică. Cred că mai bine fac chiar aici.

Îl auzi pe Fuller scoțând o exclamație indignată.

— Mulligan…

Dar susurul pişatului îi tăie vorba. Lichidul despică pământul însetat, căzând într-un jet arcuit şi făcând o băltoacă la picioarele lor.

— Mulligan! N-am să îngădui aşa ceva. Domnule Mulligan! E Ziua Încoronării!

— Uite ce cred eu despre regulile voastre, spuse John, care începuse să se

bucure de situație. Uite ce cred eu despre încoronarea voastră. Şi uite ce cred despre regele vostru, dracu' să-l ia.

Pişatul fierbinte stropea ghetele doctorului.

Fuller lăsă privirea în jos, gâfâind, dar tot nu se mişcă. Ai fi zis că îi făcuse cineva o vrajă să nu se poată mişca din loc.

John termină, dar nu se grăbi, scutură ultimele picături şi se încheie la pantaloni. Făcuse ceva pipi. Chiar avusese nevoie să se uşureze.

Charles

Nu voia să se gândească la asta, dar nici la altceva nu se putea gândi. Îi invadase mintea. Mai văzuse cineva? Credea că nu, dar nu avea cum să fie sigur.

După Ziua Sporturilor urma Ceaiul de Încoronare, şi planul lui Charles era să lanseze *Alexander* în timp ce pacienții luau masa; o ultimă repetiție era programată pentru ora trei. Dar, de cum intră în sală, Charles înțelese că îşi făcuse o idee greşită: jumătate din instrumentişti lipseau, iar cei care veniseră erau asudați şi nervoşi din cauza oboselii. Goffin îşi făcu apariția îmbrăcat tot în costumul de sport, care îi scotea în evidență coapsele musculoase.

Străduindu-se să-şi păstreze buna dispoziție, să izgonească imaginea care se încăpățâna să-i apară în fața ochilor, Charles scoase partiturile zâmbind şi le împărți celorlalți.

— Taman ce ne trebuie pe o astfel de vreme! Cică negrii îl cântă cel mai bine, adăugă încercând să vorbească cu accent american. Colo 'şa, în New Orleans!

La început se lăsă o tăcere neobişnuită, încordată, până când Goffin, care stătea în stânga lui Charles, cu trompeta sprijinită pe coapsa musculoasă, zise, râzând mânzeşte:

— Ei, da, cred că ne-am descurca mai bine dac-am fi cioroi.

Charles se chinui să râdă, ca să arate că are simțul umorului, dar râsul lui era fals, lipsit de veselie.

— De fapt, zise după ce orchestra interpretă o dată piesa, poticnindu-se, nu mă simt deloc în apele mele. Mă doare capul din cauza căldurii. Şi ritmul ăsta sincopat îmi dă o stare de greață. Poate ar fi mai bine să ne mărginim la ceva mai simplu. Trioul din *Pompă şi fast* ar fi tocmai potrivit.

Şi aşa făcură. Un marş ceremonios, în ritm energic. Un marş de Elgar la petrecerea de Încoronare.

Ceva mai târziu, când pacienții fuseseră duşi la culcare, personalul medical se

adună în aripa de clădire care îi era rezervată. Deschiseră câteva sticle de bere şi ridicară din nou paharul pentru noul rege şi noua regină. Era ora nouă, dar afară era lumină ca ziua în amiaza mare. Ziua cenuşie lăsase locul unei seri minunate. Tinerii se strânseseră la un loc şi se agitau, pregătindu-se să plece pe jos, peste câmp, la o cârciumă din satul Sharston.

— Fuller! Hei, Fuller!

Charles ridică privirea.

— Nu vii şi tu cu noi?

Era Goffin, care se spălase şi îşi înlocuise echipamentul sportiv cu un costum de bumbac, de culoare deschisă. Era roşu la față şi rânjea ca şi cum nimic nu se întâmplase; arăta întru totul ca un tânăr care băuse ceva şi ştia că mai urmează. Charles simți că-i iau foc obrajii. Îi făcu semn cu mâna.

— Mulțumesc. Am de lucru.

Luă ziarul *The Times* şi îl deschise la ultimele pagini, unde începuseră de curând o rubrică nouă, intitulată „Decese datorate căldurii“.

Ce se întâmplase cu tânărul timid care se bucurase atât de tare să fie primit în orchestră? Dispăruse, izgonit de entuziasmul triumfului sportiv şi de câteva sticle de bere. La urma urmei, îşi spuse Charles, nici nu se ştia prea bine dacă băieții meritaseră să câştige. Din câte îşi dădea el seama, dacă se făcuse o nedreptate, numai el purta toată vina. Pacienții erau pe punctul de a câştiga, dar el fluierase prea devreme. Se iscase o harababură. Poate că ar fi trebuit să se țină tare pe poziție şi să nu declare echipa personalului victorioasă. Numai că atmosfera devenise foarte încordată, iar Brandt era, în cel mai bun caz, un personaj amenințător. Atunci i se păruse a fi singura soluție cuminte, capabilă să calmeze spiritele.

Ridică privirea şi îl văzu pe Goffin proțăpit în fața lui, cu trăsăturile muiate de băutură şi de căldură.

— Eşti sigur? întrebă fluturând o sticlă de bere prin fața ochilor lui Charles.

— Da. Mulțumesc. Cum ți-am spus, am ceva treabă.

Se simțea dintr-odată vlăguit, gata să se prăbuşească la pământ.

— Ahaaa… dar să ştii, zise Goffin clătinându-se pe picioare. E păcat. E păcaaat să munceşti într-o seară ca asta, mai spuse fluturând mâna spre fereastră.

— Ei, ce să zic, făcu Charles. Asta e.

În timp ce urca scara spre camera lui îi auzi pe tineri cântând:

Un băiat şi draga lui,

Hei-ho şi iar aşa,
Prin verdele câmpului…

În camera lui, soarele bătea cu putere, chiar dacă fereastra era închisă. Afară, razele lui pârjoliseră iarba. Serviciul meteorologic anunțase deja că vor fi douăzeci de zile de arşiță, fără ploaie (cei câțiva stropi căzuți în dimineața aceea numai ploaie nu se puteau numi). Îi era dor de întuneric, de umbră. Ridică brațul şi trase de fereastră, deşi ştia că e în zadar – mai mult nu se deschidea.

Îi zări ceva mai departe pe Goffin şi pe ceilalți bărbați; o luaseră peste câmp, împingându-se şi făcând haz unul pe seama altuia. Văzu pe doi dintre ei dând iama în hambarul cu fân şi improvizând câteva torțe primitive, care ardeau acum cu foc viu şi aruncau în urma lor umbre lungi, tremurătoare. Charles se înfioră la vederea imaginii: arătau ca nişte uriaşi ieşiți la prădăciune.

Cu toate că era Noaptea de Sânziene, nu încerca nici o bucurie – toate îi păreau cu susul în jos. Se zări o fracțiune de secundă în oglindă şi îşi dădu seama că, deşi se spălase în grabă ceva mai devreme, resturile machiajului de clovn încă se mai vedeau. Se aplecă deasupra ligheanului şi îşi frecă obrajii până când petele dispărură şi pielea i se înroşi, apoi mai apropie draperiile, îşi deznodă şireturile şi se aşeză pe marginea patului. Trase spre el cam fără chef ultimul număr din *The Times* şi, desfăcându-şi gulerul, se apucă să citească noutățile din rubrica „Decese datorate căldurii“: doi tineri a căror maşină derapase pe asfaltul moale îşi găsiseră sfârşitul înfipți în grilajul de pe marginea drumului. Ce bine că nu el fusese cel chemat la locul accidentului. Răsfoi ziarul în căutarea unor ştiri mai amuzante, dar nu găsi nici una. Lucrătorii din industrie se agitau, muncitorii care încărcau cărbunele şi docherii intraseră în grevă. Marinarii li se alăturaseră. Churchill, ministrul de interne, avea de lucru până peste cap.

Oare unde o fi Churchill în clipa asta? În orice caz, nu singur într-o cămăruță, cugetând la te miri ce. Probabil că era plecat pe undeva. Poate la clubul al cărui membru era, ca să scape de oboseala de peste zi, înconjurat de cei mari şi tari, cu trabucul într-o mână, iar în cealaltă cu un pahar de şampanie sau de vin alb de Rin, sau altă băutură de care Charles nu auzise vreodată, dar pe care Churchill o cunoştea foarte bine, un vin franțuzesc, alb, proaspăt şi curat, care să alunge zăpuşeala acelei zile. Probabil că va lua el însuşi sticla şi va umple paharele tovarăşilor lui. Va ține un discurs. Va toasta în onoarea regelui.

Şi ceilalți, cei care plecaseră la cârciuma din Sharston? Pesemne că râdeau în gura mare şi ciocneau halbe de bere cu guler de câteva degete. Ar fi trebuit să se

ducă şi el, la urma urmei era Noaptea de Sânziene, momentul cel mai bun de ieşit în oraş. Aşa ar fi trebuit să facă. Să le arate că nu e supărat pe ei. Să-i convingă că nu e unul din ăia care umblă cu nasul pe sus. Dar adevăratul lui fel de a fi ieşise totuşi la iveală în ziua aceea.

„Cred că ne-am descurca mai bine dac-am fi ciori." Remarca lui Goffin era ca o aşchie intrată sub piele, pe care se chinuia s-o scoată.

Însă ce-şi dorea mai presus de toate era să-l revadă pe tânărul de la magazinul de muzică, să pătrundă în răcoarea încăperii, să-l simtă aproape, să-i respire mireasma proaspătă. Cu câtă uşurință cânta! Cu câtă dezinvoltură! Ce n-ar da să aibă şi el măcar o părticică din acea dezinvoltură!

Şi băieții care se duseseră la cârciumă, or fi voit într-adevăr să-l ia cu ei, sau pur şi simplu îl invitaseră din amabilitate? Ori, şi mai rău, voiau să-l umilească mai tare? Şi cum de nu era el în stare să deosebească una de alta?

Şi Mulligan. Mulligan! După toate câte le făcuse pentru el: muzica, serile de dans, mutarea lui la muncile câmpului, speranțele pe care şi le pusese în vindecarea lui.

Doamne sfinte!

Charles nu-şi putu stăpâni un geamăt. Până la sfârşit se lăsă în voia ei. A amintirii, a imaginii sculei irlandezului – roşie la vârf, umflată, lichidul țâşnind cu putere şi udându-i ghetele. Coborî privirea spre ghete. Le spălase bine, nu rămăsese nici urmă din mizeria lăsată de omul ăla. Însă o pată rămăsese, şi nu pe pielea încălțărilor. Ce bătaie de joc fusese pe terenul de crichet. Nu doar Mulligan, ci şi Riley, cu coroana aia verde, ridicolă, dând ordine echipei lui de parcă era întruchiparea nesupunerii. Îl cuprinse furia, şi atunci înțelese: asta îl făcuse să sufle din fluier – forța lui Mulligan, rânjetul malițios de pe fața lui Riley în timp ce adversarii se apropiau de linia trasă cu creta. Astfel de lucruri n-ar trebui să se întâmple.

Se întinse pe spate în pat şi închise ochii, dar un fel de neastâmpăr puse stăpânire pe el. Sări în sus, se duse la masa de lucru, scoase teancul de hârtii şi răscoli printre ele până găsi notițele referitoare la Mulligan. Printre ele erau mai multe schițe: Mulligan gol până la brâu, partea aceea din trup care îl înnebunea, locul unde trunchiul întâlnea pântecele.

Văzu din nou în fața ochilor mădularul omului, cum şi-l ținea în mână. Vârful roşu, puțin umflat. Penisul lui. Scula lui. Bărbatul era murdar. Spurcat. Totul era pângărit. Vara, care părea să promită atât de mult, era compromisă, ca un fruct mâncat de o ciupercă. Noaptea de Sânziene.

Nimic nu era atât de simplu cum părea.

Ce-ar fi avut Churchill de zis?

Şi-l închipui pe marele om stând alături de el, privind peste umărul lui.

„Vorbeşte-mi despre el.“ Churchill arătă cu degetul bont spre schițele cu Mulligan. „Frumos specimen. Mă interesează.“

— E… e un infractor.

„Aha. Şi ăsta e bărbatul pentru care doreai să pledezi? Pentru separarea pe sexe? Pentru ameliorarea stării pacienților prin muzică? Ăsta e omul pe care sperai să-l faci mai bun? În fiecare celt zace sământa răzvrătirii, Fuller! Nu putem s-o stârpim.“

— Da, zise Charles privind hârtiile. Da, înțeleg.

„Închipuie-ți, Fuller! Ia închipuie-ți că Mulligan ar ajunge să-şi aleagă o tovarăşă de aici, din azil. Trebuie să iei în considerare şi această posibilitate. Este extrapolarea logică a viitorului propus de dumneata. Dacă bărbații ca Mulligan sunt convinşi că dreptul lor de a-şi alege o tovarăşă şi de a procrea rămâne inalienabil, ce primejdii ne pândesc întreaga rasă?

Citeşte broşura asta, Fuller.

Dacă vrei să te luminezi, citeşte-o.“

Churchill arătă spre broşura aflată pe biroul lui Charles.

DESPRE STERILIZAREA DEGENERAȚILOR
H.C. Sharp, Casa de corecție din Indiana

Charles trase încet broşura spre el, o deschise la întâmplare şi citi o pagină:

Începând cu luna octombrie 1899, am făcut o operație numită vasectomie, care constă în legarea şi rezecția unei mici porțiuni din *vas deferens*.[11] Este o operație extrem de simplă şi uşor de executat. Eu o fac fără să administrez anestezic, nici general, nici local. Durează aproximativ trei minute, după care subiectul se poate întoarce imediat la lucru, fără să sufere vreo neplăcere şi fără să-i fie afectate viața, libertatea şi bunăstarea, fiind efectiv sterilizat. Execut această operație de nouă ani împliniți. Am două sute treizeci şi şase de cazuri care mi-au oferit o excelentă posibilitate să fac observații postoperatorii şi nu am remarcat la nici unul vreun simptom nefavorabil.

11. Canal deferent, canalul prin care se transportă sperma.

Dădu broşura la o parte şi îşi sprijini fruntea de masă, inspirând mirosul de lemn, răşină şi cerneală.

Era epuizat. De săptămâni întregi nu mai dormise ca lumea. Şi zăpuşeala asta! Nervii îi erau întinşi la maximum.

Avea nevoie de ceva care să-i dea putere. Rătăcise prea multă vreme prin lume. Luna următoare, maiorul Leonard Darwin avea să-şi țină alocuțiunea inaugurală în sălile de întruniri ale Societății de eugenetică din Londra, şi nimic – nici dacă şinele de tren aveau să se topească şi să se îndoaie din cauza căldurii – n-avea să-l împiedice să fie de față.

Şi cu Mulligan cum rămânea?

Charles ridică fruntea şi mai privi o dată schițele, fără să se grăbească, după care le rupse în două.

„În fiecare celt zace sămânța răzvrătirii."

Churchill avea dreptate.

De data asta va trebui să-l pedepsească pe Mulligan aşa cum merita. Prea mult timp fusese nepermis de îngăduitor.

John

Venise şi acel moment. Ştiuse că va veni. Nu fusese chemat la direcție, nici în cabinetul doctorului. Lucrurile se petrecuseră în tăcere, într-o seară de vineri, când stăteau în şir, aşteptând să plece la dans. Supraveghetorul clătinase din cap şi îi împinsese înapoi, afară din rând.

— Tu, nu, Mulligan. Nici tu, Riley.

John îl privi drept în față.

— Pentru câtă vreme?

Omul ridică din umeri.

John se întoarse pe călcâie, cu mâinile la subsuori ca să le stăpânească tremurul, altminteri i-ar fi tras una supraveghetorului. Se duse şi se aşeză lângă colivia canarului; răsufla greu şi nu ridică ochii decât când ceilalți bărbați ieşiseră din cameră.

Era mâna lui Fuller, nu încăpea nici o îndoială.

Se gândi la ea, la bărbații cu care avea să danseze în seara aceea. La mâinile unsuroase care aveau s-o atingă. O viespe bâzâia furioasă, izbindu-se de fereastră. Undeva, în spatele lui, Dan lovea iar şi iar cu pumnul în zid. John aruncă o privire spre uşă. Supraveghetorul de serviciu era dintre cei mai în

vârstă. Stătea tolănit pe scaun, cu brațele încrucişate peste burtă, cu capul căzut în piept şi fața umflată de somn. N-ar fi mare greutate să-l trântească pe jos. Să-i ia cheile. Să scape din camera asta împuțită. Să deschidă pe rând uşile până la sala de bal şi să scoată ceata de amărâți cu mintea întunecată afară din azil.

Şi pe urmă, ce?

Pe urmă ar fi fost închis la subsol până la venirea iernii.

Aşa că rămase pe loc, îndârjit, prins între canar şi viespe, şi nu se mişcă de acolo până când bărbații nu se întoarseră din sala de bal. Când îi văzu, le privi fețele cercetător, însetat să găsească acolo ceva din ea, ca şi cum atingerea ei ar fi dat o strălucire celor cu care dansase.

Săptămâna care urmă a fost una amară, stătută. Nu li se dădu voie nici să iasă afară în pauză, aşa că John îşi petrecu timpul învârtindu-se prin camera de zi, ale cărei ferestre abia dacă se deschideau, în mirosurile grețoase ale trupurilor încinse, uitându-se afară, la iarba arsă de soare.

Acum îşi dorea să fi fost trimit la subsol. Măcar acolo ar fi avut parte de răcoare şi de linişte, şi ar fi fost lăsat în pace, cu gândurile lui.

În lunea aceea îl aşteptă pe Fuller să vină şi să cânte la pian. Voia să-l vadă, să-l facă să-l privească în ochi, ştiind că ar fi prea ruşinat ca să sufle o vorbă despre ceea ce făcuse John. Măcar atâta satisfacție să aibă. Dar Fuller nu se arătă, şi John rămase clocotind de mânie neagră, crâncenă.

Apoi, marți dimineața, au fost treziți devreme şi scoşi afară din clădire.

În curte era un grup pestriț de oameni, strânşi unul în altul, vreo şaizeci, din câte numără John. În afară de el şi de Dan, mai erau alți bărbați în putere; pe unii îi ştia din salon, pe alții nu-i mai văzuse până atunci – în lumina albăstruie a zorilor de-abia dacă le distingea trăsăturile.

Chiar şi la ora aceea căldura se înstăpânise deja – abia dacă se simțea un pic de aer proaspăt. Dogoarea din ziua de dinainte lăsa locul zăpuşelii zilei care începea. Afară era totuşi mai răcoare, aşa că John trase aer în piept cu nesaț, umplându-şi plămânii, după trei zile de stat în salonul fetid, mai rău ca o închisoare. Li se dădu câte un castron cu fiertură de ovăz şi o cană de ceai, timp în care o mână de fermieri înconjurați de câinii ce li se învârteau lătrând la picioare stăteau în fața lor, privindu-i cu asprime şi aşteptându-i să termine. Când sfârşiră de mâncat, au fost duşi afară, pe câmp. Soarele nu era încă decât o linie subțire la orizont. Fiecare primi câte o seceră – o lamă încovoiată, cu zimți

ascuțiți.

— Carevasăzică nemernicii ăştia n-au atâta mândrie în ei cât să nu ne pună să muncim pentru ei, zise Dan învârtind secera în mână. N-au atâta mândrie cât să nu ne dea aşa ceva pe mână.

— Mda, răspunse John simțind greutatea plăcută a secerii în podul palmei. N-au atâta mândrie.

Primele rândunele săgetau deja aerul, trecând în viteză peste vârfurile spicelor de grâu, ca nişte năluci cenuşii profilate pe cerul care se lumina încet, încet. Fermierii îi îndemnară să se aşeze cât mai repede în şiruri. John şi Dan au fost puşi în cap de rând. Tocmai atunci, soarele răsări şi lumina zorilor se amestecă cu albastrul cerului.

— Ia te uită ce-avem aici, şopti Dan şi întinse mâna către spicele care tremurau în aerul dimineții. Ia te uită ce-avem aici!

Dinspre fermieri se auzi un strigăt – semnalul să se pună în mişcare.

— Taie de jos, dintr-o singură mişcare, *chavo*, zise Dan. De jos, chiar din viul pământului.

John se aplecă, apucă o mână de spice şi le tăie de la pământ dintr-o singură mişcare. La început nu prea se descurca, dar apoi îşi găsi ritmul, îşi puse furia la bătaie şi tăie în cadența urii.

Pe la unsprezece soarele dogorea, aşa că li se dădu voie să se odihnească şi să caute umbra, atât cât se putea găsi sub arbuştii cu țepi care creşteau la hotarul câmpului. Fermierii se țineau mai departe şi nu-i scăpau din ochi, cu fețele încruntate de grijă pentru soarta recoltei.

— Au nevoie de noi, zise Dan arătând cu capul spre ei. Acum însemnăm mult mai mult în ochii lor. O să ne dea pace de-acum încolo, măcar o vreme.

Un fel de armistițiu se încheiase între ei, în timp ce păsările de pradă pluteau în înaltul cerului, purtate de curenții ascendenți.

Fermierii le aduseră apă să bea, umplură mai multe căni şi le trecură de la unul la altul. Dan mai ceru apă, o găleată întreagă, şi nimeni nu spuse o vorbă când îşi scoase cămaşa, o muie în apă şi, aşa şiroind, şi-o înfăşură în jurul gâtului. John îi urmă exemplul, numai că stoarse cămaşa de apă şi şi-o puse colac pe cap, ca o coroană binecuvântată pentru răcoarea ei.

Trecerea timpului îl secătui pe John de ură, şi în loc rămase altceva, o stare, ritmată de răsuflarea gâfâită şi de mişcarea trupului sub lumina orbitoare, albastru-aurie. Nu mai ştia decât să pună un picior în fața altuia, să meargă înainte, până la capătul câmpului.

Ea era acolo, în fața lui, mângâind cu palma spicele de grâu. Cu părul despletit. Cu soarele lucindu-i pe piele.

Era acolo după ce toate celelalte gânduri îl părăsiseră.

O scrisoare. Trebuia să găsească o cale de a-i trimite o scrisoare.

De atunci aşa li se scurgeau zilele. Se trezeau înainte să mijească zorii şi erau duşi pe câmp până să se pună căldura mare.

Fermierii stăteau deoparte şi strigau la oameni, îndemnându-i să lucreze mai repede, însă cel care-i punea cu adevărat în mişcare era Dan. După-amiaza, când soarele dogorea cel mai rău şi oamenii o lăsau mai moale, se apuca să cânte: un cântec marinăresc deocheat, cu vorbe spuse pe şleau. La refren toți i se alăturau, căci era aşa de uşor de învățat, încât îl puteau repeta până şi cei care uitaseră cum îi cheamă. John cânta şi el. La început avea vocea spartă, seacă, la fel ca pământul pe care călcau, dar în scurtă vreme şi-o regăsi în cântecele acelea deocheate, fără perdea.

Când se întindea în pat să se culce, ea era acolo, înfăşurată în gândurile lui. Şi-o închipuia încolăcită în jurul trupului său. Părul ei negru, lung şi greu. Pielea ei palidă. Mirosul ei aparte. Fremăta simțind chemarea ei.

Dar când adormea, somnul îi era fără vise, trupul, greu, mintea, golită de trudă.

Mai trecu o zi de vineri. Încă o vineri în care el şi Dan rămaseră în camera de zi în timp ce alții se duseră să danseze. Îşi petrecură sfârşitul de săptămână ostatici în camera de zi.

John făcu rost de hârtie şi îi scrise – scrisori în care puse vorbe pe care nu ştia dacă va îndrăzni vreodată să le trimită.

Apoi… încă o săptămână de treziri înaintea zorilor.

Dar chiar şi aşa, lucrând cât îi țineau puterile de repede, nu secerau îndeajuns de iute. Fermierii aruncau priviri mohorâte spre cer, mormăind unul către celălalt, îi trezeau încă şi mai devreme, nu-i mai lăsau să facă pauze, dar nici o picătură de ploaie nu cădea. Câmpurile erau un infern înecat în praf. La sfârşitul zilei, acoperiți cu toții de pulbere, păreau nişte creaturi din altă lume: aveau pleoapele umflate, ochii le lăcrimau şi îi usturau.

Odată, într-o după-amiază atât de uscată de ziceai că stă să crape, de pe colina din față se ridică un fuior de fum, o flăcăruie subțire, purpurie, apoi tufele de grozamă şi ierburile sălbatice au fost cuprinse de pălălaie. Oamenii puseră jos

uneltele şi priviră într-acolo; la început râseră, apoi amuţiră, speriaţi. Vâlvătaia era aşa de aprigă, încât le-ar fi putut pârli pielea chiar de la depărtarea aceea. Focul se mişca iute, întinzându-se de la un tufiş la altul, vuind în nemişcarea după-amiezii. Întreaga câmpie tremura în valurile fierbinţi care se înălţau în aer.

Fermierii se agitau, cuprinşi de panică, şi strigau ordine pe care nu le asculta nimeni. Supraveghetorii se strânseră în jurul staţiei de pompare, unde umplură cu apă vechea maşină de stins incendii, o scoaseră afară şi înhămară patru cai la ea, după care o scoaseră zăngănind spre landă. Doar că acolo nu erau drumuri, aşa că maşina se împotmoli şi caii n-o putură trage.

John se uita la pârjolul care mistuia totul în cale, nedomolit, fiindcă oglindea focul sălbatic ce ardea în el. I se părea că văpaia devenise o fiinţă vie, care căuta să-şi ostoiască foamea.

Trecură multe ceasuri până ce focul reuşi să fie stăpânit. În acest timp oamenii se odihneau la umbră, sub ploaia fină de cenuşă neagră care se împrăştia în aer şi li se aşeza pe feţe şi în păr. John stătea întins pe spate, lipit de pământul fierbinte. Deasupra capetelor, frunzele stejarului filtrau lumina soarelui. Supraveghetorii abia le dădeau atenţie. Dacă ar fi vrut, ar fi putut să plece fără să-l oprească nimeni. Numai că nu putea să plece şi s-o lase acolo.

Unde o fi acum? Cum s-o simţi pe arşiţa asta?

Fuller nu se arătă. Nu mai veni lunea în camera de zi. Pianul se încăpăţâna să rămână mut. Era ca un combatant care se retrăsese prea devreme din luptă.

O mişcare de lângă el îi atrase atenţia. Întoarse capul şi îl văzu pe Dan ghemuit alături, cu faţa mânjită de cenuşa neagră, încruntat, cu ochii aţintiţi asupra unui spic de grâu pe care îl învârtea între degete.

— Ia! zise, privindu-l, şi ochii îi sclipiră de mulţumire.

— Ce?

— Întinde palma!

John întinse mâna, şi Dan îi puse în palmă lucrul pe care îl meşterise.

O păpuşică împletită din paie. Era Fuller, fără doar şi poate. Lucru de necrezut; Dan, cu mâinile lui ca lopeţile, izbutise s-o facă să-i semene. Într-adevăr, arăta întocmai ca Fuller, aşa cum era când îl văzuseră ultima oară, oropsindu-i pe ei.

— Vrei să scăpăm de el? întrebă Dan cu voce joasă, apropiindu-se mai mult.

Amândurora li se părea că primejdia îi pândeşte de peste tot.

— De cine?

— Doar ştii de cine, răspunse Dan şi se trase înapoi, arătând cu bărbia spre

minuscula păpuşă. Pot să-l dau la o parte. Dacă vrei.

John privi în jur. Toți bărbații erau întinşi pe jos şi cei mai mulți sforăiau, adormiți.

— Cum? vru să ştie.

— Uşor, zise Dan încet, dar convingător. Uşor, băiete.

Vorbea cu un animal. Încet, ca să-l domolească. Însă John nu voia să fie domolit. Lui îi fierbea sângele. Doar cu greu se stăpânea.

— Ba nu. Spune-mi, Riley. Cum? Ce-ai putea să faci?

— Sunt nişte lucruri de care nu poți vorbi. Da' pentru tine am s-o fac. O fac şi pentru mine. Îi dau foc.

John întoarse ochii spre Dan, îi privi fața mânjită de funinginea neagră de grozamă. Obrajii îi erau brăzdați de dungi albe, de la sudoarea care îi cursese pe față.

Dădu din cap o singură dată, încet, şi Dan chicoti, apucându-l de umăr.

— S-a făcut, băiete. S-a făcut.

Apucă păpuşa cu două degete, scoase cutia de chibrituri din buzunar, aprinse un băț şi apropie flacăra de ea. O ținu când luă foc, şi arse, întâi încet, apoi rânji bucuros când flacăra înghiți omulețul de paie. În momentul în care focul îi ajunse la degete, aruncă ce mai rămăsese din păpuşă pe jos şi o strivi cu talpa.

— Arzi, băiete, arzi.

La urmă scuipă pe ea şi râse. După asta luă cenuşa şi se mânji cu ea pe obraji.

Ella

Cercetă din ochi sala de bal, tot mai neliniştită, sperând să-l zărească, dar nici urmă de el.

— Unde e John? întrebă Clem când se regăsiră la sfârşitul serii. N-a fost aici? Unde e?

— Habar n-am. Nu ştiu mai mult decât tine.

Pe fața lui Clem se citea limpede cât şi-ar fi dorit să-l vadă. Ellei nu-i plăcu, pentru că îi oglindea întocmai sentimentele.

În săptămâna care urmă se feri s-o privească pe Clem în față, căci avea o privire pe jumătate disperată, pe jumătate acuzatoare, ca şi cum era vina ei că John dispăruse.

Gândul i se întorcea mereu la ultima dată când îl văzuse. Venea spre ea,

traversând câmpul, urmărit de doctorul îmbrăcat într-un costum trăsnit. Apoi doctorul întinsese brațul şi, cu o lovitură stângace, îl oprise pe John. După asta nu mai văzuse aproape nimic, pentru că se ascunsese printre copaci, ca să nu fie prinsă, şi se întorsese în mijlocul grupului de femei, unde era în siguranță. Avusese totuşi senzația că se întâmplă ceva neplăcut, că doctorul era furios, judecând după cum dădea din brațe.

Iar acum John dispăruse. L-ar fi întrebat pe prietenul lui, Dan Riley, unde este, doar că şi Dan dispăruse.

Se tot auzea de o boală care bântuia prin saloane. Ăsta să fi fost motivul?

Bătrâna Nemțoaică fusese dusă la infirmerie; tuşea, avea frisoane, ochii îi ardeau în cap. Din când în când se auzea că mai murise cineva. La spălătorie, acolo unde muncea Ella, aerul era aşa de încins, că nu puteai să-l tragi în piept fără să-ți arzi plămânii. Trebuia să inspiri câte puțin. Tot timpul leşina câte o femeie, mai ales dacă era în vârstă. Cu o săptămână înainte una alunecase şi îşi spărsese capul. Pe pardoseala spălătoriei, balta de sânge se amestecase cu apa cu săpun.

Ce-ar fi dacă ar muri? Dacă ar muri aici, în aceeaşi clădire cu ea, şi n-ar avea ştire de moartea lui? Ori nu cumva murise deja, fusese scos din salon şi îngropat într-unul din morminte? Înmormântat împreună cu oameni pe care nu-i ştia, pe care nici ea nu-i ştia, într-o groapă pe care n-o va găsi niciodată?

Nici vinerea următoare nu apăru. Simțea cum amețeşte de spaimă în timp ce dansa. Parcă îi vedea mai bine pe bărbați acum şi parcă şi ei o vedeau mai bine, erau mai unsuroşi în poftele lor, mâinile lor nu-şi mai găseau locul.

— Dă-mi scrisoarea, spuse Clem cu voce gâtuită a doua zi, în pauza de dimineață. Ultima pe care ți-a scris-o. Cea despre copaci.

— De ce?

— Fiindcă vreau s-o citesc. Vreau s-o țin minte. Am început deja s-o uit.

— Bine… dar… e a mea.

Ella se miră auzindu-şi propria voce, pițigăiată ca un glas de copil.

Clem o privi îndelung, apoi scoase cartea de sub braț şi răsfoi cartea repede, enervată. Inima Ellei bătea speriată. Însă Clem nu citea, fiindcă ochii nu i se mişcau, ci rămâneau fixați în acelaşi loc. În cele din urmă pufni şi ridică din nou privirea.

— Ce rost are să stai pe lângă mine dacă n-ai de gând să-mi împărtăşeşti ce-ți scrie? întrebă.

Parcă o plesnise peste obraz.

— Dacă nu mi-o dai s-o recitesc, zise Clem încet, data viitoare n-am să te mai ajut să-i răspunzi.

Merseră mai departe în tăcere, doar că tăcerea asta era plină de lucruri zgomotoase şi primejdioase. După ce înconjurară curtea o dată, Ella băgă mâna în buzunar.

— Uite-o.

Clem o înhăţă, aproape smulgându-i-o din mână, şi o citi cu ochi hămesiţi. N-o citi cu glas tare. Când i-o înapoie, părea că se mai liniştise, că redevenise cea pe care o ştia.

— Sunt sigură că există o explicaţie, spuse zâmbind. Sunt sigură că va reveni în curând.

Dar, în timp ce o împăturea şi o ascundea în buzunar, Ella simţea că scrisoarea fusese pângărită.

Deasupra lor, cerul era albastru, un azuriu intens, dar se auzea un murmur şi un zumzet, ca şi cum albastrul ar fi fost doar o pânză, şi, dincolo de ea, aşteptând să sfâşie pânza şi să scape, se ascundea vremea rea, duşmănoasă.

Doctorul continuă să vină în fiecare luni şi să aleagă femeile care să fie luate de acolo. Veneau şi supraveghetorii. Doctorul cânta de fiecare dată la pian şi de fiecare dată Bătrâna Nemţoaică continua să danseze în timp ce femeile erau scoase din camera de zi. Şi de câte ori doctorul era prin preajmă, Clem se înroşea la faţă şi obrajii îi ardeau.

Se întâmpla uneori ca una dintre femei să le roage pe infirmiere să deschidă ferestrele – doar câteva degete. Însă irlandeza râdea şi clătina din cap.

— Unde te trezeşti?

Într-o după-amiază înăbuşitoare muri o bătrână. Vecina ei se apucă s-o împungă cu degetul, apoi se puse pe ţipat. Ella privi într-acolo şi văzu faţa suptă a femeii, gura deschisă, muştele intrându-i în gură şi roind în jurul ei. Veniră infirmierele şi se străduiră s-o trezească, dar când văzură că e în zadar, sosiră supraveghetorii şi o luară de acolo.

Singurul loc răcoros era toaleta. Pereţii erau îmbrăcaţi în faianţă şi ferestrele erau mult mai mici. Ella stătea acolo cât putea de mult, îşi dădea cu apă rece pe faţă şi pe gât şi îşi cufunda mâinile până la încheieturi în chiuveta plină, privind bulele mici de aer cum urcau la suprafaţă şi se spărgeau.

Într-o zi când simţea pur şi simplu că se sufocă, la aproape două săptămâni de

când nu-l mai văzuse pe John, se duse drept la cabina din capăt şi, după ce o folosi, rămase înăuntru, cu capul în mâini. Nu mai putea suporta. Nu mai putea suporta căldura. Nici hainele groase pe care erau obligate să le poarte. Îşi descheie jacheta, îşi ridică bluza şi fusta şi îşi lipi spatele gol de peretele acoperit cu faianță. Rămase aşa multă vreme, bucurându-se de atingerea răcoroasă a plăcilor de faianță. Închise ochii şi văzu cum pământul se sfârşeşte şi lasă locul întinderii albastre a mării, apelor ei reci, în timp ce o briză uşoară îi ridica părul de pe ceafă.

Întoarse repede capul.

Fereastra de deasupra cabinei avea un ochi de geam spart. De acolo venea briza. Ella rămase nemişcată, privind în sus, apoi, după o scurtă ezitare, se duse la uşă şi aruncă o privire afară. Pe coridor nu era nimeni. Se întoarse. Fereastra era îngustă, dar poate că ar fi reuşit să se strecoare afară. Se urcă în picioare pe scaunul toaletei.

Prin ochiul de geam spart vedea o altă porțiune din terenul dimprejurul clădirii: câmpuri cafeniu-aurii întinzându-se sub soarele după-amiezii şi, în stânga, o pată verde închis care trebuie să fi fost pădurea. Pe unul din câmpurile mai îndepărtate unduia un şir lung de siluete aplecate, lucrând pământul. În față, ceva mai înaintea celorlalți, se aflau doi bărbați; goi până la brâu, amândoi îşi expuneau trupul soarelui şi cerului albastru.

Atunci auzi un sunet – glasuri înălțându-se deasupra câmpurilor. Cântece. Bărbații cântau, şi vocile lor răsunau mândre şi puternice.

El era. Fără nici o îndoială. El şi Dan Riley, prietenul lui. Îşi dădea seama după felul în care se mişca.

Rămase acolo cât îndrăzni de mult, urmărindu-i cu privirea, ascultându-le cântecul din depărtare şi trăgând cu nesaț aer în piept.

A doua zi, joi, nu se putu gândi decât la fereastra spartă.

De câtă vreme o fi fost spartă? Şi cât timp va trece până când mai băga de seamă şi altcineva?

Se duse la toaletă cât putu de des, ca să verifice, şi de fiecare dată rămase privind acel ochi de geam, cu sângele bubuindu-i în urechi.

Ar trebui să se ducă. Astăzi. Diseară. Să aştepte până se întunecă şi să plece. Un prilej ca ăsta nu avea să se mai ivească în curând.

Apoi se urca în picioare pe scaun, se uita afară şi îl vedea pe el lucrând la câmp.

Simțea o durere în tot trupul fiindcă nu putea alerga la el. Dar încă şi mai tare suferea când trebuia să plece de la fereastră. Era prinsă şi sfâşiată între aceste două dureri.

A doua zi era vineri. Oare avea să revină în sala de bal, seara?

Era acolo. Când dădu cu ochii de el, i se tăie respirația. Îi simți privirea ațintită asupra ei când îşi ocupă locul pe banchetă alături de Clem şi, imediat ce se aşeză, Clem o apucă de mână şi o strânse tare.

De cum se anunță primul dans, el se ridică, traversă încăperea şi se îndreptă spre ea, iar ea se ridică la rândul ei să-l întâmpine, mişcându-se printre razele colorate de lumină care pătrundeau prin vitralii. El se schimbase: era mai sumbru şi barba nerasă i se întindea ca o ceață negricioasă peste obraji şi gât. Era plin de un praf galben care i se lipise de sprâncene şi de păr.

— M-au ținut închis în clădire, explică el cu voce uscată, la fel ca praful. Pe urmă am fost la câmp…

Întinse palmele, ca dovadă. Erau crăpate, pline de răni; în crăpături îi intrase praf negru.

— Am văzut, zise ea. Pe o fereastră deschisă. De acolo am văzut câmpurile… şi oamenii, şi… pe tine. Te-am văzut de la fereastră.

— E o fereastră deschisă? zise el apucând-o de încheieturile mâinilor.

— Da.

— Şi n-are gratii?

— Nu.

— Crezi că poți să te strecori pe-acolo?

— Nu ştiu… da, cred… da.

— Vino să te întâlneşti cu mine, spuse strângând-o şi mai tare de mâini.

— Unde?

— Lângă stejar. E un stejar mare, cum intri în pădure. Ai să ştii care e de cum ai să-l vezi. Găseşte o cale să ajungi acolo. Când e lună plină. Peste trei zile. Vino, şi eu am să aştept. Am să te aştept acolo.

O ținu de mâini până când ea dădu din cap încuviințând, şi îi simți pulsul bătând tare sub degetele lui.

Ceva mai târziu, Ella îi dădu lui Clem scrisoarea de la el. O privi pe Clem cum o citeşte, avidă, dar nu-i pomeni nimic din ceea ce îi spusese John. În schimb, vorbele lui prindeau viață în mintea ei, asemenea unor flori rare, în culori când

întunecate, când strălucitoare.

Din pat privi luna cum răsare noaptea târziu deasupra câmpurilor. „Când e lună plină“, spusese el. „Peste trei zile.“

Se ducea în fiecare zi să verifice fereastra. Şi în fiecare zi vedea că e tot spartă.

În fiecare noapte, după ce se băga în pat, încerca să stea nemişcată, dar somnul o ocolea.

În fiecare oră se ruga în gând:

„Fă să nu fie reparată.

Să nu fie reparată până atunci.“

Charles

În dimineața când Charles plecă la Londra mercurul termometrului arăta treizeci şi cinci de grade la umbră.

— E caniculă, remarcă portarul posomorât, când Charles trecu pe lângă el.

— Poftim? se întoarse Charles spre el.

— Căldura asta e anormală, nu credeți? întrebă omul ştergându-şi fruntea cu batista. O să ne țicnim cu toții până trece vara asta.

— Să ştii că da! încuviință Charles, duse două degete la pălărie şi izbucni în râs.

Nu mai plecase din azil de mai bine de o lună şi în tot acest timp temperatura nu coborâse sub treizeci şi trei de grade. Se obişnuise cu priveliştea câmpurilor pârjolite din preajmă, dar ceea ce văzu dincolo de hotarul azilului îl uimi de-a dreptul. Chiar şi pe potecile cele mai ferite, frunzele erau veştede, iar gardurile vii erau atât de uscate, că se transformau în pulbere la atingere. Abia dacă se mai auzeau glasuri de păsări, dar el avea în rucsac o sticlă cu apă, două mere şi o carte, şi pleca din Sharston pentru o zi întreagă. Era convins că starea de dezamăgire surdă în care se scălda de atâta vreme avea să-l părăsească. Deja se simțea altfel. Ce minunat era să se mişte, să plece undeva. Era prima oară că mergea la Londra anul ăsta. Se ducea să-l asculte pe maiorul Darwin ținând o conferință, iar în buzunar avea un bilet pentru concertul de la Wigmore Hall: patru impromptuuri şi momente muzicale. Nici o caniculă nu putea să-i strice dispoziția.

Şi totuşi când sosi la Leeds, află că trenul lui, cu care ar fi ajuns la King's Cross la o oră potrivită cât să aibă timp să ia prânzul şi să meargă pe jos prin

oraş până la sediul societății, trenul acela fusese anulat. Îşi zise că poate era din cauza grevelor, un efect al tulburărilor din Londra şi Liverpool. Din câte ştia, muncitorii feroviari şi docherii din toată țara intraseră în grevă, dar un bărbat în uniformă, cu mutră chinuită, pe care îl întâlni în sala de aşteptare a clasei a doua, îl asigură că următorul tren spre Londra, cel care pleca la ora zece, avea să vină la timp.

Ieşi iar pe peronul plin de pasageri cu capsa pusă. Dacă bărbatul în uniformă ştia ce spune, atunci va ajunge la timp ca să ia parte la întrunire, însă ideea de a face călătoria în compania unor oameni puşi pe harță nu-i surâdea câtuşi de puțin. N-ar fi mai bine să renunțe? Să se întoarcă pe jos la Sharston? Simțea că-l pândeşte o durere de cap. Dar cum stătea acolo şi cântărea alternativele, îl auzi pe Churchill ca şi când ar fi fost lângă el:

„Să renunți, Fuller? Nici să nu-ți treacă prin cap!“

Nu. Avea dreptate.

Va face o plimbare prin oraş, lăsând peronul în seama celor cu mai puțină inițiativă şi mai multe bagaje. Se uită la ceasul de buzunar. Nici măcar nu se făcuse ora nouă.

Străzile mişunau de bărbați în salopete, lucrătorii din piețe se înghesuiau să-şi ia cafea de la prăvălioarele care deschideau devreme. Cumpără şi el cu câțiva penny o ceşcuță de cafea amară pe care o dădu pe gât, apoi îşi continuă drumul spre Kirkgate, îndepărtându-se de piață fără să-şi propună să ajungă undeva anume. Când cafeaua îi pătrunse în sânge se înviora şi îşi aduse aminte de o vreme, nu chiar atât de îndepărtată, când străbătea aceleaşi străzi fără să aibă nici un sfanț în buzunar. Nu ştia încotro s-o apuce. Când era prizonier în vila aflată la mai puțin de trei kilometri la nord, în atmosfera apăsătoare de acolo, unde tatăl său se trezea devreme şi îşi petrecea timpul stând în biroul lui ori plimbându-se prin grădină, în timp ce mama lui încă mai dormea sau se prefăcea că doarme, suferind de căldură în dormitorul sufocant, dar prea mândră sau prea conformistă ca să doarmă dezbrăcată sau acoperită doar cu un cearşaf.

Ce îngrozitor trebuie să fie să îmbătrâneşti! Să ştii că nu te aşteaptă nimic plăcut sau pasionant, că nu-ți rămâne decât să te gândeşti la un trecut care ar fi putut fi sau nu ceea ce ți-ai dorit. Dar el, el era aici, în această frumoasă dimineață de început de vară, şi, lăsând la o parte faptul că trenul avea întârziere şi că îl aştepta o călătorie lungă pe arşița de afară, viața, viața era promițătoare.

Ridică privirea şi rămase cu gura căscată: pe firma de deasupra capului scria Spence’s, magazin de muzică.

Ce ciudat! Nu-şi pusese în gând să ajungă acolo, şi totuşi se trezise în fața magazinului. Se apropie de vitrină şi privi înăuntru. Magazinul era închis, cu jaluzelele trase. Nici o mişcare înăuntru.

În geam văzu o siluetă apărând în spatele lui. Se întoarse şi îl văzu pe tânăr. Zâmbea. În mâini avea o legătură de chei şi un teanc de hârtii.

— Bună dimineața! spuse scoțându-şi pălăria. Câteva şuvițe cârlionțate i se lipiseră de tâmplă. Ce surpriză plăcută!

— Da, încuviință Charles. Adică… şi pentru mine.

Tânărul îl privi descumpănit.

— Trenul. De Londra. Întârziere. Are întârziere.

— Aha, dădu tânărul din cap; ridică brațul şi îşi netezi părul. Ați venit să mai luați nişte partituri de ragtime? Vorbea pe un ton degajat, învârtind cheile în mână. Chiar mă întrebam dacă o să veniți. Cum a mers *Alexander*?

— Am… nu… zise Charles şi se opri.

Dar tânărul nu părea să-l audă. Se chinuia să descuie uşa.

— A naibii încuietoare. Scuze. Se întoarse spre Charles şi îi întinse teancul de hârtii, zâmbind în chip de scuză. Uneori e nevoie să ai ambele mâini libere.

De data asta izbuti, împinse uşa cu şoldul şi dispăru înăuntru, lăsându-l pe Charles singur pe trotuarul încins de soare.

După câteva clipe scoase capul pe uşă. Părea nedumerit.

— Nu intrați? E teribil de cald, nu puteți rămâne pe stradă.

Îi zâmbi din nou. Charles scoase ceasul din buzunar. Mai avea o jumătate de oră până la venirea trenului. Aerul era înăbuşitor din cauza căldurii, însă lui i se părea că stă în bătaia unui vânt puternic, care îl izbea din toate părțile. Pe cadran, secundarul se mişcă, şi el ridică privirea.

— Da, spuse cu voce străină. Cred… că aş putea intra.

— Bun! exclamă tânărul. Scuzați-mă un moment, şi apoi mă ocup de dumneavoastră.

Când păşi peste prag parcă intră într-o apă adâncă, întunecată. Abia dacă îl mai zărea pe tânăr în semiîntunericul din spatele prăvăliei. Acesta începuse să fluiere, şi Charles recunoscu melodia: *Alexander's Ragtime Band*. Palmele i se umeziră de transpirație. Rămase aşa, pe întuneric, simțind că inima îi bate în acel ritm sincopat. Pe uşă scria tot „Închis“ – cartonaşul nu fusese întors.

Tânărul se întoarse, ridică jaluzelele şi deschise ferestrele ca să pătrundă lumina dimineții. Charles nu se clintise, ținând în continuare în mână hârtiile care îi fuseseră date; parcă cineva îl împinsese pe o scenă împotriva voinței lui.

Ar fi fost mai în largul lui dacă jaluzelele ar fi rămas trase. Dar aşa, cu lumina care îi bătea stăruitor în ochi, era incapabil să se urnească şi nu-şi găsea locul, de stânjeneală.

— Toate bune? îl întrebă tânărul când se întoarse.

Charles dădu din cap. Nu putea vorbi, i se pusese un nod în gât.

— Pot să le iau?

Tânărul veni spre el. Se mişca unduios, răspândind grație în jurul lui. Luă hârtiile şi se dădu înapoi, dar nu prea departe. Rămase destul de aproape cât să-l poată atinge cu mâna. Destul de aproape ca Charles să-i simtă mirosul – de tutun şi de mare. O şuviță de păr îi căzuse în ochi, nesupusă. Zâmbi larg, şi atunci Charles văzu că avea dinții puțin strâmbi.

— Mă bucur să vă văd. Ştiți, m-am gândit la dumneavoastră – şi nu doar o dată – şi am tot sperat că vom putea cânta din nou împreună. Sâmbăta, până pe la zece, abia dacă intră cineva în magazin.

Se întoarse, arătând cu mâna spre pianul aflat în camera din spate.

Charles se şi văzu stând alături de el, singuri în întunericul răcoros, în fața claviaturii, întocmai cum stătuseră prima oară.

Tânărul întinse mâna şi o puse pe mâneca lui Charles. O atingere ca de libelulă. Delicată. Grațioasă.

Momentul se prelungea. Timpul părea că se scurge uimitor de încet şi, totodată, uimitor de repede.

Charles deschise gura ca să vorbească.

— Nu pot, zise.

Dar nu asta voise să spună. Cine vorbise în locul lui?

— Într-adevăr? Ce păcat!

Mâna era tot acolo. Îi simțea pulsul vieții. Îi despărțea doar o lungime de braț.

— Îmi pare rău, spuse, simțind că i se strânge stomacul. Din păcate chiar trebuie să plec, n-am ce face. Râse scurt, ascuțit. De fapt, nici n-am avut intenția să vin. A fost o greşeală, înțelegeți? A fost o greşeală, atât. Am tren către Londra. Nu vreau să-l pierd. Am o întâlnire azi după-amiază.

— Aha.

Atmosfera se înăsprise între ei. Pe fața tânărului se citea dezamăgirea. Îşi trase mâna. Atingerea răcoroasă a fost înlocuită de o senzație de arsură.

— Îmi cer scuze. Nu mi-am dat seama că sunteți atât de grăbit.

— Nu, vreau să zic… sunteți… vina e a mea. Îmi pare rău. Îmi pare nespus de rău.

Era momentul să plece, dar îi era cu neputință.

Tânărul continua să vorbească:

— Pot să vă fiu de folos cu ceva înainte să plecați?

„Cum te cheamă? Ai putea să-mi spui cum te cheamă.

Şi…

Aş putea să mai stau.“

— Nu. Charles clătină din cap. Sincer… nu. Se întoarse şi se îndreptă spre uşă, pe care o deschise cu o smucitură. Îmi pare rău… foarte rău. Pur şi simplu… trebuie să plec.

Ieşi din magazin. Simțea că se înăbuşă. Îşi croi drum spre gară prin mulțimea tot mai numeroasă, prin aerul îngroşat, neiertător.

Trenul trăsese la peron şi era deja plin. Charles găsi un loc alături de o femeie grasă şi de soțul ei. Amândoi aveau în față conserve desfăcute de somon şi compot de ananas. Mirosul mâncării, grețos şi înțepător, umplea compartimentul.

Închise ochii, încercând să nu ia în seamă presiunea tot mai puternică de la nivelul frunții. Dar flecăreala celor doi şi mirosul urât al mâncării nu-l lăsară să doarmă, aşa că până la urmă renunță şi se cufundă în paginile ziarului *The Times*, unde citi despre docherii din Londra, care îşi continuau greva. Despre roşiile, şi fructele, şi suta de mii de livre de carne de vită argentiniană care putrezeau pe chei. Se stricau stând în soare.

„Ce risipă.

Ce risipă revoltătoare!“

Londra însăşi părea că se schimbase, că era şi ea un fruct prea copt, care se strica la soare. De cum coborî la King’s Cross simți zăpuşeala plutind deasupra oraşului precum un giulgiu. Londra era murdară. Mirosea a rânced. Iar dacă la Leeds fusese arşiță, aici era un infern.

Gara era plină de polițişti aşezați în şiruri lungi, şerpuitoare. Lucrând cât puteau de repede, descărcau pachete din trenuri şi le încărcau în dubele care aşteptau în fața gării. Charles nu înțelegea ce fac până când nu-l văzu pe unul dintre călători că opreşte un polițist şi îl întreabă.

— Facem treaba docherilor, cum altfel? Dacă nu scoatem mâncarea de aici, o să crăpăm cu toții de foame.

Durerea de cap i se întețise în timpul călătoriei, drept care se hotărî să nu se

uite la bani şi să ia un taxi ca să traverseze oraşul. Altă dată n-ar fi fost o problemă, dar acum îi luă multă vreme să dea de unul, iar când îl găsi, leoarcă de sudoare, îşi dădu seama că, dacă s-ar fi hotărât să meargă pe jos, ar fi fost deja la jumătatea drumului. Pe străzi domnea o tăcere mormântală; doar când şi când mai trecea câte o maşină. Ziceai că oraşul era pustiit de o molimă.

— Unde sunt maşinile? îl întrebă pe şofer, aplecându-se spre el.

Taximetristul se întoarse spre el.

— Cum să meargă fără benzină? Doar e grevă.

Taxiul trecea pe străzile aproape goale, pe lângă terasele de la Bloomsbury, coborî pe Gray’s Inn Road şi Chancery Lane până spre malul Tamisei, pe Strand – străzi pe care Charles le cunoştea foarte bine, dar care astăzi îi păreau ireale, nişte decoruri aşteptând să fie populate de oameni. Când ajunseră în dreptul hotelului Savoy, ştiu că erau aproape. Maşina coti pe o stradă lăturalnică, între Strand şi fluviu.

— Numărul şase.

Se aplecă din nou spre şofer, simțind pulsul cum îi zvâcneşte la gât.

Adresa căutată se dovedi a fi o clădire de cărămidă înaltă şi destul de impozantă, construită în stilul cartierului, însă prin nimic deosebită altcumva de restul imobilelor. Văzând-o, nu-ți puteai face idee despre cine sau în ce scop ar folosi-o. Charles plăti şoferului fără să clipească mica avere pe care acesta i-o ceruse şi coborî pe caldarâm. Întârziase. Îşi scoase pălăria şi îşi netezi părul, încercând să-şi recapete suflul. Costumul lui subțire de flanelă, care arăta atât de promițător cu câteva ore în urmă, era acum mototolit, pătat cu funingine din tren, iar cămaşa i se lipise de spate, udă de transpirație. I se părea şi că are puțină febră.

Uşa de la intrare a fost deschisă cu gesturi măsurate de un bărbat de vârstă medie, îmbrăcat elegant.

— Societatea? întrebă Charles cu voce hârâită. Nici el nu-şi explica ce se întâmplase cu vocea lui. Maiorul Leonard Darwin?

— Dumneavoastră sunteți…? făcu omul ridicând o sprânceană.

— Charles Fuller. Sudoarea îi podidi iarăşi spatele chiar când rostea aceste cuvinte. Doctor. Numele meu ar trebui să se afle pe listă.

Bărbatul se aplecă şi verifică hârtiile.

— Sus pe scări, îi zise lui Charles. Sala Comisiei. Etajul întâi.

În timp ce urca scara, Charles încerca o ciudată senzație de amețeală. I se părea că pluteşte undeva, deasupra propriului corp. Sala Comisiei, o încăpere

mare, cu ferestre pe două laturi dând spre stradă, era plină ochi. Nu mai găsi nici un scaun liber, aşa că se văzu nevoit să rămână în picioare, în spate. Îşi scoase pălăria şi îşi netezi părul.

Tot ce vedea la acea adunare, de la croiala costumelor la accentul rafinat, stătea mărturie a unei eleganțe şi demnități greu de găsit în Yorkshire. Încercă să se simtă entuziasmat, doar se afla aici, în inima Londrei, în inima imperiului. Pe rândul al doilea, în mijlocul unui grup animat, se afla un bărbat ceva mai tânăr, cu părul blond, cârlionțat şi cam ciufulit. „Doamne“, îşi zise Charles şi se aplecă să vadă mai bine. E cu putință? Chiar aşa. Era Churchill. Era mai scund decât şi-l închipuise. Se aplecă mai tare în față, dar nu mai avu vreme să-l privească fiindcă un bărbat cu favoriți se urcase la tribună şi ridicase mâna, cerând să se facă linişte, aşa că ochii tuturor se întoarseră spre el.

— Mulțumesc, domnule Crackenthorpe, pentru caldul omagiu pe care l-ați adus lui Sir Francis Galton. Iar acum îmi face o deosebită plăcere să vi-l prezint pe maiorul Leonard Darwin. Este nu doar – cum ştiți cu toții – fiul lui Charles, ci şi un distins savant şi cărturar recunoscut ca atare, şi noul nostru preşedinte.

Sala izbucni în aplauze când un bărbat trecut bine de vârsta mijlocie se ridică şi se duse la tribună. Judecând după titlul pe care îl purta, Charles se aşteptase să vadă un bărbat cu ținută militară, dar, în afară de faptul că mergea cu spatele țeapăn, Leonard Darwin arăta mai degrabă a unchi bonom decât a maior în armată, aşa cum stătea la pupitru şi zâmbea spre mulțimea din încăpere.

— Ei, începu cu o sclipire amuzată în ochi, eu m-am considerat întotdeauna a fi cel mai ignorant dintre frații Darwin. Aşa că am avut nevoie de ceva timp şi câteva cariere ca să-mi găsesc adevăratul drum în viață.

Din sală se auziră râsete, şi unii clătinară din cap.

— Dar acum, la şaizeci de ani, cred că, în sfârşit, l-am găsit.

Răsunară din nou râsete aprobatoare, însă acum, Darwin îşi schimbă atitudinea, şi când îşi începu discursul propriu-zis, în sală se lăsă tăcerea.

— Datoria noastră, adevărata noastră datorie ca membri ai Societății de eugenetică, este să studiem toate metodele posibile de a preveni decadența nației. Când acest adevăr va fi înțeles, ne vom da seama nu doar că lupta va fi lungă şi anevoioasă, ci şi că va trebui să ne gândim în primul rând cum să pornim cu dreptul.

— Bravo, bravo!

— Trebuie remarcat, continuă Darwin, că acele categorii ale societății care au cel mai mic succes în câştigarea unui trai decent se reproduc mai repede decât

cele care beneficiază de salarii mai mari; şi, în al doilea rând, că un procent considerabil din aceste categorii nevoiaşe ajung în această situație sau scapă de ea ca urmare a unei slăbiciuni a minții sau a trupului, ori a unei puteri înnăscute. De aici rezultă că, de regulă, membrii acestei clase prost plătite sunt din naştere mai puțin capabili decât cei care sunt mai bine plătiți.

Charles îşi aminti de Mulligan. De calitățile lui înnăscute. Omul era o pacoste. Cum de se înşelase în aşa măsură?

— Dacă vrem să împiedicăm decăderea națiunii atât de clar prefigurată, întrebarea dacă pot şi trebuie a fi luate măsuri în sensul stabilirii de restricții privind căsătoria celor care nu se pot întreține din ceea ce câştigă, mai ales când sunt tineri, se impune cu tot mai multă insistență atenției noastre.

Alte exclamații aprobatoare din public, şi Charles observă că Churchill era printre cei mai vehemenți susținători ai ideii.

— Cât despre cei care primesc prea puțin ajutor şi milă, starea lor este adesea legată de o lipsă înnăscută de autocontrol, şi orice creştere a poverii impozitelor va înrâuri probabil doar în mică măsură ritmul în care se reproduc cei care se află într-o astfel de situație. Cu cât sunt mai afectate de impozitare categoriile societății care dau dovadă de respect de sine şi de prudență, cu atât mai mari vor fi efectele antieugenetice; şi fiecare creştere a poverii va dăuna rasei, în afara situației în care cei incapabili să suporte solicitarea suplimentară sunt împiedicați să se reproducă.

Pe măsură ce discursul lui Darwin înainta, Charles se simțea tot mai amețit. Se sprijini de perete, dar parcă tot nu se putea ține bine pe picioare. Nu mai pusese nimic în gură de când băuse ceaşca de cafea în Leeds. Darwin îşi continua discursul şi vorbele lui se răsuceau şi se împleteau.

— Decădere.

„Decădere."

Închise ochii, parcă nu se mai simțea aşa de amețit, dar gândul i se întorcea la momentul petrecut în magazinul de muzică, de parcă revenea la locul unei crime. Îl revăzu iar şi iar pe tânăr cum întinde mâna în timp ce el se trăgea înapoi, ca şi când se uita la un film, însă un film care se blocase şi arăta mereu aceleaşi imagini: atingerea divină a unui tânăr divin într-un magazin de muzică din Leeds.

Dintr-odată se iscă o mare agitație, se auziră aplauze puternice, asemenea unor pietre azvârlite pe o plajă. Mulțimea se înghesuia în jurul lui, asaltându-l cu mirosul de trupuri şi de lână încinsă. Deschise ochii cât putu de mari, gâfâind.

Acum ardea. Ardea de-a binelea. Se desprinse de masa de oameni şi se îndreptă spre scară.

Mulțimea se risipi pe stradă, în fața clădirii, şi bărbații se apucară să fumeze şi să stea de vorbă. Frânturi din conversația lor îi străpungeau urechile. Churchill era la nici cinci paşi distanță de el. Îşi aprindea o țigară.

Acum. Acum era momentul. Când va mai avea o astfel de ocazie?

Charles porni spre el şi oamenii se dădură la o parte ca să-i facă loc. Churchill îşi dădu seama că vine spre el şi îl aşteptă, privindu-l fix, cu o uitătură severă, pătrunzătoare. Charles deschise gura ca să vorbească, însă nu putu scoate decât un cârâit răguşit. Închise gura, simțind cum îi năvăleşte sângele în obraji.

Apă.

Apa stinge focul.

Fluviul. Fluviul era aproape. Avea nevoie de fluviu; l-ar răcori, l-ar curăța de această senzație.

Charles întinse mâna în chip de scuză, se întoarse şi o luă, poticnindu-se, spre splaiul Tamisei, unde curgea puhoiul de apă tulbure. Până acolo era o stradă pe care nu avu curajul s-o traverseze, aşa că intră în parc. Hainele se lipeau de el, muiate de sudoare. Căuta cu disperare un pic de umbră. Îşi scoase pălăria şi trase de cravată ca s-o lărgească, îşi deschise uşurat câțiva nasturi de la cămaşă şi se prăbuşi pe o bancă. La celălalt capăt al parcului se afla un mic chioşc verde, cu mese şi scaune puse la umbră. Un afiş anunța că acolo se vinde limonadă, dar coada era lungă, şi el parcă nu mai avea putere în picioare. Închise ochii şi se lăsă pe spătarul băncii chiar când o umbră trecea prin fața lui.

— Eşti bine, omule? întrebă cineva, oprit în fața lui. Vrei să-ți aduc ceva?

Charles clătină din cap. Abia dacă putu rosti o vorbă:

— Dacă nu… poate… nişte limonadă?

— Limonadă? Sigur. Îți aduc nişte limonadă imediat.

Charles se căută prin buzunare după câteva monede.

— Ne-ne, zise omul. Parcă se mişca, dar lui Charles îi venea greu să-l urmărească cu privirea. Păstrează-ți banii, domnu'. Îl cunosc pe proprietar. Stai aici. Mă întorc cât ai clipi.

Lui Charles aproape că-i dădură lacrimile de uşurare.

Bărbatul se ținu de cuvânt. Se întoarse îndată, cu un pahar de limonadă.

— Ia de-aici, omule.

Limonada era caldă, dar avea măcar ceva de băut.

— Mulțumesc. Dar cum… izbuti Charles să rostească după ce luă o

înghițitură. Şi coada?

— Nu-ți face griji, zise bărbatul încet. Noi, pe-aici, ne facem servicii unul altuia. Şi se aşeză cu nonşalanță alături de Charles.

Acesta se crispă şi-şi puse paharul pe genunchi. Bărbatul nu era tânăr, cel puțin nu aşa tânăr ca băiatul din Leeds. Era cam de vârsta lui Charles. Zâmbea. Însă fața îi era brăzdată de cicatrici; mai multe leziuni roşii pe o parte a obrazului. Charles nu-şi mai putea lua ochii de la ele. Îi erau bine-cunoscute. Le vedea în fiecare zi.

„Sifilis.

Bolnavii ajung la paralizie generală. Într-un stadiu foarte avansat."

— Precis nu mai vrei şi altceva?

Bărbatul părea binedispus. Întinse mâna, o puse pe genunchiul lui Charles, şi acesta văzu că şi mâna îi era acoperită de cicatrici.

— Ce mare scofală, omule! zise el cu voce mieroasă. Cu mine nu e nevoie să te prefaci.

Mâna cu cicatrici urcă mai sus pe coapsa lui Charles.

— Ce faci? strigă Charles şi se ridică în picioare cât putu de repede.

Omul ridică mâinile şi râse scurt, ca un lătrat.

— Nimic, spuse zâmbind din nou. Nimic din ce nu ai dori, în nici un caz.

Lui Charles i se ridică sângele la cap.

— Să nu îndrăzneşti să-mi spui mie ce vreau. Ridică bastonul şi îl pocni peste mâini. Nu mă cunoşti. Habar n-ai ce-mi doresc.

— Nu da! țipă bărbatul, ferindu-se şi acoperindu-şi fața cu mâinile. Nu mă lovi. Scuze. N-am vrut să fac nimic rău.

Dar Charles nu se opri. Ridică bastonul şi lovi din nou. Îl snopea în bătaie, şi acum omul se schimbase la față, devenise tatăl lui, neputincios sub ploaia de lovituri, apoi deveni tânărul din Leeds, deveni Mulligan, deveni el însuşi, îşi făcea rău lui însuşi, până când puterile îl părăsiră, bărbatul o luă la fugă şi el rămase singur, strângând bastonul în mână, tremurând, cu obrajii uzi.

Ce făcuse?

Ridică privirea. Un copil se uita la el. Stătea singur, în mijlocul drumului. Era o fetiță. Pe cap avea o beretă mare, ca o floare neagră. Apoi izbucni şi ea în plâns.

Cum, necum găsi drumul spre gară. Cum, necum găsi trenul care mergea la Leeds. Pe bancheta din față era aşezată o femeie tânără. Ținea un bebeluş în

brațe. Ea îi zâmbi scurt, şi Charles încercă să-i răspundă în acelaşi fel, dar zâmbetul lui era strâmb.

Femeia deschise gura cu buze curate, roşii şi zise:

— Murdar.

„Murdar.“ Vorbise cu vocea mamei lui.

— Nu, spuse Charles cu glas stins. N-am avut intenția. Îmi pare rău. El s-a dat la mine.

Femeia strânse copilul la piept, protectoare. Charles privi în jur, prin vagon.

Auzi un sunet, venit chiar de alături.

„Fuller“, bubui vocea. „Vino-ți în fire!“

Era Churchill. Churchill era pe undeva, prin apropiere. Pesemne că îl urmărise.

Trenul porni cu o smucitură. Charles se ridică în picioare.

„Fuller!“ răcni Churchill. „Te dai în spectacol! Stai jos!“

Charles scutură din cap, se năpusti afară, pe coridor. Peste tot erau oameni, toate compartimentele erau pline. Două vagoane mai încolo găsi o toaletă liberă. Intră şi încuie uşa. Se sprijini de chiuvetă. Făcuse pe el? Ce voise femeia să spună? „Murdar.“ Îşi dădu jos pantalonii, dar nu văzu nimic. Prin fața ochilor i se perindau tot felul de figuri: a băiatului din magazinul de muzică – umflată; a bărbatului din parc – râzând; apoi a lui Mulligan – scoțându-şi cămaşa, doar că, de data asta, risipite pe trunchiul lui perfect desenat, erau răni purulente, şi, când ridică privirea, speriat, acesta se schimbase la față. Avea un nas bulbos, oribil; fruntea îi era şi ea deformată. „PG[12], în stadiu avansat.

12. Paralizie generală; meningoencefalită cauzată de sifilisul în fază terminală.

Stadiu avansat.

Stadiu avansat.“

Unde întorcea ochii vedea depravare.

Totul era pângărit.

„Vino-ți în fire, Fuller.

Vino-ți în fire.

Vino-ți în fire.

Vino-ți în fire.“

Se făcuse târziu când ajunse la pajiştea de lângă azil. Se târî până la picioarele unui stejar uriaş şi se întinse pe jos. Auzea nişte zgomote, dar erau îndepărtate. O

bubuitură. Apă. Ori ploaie.

Ardea, ardea. Îi venea să se îngroape în pământ, la răcoare. Să se furişeze într-o vizuină. Să-şi afunde capul în pământ. Numai că pământul era tare ca piatra.

John

În ultima zi de seceriş bolta cerului era tot de un albastru senin. Dimineața, bărbații nu aveau chef de vorbă, amuțiți de căldură şi de oboseala care le îngreuna mişcările. Totuşi, spre sfârşitul după-amiezii, John se apucă să cânte, şi glasul lui se ridică deasupra câmpurilor unde seceraseră. Era un cântec pe care uitase că-l ştie. Un cântec pe care îl cânta când era copil şi mergeau să adune alge brune pe plajă. Cântându-l, îşi dădu seama că îl ştia aşa de bine, încât îi venea ca o haină purtată de tatăl lui, şi de tatăl acestuia înaintea lui, şi de toți tații dinaintea lor, aşa că i se potrivea mai bine decât orice veşmânt.

Adună câteva spice din ultimul snop pe care îl tăiase şi le îndesă în chimir.

Apoi lucrătorii au fost duşi în curtea fermei, unde, la umbră, fusese pusă masa, de fapt, mai multe mese pline cu mâncare şi halbe de bere. Fermierii, care stăteau mai la o parte, le făcură semn să se aşeze.

— *Bona mangarie!* exclamă Dan, plesni din palme şi le frecă. Chiar era cazul să ne mulțumească.

John se aşeză la masa încărcată, nu cu plăcinte şi tocană de miel, ci cu un porc întreg, tăiat anume, făcut la frigare şi porționat. Farfuriile erau umplute cu vârf, şi oamenii se năpustiră asupra lor, mâncând cu mâinile, mânjindu-se de grăsime pe bărbie. Carnea era dulce, moale; alături mai aveau şorici sărat, cartofi copți, pâine. Halbele golite erau luate, umplute şi aduse înapoi.

Fiind mult prea agitat John nu mâncă mult. În schimb împleti tulpinile de grâu pe sub masă, lăsând spicele să atârne, aşa cum văzuse că făcea tatăl lui pentru mama lui. Era un dar pe care i-l făcea când se sfârşea secerişul – *meitheal* –, şi mama îl agăța deasupra vetrei. Se uita cum se cherchelesc ceilalți cu bere şi se îndoapă până nu mai ştiu de ei şi se gândea la Ella.

Unul dintre fermieri avea o scripcă. Când îl văzu, Dan sări în sus, roşu la față, amețit de băutură, şi strigă la ei să cânte, plesnind din palme şi trăgând de ceilalți să se ridice ca să danseze.

— Treziți-le pe muierile astea! țipa. Hai. Treziți-le!

Fermierii se stricau de râs. Erau la fel de înveseliți ca lucrătorii, cu privirile împăienjenite. Mâncarea, băutura şi muzica şterseseră diferențele dintre ei.

— Nu dansezi?

John se întoarse şi îl văzu pe Brandt stând la câțiva paşi în spatele lui.

Supraveghetorul veni spre el.

— Mâine, zise arătând spre masă, spre mâncare şi băutură, spre bărbații care dansau, mâine s-a terminat cu toate astea. N-o să mai aibă nevoie de voi să lucrați la câmp. De mâine ai să te întorci la săpat morminte cu mine.

Ridică halba şi îl lovi pe John peste umăr, apoi dădu berea pe gât, îşi şterse buzele cu dosul palmei, râgâi şi se îndepărtă.

John ştia că aşa va fi. A doua zi, când mâncarea şi băutura aveau să fie strânse, când bărbații încă nu se dezmeticiseră, când recolta avea să fie pusă bine în hambare şi nu mai erau de adunat decât spicele rămase după seceriş, lucrurile aveau să fie la fel ca înainte. Trebuia să tragă de noaptea asta, să se piardă în ea, s-o facă parte din el.

Cu trecerea orelor, supraveghetorii se mişcau tot mai lent, păreau tot mai somnoroşi. Erau cu toții îngreunați de mâncare şi băutură. Spre deosebire de ei, lui John îi trecuse oboseala. Totul era foarte limpede: aerul serii, acum mai răcoros, mirosul intens şi bogat al cărnii, izul fructat al berii, euforia bărbaților şi, mai presus de toate, gustul picant al aşteptării pe limbă. Când scripca se încinse şi muzica se revărsa nestingherită, Dan ieşi din hărmălaie, veni la masa unde stătea John şi se aplecă deasupra lui.

— Uite, *mio capitano*. Duhnea a bere. Întinse mâna şi îi puse ceva lui John în palmă. S-ar putea să-ți prindă bine la noapte.

John lăsă ochii în jos. În palmă avea o cutie de chibrituri, plină. Ridică privirea ca să-i mulțumească, însă Dan plecase deja. Bătea ritmul cu piciorul în pământ şi fluiera, cu două degete băgate în gură, ca să-l îndemne pe scripcar să zică mai cu foc.

„Acum."

Se ridică şi porni binişor spre locul unde curtea pietruită dădea în câmp. Nimeni nu întoarse capul după el.

La un moment dat o luă la fugă, ținându-se aproape de hotarul câmpului. Se îndrepta spre pâlcul de copaci de unde începea pădurea. Aerul serii îi şuiera pe lângă urechi, plămânii îi ardeau. Sări peste gardul de metal şi ateriză printre copaci, unde era doar tăcere, răcoare şi penumbră.

Departe, în spate, auzea scârțâitul scripcii. Chiotele bărbaților. Mergea încet, simțind că inima îşi încetineşte bătăile în timp ce îşi croia drum printre trunchiuri, îndreptându-se spre liziera unde se afla bătrânul stejar. În micul

luminiş nu era nimeni, aşa că îl traversă iute. Când ajunse la stejar simţi dorinţa nestăvilită de a-i atinge trunchiul, întocmai cum ar fi făcut Dan, iar când îl atinse, se bucură să simtă sub palmă căldura scoarţei aspre.

— Hei, băiete, îi zise. Trag nădejde că ai să mă adăposteşti la noapte.

Deasupra capului văzu o creangă destul de groasă cât să-l ţină şi se căţără pe ea. Copacul se cutremură, îl cuprinse în braţele lui foşnitoare, apoi rămase nemişcat.

Acum era ascuns, iar de sus, din copac, vedea clădirile azilului întinzându-se în faţă, vedea poteca pe care avea să apară ea, zărea turnul cu ceas; toate păreau mai frumoase în lumina cernută a serii. Pe drumul de întoarcere oamenii trecură pe acolo, şi el îşi ţinu respiraţia când ajunseră chiar sub stejar. Vorbeau acum cu voci scăzute, întrerupte doar de râsul sănătos al lui Dan, şi fumul ţigărilor se ridica leneş spre locul unde stătea el. Erau beţi cu toţii. Cu minţile şi mişcările încetinite de băutură nu-şi vor mai bate capul să numere câţi ajunseseră înapoi la azil în noaptea aceea. John se sprijini cu spatele de trunchiul robust.

Inima îi bătea cu putere. Gâtul i se uscase. Ce bine i-ar fi prins nişte apă, dacă ar fi adus cu el! Mai avea mult de aşteptat.

În jur roiau sute de gâze şi rândunelele coborau în viteză, ca să le prindă din zbor. Scoase tutunul şi îşi răsuci repede o ţigară, frecă băţul de coaja caldă a copacului şi suflă fumul în sus, printre frunze. Lemnul trosni. Păsărelele se întoarseră pe ramurile mai înalte.

În spate, soarele plesni şi se risipi peste landă; lumina căzu în băltoace aurii, care mai apoi deveniră roşii, purpurii şi albastru închis, şi cu toate că frunzişul era gros, vedea cu ochii minţii pământul de dedesubt: clădirile din faţă, câmpurile şi fermele din spatele lor, unde animalele erau închise în adăposturi pentru noapte, şinele de cale ferată ducând la Leeds şi, dincolo de toate astea, colinele întunecate.

Veni seara şi luna se ridică, aurie, deasupra clădirilor din faţă. Cerul se umplu de năluci – dansul învolburat al liliecilor –, iar când contururile lucrurilor începură să se şteargă şi umbrele să se topească una în alta, nu-şi mai desprinse ochii de la potecă. Se juca cu împletitura de paie din buzunar fără să-şi ia ochii de la iarba călcată în picioare. Când se gândea la ea i se părea că atinge ceva încins.

Fuma ţigară după ţigară şi îi era recunoscător lui Dan pentru darul lui. Acum spaţiul de sub el i se părea înşelător. Jocul umbrelor îl amăgea. Avu impresia că o vede de douăzeci de ori, dar ea nu apăru. Timpul trecea, întunericul se

adâncea, şi el era din ce în ce mai convins că ea nu va veni. Inima îi bubuia cu atâta putere, încît de-abia îşi putea aduna gândurile.

Ella

Abia respirând pe întuneric, simțea că i se face rău şi piciorul îi aluneca la fiecare pas, de teamă şi de dor. Dacă întorcea capul, vedea pe cer luna, perfect rotundă. Inima îi bătea cu putere în piept şi în gât, dar bătăile erau ciudate, iuți şi, în acelaşi timp, şovăielnice, de parcă s-ar fi putut opri în orice clipă.

„Trebuie să rişti dacă vrei să câştigi.“

Dădu cuvertura la o parte, îşi coborî picioarele din pat şi puse tălpile goale pe gresia de pe jos. Lumina era îndeajuns de puternică ca să poată vedea paturile înşirate în jur şi, în fiecare, forma ghemuită a unei femei adormite. Dacă vreuna era trează, cu siguranță că ar fi văzut-o cât se poate de bine. Din cealaltă parte a camerei se auzi un geamăt, şi ea căzu în genunchi, izbi oala de noapte şi reuşi s-o prindă înainte să se răstoarne şi să se verse.

Strânse cămaşa de noapte ca să n-o împiedice în mişcări şi merse în patru labe, străduindu-se să nu facă nici un zgomot. Când ajunse la capătul salonului îi veni o idee ciudată, că ar putea țipa şi s-ar da de gol, aşa că-şi muşcă tare buzele când trecu pe lângă infirmierele adormite, luând-o spre toalete, şi abia atunci se ridică în picioare şi porni în fugă până la ultima cabină, unde ajunse scăldată în sudoare. Nu se încumetă să deschidă robinetul, ci îngenunche şi scoase apă din vasul de toaletă cu mâna făcută căuş, frecându-se la subsuori şi pe ceafă până când scăpă de mirosul fricii.

În momentul în care se urcă în picioare pe vasul de toaletă îşi dădu seama, privind fereastra, că gaura era mult mai mică decât îşi amintea şi că nu avea cum să iasă pe acolo. Trebuia s-o lărgească. Bâjbâind pe întuneric, apucă mânerul de lemn cu care se trăgea apa, dar acesta era fixat în perete şi nu-l putu scoate. Atunci înfăşură pumnul în cămaşa de noapte şi izbi. Geamul se sparse cu un zgomot ascuțit, care ar fi putut-o trăda. Se opri cu brațul în aer şi sângele vâjâind în urechi, dar nu veni nimeni, şi dinspre saloane nu se auzi nici un sunet.

Împinse cioburile afară cu cotul, curăță cadrul ferestrei şi pervazul de dinafară, apoi se strecură prin gaură. Simți pânza cum se sfâşie şi cioburile îi intră în carne. Ateriză pe iarbă şi se dădu de-a berbeleacul.

Rămase nemişcată o bucată de vreme, cu genunchii strânşi la gură, apoi se destinse. Puse palmele pe pământ. Iarba era rară, pământul, uscat şi sfărâmicios,

dar dincolo de mirosul lutului bătătorit ajungea până la ea mireasma gliei, bogată, misterioasă. La toalete nu se aprinse nici o lumină. Nu venea nimeni după ea.

Când duduitul sângelui în urechi se potoli, auzi un vânticel prin frunzele copacilor de la marginea câmpului, zgomote făcute de animale undeva, în apropiere, foşnetele naturii noaptea. Era o lumină ca în amurg, aşa că putea vedea bine până departe, până la câmpul unde cântaseră bărbații, la silueta întunecată a pădurii şi, la orizont, colina ca o cocoaşă. Aerul avea o dulceață pe care o inspiră cu sete.

Liberă. Lăsă cuvântul să-i umple ființa.

Dacă ar fugi acum, ar fi la kilometri distanță înainte să se trezească cineva. Dacă ar fugi acum, n-ar mai fi nevoită să se întoarcă aici.

Dar apoi îşi aminti că el o aştepta.

Va voi oare să vină cu ea?

Va fugi şi el?

O luă pe cărarea îngustă care mergea prin spatele clădirilor. Sub tălpi simțea căldura pământului, pe spate, răcoarea transpirației care se zvânta. Aerul era dens, iar temperatura era cea a sângelui ei.

Ajunse la liziera pădurii, văzu copacul singuratic înălțându-se ceva mai departe de ceilalți, uriaş pe întuneric, cu ramurile ridicate spre cer, şi când păşi sub coroana lui, auzi un foşnet, şi iată-l pe el aterizând fără zgomot lângă ea. Ce masiv era! Părea mai mare aici, unde nu avea nimic în preajma lui, doar arborii şi cerul. Inima îi bătu mai tare şi o cuprinse teama la gândul că, poate, nu-l cunoştea atât de bine cum credea.

— Ella.

Faptul că îşi auzi numele rostit de el îi făcu pielea de găină. John îi apucă mâinile cu blândețe, dar ea se desprinse din strânsoarea lui.

— Suntem liberi, zise. Putem pleca de aici.

Cuvintele se învârteau şi se frământau între ei.

— Aşteaptă, spus el cu voce joasă, ca o vibrație de tobă acoperită cu o pânză. Aşteaptă o clipă. Vreau să-ți arăt ceva.

Merse în urma lui până la o portiță dărăpănată, chiar la marginea pădurii. John intră primul, o ajută şi pe ea să intre, şi ajunseră sub coroanele copacilor. Ella se dădu înapoi. Fusese afară pe vremea când era liberă, în locuri de unde vedea până departe pentru prima oară în viața ei, însă pădurea asta era întunecată şi atât de aproape…

— Nu e nici o primejdie, o linişti el. Crede-mă.

Iar când mai făcură un pas, Ella văzu că pădurea nu era întunecată, de fapt, ci argintie şi albăstruie, şi că nu era deasă, ci plină de luminişuri în care luna pătrundea prin frunziş, făcând băltoace de lumină pe pământ. Mergând, simțeau sub tălpi ierburile înalte şi răcoroase. Aici nu era nimic uscat, ai fi zis că e o altă lume. I se păru că vede ochi de animale care apăreau şi dispăreau repede în întuneric, i se păru că aude bătăi de aripi mici în aer.

Ieşiră din pădure pe o mirişte întinsă, unde căpițele de fân aruncau umbre albăstrui pe pământ şi o colină domoală se ridica blând la orizont. Luna, ca un fruct copt, era sus, pe cer, în aer se simțea mireasma dulce şi fierbinte a câmpurilor, iar Ella, cum stătea acolo, avu impresia că se află la hotarul unei lumi noi, ai cărei singuri locuitori erau ea şi bărbatul de alături.

— Te rog, îi spuse el blând întorcându-se spre ea. Stai cu mine în noaptea asta.

Dintr-odată se simți goală, uşoară, libertatea pătrunse în ea, făcea parte din ea, şi nevoia de a fugi o părăsise.

— Uite.

Îi apucă mâna şi îi puse ceva în palmă. La lumina lunii văzu câteva tulpini de grâu împletite, cu spicele atârnând.

— La noi, zise el, când se sfârşeşte secerişul, cea mai frumoasă dintre femei umblă pe câmp. E datoare să găsească un bob de grâu.

Acum, la lumina acestei luni, nimic nu i se mai părea neobişnuit. Păşi pe mirişte, fără să-i pese că tulpinile uscate îi înțepau tălpile. Când ajunse în mijloc îngenunche şi pipăi pe jos până găsi un bob de grâu, pe care îl puse în palmă. Se întoarse şi îl văzu venind spre ea. Îngenunche şi el, apăsă bobul cu degetul mare, îi închise palma şi strânse mâna pumn peste pumnul ei. Îi atinse pumnul cu buzele şi ea se cutremură, dar nu de frig. Apoi John îi deschise pumnul.

— Suflă, o îndemnă.

Ea se aplecă şi suflă bobul din palmă.

Atunci el îşi plecă fața spre ea şi o sărută. Un sărut lung, dulce. Îi atinse pielea de pe gât, îşi trecu degetele peste buzele ei, apoi îi mângâie părul.

Şi ea făcu la fel. Ridică mâna şi îi atinse gura. Îi urmări conturul cu vârfurile degetelor. Îi puse palmele pe obraji, îi simți barba nerasă. El închise ochii şi ea îşi puse degetele mari pe pleoapele lui, simțindu-i pulsul vieții. Îi pipăi crețurile de pe frunte, scobiturile de la tâmple, îi trecu degetele prin părul înăsprit de praful de pe câmp.

Îl descoperea acum, aici, în noaptea albastră. Clem avea poezia, iar ea avea asta. Îl învăța pe dinafară.

— Părul… zise el. Vrei să ți-l desfaci?

Ea îşi despleti coada şi îşi lăsă părul liber, iar el o sărută o dată, şi încă o dată, fiecare sărut fiind o eliberare, ca şi cum descojea, strat cu strat, tot ce o împovăra şi dădea ceva nou la iveală.

Întinse haina pe pământ, îşi descheie vesta şi cămaşa şi îşi băgă mâinile pe sub cămaşa ei de noapte, trăgându-i-o peste cap. Era goală, dar nu se simțea ruşinată. N-o acoperea decât aerul cald, n-o înconjura decât răsuflarea vie a pământului.

Se întoarseră unul spre altul şi, când se mişcară împreună, ea strigă, dând culoare nopții cu strigătul ei.

Charles

Când apăru era blândă. Şi curată. Îi ridică capul. Îi schimbă cearşafurile.

Era un înger venit să-l purifice.

„Îmi cer scuze“, îi şoptise el. „Iertare.

Ai să mă ierți? Mă auzi?“

Se mişcau în jurul patului asemenea unor molii. Molii tăcute, care deschideau şi închideau gura fără să scoată un sunet. Nu-l puteau auzi. Nu vorbeau.

„De ce nu mă auziți?

Ascultați-mă.

Vă rog! Ascultați-mă!

Vreau să vă spun ce am făcut.“

„Nimic ce nu ai dori.“

„Vreau…

Vreau…

Vr…“

„Şşş, nu. Şşş.“

„Murdar. Murdar.

Apă. Am nevoie de apă. Limonadă.

Îmi dați nişte limonadă? Vă rog.

Vă rog.
Dar e fierbinte. Toate sunt fierbinți.
Vă rog să vă întoarceți.
Vă rog
să vă
întoarceți.“

La capul patului lui Charles stătea o infirmieră. Avea o aură luminoasă.

— Ați avut gripă, spuse cu voce metalică. Mai avem şi alte cazuri. Sunteți în carantină. Aveți nevoie de odihnă.

Închise ochii, paralizat de un val de teamă. Se îngrozi gândindu-se la ceea ce scosese, probabil, pe gură.

Din câte se pare, fusese bolnav timp de o săptămână.

N-avea cuvinte să spună ce mult îl tulbura această veste.

— Un microb deosebit de virulent, îi spusese Soames, stând la capătul patului. Am pierdut deja cinci pacienți. Nu te agita, amice. Întinse mâna şi bătu în aşternutul de bumbac bine călcat. Eşti norocos că te afli încă aici.

Soames vorbea pe un ton amabil. Şi totuşi, Charles credea că detectează o oarecare încordare în spatele purtării lui.

„Eşti norocos că te afli încă aici.“

Ce voia să spună?

Că el, Charles, avea noroc să fie încă în viață? Sau că avea noroc să fie menținut în funcție la azil? Şi, dacă a doua variantă era adevărată, menținut în funcție… în ciuda cărui fapt?

Nu fusese beat decât o singură dată şi, în situația în care era acum, îşi aducea aminte cum e să te trezeşti fără să ştii o iotă din ce-ai făcut în seara precedentă, îngrozit că ai spus sau ai făcut ceva oribil, ceva la care toți au fost martori în afară de tine.

Îşi amintea limpede totul până în momentul când se urcase în trenul de Leeds, dar după asta, aproape nimic. Infirmiera care îl îngrijea îi spusese că fusese găsit a doua zi dimineața, pe iarbă, „scuturat de frisoane şi aiurând“.

„Scuturat de frisoane şi aiurând. Pe iarbă?“

Acolo să fi petrecut noaptea? Chiar nu se mai putea stăpâni? Nu-şi mai putea controla vezica? Nici măruntaiele?

De fiecare dată când venea o infirmieră să vadă ce face, întrebare pe care i-o

punea – „Să vă dau nişte apă? Să vă aranjez pernele?“ – era încărcată de subînțelesuri, şi de fiecare dată când le vedea pe cele două infirmiere stând de vorbă i se părea că bârfesc pe seama lui.

Se gândea la creatura aceea din parc – nu putea să-l numească om. Să se fi dus la poliție? Nu-i făcuse nici un rău. Sau, mă rog, nu-l lovise prea tare. Îi dăduse doar ce merita. Era o creatură depravată, al cărei scop era să corupă.

„Nimic din ce nu ai dori.“

De ce vorbise aşa? Ce voia să spună?

Când îşi amintea cum ridicase bastonul, cum îl lovise, cum se ferise omul, îngrozit, pe Charles îl treceau năduşelile, iar după ce nu mai năduşea, rămânea zguduit de frisoane, clănțănind din dinți.

Pe măsură ce zilele treceau începu să se simtă mai bine. Când îşi reveni îndeajuns cât să poată sta aşezat, se sprijini de perne şi ceru să i se aducă nişte cărți din camera lui.

Se apucă să citească. Reciti broşura lui Tregold. Citi articolul doctorului Sharp „Despre sterilizarea degeneraților“.

În lucrarea sa *Bolnavii cu deficiențe mintale*, doctorul Barr spune: Să legalizăm odată asexualitatea, nu ca pedeapsă pentru o infracțiune, ci ca măsură radicală pentru a preveni delictele şi a asigura liniştea şi bunăstarea celor cu deficiențe; să devină practică curentă în ceea ce priveşte copiii imediat ce au fost declarați deficienți de o autoritate competentă, legitim numită, şi opinia publică o va accepta drept o metodă eficientă de apărare a rasei. Va ajunge să fie privită, tot aşa cum e carantina, pur şi simplu ca o măsură de protecție împotriva răului.

În timp ce citea, Charles făcea însemnări pe margine şi cuvintele lui Darwin îi răsunau în urechi:

Să împiedicăm decăderea națiunii… prea puțin ajutor şi milă… lipsă înnăscută de autocontrol… sunt împiedicați să se reproducă.

Se simțea bine în infirmerie, unde era ordine, aşternuturile şi podelele erau albe, infirmierele vorbeau în şoaptă şi îi aduceau ceai, apă şi mâncare. Cuvintele pe care le citea păreau să capete şi mai multă forță în spațiul acela curat şi limpede. Stătea într-un cocon, iar el era crisalida.

Plecă de la infirmerie într-o vineri după-amiaza. Îi dăduseră liber în zilele de

la sfârşitul săptămânii. Îl întrebaseră dacă vrea să meargă acasă, să fie învoit două zile în loc de una, cum se obişnuia, să plece undeva înainte să-şi reia îndatoririle, dar ideea de a merge la Leeds – chiar şi numai să treacă prin gară, ca să nu mai vorbim de a se plimba pe acele străzi – îi stârni o repulsie atât de puternică, încât se temu să nu se îmbolnăvească la loc.

După saloanele cu tavan înalt din infirmerie, micul lui dormitor i se păru încă şi mai mic decât înainte. Îi schimbaseră cearşafurile şi îi puseseră încă o pătură pe pat, dar altminteri camera era aşa cum o lăsase. Portretele pe polița căminului. Notițele aranjate pe birou. Puse cărțile la loc pe raft şi le propti cu piatra scrijelită, găsită pe colină.

Văzându-se în oglindă, nu-şi putu stăpâni o exclamație. Avea obrajii supți, iar mustața, chiar dacă i-o scurtaseră în infirmerie, părea enormă, acoperindu-i jumătate de față. Halterele erau pe podea, lângă cămin. Se aplecă şi luă una, încercând s-o ridice spre piept. I se păru de două ori mai grea ca înainte, aşa că o puse la loc şi se duse să se aşeze pe pat.

Două zile libere. Două zile întregi, în care putea face tot ce-i dorea inima. Ce poți face în două zile? Să iei trenul şi să mergi în Scoția. Să pleci în drumeție în munții Caingorms. Să vezi un meci amical în Nottingham. Să te duci la Londra să vezi sala de concerte Wigmore Hall.

Dar lui nu-i surâdea nimic din toate astea. Locul lui era aici.

Pe hol orologiul sună ora şase. Era vineri. În scurtă vreme pacienții se vor pregăti să meargă în sala de bal ca să danseze. Vioara lui stătea într-un colț, neatinsă. Două săptămâni. De când nu mai făcuse o pauză aşa de lungă?

Dorea să fie printre oameni.

Îşi luă vioara şi coborî la parter.

Cum străbătea sala de bal, acum goală, auzindu-şi paşii pe parchet, simțea că i se înmoaie genunchii, însă era o senzație plăcută; i se părea că e din nou tânăr, sau chiar că renăscuse. Se duse în culise, urcă pe scenă şi, de acolo, contemplă sala, care părea şi mai mare fiindcă era goală.

Uitase cât de înalt era tavanul. Ferestrele arcuite semănau cu cele ale unei catedrale; ochiurile de geam vopsite în cafeniu şi auriu prindeau lumina şi o filtrau, aruncând pete calde de culoare pe podea. Făcu câțiva paşi până când intră într-un con de lumină aurit şi dădu capul pe spate, ca să vadă mai bine imaginile pictate pe sticlă: rugii de mure, păsările care păreau să zboare din creangă în creangă. Era o minunăție, o atmosferă sfințită. Poate era de vină starea lui sufletească, neobişnuită – se simțea golit şi totodată plin –, dar nu-şi putu stăpâni

lacrimile. Plânse puțin, apoi îşi şterse lacrimile cu manşeta.

Se duse în culise, de unde scoase un scaun, îl puse ceva mai în spate şi se aşeză, cu mâinile pe genunchi, simțindu-se pe de-a-ntregul împăcat. În scurtă vreme apărură şi ceilalți instrumentişti. Se arătară surprinşi să-l vadă, ridicând mâinile în semn de salut. Îl întrebară cum îi mai merge cu sănătatea. Se plânseră de vreme. Îşi slăbiră nodul la cravată şi îşi ocupară locurile. Charles era şi nu era acolo. Discuțiile se învârteau în jurul lui, dar parcă nu le prindea înțelesul.

Îi părea bine să fie aici, printre oameni pe care îi cunoştea.

— Ne-ai lipsit, îi spuse Jeremy Goffin luându-şi locul în orchestră.

Charles se întoarse spre el.

— Adevărat?

Remarca îi înflori în suflet. Zâmbind, deschise cutia şi scoase vioara, dar chiar atunci zări ceva cu coada ochiului: o privire schimbată între Goffin şi Johnston, clarinetistul. Un zâmbet pe furiş. Un zâmbet pe sub mustață.

Instrumentiştii începură să-şi acordeze instrumentele. Scârțâitul viorilor îl zgâria pe creier. Deşi ținu vioara doar câteva minute, brațele îl dureau deja. Strânse din dinți. Pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Scoase batista şi se şterse pe față.

Începură să sosească pacienții – întâi unul, apoi doi, şi pe urmă şiruri întregi intrară pe uşi. Ce mulți erau! Până atunci nu se gândise că sunt aşa de mulți. Erau sute, venind puhoi spre ringul de dans. De unde apăruseră atâția? Întotdeauna erau aşa de mulți? Dacă urcau pe scenă? Dacă năvăleau peste ei, asemenea lăcustelor sau şobolanilor, ajungând la locul unde stătea el? Îşi trase scaunul ceva mai înapoi. Încercă să-şi concentreze atenția asupra viorii, dar nu izbutea s-o acordeze.

„Uitați-vă la ei.

Rânjesc şi se strâmbă. Se învârt în cerc pe ringul de dans. Țopăie şi bat din palme. Ca nişte copii. Ca nişte copii tâmpiți. Ca nişte idioți ce sunt.“

Muzicienii îşi puseră instrumentele pe genunchi, aşteptând ca dansatorii să fie gata să înceapă. Lumina se schimbase, soarele pătrundea acum prin ochiurile de geam din partea de jos a ferestrelor şi sala era învăluită într-o ceață misterioasă. Charles se uită după Mulligan în spatele sălii, în locul umbrit, unde lumina era mai rece; acolo ar fi trebuit să se afle.

Numai că Mulligan nu era acolo.

Charles îi privi atent pe cei aşezați pe bănci. Nici urmă de Mulligan. Căută din nou, uitându-se prin toată sala.

„Acolo. În faţă.“

Charles rămase cu gura căscată. Era cu totul alt om. Faţa impenetrabilă dispăruse, piatra se muiase şi din el izvora o putere nouă. Stătea drept, încordat, rotindu-şi ochii în toate părţile; şi el căuta pe cineva.

Chiar atunci sosiră o droaie de femei, umplând sala cu sporovăiala lor. Mulligan a fost cât pe ce să sară în picioare. Charles observă că abia se abţinu să rămână pe loc. Cercetă din ochi grupul de femei, urmărind privirea lui Mulligan.

Şi o văzu… o fiinţă mărunţică, negricioasă. Fay. Ella Fay. Irlandezul n-o părăsea din ochi, flămând, parcă ar fi fost gata să se repeadă la ea şi s-o devoreze. Iar acum fata îl zărise şi ea, şi faţa bărbatului se schimbă complet. Trăsăturile i se îmblânziră. Părea… fericit. Da, chiar aşa. Fericit. Era ceva de prost gust în împrejurările acelea.

Cine era el să fie fericit? Ăsta? Nici măcar nu se putea numi om. Era doar un pic mai mult decât un animal din pădure.

Şi fata… creatura asta. Trăise atâta vreme în beznă, şi acum, uite-o, se scălda în razele soarelui ca şi cum era dreptul ei din naştere, ca şi cum merita aşa ceva, ca şi cum tot acest spectacol – sala de bal, sculpturile, picturile, frizele din faianţă fină, şi rugii de mure, şi tavanul înălţându-se sus, în ceaţă, şi soarele intrând prin vitralii, luminând-o – luminând-o! – se dădea numai şi numai în cinstea ei şi a bărbatulului ăsta, era un fundal pentru curtea pe care şi-o făceau, pentru împerecherea lor, pentru sordida lor împreunare. O pereche creată în această sală care, cu doar câteva minute mai devreme, semăna cu o vastă catedrală, iar acum îi părea nici mai mult, nici mai puţin decât un bordel.

I se făcu greaţă. Se ridică în picioare, neştiind nici el prea bine ce face.

— Doctore Fuller?

Goffin îl privea cu ochii holbaţi.

— Eşti gata?

— Pentru ce?

Jos, pe ringul de dans, pacienţii îşi găsiseră câte o pereche şi acum priveau în sus, spre scenă, aşteptând să înceapă muzica.

— E timpul să înceapă valsul, zise Goffin. Eşti sigur că te simţi bine?

— Îmi pare rău, răspunse simţind că începe iar să năduşească. Îmi pare rău. Nu sunt… în apele mele.

Nu mai putea sta. Nu în locul ăsta nesănătos, viciat.

Ieşi în grabă din sala de bal, străbătu în fugă coridoarele nesfârşite, ieşi pe uşa din faţă, traversă poticnindu-se pajiştea până la dormitoare şi, odată ajuns în

camera lui, închise uşa. Aplecat deasupra oalei de noapte, îşi băgă degetele pe gât şi vomită de mai multe ori.

Cartea a treia
1911
Vara – Toamna

Ella

Se mişca încet, cu grijă. În timp ce trăgea pânza răsucită din maşină, îşi privea mâinile. Mâini ca oricare altele, înăsprite, numai că, în noaptea aceea, nu-i păruseră la fel ca alte mâini, şi nici înăsprite. Ştiuseră unde să meargă. Cum să se plimbe pe pielea lui. Cum să-l citească. Să-l înțeleagă.

Şi propriul trup – nu credea că e capabilă de atâta plăcere. Îşi coborî privirea spre trupul ei, închis în uniforma neagră şi groasă, şi i se păru că poartă un miracol sub haine.

Înălță capul şi tresări. De la celălalt capăt al camerei, ochii lui Clem o urmăreau. Ella se aplecă să scoată nişte haine răsucite ca o funie, ca să le pună în storcător, şi atunci Clem se îndreptă spre ea.

— Eşti schimbată, zise Clem.

— În ce fel?

Ella îndrăzni să ridice privirea. Oare Clem chiar vedea? Poate că da. Poate că vedea tot ce încerca ea să ascundă. Poate că, dacă cineva ar fi deschis-o, l-ar fi găsit pe John înăuntrul ei, tatuat pe măruntaiele ei, aşa cum Dan Riley îşi tatuase femeile pe brațe.

Clem o privi printre gene.

— Nu ştiu, zise, apoi trase un cearşaf din rufele învălmăşite şi îl desfăcu.

La masă mâncară în tăcere, dar de fiecare dată când înălța capul, dădea cu ochii de Clem, care n-o slăbea din priviri, cu o expresie ciudată pe chip. La început părea binedispusă, însă pe măsură ce timpul trecea, expresia lui Clem devenea tot mai rece şi încordarea dintre ele se accentua.

— Ai să-mi spui, îi zise Clem într-un sfârşit. Doar ştii, nu? Orice-ar fi, trebuie să-mi spui.

Ella simți cum i se strânge stomacul de frică. Nu putea vorbi despre cele întâmplate. Nu încă.

După-amiază, în camera de zi, îi era încă şi mai greu să evite privirea acuzatoare a lui Clem, aşa că închise ochii pentru a se preface că moțăie. Era aşa de cald, că în scurtă vreme adormi de-a binelea şi nu se trezi decât spre sfârşitul după-amiezii, când era ora mesei. Dar noaptea rămase trează multă vreme după ce toate celelalte femei adormiseră. Se simțea mai în siguranță dacă se gândea la el atunci: la sarea de pe pielea lui, la barba lui aspră frecându-se de obrazul ei. La locurile pe care le atinsese gura lui. Până atunci nu ştiuse ce foame îi era să fie atinsă. La trupul lui – la început se simțise ruşinată de el, dar apoi parcă cineva îi mişca mâinile şi degetele; cineva care ştia cum să ofere plăcere, cineva care ştia cum să se bucure de ea.

Se întoarse cu fața în sus şi cu greu îşi înăbuşi un țipăt. La picioarele patului stătea o siluetă mai întunecată decât întunericul din cameră şi, preț de o clipă, inima îi bătu mai tare, crezând ceea ce nu era cu putință – că era el –, până când auzi vocea lui Clem:

— Dă-te mai încolo, şuieră, fă-mi loc şi mie!

Se dădu într-o parte, şi Clem se vârî sub cuvertura subțire, alături de ea. Patul era atât de îngust, încât n-aveau cum să nu se atingă, şi când Clem se foi să-şi facă loc, Ella îi simți corpul lângă al ei şi marginea ascuțită a şoldului lipită de al ei.

— Te-ai văzut cu el, nu? îi şopti. Ai fost cu John.

Ella încă îi mai simțea mirosul, un miros de animal, primitiv şi excitant. Cum stăteau întinse una lângă alta, era sigură că şi Clem îi simțea mirosul. Dădu din cap pe întuneric.

— Aha. Răsuflarea lui Clem, fierbinte, o atinse pe gât. Ştiam eu. Se vede.

În patul de alături, Bătrâna Nemțoaică gemu prin somn şi bolborosi ceva de neînțeles, ca o ploaie de vorbe. Încremeniră amândouă până când bătrâna amuți. Clem vorbi din nou, dar de data asta atât de încet, că de-abia o auzi:

— De ce nu mi-ai spus?

— Îmi pare rău, spuse Ella speriată de bătăile inimii ei. N-am… n-am ştiut cum. Acolo nu puteam. Dar aici e altfel, se grăbi să adauge, întrebându-se îndată dacă într-adevăr aşa era.

— L-ai lăsat să te sărute?

Buzele lui, mângâindu-i pielea de pe brațe, de pe picioare, de pe stomac. Sânii. Căldura nopții albastre, aproape luminoase.

— Da.
— Aha, făcu Clem înecându-se. Şi… mai ce? Ați mai făcut şi altceva?
Se văzu nevoită să închidă ochii, simțind din nou acea forță crescând în ea; era din nou lichidă, căci aşa fusese: ca şi cum era în stare să ia diferite forme, să devină un animal, un roi de simțuri luându-şi zborul, ca şi cum era ea însăşi, dar nu tocmai, ceva aflat deasupra ei, iar el era la rândul lui altceva.
Toate astea erau însă imposibil de povestit.
O simțea pe Clem alături, ținându-şi respirația, însetată să mai audă amănunte.
— Spune-mi, Ella, ce-ați făcut?
Ella tăcea în continuare, dar Clem parcă înțelese şi trase aer adânc în piept, apoi începu să răsufle precipitat, ca şi cum se străduia să desluşească totul.
— Aşa! A durut? A curs sânge?
— Cred că da. Nu ştiu. Dar nici…
— Ce? întrebă Clem lipindu-se cu totul de Ella. Spune-mi. Ce?
— Nu ştiu. Nu ştiu cum să spun… era…
Nu-şi găsea cuvintele, însă ştia, în adâncul sufletului, că nici nu voia. Nu voia să pună nimic în cuvinte, ca să împietrească şi să încremenească, să i se poată da un nume.
Se simțea prinsă într-o capcană, cu Clem lângă ea, prea aproape, răsuflarea ei, prea fierbinte, aşteptările ei, prea mari. Stătură o vreme aşa, respirând întretăiat sub pătura grea a nopții, până când Clem scoase un oftat, pe jumătate supărată, pe jumătate jignită, şi plecă tiptil, aşa cum venise.
Ella se întoarse pe o parte, se ghemui pe salteaua subțire, simțind cum inima îi e strânsă ca într-un cleşte. Dacă n-ar fi ajutat-o Clem, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. Ar fi trebuit să-i povestească mai mult. Dar ce să-i spună? Şi cum să-i împărtăşească ceva ce ea însăşi nu putea cuprinde cu mintea?

Charles

Noaptea visa râuri, maree, valuri monstruoase şi un om, o prezență amenințătoare, care pândea, ascunsă în întuneric. Când se trezea, se simțea ca şi cum nu dormise deloc. Uneori, dacă se întorcea brusc, în timp ce-şi vedea de treburile zilnice, îl zărea cu coada ochiului pe acest om fantomatic, o siluetă cenuşie, nedesluşită. Ştia că e creatura din parc, venită să-i arate că încă nu e curat. Că nu e încă atât de pur pe cât s-ar cuveni. Şi mai ştia că, orice ar fi văzut creatura aceea în el, trebuia şters, fiindcă numai atunci omul ar dispărea. Prin

urmare scrise o listă nouă, cu un titlu nou.

Curățenie

1. Dacă muzica ragtime are în vreun fel de-a face cu depravarea, n-am s-o mai cânt. Locul ei e în Mazeland, iar Mazeland, la fel ca Louisiana, e plină de mlaştini.

2. N-am să mă mai gândesc niciodată la tânărul din magazinul de muzică.

3. Problema domnişoarei Church. Am dat dovadă de slăbiciune în ceea ce priveşte cărțile ei.

4. Viitorul spitalului. Sterilizarea? Mulligan. Ella Fay.

Primul punct de pe listă era uşor de îndeplinit. Cu prima ocazie, Charles adună partiturile de la instrumentişti. Poate că Goffin era cam plouat, dar nici unul dintre instrumentişti nu avu nimic de zis. În după-amiaza aceea, aplecat în fața căminului, Charles făcu partiturile ghem şi le aruncă în foc. Flacăra fiind mică, nu dură mult.

Nu se mai duse să cânte la pian în camerele de zi. Dintr-odată îşi dădu seama cât de ridicol era. Ce încercase să realizeze? Ce fel de terapie? Ideea în sine era absurdă. Ca şi cum Mozart, sau Chopin, sau Schubert ar putea cumva să-i vindece pe aceşti oameni de tarele lor ereditare. Galton avea dreptate, Pearson avea dreptate, Churchill avea dreptate: să dai dovadă de moderație în astfel de chestiuni însemna să te îndrepți spre dezastru.

Şi, de fapt, îşi zise Charles în timp ce-şi făcea vizitele prin saloane, avea o datorie față de Mulligan. Dacă el n-ar fi făcut ce-a făcut pe terenul de crichet, el, Charles, nu s-ar fi luminat poate niciodată. Cei care nu se pot stăpâni şi nu dau dovadă de cumpătare trebuie struniți. Dovada o avea oriunde se uita; peste tot vedea oameni incapabili să se înfrâneze. Cu o săptămână în urmă, de exemplu, în timp ce-şi făcea vizitele în saloanele femeilor, fusese abordat de o băbătie ştirbă, care îşi purta părul legat în codițe, ca o fetiță.

— De ce nu mai cântați? spusese cu voce plângăcioasă, agățându-i-se de braț. De ce nu ne mai cântați?

Încercase să scape de ea, însă ea îl prinsese de mână cu neaşteptată putere şi îl trăsese spre ea, învăluindu-l în mirosul ei fetid de urină şi putreziciune.

„Fiindcă eşti un parazit“, ar fi vrut să-i răspundă. „Fiindcă eşti bătrână, şi inutilă, şi nu meriți să trăieşti.“ Totuşi nu spuse nimic, pentru că el ştia să se stăpânească, pentru că era un om rațional. Îşi desprinse brațul din strânsoarea ei

şi se îndreptă de spate.

— Îmi pare rău, zise aranjându-şi haina. Din păcate nu mai am timp.

Auzindu-l, ea se puse pe plâns, un vaiet lung, ca după mort, iar apoi îşi duse mâinile la ochi, se trânti pe jos şi începu să se tăvălească, apucată parcă de o criză. Infirmierele tăbărâră asupra ei şi, în scurtă vreme, o scoaseră afară şi o puseră în cămaşa de forță.

Când dădea să iasă din cameră, Charles o văzu pe domnişoara Church. Stătea nemişcată şi îl privea, cu o carte rămasă deschisă pe genunchi. Domnişoara Church era a treia pe lista lui, dar asta nu însemna să se ocupe de ea în această ordine. În timp ce se îndrepta spre ea, Clem păru că se face tot mai mică când îl văzu că se apropie.

— Bună ziua, domnişoară Church. Pot să te întreb ce citeşti?

— O… un roman, nimic mai mult, răspunse strângând cartea la piept.

— Pot să văd ce este?

Fata îi întinse cartea, deşi se vedea clar că n-ar fi vrut. Îi simți ochii ațintiți asupra lui în timp ce o răsfoia.

— De unde o ai?

— Mi-a adus-o tata.

— A, da, zâmbi Charles şi închise cartea cu un gest domol. Spune-mi, ți-ar fi foarte greu dacă aş împrumuta-o puțin?

Văzu că vrea să se împotrivească, văzu cum în ea se dădea o luptă, dar nu aşteptă finalul, ci îi mulțumi, puse cartea sub braț şi ieşi din încăpere.

A doua zi se duse în biroul directorului.

— Această carte a fost găsită ieri asupra domnişoarei Church.

Puse cartea pe masă în fața directorului, după care îi dădu şi detaliile, cât putea de explicit: educația pusese stăpânire pe trupul domnişoarei Church; chiar în clipa de față ea îşi irosea organele reproductive şi rațiunea. De cum îi citise însemnările îi fusese limpede. Locul ei nu era în acest mediu, dar, fiindcă trăise atâta vreme aici, devenise un element antisocial. Avea nevoie să înțeleagă adevăratele realități ale vieții şi îndatoririle care îi reveneau. Doar atunci va fi pregătită să se întoarcă acasă. În două cuvinte, era simplu: domnişoarei Church trebuia să i se ia cărțile.

Se lăsă tăcerea, timp în care directorul cântări cartea ofensatoare în mână, apoi o deschise la întâmplare şi citi, asemenea unui cititor în cărți, ca şi cum răspunsul s-ar fi aflat între paginile ei. În cele din urmă ridică privirea:

— Bine, Fuller, spuse cu un pic de tristețe în glas. Aşa să fie.

Charles dădu din cap. Se ridică în picioare, cu mâinile prinse la spate.

— Ar mai fi ceva. Ați avut dreptate, domnule director. Din păcate, două funcții sunt prea mult pentru mine. Mai ales de când am fost bolnav. Trebuie să-mi cruț puterile. Prin urmare, aş vrea să renunț la postul de şef de orchestră.

Soames nu-şi ascunse uimirea.

— Eşti sigur, Fuller?

— Cât se poate de sigur.

— Mda. Nu putem numi pe altcineva în locul dumitale, acum când… Soames se trase enervat de gulerul cămăşii. Nu acum, când e aşa de cald.

Charles se gândise şi la această posibilitate.

— În acest caz, dați-mi voie să vă sugerez ca serile de dans să fie suspendate pe restul verii. Ar fi mai rezonabil, nu-i aşa, pentru binele tuturor, să fie reluate când temperatura e mai tolerabilă?

— Într-adevăr, spuse Soames, vizibil uşurat. Chiar aşa.

În timp ce vorbea, lui Charles i se părea că leapădă mai multe rânduri de piele. Plecă din camera sumbră, cu pereții îmbrăcați în lambriuri de culoare închisă, simțindu-se infinit mai uşor decât intrase.

Pe coridoare îi evita pe ceilalți. Practic nu avea nici un contact cu personalul. La prânz stătea singur şi nota diverse lucruri în caiet, iar după ce lua ceaiul se retrăgea sus, în camera lui, ca să citească şi să ia notițe netulburat de nimeni.

Va trimite o lucrare la congres. Doar că va fi o lucrare cu totul diferită de cea pe care avusese inițial intenția s-o scrie.

Chiar dacă se ivea câte un prilej să stea de vorbă, Charles începuse să vadă ce calitate inferioară aveau cei mai mulți dintre colegii lui. Goffin, de exemplu, care îl oprise pe coridor cu vreo două zile înainte şi-l întrebase fără ocolişuri de ce anulase serile de dans pe restul verii.

— Mie mi s-a părut că ne înțelegem destul de bine, îi mărturisise cu capul plecat şi mâinile afundate în buzunare, lăsându-se de pe un picior pe altul ca un şcolar prins cu mâța-n sac. În orchestră, vreau să zic.

Se îngrăşase, remarcă Charles, şi făcuse guşă. Peste cinci ani, sau poate zece, vremea lui va fi trecut. Îşi va fi pierdut orice farmec trecător avusese vreodată. Chiar ăsta să fie tânărul ale cărui comentarii îl răniseră aşa de adânc?

— Îmi pare rău, răspunse Charles pe un ton tăios, dar muzica ține de Mazeland, iar eu nu mai locuiesc acolo. Mi-am găsit calea de ieşire din labirint. Mi-am găsit drumul spre casă.

Goffin îl privise cu ochii holbați, dăduse scurt din cap, înspăimântat, şi se îndepărtase în grabă.

Vioara lui Charles zăcea neatinsă într-un colț al camerei. În fiecare seară, în loc să exerseze, stătea la birou şi scria. Compunea o scrisoare adresată lui Churchill.

Acum îmi dau seama, domnule ministru de interne, că aveți dreptate. Sterilizarea e singura soluție valabilă. Este un serviciu, o inoculare pentru imperiu. Altminteri am fi copleşiți. Ştiu din proprie experiență. M-am închis eu însumi aici. Am crezut că, dacă avem grijă de nebuni, îi ținem separați şi îi hrănim bine, dacă avem ferme proprii, seri de dans, zile sportive, concerte, Mozart în camera de zi timp de o jumătate de oră în fiecare luni, le facem un bine.

Înțeleg acum că gândirea mea a fost greşită. Ținându-i aici, purtându-ne frumos cu ei, i-am răsfățat. Ar trebui să fim o nouă Sparta, dar, de vreme ce conştiința nu ne lasă să abandonăm copiii în voia sorții, măcar am putea să-i împiedicăm să se nască. E o operație destul de simplă.

Şi aici vine partea frumoasă, cu adevărat minunată, de care ştiu că sunteți încă prea conştient: acestor oameni le va merge mai bine.

Săracii trebuie să dea naştere unui număr mai mic de membri ai societății, în schimb aceştia ar trebui să fie mai productivi. Gândiți-vă câte probleme s-ar rezolva dintr-o lovitură! Sărăcia s-ar reduce la jumătate sau cam aşa ceva.

Înțeleg acum, domnule ministru de interne, că aceasta e singura cale rațională.

Reciti ce scrisese; problema sărăciei era gravă, țara părea că e pe marginea prăpastiei. Titlurile din *The Times* erau din zi în zi mai alarmante. Grevele căpătau amploare – se vorbea de milioane de oameni care refuzau să mai lucreze peste tot în sud-estul Angliei.

Medicamentele erau pe terminate. Pacienții îndurau cu greu căldura. Cu toate că primeau apă în mod regulat, mulți dintre ei aveau limbile acoperite cu o crustă roşie, aflându-se în primele stadii de deshidratare; numărul deceselor creştea alarmant şi mulți dintre pacienții în vârstă cedau. Nu mai departe de ieri, Charles se dusese la depozit să ia nişte bromură, dar farmacistul îl anunțase că nu mai avea deloc, „până la noi ordine“.

— Ce Dumnezeu înseamnă asta?

Omul desfăcu mâinile în semn de neputință şi ridică din umeri.

— Grevele, domnule Fuller, grevele.

La rândul lor, articolele de fond erau tot mai neliniştitoare, cele de cu o zi în urmă chiar afirmau că țara e „sub amenințarea iminentă a foametei“.

Întreaga situație este complet nesănătoasă, absurdă şi dăunătoare în aceeaşi măsură. Liderii sindicali se laudă că vor să pună capăt sărăciei. Să fie oare iremediabil de ignoranți şi să nu-şi dea seama că, distrugând proprietățile, blocând comerțul şi stricând întreaga maşinărie a civilizației, vor face un bine săracilor?

Slavă Domnului că ne putem administra singuri. Slavă Domnului că avem două sute de hectare de pământ şi turme de vite.

Totuşi, cantitatea de lapte se înjumătățise față de luna trecută. Iarba era aşa de uscată, încât vacile aproape că nu mai aveau ce paşte.

Vineri, la ora la care în mod obişnuit ar fi început seara de dans, Charles descoperi că n-are poftă să stea în azil, aşa că plecă pe jos până la Ilkley şi de acolo o luă peste câmp spre coline.

Rămase uimit de ceea ce văzu: risipiți pe câmp, o droaie de oameni erau întinşi pe iarbă; familii întregi, din câte se părea, dormeau una lângă alta la soare. Trecând printre ei, pe poteca ce ducea la coline, Charles se opri şi se îndreptă spre un bătrân cu părul alb, aşezat ceva mai departe de ceilalți.

— De unde veniți?

— Bridlington, răspunse bătrânul ostenit. Doar că nu-s trenuri de întoarcere la Bradford, aşa că suntem nevoiți să mergem pe jos. Ne odihnim oleacă împreună cu ăi mici înainte să purcedem iar la drum.

Îşi dădu seama că, dintre cele douăzeci de persoane – numărate de Charles – care dormeau pe câmp, doar el era treaz. Se bucură când putu să treacă de ei şi să înceapă ascensiunea. Aveau ceva sinistru, cum stăteau întinşi acolo în hainele lor negre, parcă aruncați de cineva care ieşise în prag şi scuturase podeaua fabricii, ca pe un covor. Se bucură şi când ajunse pe culme şi văzu că e singura siluetă verticală de pe toată întinderea, cât cuprindeai cu ochii.

Ferigile erau uscate ca iasca, iar drumul folosit de negustorii de vite era acoperit de nisip. Oriunde întorcea privirea, pământul era crăpat. Charles îşi închipui cum ar fi dacă lucrătorii câmpurilor s-ar răscula. Îi era greu să-şi închipuie zece milioane de oameni, ca să nu mai vorbim de zece milioane de oameni furioşi. Destui cât să poată răsturna un guvern, nu încape îndoială. Parcă îi şi vedea, adunați pe câmpie, îmbrăcați în negru din cap până în picioare, întinşi

pe pământ, privindu-l tăcuți în timp ce trecea.

Răzvrătire. Răzvrătire.

Un pocnet rupse tăcerea chiar în momentul când ajungea în vârful colinei. Se aruncă la pământ, cu inima bătându-i nebuneşte. Un trăgător aici, pe coline? Să fi fost el ținta? O fi fost unul dintre oamenii pe lângă care trecuse? Se lăsă liniştea, şi Charles reîncepu să respire normal, chiar dacă încă se mai auzeau focuri de armă, doar că mai departe; erau însoțite de strigăte scurte şi lătrături de câine. Fără îndoială, o vânătoare cu hăitaşi. Desigur. Era optsprezece august, la câteva zile după deschiderea sezonului de vânătoare la potârnichi. În asta trăgeau, în potârnichi. Auzind şi alte focuri, Charles rămase întins pe burtă, sprijinit în coate, privind fuioarele albe de fum care se ridicau din Wharfedale. Vânătorii erau la câțiva kilometri depărtare, dar ziua era atât de liniştită şi de senină, încât sunetele păreau mult mai apropiate.

Îi veni în minte un fragment citit în ziar chiar în dimineața aceea. Scria acolo că regele s-ar afla la vânătoare în Yorkshire, la Bolton Abbey. Zgomotele păreau că vin tocmai din direcția aceea. Era foarte posibil să fi auzit chiar strigătele celor din suita regală. Ba mai mult ca sigur că aşa era! Charles rămase pe loc, întins printre ferigi, cu ochii la norişorii de fum ieşiți din puşti. La un moment dat scoase bidonul cu apă din raniță, luă o înghițitură, apoi turnă puțin în căuşul palmei şi se frecă pe cap şi pe gât.

Ştia că la Londra, în Hyde Park, Regent’s Park şi parcurile din East End erau încartiruite trupe. Şi-i închipuia, sufocându-se de căldură în uniforme, cu căciulile de blană de urs pe cap şi baionetele sclipind în soarele arzător. Se întoarse spre vest şi îşi duse mâna streaşină la ochi. În Liverpool oamenii ieşiseră pe stradă, sute de mii de persoane. Churchill trimisese nava *Antrim* de-a lungul coastei de vest şi acum aruncase ancora la vest-sud-vest de locul unde se afla el, pe fluviul Mersey, între Liverpool şi Birkenhead. Avea la bord două mii de cavalerişti, plus ofițerii lor. Nu aşteptau decât ca Churchill să le dea ordinul, şi deschideau focul.

Soldații lui Churchill în Liverpool. Ai regelui aici, pe dealuri. Oameni ieşiți pe străzi.

În leneş miez de vară
… aud tobele iară
Bătând ca prin vis.[13]

13. Fragment din poezia dedicată războiului *În leneş miez de vară* a poetului englez A.E. Housman

(1859–1936).

Haos. Îl simțea pândind din toate părțile.

În momentul ăsta nu mai putea fi vorba de pus plasturi; rana trebuia cauterizată, răul, distrus de la rădăcină.

Legea privind debilii mintali urma să fie adevărata revoluție de care avea nevoie țara. Într-un timp mai scurt decât o generație nu vor mai fi greve în industrie. Lucrătorii nu vor mai suferi din cauza şomajului sau a lipsurilor. Vor fi destule locuri de muncă pentru toți. O idee frumoasă prin însăşi simplitatea ei.

În mintea lui se închega un plan, un plan îndrăzneț, dar care, dacă era pus în practică, putea să schimbe soarta lui, a celor de la azil, a directorului, ba chiar şi a întregii țări. Sharston avea ocazia să devină un alt fel de spital, specializat mai degrabă în prevenție decât în vindecare.

Are să vadă el, Soames.

Îi trimisese scrisoarea lui Churchill.

Charles se ridică în picioare şi întinse brațele spre imensitatea albastră a cerului. Era vremea faptelor îndrăznețe, când oamenii superiori ies la lumină.

John

După-amiaza era pe sfârşite. Lucrau în abator, o şură imensă, ridicată la marginea domeniului. Măcelarii terminaseră treaba şi plecaseră acasă, iar Dan şi John rămăseseră să curețe mesele şi să arunce găleți de apă pe pavaj. Aerul era greu de mirosul dulce-metalic al sângelui. Deasupra capetelor se legănau, atârnate în cârlige, carcasele porcilor, curățate de măruntaie, cu carnea împănată de grăsime. În depărtare, deasupra colinelor, bubuia tunetul. Lumina pătrundea prin ferestrele înalte, numai că geamurile erau murdare de praf şi lumina părea murdară, verzuie. Nu departe, în prag, stătea de pază, fumând, un supraveghetor, un băiat tânăr.

John freca petele de pe o bancă. La picioare avea o găleată în care apa se înroşise. Când ajunse cu totul roşie şi soioasă, o aruncă pe jos, şi apa se scurse pe pavajul înclinat până la un jgheab. După aceea se dusese şi umpluse iar găleata la pompa din curte.

Lucra repede. Cu cât lucra mai repede, cu atât mai des trebuia să schimbe găleata, şi pentru asta, trebuia să iasă în curte. Iar din curte vedea pădurea, vedea marginea câmpului unde fusese cu ea. Dacă o lua la fugă, se putea întoarce

acolo. Chiar şi un minut i-ar fi fost de ajuns.

Dan nu-şi găsea locul. La fiecare bubuit de tunet dădea din cap şi bolborosea un fel de încuviințare. Mormăia fără încetare şi arunca ochii spre supraveghetor. Lucrară în tăcere până când supraveghetorul ieşi afară.

— Vine războiul, *mio capitano*, spuse Dan cu voce joasă. Aşa tot aud. Războiul.

John ridică privirea.

— Un război adevărat, de data asta. Şi nu doar colea, zise arătând cu capul spre uşă. Nu o întrecere de tras la odgon pe un teren de crichet. Nu cu caraghioşi de-ai noştri, ci război în toată regula, cu bărbați adevărați, pe străzi. Liverpool. Acolo trebuie mers.

John dădu din cap. Auzise şi el. În ziarele care ajungeau la ei, chiar cu câteva zile întârziere, nu scria decât despre asta. Văzuse şi fotografiile: mulțimi de oameni umplând străzile din Liverpool. Sute de polițişti călare.

— E timpul, zise Dan făcând cârpa ghem şi aruncând-o pe dalele de pe jos.

— Să ce?

— Să ne mişcăm.

— Păi, cum?

Dan puse mâinile la subsuoară şi fluieră încet.

— Chiar nu ştii, *chavo*? Crezi că sunt aici fiin'că mă țin ei închis? Crezi că am de gând să stau până ajung ca ăştia de aici, care stau mânjiți în propriul lor rahat? Sunt aici fiin'că vreau eu. Şi dacă vreau să plec, am plecat, zise fluturând din mână spre uşă. Îi salut din depărtare. Cum ți-am zis mereu.

— O să pună oameni pe urmele tale.

Dan râse încet, clătinând din cap.

— Ba n-o să mă găsească, să ştii. Când am tulit-o, nu mai pune nimeni mâna pe mine. Ar trebui să vii cu mine, *chavo*. Se duse spre uşă, unde fărâme de semințe şi fire de praf, ultimele rămăşițe ale verii, pluteau în razele de lumină. S-a schimbat vântul. Ascultă la mine, eşti mai la adăpost pe dealuri decât aici. Aici miroase a moarte. Se întoarse spre John, cu ochii vii, sclipitori, parcă îndemnându-l. Pământul ăsta suntem noi, *chavo*. Înțelegi? Pământul suntem noi. Nemernicii ăştia, care nu vor să vadă… Clătină din cap. Când oamenii de rând rămân fără suflet, ajung aici. Pe când ăi cu dare de mână ajung să fie primejdioşi. Ce zici, *mio capitano*?

John îşi privi prietenul, îi observă ridurile adânci de pe față, ciuful de păr luminat de soare.

— Ți-ai recăpătat inima, *chavo*, zise Dan încet. E vremea să plecăm.

John îşi feri privirea. Vărsă găleata pe pietre, se uită cum curge apa murdară şi se prelinge în canal. Apă cu sânge.

— Ai vreun chibrit la tine, Riley?

Dan scoase pe furiş o cutie de chibrituri şi i-o aruncă aproape de pământ. John o băgă în buzunar, ridică găleata şi ieşi.

Când se aplecă să scoată apă de la pompă trase de două ori aer adânc în piept. Cerul era acoperit, cenuşiu, dar aerul era dulce. Ridică maneta pompei şi îi dădu drumul, lăsă apa să-i curgă pe mâini, să le spele de sânge.

Liverpool.

Hărmălaia celor care se certau pe docuri. Ce primire îi făcuseră, scuipând şi luându-l în zeflemea în timp ce el cobora poticnindu-se pe pasarelă, înnebunit de oboseală, cu hainele întărite de la apa sărată a mării; partea aceea de oraş unde locuiau irlandezii, bărbații şi femeile care locuiau acolo; curțile închise, duhnind a mizerie, sentimentul că nimic nu va dura, că toate sunt trecătoare; cu toții aşteptau să plece, în America, la dracu'-n praznic, fără să înțeleagă, sau pricepând cu mare greutate, că erau deja departe, că mulți dintre ei nu aveau să ajungă mai departe de atât.

Dezamăgirea li se strecura în suflet. Se strângeau dimineața devreme, în ciuda burniței, sperând să găsească ceva de lucru în ziua aceea, dându-şi coate şi îmbrâncindu-se ca să ajungă în față şi să fie văzuți. Bătrâni cerşind în genunchi un loc de muncă. Ruşinea lor. Ruşinea tuturor.

Poate că nu ştia multe despre război, în schimb ştia câte ceva despre Liverpool, îndeajuns cât să fie sigur că nu voia să se mai întoarcă acolo.

Cu toate astea, mulți dintre bărbații închişi în aceleaşi barăci ca el, milogindu-se să li se dea de lucru, trebuie că erau în stradă acum. Stingându-şi ruşinea în mânie. Gândul acesta nu-i dădea pace. Vorbele lui Dan nu-i ieşeau din minte; nu-şi putea face idee cui îi datora credință.

După ce găleata se umplu, o duse la uşa abatorului, unde supraveghetorul îşi rodea unghiile.

— Mă laşi să fac o pauză?

Tânărul dădu din umeri. John puse jos găleata şi se îndreptă spre zidul împrejmuitor; inima îi bătea tot mai tare pe măsură ce se apropia de locul unde făcuseră dragoste. Pe locul acela era acum un stol de ciori, ultimele culegătoare care ciuguleau tulpinile rămase după seceriş.

O văzu întinsă lângă el, auzi din nou cum țipase. Nu crezuse că o femeie poate

țipa aşa, ca un animal, fără să-i pese dacă era auzită. Îi văzu fața, gâtul alb întins, ochii închişi, apoi larg deschişi, privind drept în ai lui, trăgându-l până când nu mai putuse rezista şi se lăsase în voia ei.

Nu avea nevoie de un război care să reclădească lumea; se putea reînnoi prin ea.

Şi totuşi, dincolo de toate astea, era tot mai neliniştit. Dan avea dreptate. Se însănătoşise. Îşi recăpătase inima. Iar dacă îşi revenise, n-ar trebui să se afle aici.

„Să fugim“, spusese ea. Fuseseră liberi, şi el o convinsese să stea.

Ce fusese în mintea lui? Crezuse că vara o să țină o veşnicie?

John ridică găleata şi intră în şură, unde aerul era greu, îmbâcsit. Dan fluiera. Se feri să-l privească în față.

Ella

Parcă obosea mai repede ca înainte. Poate că era din cauza căldurii, dar îi era mai greu să ridice cearşafurile şi să le stoarcă, să care prin cameră coşurile grele, pline cu rufe ude. De multe ori, când ridica privirea, vedea ochii lui Clem urmărind-o, plini de o durere pe care nu ştia cum s-o aline.

Totuşi, cu cât se apropia ziua de vineri, starea de spirit a lui Clem se schimba. Aproape că nu-şi mai dezlipea ochii de la Ella şi vorbea însuflețită despre seara de dans şi scrisoarea care avea negreşit să vină. Ella era tulburată însă: o scrisoare de la John, în care să vorbească despre ceea ce se petrecuse între ei, era un lucru prea intim ca să-l împartă cu Clem. Cu toate astea, Clem tânjea după o scrisoare, parcă era flămândă şi, astfel, şi-ar fi ostoit foamea.

La prânz, când terminau treaba, Ella era fericită să se ducă în camera de zi, unde putea să stea pe scaunul ei, să închidă ochii şi să se gândească la el.

Joi după-amiaza a fost trezită din moțăială de țipete.

— Nu! țipa Clem. Nu-nu-nu-nu-nu.

Din câte se părea, Clem se lupta cu infirmiera irlandeză. Ella sări în picioare.

— Ce e? Clem?

Infirmiera se desprinse din încăierare, răsuflând greu, cu boneta căzută pe-o parte.

Clem gemea încet.

— Dă-mi-o înapoi!

Se repezi la infirmieră dând din mâini, însă aceasta se feri.

— Ordinul doctorului, zise triumfătoare, dar cu subînțeles.

— Care doctor? întrebă Clem, albindu-se la faţă.
— Doctorul Fuller, răspunse infirmiera, vădit satisfăcută.
Auzind-o, Clem se prăbuşi brusc, asemenea unei păpuşi scăpate din mână; fusta se înfoie în jurul ei pe podea.
— Clem, îi vorbi Ella îngenunchind lângă ea. Nu poate fi adevărat. Sunt convinsă că e o greşeală.
— Lasă-mă, zise Clem cu voce abia auzită.
— Clem…
Ella întinse mâna şi o atinse pe braţ, însă Clem o dădu la o parte.
— Ți-am spus să mă laşi în pace.

La micul dejun, Clem nu-şi mâncă porţia de fiertură de ovăz. Luă două jumătăți de lingură şi împinse castronul cât colo.
— Nu ți-e foame? întrebă Ella, care îşi terminase porţia.
Clem clătină din cap.
— Atunci, pot să-l mănânc eu?
Clem dădu din umeri, aşa că Ella trase castronul spre ea.
Situația se repetă la prânz. Clem luă doar două îmbucături de tocană şi împinse farfuria, scârbită. De data asta Ella n-o mai întrebă, ci luă farfuria şi termină bucuroasă mâncarea. Clem părea că nu băgase de seamă. Nici la ora ceaiului nu se atinse de nimic, şi Ella îi luă încântată porţia de pâine cu gem.
Dar a doua zi, când Clem refuză din nou să mănânce, Ella împinse castronul înapoi spre ea.
— Trebuie să mănânci, Clem.
Dar Clem privea în depărare, pe deasupra capetelor celorlalte.
— „Mă-ntreb: acei loviți în viață“, spuse cu voce stinsă, „De-ar fi să îndure a doua oară / Şi de-ar putea alege, ar mai încerca / Ori poate ar vrea să moară.“[14]

14. Strofă din poezia *Măsor cu ochi pătrunzător* de Emily Dickinson, traducere de Ileana Mihai-Ştefănescu.

Întoarse privirea spre Ella.
— Ce crezi că-şi închipuie? spuse pe cu totul alt ton, rece, cum nu mai sunase până atunci vocea ei. Îşi închipuie că lucrurile se vor îndrepta? Îşi închipuie că vor fi liberi?
— Nu ştiu, răspunse Ella încet.
— Nu, râse Clem scurt, un râs amar. N-ai cum să ştii.

— Clem, insistă Ella. Trebuie să mănânci.

— Nu mi-e foame, zise Clem. Dacă nu-mi mănânci tu mâncarea, o s-o dea la porci.

În acea vineri dimineață o infirmieră-şefă îşi făcu apariția în sala de mese. Supraveghetoarele bătură din palme ca să se facă linişte.

— Diseară veți merge înapoi în saloane. S-a hotărât ca, atât cât durează arşița, să nu se mai țină seri de dans. Vor fi reluate când se va schimba vremea.

La început nimeni nu suflă o vorbă, apoi, din rândul femeilor, se auziră scâncete. Ellei începură să-i vâjâie urechile, ca şi când s-ar fi scufundat brusc în apă şi toate sunetele ar fi devenit deformate. Când ridică privirea, o văzu pe Clem cu fața crispată şi buzele albite.

— Nu pot face aşa ceva.

Ella nu răspunse. Înăuntrul ei lumea se clătina. Însă Clem sări în picioare, gesticulând furioasă, şi spuse cu voce ridicată:

— Nu se poate să faceți aşa ceva. Trebuie să dansăm.

Două infirmiere se îndreptară iute spre ea.

— Clem, zise Ella trăgând-o de fustă. Nu face caz de asta. O să te pună în cămaşa de forță.

— Să nu fac caz? se răsti Clem la ea.

Se aşeză totuşi taman la timp, dar atunci când infirmierele ajunseră lângă ea, se aplecă peste masă spre Ella şi zise:

— „Când se va schimba vremea“? Nu înțelegi ce înseamnă asta? O lună. Sau chiar mai mult. Fără seri de dans.

Ella înțelegea cât se poate de bine, numai că toate se întâmplau departe, dincolo de zvâcnetul sângelui ei.

Clem făcu ochii mari.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Ella. Chiar nu-ți pasă? Atâta timp fără scrisori?

Ella ar fi vrut să-i răspundă că nu are nevoie de scrisori. Că nu ştie să citească. Ar fi vrut să-i spună că ceea ce era scris pe pielea ei avea mai multă putere decât o sută de scrisori, dar amuți văzând fața albă a lui Clem şi privirea ei sălbatică.

În după-amiaza aceea, în loc să se alinieze şi să fie bifate pe listă, cum făceau înainte de dans, au fost duse în camera de zi şi puse să stea la locurile lor obişnuite. Căldura parcă era şi mai înverşunată, iar vorbăria femeilor era mai arțăgoasă şi mai zgomotoasă ca înainte. Printre alte voci se auzea acum şi cea a

lui Clem; repeta aceleaşi cuvinte: „Fără dans. Fără cărți. Fără dans. Fără cărți“, privind în față, spre un punct invizibil, în timp ce îşi strângea fusta în pumni.

— Clem? o chemă Ella, însă Clem nici nu privi spre ea, nici nu se opri din repetat aceleaşi cuvinte.

— Fără dans, fără cărți. Fără dans, fără cărți. Fărădansfărăcărțifărădans.

Se duse într-un colț unde Clem n-o putea vedea şi închise ochii. După o vreme adormi şi avu un vis tulburător. Se făcea că era la fabrică, la o oră târzie, şi Jim Christy, paznicul, îi închidea poarta în nas, cu toate că ea se apucase cu mâinile de grilajul de fier şi îl ruga s-o lase să intre. Se trezi simțind că o trage cineva de mână. Era Clem, aplecată deasupra ei. Camera era inundată de o lumină aurie, pâcloasă.

— A venit vremea să dansăm, zise Clem.

Ella clipea fără să înțeleagă.

— Cum să dansăm?

Clem rânji, arătându-şi dinții; pe marginea buzelor avea stropi albi de salivă.

— Dacă nu ne lasă să dansăm în sala de bal, atunci dansăm aici. Le arătăm noi lor. N-avem nevoie de idiotul de doctor Fuller şi de vioara lui idioată. Hai odată, repetă şi o trase tare de mână. Dacă te ridici în picioare am să cânt eu.

— Aşteaptă.

Clem plescăi nemulțumită şi îi întoarse spatele. Ella rămase pe loc şi o privi cum se duce pe rând la femeile apatice, prăbuşite în scaune, şi pocneşte din palme chiar în fața lor.

— Trezeşte-te! Trezeşte-te! O să vină vremea când vom fi moarte toate.

Infirmiera de serviciu se uita fără prea mare interes, pe jumătate adormită şi ea, cum Clem deschise capacul pianului şi cântă câteva măsuri dintr-o piesă pe care Ella o recunoscu, o melodie frumoasă, pe care o cântase şi doctorul Fuller. Notele plutiră un moment în aer până se învălmăşiră într-un zdrăngănit de coarde.

— Dacă nu ne cântă el, zise Clem, atunci cânt eu.

Cântă şi primele măsuri dintr-un vals, după care se ridică de la pian şi începu să danseze, bătând din palme şi cântând din gură:

— La, la-la, la, la-la, la, la-la.

Bătrâna Nemțoaică se ridică şi ea, Clem o prinse, şi se rotiră împreună prin cameră, în pas vioi. Când ajunseră aproape de locul unde stătea Ella, Clem o puse pe Bătrâna Nemțoaică să facă o piruetă şi îi dădu drumul. Se întoarse spre Ella şi o lovi cu piciorul în țurloi:

— Hai, scoală-te. Hai.

O apucă de mâini, şi, de data asta, Ella se lăsă ridicată în picioare.

— Într-o zi ai să mori, îi spuse Clem, care se aplecă spre ea şi îşi lipi buzele de ale ei.

La început erau aspre şi reci, apoi, când se apropie mai tare de ea, se muiară, şi Ella simți cum o atinge uşor cu vârful limbii.

— Închipuie-ți că sunt el.

Clem se îndepărtă puțin, îşi lipi obrazul de al Ellei şi îi şopti la ureche:

— De ce nu-ți închipui că sunt el? Şi se învârti cu ea prin cameră, fredonând fals.

Ella se căznea să țină pasul cu ea, dar Clem se mişca prea iute şi se învârtea atât de repede, că amețise.

— Opreşte-te. Nu poți…

— Ia nu te mai văicări şi dansează!

Clem îşi lipise sânii mici şi tari de ai ei şi o strângea cu atâta putere, încât o durea; la fel o dureau palmele de la încleştarea mâinilor lui Clem. La un moment dat se loviră de un scaun şi durerea o săgetă pe Ella până la şold. Se smulse din strânsoare cu aşa o îndârjire, că se rostogoli pe jos, amețită de rotirea camerei în jurul ei, până o luă cu greață şi vomită în palme. Când nu mai avu nimic în stomac, reuşi să se ridice în picioare. Ochii îi şiroiau de lacrimi. Gâtul şi fundul nasului o usturau. Îşi şterse fața şi ochii cu mâneca. Clem stătea ceva mai încolo, răsuflând greu, cu brațele încrucişate şi o expresie disprețuitoare.

— Îmi pare rău, spuse Ella şi făcu câțiva paşi spre ea, dar se opri. Mi s-a făcut rău.

Clem pufni.

— Hm, n-ar fi trebuit să te îndopi la prânz, nu crezi? Asta pățeşti dacă mănânci porții duble.

A doua zi, în spălătorie, Clem lucra la celălalt capăt al sălii, aşa că drumurile nu li se încrucişară, dar la prânz, când Ella se îndreptă spre locul unde stătea ea, vrând să se aşeze alături, ca de obicei, Clem ridică privirea.

— Ce faci? întrebă cu voce calmă.

— Mă aşez.

— Nu aici.

Ella simți că i se usucă buzele.

— De ce nu aici?

— Fiindcă nu vreau eu, răspunse Clem impasibilă.

Cu obrajii roşii ca focul, Ella se duse la un scaun gol, la celălalt capăt al sălii de mese. Simţi că-i dau lacrimile, duse pumnii la ochi şi se frecă până îi trecu. Cât dură masa nu ridică ochii din farfurie, dar când termină nu se putu abţine să nu arunce o privire spre Clem. Aceasta stătea cu braţele încrucişate, cu castronul neatins în faţă, privind în gol.

Era a treia zi în care nu mânca.

Când intră în camera de zi, văzu imediat că îi luaseră enciclopedia; în locul volumelor înalte, cu cotoare aurite, găsi raftul gol.

Auzi alături de ea un sunet subţire, ascuţit, şi, când se întoarse, o văzu pe Clem. Stătea nemişcată şi privea spre locul unde ar fi trebuit să se afle cărţile. După câteva clipe, Clem făcu câţiva paşi spre bibliotecă, întinse mâna şi atinse raftul cu degetele.

— „Nu pot trăi cu tine“, spuse în şoaptă. „Ar fi să fiu în viaţă. Şi viaţa e acolo. E dincolo de raft.“[15]

15. Versuri din poezia *Nu pot trăi cu tine* de Emily Dickinson.

— Clem?

Aceasta ridică privirea.

— Îmi pare rău.

— De ce? De ce îţi pare rău?

Ella arătă cu mâna spre raft.

— Îmi pare rău că ţi-au luat cărţile. Îmi pare rău că nu mai avem enciclopedia. Îmi pare rău că nu mai dansăm.

— A, asta era? făcu Clem cu o voce ciudată, absentă. Asta-i tot?

Pielea lui Clem era foarte întinsă pe craniu. Ellei i se părea că, în timp ce unele părţi din prietena ei se strângeau, altele se umflau. Falca. Fruntea. Ochii. Simţi teama încolăcită în ea ca un şarpe.

— Trebuie să mănânci, Clem. Te rog. Dacă nu mănânci, ai să te îmbolnăveşti.

— Oricum sunt bolnavă, spuse Clem rar. Zău, Ella. Nu se poate să fii chiar aşa de proastă. De ce naiba crezi că mă aflu aici?

— Ba nu, clătină Ella din cap. Nu eşti bolnavă.

Clem râse scurt, cu amărăciune.

— De unde să ştii tu?

— Ştiu că nu eşti bolnavă. Şi mai ştiu că o să te pună în salonul cu bolnavi cronici dacă nu mănânci.

— Şi ce dacă?

— Dacă intri acolo, nu mai ieşi.

— „Dacă intri acolo, nu mai ieşi“, o maimuțări Clem. Doamne sfinte, ce neroadă eşti, chiar nu te duce capul? Chiar nu înțelegi? Cui îi pasă? Cui dracului îi pasă de ce se întâmplă cu mine?

— Mie îmi pasă, spuse Ella. Eşti prietena mea.

La asta Clem nu avu răspuns.

— Clem?

— Ce e?

— Uite.

Băgă mâna în buzunar şi scoase scrisoarea, ultima pe care i-o dăduse el, cea pe care n-o auzise încă.

— E o scrisoare nouă. Nu ți-am arătat-o. Iartă-mă. Ia-o. Eu oricum n-o pot citi, ştii prea bine. Ți-o dau dacă vrei.

Clem îşi plimbă privirea de la scrisoare la Ella şi înapoi. Fața îi era schimonosită, urâțită de dorință. Ce flămândă era! Foamea ei o înspăimânta.

— Ia-o, zise Ella întinzând către Clem pumnul în care ținea scrisoarea. Citeşte-o, te rog. Şi apoi, ai să mă ajuți să dau un răspuns?

Clem continua să se uite la scrisoare, dar nu o luă. Se întoarse cu spatele şi se ghemui de parcă şi-ar fi protejat o rană. Începu să tremure. Ella crezu întâi că plânge, dar când, în cele din urmă, se uită la ea, văzu că fața lui Clem era crispată, că ținea gura căscată.

— De ce? întrebă. De ce te-aş ajuta să scrii o scrisoare stupidă? Şi eu, care credeam că-ți pasă de mine…

— Îmi pasă.

— Dacă ți-ar păsa chiar atât de mine, ai şti când să mă laşi dracului în pace.

Vorbea atât de tare, încât, probabil, o auzea toată lumea.

Ella simți mişcare în cameră, în jurul lor, şi o văzu pe infirmiera irlandeză că se ridică şi vine spre ele. Se întoarse cu spatele la ea.

— Clem, te rog.

— Ei, ia spune. Clem țipa acum. De ce te-aş ajuta? Eşti o proastă, o ignorantă care nu ştie nici măcar să citească. De ce nu-i spui? Data viitoare când vă vedeți? Data viitoare când dansezi cu el, deşi nici măcar dans nu se poate numi ăla. Cum s-o numi ceea ce faci cu el. Ce faci cu el, Ella? De ce nu-i spui că nu ştii să citeşti? Ia să vezi ce părere o să aibă despre tine atunci. Bărbatul tău. John al tău.

Smulse hârtia din mâna Ellei şi i-o flutură prin față.

— Habar n-ai ce scrie, nu-i aşa? Crezi că te-ar mai plăcea dacă n-aş fi eu? Dacă n-ar fi vorbele mele? Rânji dezgolindu-şi dinții, şi acum semăna cu un câine care mârâie, cu bale la gură. De unde ştii că-ți scria ce-ți spuneam eu? Poate că erau fraze inventate de mine. N-ai cum să-ți dai seama, atât de proastă eşti. De unde ştii că nu mă place pe mine, de fapt?

Ella ridică mâna şi o plesni peste obraz. Clem se dădu înapoi clătinându-se, ținându-se cu mâna de obraz. Gâfâi, apoi izbucni în râs, ca şi cum gestul îi făcuse plăcere, ca şi cum exact asta aşteptase. Obrazul îi era roşu aprins, se vedeau urmele degetelor Ellei pe el. Încă mai ținea scrisoarea strâns în pumn. Ella făcu un pas spre ea.

— Dă-mi-o înapoi!

— De ce să ți-o dau?

O apucă pe Clem de păr şi i-l răsuci pe pumn.

— Dă-mi-o înapoi!

Clem țipă de durere şi, când duse mâinile la cap, scrisoarea căzu pe jos. Ella îi dădu drumul şi se repezi s-o ridice, dar era prea târziu.

Infirmiera irlandeză fusese mai iute.

Charles

Dacă îşi sprijinea mâinile de postavul verde care acoperea biroul, nu-i mai tremurau aşa de tare.

Hârtia mototolită era întinsă pe masă, cu câte un prespapier la fiecare colț. O citi din nou, încet, formând cuvintele din buze.

Gradh Machree,

Abia dacă mai ştiu cum să-ți scriu, fiindcă îmi pari acum o creatură dincolo de cuvinte.

Te-am privit o clipă, înainte ca tu să ştii că sunt acolo. Ți-am privit fața când stăteai sub copac. Sper să mă ierți. N-am văzut nici un strop de teamă, cu toate că era întuneric şi erai singură în noapte.

N-am să-ți scriu despre întâlnirea noastră. Nu pot. Aş vrea doar să spun că singurii noştri martori au fost copacii, aşa cred. Copacii, şi câmpul, şi cerul.

Mi-ai spus că suntem liberi. Eu te-am rugat să stai cu mine. Mă gândesc de multe ori la asta acum. Ți-am spus odată că eşti făcută pentru zbor. Şi sunt încredințat că aşa este. Iartă-mă că te-am ținut aici.

Sper din tot sufletul că ne vom întâlni iar ca atunci. Însă aş dori să ne întâlnim în libertate. Libertate adevărată. Ai avut dreptate. Trebuie să ne găsim libertatea.

Ne vom mai întâlni. Ştiu. Ştiu, aşa cum ştiu că pe mine mă cheamă John, şi că am cinci degete la mâna dreaptă, şi că m-am născut în comitatul Mayo, aflat în cea mai de apus parte a Irlandei. Sunt lucruri pe care le ştiu fără putinţă de îndoială.

Aşa cum îţi spuneam, *mavourneen*, aştept cu nerăbdare ziua aceea – sau noaptea.

Al tău,

John Mulligan

Scrisul era îngrijit, poate nu ca al unuia obişnuit să ţină condeiul în mână, şi exprimarea destul de fluentă, iar unde lipsea fluenţa, câştiga prin stilul uşor ezitant. Charles ştia că în Irlanda sunt şcoli publice, dar turnura frazelor acestui bărbat era ceva ce nu putea fi deprins. Unde învăţase să scrie aşa? Şi fata asta… era pe jumătate sălbatică. Fără îndoială că nu prea avea cum să-i răspundă.

— Ce înseamnă? Arătă un cuvânt din scrisoare, ridicând privirea spre infirmiera Keane, care stătea în picioare alături de el.

Femeia se aplecă deasupra biroului.

— *Marvoureen*? Înseamnă… „draga mea“, spuse, strângând din buze până nu se mai vedea din ele decât o linie subţire.

— Şi asta? *Gradh Machree*?

— Cred… Vârful nasului începea să i se înroşească. … „lumina dragă inimii mele“, domnule doctor.

— Înţeleg, zise Charles. Mulţumesc.

O expedie cu o fluturare de mână.

În timp ce stătea cu hârtia în faţă îi veni o idee: Aceasta nu era singura scrisoare. Sigur mai erau şi altele, bine dosite. Fără îndoială că fata le avea asupra ei, ascunse cumva. Dacă ar chema-o aici şi ar forţa-o să i le dea…

Împături scrisoarea şi o puse pe poliţa căminului, alături de desenele lui. Dacă i-ar cere scrisorile aşa, de-a dreptul, jocul s-ar sfârşi, nu ar mai fi alte scrisori. Mai bine să aştepte şi să vadă ce se întâmplă.

Când îi adusese scrisoarea, infirmiera îi povestise şi de nesupusa domnişoară Church. Charles ceru să fie primit de director cât mai curând cu putinţă. Doctorul Soames îl primi în camera lui.

— Din câte se pare, ideea mea a dat roade, domnule director. Domnişoara Church refuză să mănânce de câteva zile.

Directorul dădu din cap.

— Am auzit. Şi crezi că ăsta e un lucru bun?

— Într-adevăr, domnule. Reacționează față de mediul în care trăieşte. Acum, că nu mai are cărți, e obligată să vadă lumea înconjurătoare. Este primul pas spre însănătoşire. Dar nu va fi uşor; a avut un incident violent cu altă pacientă, o oarecare domnişoară Fay. O tovarăşă cât se poate de nepotrivită pentru o domnişoară de bună condiție. Am auzit că domnişoara Church a fost violentă şi față de infirmiere. A muşcat-o rău pe una dintre ele când încerca s-o hrănească.

— Aha, dădu directorul din cap. Şi acum unde este?

— La infirmerie. Cred că trebuie hrănită cu tubul, domnule director.

— Nu mai spune! Directorul păru dintr-odată copleşit, cocoşat şi bătrân. Ştii că sunt prieten cu tatăl ei, Fuller. Având în vedere… situația deosebită a acestei paciente, n-aş vrea să încredințez oricui această sarcină. Cu toate astea, îmi dau seama că nu mă prea îndemn la treaba asta, e ceva cam greu de înghițit pentru mine. Aş putea s-o las pe domnişoara Church în grija dumitale?

Charles a fost cât pe ce să pufnească în râs. Era o glumă făcută cu bună-ştiință?

— Desigur, domnule director, răspunse făcând o mică plecăciune. Aş fi încântat s-o hrănesc cu mâna mea.

Când pacienta a fost adusă în cameră de doi infirmieri, era deja legată de scaun. Slăbise în mod vizibil. Charles avu un şoc văzând ce schimbată era, dar se hotărâse să nu arate ce simte.

Când îl văzu aşteptând-o în picioare, cu tubul în mână, începu să se zbată ca o fiară. Îi legaseră o fâşie de muselină peste gură – probabil ca s-o împiedice să-i muşte pe cei din jur –, dar țesătura nu putea opri sunetele teribile, animalice, pe care le scotea. Infirmierele îşi luară pozițiile, două mai puternice de-o parte şi de alta a scaunului, ca s-o țină pe pacientă, şi încă una care să se poată mişca după cum era nevoie. Charles văzu, când infirmierele o puseră pe domnişoara Church în fața lui, cum li se înălbeau degetele de la efortul de a o ține. O infirmieră se apropie, îi dezlegă căluşul şi, de cum i-l scoase, pacienta începu să scuipe şi să înjure.

Charles rămase pe loc, uimit de şuvoiul de cuvinte care îi ieşea pe gură. Să fi avut dintotdeauna aplecarea asta spre vorbe spurcate? Ori le învățase aici, de la

tovarăşe precum domnişoara Fay? Mai probabil că a doua variantă era cea adevărată. Totuşi, trebuia să vezi şi să auzi ca să crezi. Era ca şi cum ai desface un lucru de calitate – un biftec bun, de exemplu – şi ai vedea că pe dedesubt e putrezit şi că muştele ți-au luat-o înainte şi se hrănesc din el. Când se sătură de ascultat, Charles îi făcu semn infirmierei, care prinse nasul pacientei cu o pensă. Sub bărbie îi legară un cearşaf. Pacienta se împotrivea, strângea din buze, însă Charles se apropie de ea şi i le desfăcu. Ceru căluşul de oțel, pe care îl potrivi pe gingii, căutând lipsurile din dantură. Ea întorcea capul într-o parte şi în alta cu furie.

— Ține-o, soră!

Infirmiera liberă o apucă de cap şi, ținută şi de celelalte două, pacienta nu se mai mişcă, iar el găsi locul unde lipsea un dinte; tăiase puțin gingia şi sângele i se scurgea pe vârfurile degetelor, dar trase de maxilar şi îi deschise larg gura, apoi o fixă ca să n-o poată închide. Pacienta scoase un geamăt înfundat, dar nu mai putea mişca decât ochii. Charles îşi aduse aminte de momentul când îi citise dosarul, când îşi pusese batista peste fotografie, ca să nu-i mai vadă ochii. Acum însă nu mai avea nevoie de aşa ceva, acum el era cel care se uita fix, şi ea, cea care întorcea privirea.

Îşi concentră toată atenția asupra a ceea ce avea de făcut. O seamă de pacienți erau hrăniți zilnic în acest mod, dar trecuse ceva vreme de când făcuse această operație el personal. Întâi luă tubul de cauciuc şi începu să bage un capăt pe gâtul pacientei. La prima încercare domnişoara Church avu un acces violent de tuse şi dădu afară tubul, dar a doua oară Charles a fost mai grijuliu şi, deşi pacienta se înecă la început, tubul trecu de gât, intră în esofag şi pacienta nu se mai zbătu. Puse bolul la capătul tubului şi ceru să i se aducă mixtura. Era pregătită dinainte, aceeaşi pentru toți pacienții care trebuiau hrăniți: ouă bătute cu lapte, la care se adăugau vitamine – cel mai hrănitor amestec posibil în formă lichidă şi, zău aşa, îşi zise Charles în timp ce fixa bolul la gura tubului şi pacienta făcea ochii mari, zău aşa, avea noroc că o hrăneau. La Holloway, auzise, turnau mixtura prin rect; pedeapsă, nu hrană, de asta aveau parte pacienții acolo. Vedea albul ochilor holbați, curbura globului ocular, vinişoarele subțiri de pe margini. Începu să toarne. Linişte. În cameră nu se mişca decât lichidul, curgând din bol în tub, şi singurul sunet era un gâlgâit slab când se scurgea în stomac. După câteva clipe, trupul pacientei se încordă şi infirmiera de lângă el îi puse mâna pe braț.

— Nu poate înghiți mai mult, domnule doctor. O să-l dea afară.

Atunci Charles turnă cu mai multă atenție, în mod continuu, şi nu se opri decât când bolul se golise.

— Mixtura trebuie să se digere, spuse când termină. Şi nu vreau să aud că vomită. Țineți-o aşa până mă întorc.

Abia când ieşi din cameră şi trase uşa după el îşi dădu seama că avea cămaşa udă de transpirație. Simțea nevoia să ia o gură de aer. Infirmeria era în aripa de vest a azilului, aproape de clădirea unde se aflau bărbații, şi de acolo se ajungea repede la o intrare laterală care îl scotea în fața pădurii. Cu toate că era devreme, căldura se instalase deja şi aerul, nefiresc de îmbâcsit, parcă era stricat. Se grăbi să ajungă la copaci, să se lase învăluit de răcoarea lor. De pe ramuri atârnau pânze subțiri de păianjen, ale căror fire sclipeau ca argintul. Primele castane sălbatice căzuseră şi frunzele uscate foşneau sub talpă în timp ce mergea. Se îndreptă spre un luminiş şi îşi umplu pipa. Tresări auzind o crenguță trosnind în apropiere. Se uită împrejur, dar nu văzu nici țipenie de om. „Singurii noştri martori au fost copacii.“ Aici s-o fi petrecut? Poate chiar în luminişul ăsta? Nu avea cum să ştie care copaci fuseseră martori ai sordidului act. Se iscă un vânticel care mişcă frunzele din vârful coroanelor, şi Charles avu senzația neplăcută că nu e singur.

— Tu ai fost acela? se adresă fagului cu trunchi gros de lângă el. Ori tu? Ori tu?

Dar copacii rămâneau tăcuți. Era puțin amețit când se întoarse spre azil şi, fără să ştie cum, o luă pe cărarea care ducea în desişul pădurii, unde copacii creşteau mai aproape unul de altul şi era întuneric. Îşi croi drum poticnindu-se şi ajunse la un tufăriş prin care izbuti să treacă şi să iasă la lumină gâfâind. Când ajunse înapoi la azil şi se simți în siguranță, se întoarse şi privi înapoi. Pădurea era înşelătoare. Nu avea să mai calce vreodată pe acolo.

Sala de tratament era goală. Lângă domnişoara Church stătea de pază o infirmieră, care se ridică în picioare la intrarea lui. Pacienta era prăbuşită în scaun. Părea adormită. Se apropie de ea fără să facă zgomot. Aşa cum stătea acolo, nemişcată, văzându-i pielea albă şi culorile frumoase, de blondă, l-ar fi putut înduioşa, ar fi putut crede că e încă neîntinată. Chiar că era o fată foarte atrăgătoare. Apoi ea deschise ochii.

— Am terminat, zise el.

Expresia ei se schimbă. Pe fața ei se citea ceva. Ură. Charles trase de capătul tubului. Îl privea curios cum iese. Parcă era mai lung decât la început.

Ella

Era primul loc răcoros în care intra după luni de zile de zăpuşeală şi, la început, aproape că-i făcu plăcere să fie acolo, jos, unde soarele, îmblânzit, era doar un dreptunghi luminos pe perete.

Se încinsese de furie după ce, chiar dacă ştia că e de prisos, se zbătuse şi se sucise în cămaşa de forță până când obosise şi îşi făcuse vânătăi. Îşi aduse aminte de vorbele rostite de Clem, de fața ei schimonosită.

„Crezi că te-ar mai plăcea dacă n-aş fi eu? De unde ştii că-ți scria ce-ți spuneam eu? Poate că erau fraze inventate de mine.“

O fi adevărat? Ce-ar zice el dacă ar afla că nu era în stare să citească nici măcar un cuvânt scris de el?

Văzuse expresia triumfătoare a infirmierei irlandeze atunci când îi ceruse lui Clem să-i dea înapoi scrisoarea şi ştia că ea şi John erau în primejdie acum. Îşi dădu seama că o ura pe Clem.

Dar, după o vreme, răceala pământului o cuprinse şi totul i se păru ciudat: Clem dansând, gura ei deschisă, vârful limbii strecurat în gura ei, şi apoi furia ei slăbind, potolindu-se.

O fi şi Clem aici, jos, în cămaşă de forță? Putea fi chiar în celula de alături, dar n-avea cum să afle.

I se strânse inima gândindu-se la ea. Aşa, legată, n-avea cum să mănânce. Ar trebui să le spună cineva că nu mânca. Probabil că trecuseră deja şase zile de când nu mâncase.

Când o aduseră înapoi sus, nu văzu nici urmă de Clem sau de cărți. Pe scaunul lui Clem stătea o femeie necunoscută, ştirbă şi grasă ca o bute. Mârâi când Ella se apropie de ea.

Ella se duse să se aşeze în celălalt capăt al sălii şi se apucă să-şi maseze brațele umflate care o dureau, în timp ce în jurul ei femeile se ciondăneau şi țipau. Afară soarele strălucea de parcă, chiar şi după atâtea luni, tot mai avea ceva de zis: lumina fețele contorsionate ale femeilor, pereții cafenii ai camerei prea mici, căminul închis cu grilaj; pianul greoi, nemişcat, cu capacul lăsat.

Cu primul prilej care se ivi se ridică, se duse la baie şi se îndreptă spre ultima cabină. Dar, când ajunse acolo, văzu că geamul spart fusese înlocuit cu sticlă vopsită. Ştiau. Se urcă pe scaunul toaletei, apropie un ochi de geam şi văzu afară o lume strâmbă: iarbă cafenie până în depărtare, pâlcul de copaci. Câmpurile.

Dar nu se zărea şirul de bărbaţi. Secerişul se terminase. Indiferent dacă soarele ştia sau nu, vara se apropia de sfârşit.

Îşi apăsă fruntea pe geam şi gemu.

Când ieşi de la toaletă trecu printre celelalte femei ca să ajungă la locul ei.

— Cemaivreaşiasta?

— Ardeardeaarzătoru'.

Bătrâna Nemţoaică o prinse pe Ella de mână.

— Unde e? o întrebă cu voce plângăreaţă. Unde e frumoasa mea? Unde e frumoasa mea ca să-mi cânte?

— Nu ştiu, răspunse Ella amărâtă, eliberându-şi mâna din strânsoare. Îmi pare rău. Nu ştiu.

Spre sfârşitul după-amiezii îşi făcură apariţia supraveghetorii, şi pe Ella o cuprinse vechea teamă: salonul bolnavilor cronici, duşii de pe lume. Fiindcă nu mai era muzică să le acopere, văicărelile femeilor se auzeau mult mai tare. Şi cum stătea acolo, înconjurată de duhoarea infectă şi de bălmăjelile celorlalte, uitându-se la supraveghetori cum îşi văd de treabă, o fulgeră un gând, o idee limpede şi completă: va merge în salonul bolnavilor cronici. Va merge acolo unde erau cei cu mintea rătăcită. John era în salonul bărbaţilor. Clem va fi şi ea, cu siguranţă, în salonul femeilor. Dacă nu va putea fugi, atunci va rămâne. Aceasta va fi alegerea ei.

Gândul îi aprinse sângele în vine.

Nu i-ar fi prea greu să ajungă acolo. Ar fi de ajuns să facă ceva grav. Să se ia la bătaie. Dar să facă ceva cu adevărat rău, ca să-i forţeze s-o trimită acolo. Îşi roti ochii prin cameră şi privirea i se încrucişă cu cea a infirmierei irlandeze, care era aşezată lângă uşă. Femeia zâmbi scurt, un zâmbet răutăcios, şi Ella simţi cum inima începe să-i bată mai tare.

Data viitoare când va fi în preajma ei, are s-o apuce de păr şi are s-o izbească cu capul de perete. N-avea nevoie de un motiv, cu toate că de motive nu ducea lipsă. Dacă se gândea mai bine, era de preferat să nu existe o pricină aparentă, pentru că aşa se comportau de obicei femeile de acolo. Atunci supraveghetorii ar putea veni s-o ia de acolo, numai că nu va fi nevoie s-o care. Va merge între ei, cu capul sus, conştientă că se întâmpla ceea ce îşi dorise ea să se întâmple. Strânse mâinile pumn, cu degetele mari înăuntru.

Însă după-amiaza trecu şi infirmiera irlandeză fu chemată în altă parte, iar Ella rămase pe loc, încordată.

Mâine va trece la fapte. Mâine va fi printre cei duşi de pe lume.

Dar a doua zi dimineața a fost chemată la cabinetul doctorului.

Poate că asta a fost, îşi zise în timp ce era dusă pe coridoare spre cabinet. Poate că ce-şi dorise ea se întâmplase deja. Poate că el era cel care citise scrisoarea. Avea să fie surprins când va da din cap a încuviințare şi va spune că da, într-adevăr, salonul bolnavelor cronice e cel mai potrivit loc pentru ea.

Când intră, doctorul o aştepta, stând în picioare în spatele biroului, cu mâinile prinse la spate. Parcă mai slăbise.

— Domnişoară Fay! Te rog, ia loc, zise arătând cu bărbia spre un scaun.

În fața lui era deschis un registru mare, şi pe pagină văzu, cu susul în jos, fotografia ei.

— Ți-am citit dosarul, zise el bătând cu degetele în lemnul negru al biroului. Şi cu cât citesc mai mult paginile astea, îmi dau seama ce frumos te-ai comportat aici. Toate notele din fişa de observație, una după alta, arată că munceşti cu seriozitate. Îşi încrucişă degetele şi o măsură din cap până în picioare. Şi acum, că te văd cu ochii mei, îmi dau seama că într-adevăr chiar aşa este. Din câte se vede, şi mâncarea de aici îți prieşte; parcă ai luat în greutate.

Îşi trase un scaun, se aşeză în fața ei şi dădu paginile înapoi.

— Nu mai departe de săptămâna trecută am citit un raport al unuia dintre colegi, care sugera să fii pusă în libertate, după ce te mai ținem scurt timp sub observație. La drept vorbind, dacă n-ar fi avut loc acel incident cu domnişoara Church, acum te-ai fi aflat aici în vizită de reevaluare. Şi dacă ai fi avut un rezultat bun la reevaluare, te-am fi recomandat pentru eliberare.

Vorbele lui atârnau în aer asemenea unui fruct necunoscut, întunecat la culoare, care aştepta să fie cules. Ella puse mâinile în poală şi rămase nemişcată, urmărind atentă fața doctorului, expresia lui vicleană. Juca un joc cu ea. Citise scrisoarea şi acum juca un joc. Trebuia să ghicească regulile acestui joc, şi încă repede, înainte ca jocul să ia sfârşit şi ea să fie învinsă.

— Ți-ar plăcea? întreba doctorul. Nu asta îți doreşti? Parcă-mi aduc aminte de o zi, nu cu multă vreme în urmă, când am stat față în față în această cameră şi mi-ai dat de înțeles că asta îți doreai cu înfocare.

Ella simțea că îi îngheață picioarele, de parcă răceala ar fi urcat din celulele de dedesubt.

— Da, spuse încet. Da, mi-ar plăcea.

Dăduse răspunsul corect? Nu-şi dădea seama, însă era ceva, un răspuns aruncat în calea lui, ca să-l mai încetinească. Să aibă un răgaz. De ce nu îşi putea

aduna gândurile?

Doctorul ridică bărbia, o privi printre gene o clipă şi apoi zâmbetul îi reveni pe buze.

— Bine, spuse.

„Te-ai gândit vreodată că oamenii poartă mască?“

— Cei care au fost de față au povestit că nu dumneata, ci domnişoara Church a provocat incidentul din camera de zi. Vom considera acest act o infracțiune. Dacă totul va merge bine, săptămâna viitoare vom face demersurile necesare pentru eliberarea dumitale. Te rog, ridică-te, domnişoară Fay.

Ella se conformă. Doctorul o privi lung, apoi clătină din cap şi scoase un hohot ca un nechezat.

— Doamne! Închide gura, domnişoară Fay. Uşa nu se deschide doar într-un sens.

Oricare ar fi fost jocul, Ella înțelese că el se credea câştigător.

— Şi Clem? întrebă.

— Domnişoara Church? Ce-i cu ea?

— E în salonul bolnavelor cronice?

Fuller închise registrul şi făcu o figură dezamăgită.

— Din păcate nu, domnişoară Fay. Domnişoara Church e mult prea bolnavă. Este la infirmerie, unde o hrănim ca să-i salvăm viața.

— Viața?

— Chiar aşa.

— Dar… ați…

— Poftim?

Ar fi vrut să-i smulgă masca, s-o sfâşie ca să vadă animalul ascuns sub ea. Era pregătită. Nu-i era teamă. Şi totuşi nu făcu nimic. Ştia că vina e şi a lui, şi a ei în egală măsură. Ar fi trebuit să-i dea mai mult lui Clem. Amândoi erau vinovați.

John

Când se trezi, găsi trei cutii de chibrituri pe pernă şi, înainte să facă ochi de-a binelea, le ascunse în mânecă şi ştiu: Dan fugise.

Peste câteva secunde, în salon se iscă mare tevatură. Toți supraveghetorii erau schimbați la față, descumpăniți. Nu lăsase nici o urmă, nici o fereastră nu era spartă. Nici o uşă, descuiată. La fel ca toți ceilalți, John nu avea nici cea mai vagă idee cum de izbutise; Dan dispăruse, pur şi simplu.

Bărbații au fost închişi în camera de zi şi la uşi au fost postați şi mai mulți supraveghetori. Printre cei închişi în camera aceea fetidă se răspândiră poveşti dintre cele mai fanteziste. Dan fusese ajutat de uriaşi. Fusese luat de zâne. Furase un cal din grajd şi străbătuse mlaştina în timpul nopții. Se preschimbase el însuşi în cal.

— E adevărat, John? îl întrebă Joe Sutcliffe, proțăpit în fața lui. E adevărat că s-a preschimbat în cal?

— Nu ştiu, băiete. Habar n-am.

Se prea poate. Nimic nu era cu neputință pentru el, dacă se gândea bine.

După câteva ore, doctorul intră în camera de zi. Trecuseră săptămâni bune de când stătuseră față în față, atunci când avusese loc incidentul de pe terenul de crichet, şi John văzu că Fuller trecea de la unul la altul, încet, vorbind cu fiecare. Nu se uita la John, dar acestuia i se păru că îl lăsase anume la sfârşit.

— Domnule Mulligan.

Fuller îşi trase un scaun, îl şterse cu mâneca şi se aşeză lângă John.

— Se pare că prietenul dumitale, domnul Riley, a dispărut.

Doctorul era un om firav. Era agitat, nu-şi găsea locul. Avea obrajii scofâlciți şi o privire nouă; ochii îi luceau altfel decât înainte.

— Mda, aşa s-ar zice.

— O să-mi spui că n-ai habar unde s-a dus.

— Întocmai.

John năduşise. Nu era obişnuit să stea înăuntru.

Fuller zâmbi.

— Mă gândeam eu că aşa ai să spui. Întinse picioarele şi îşi roti privirea prin cameră. Cam belferiți voi pe aici, după câte văd. Chiar mă întreb adesea ce mai scorniți ca să vă distrați. Cred că aveți timp gârlă, nici nu ştiți ce să faceți cu el. Se întoarse spre John. Să ştii că sunt chiar un pic invidios, ca să fiu cinstit. Nici nu ştiu ce-aş face dacă aş avea atât timp cât aveți voi. Cred că aş scrie. Poate ceva mai multe scrisori.

John nu scoase o vorbă.

Fuller se încruntă.

— Aşa-i c-o să te simți singur, domnule Mulligan, dacă domnul Riley nu se întoarce?

John tăcea.

— Ei, zise Fuller ridicându-se şi scuturându-şi pantalonii, trebuie să plec.

Zâmbi iar şi, ca şi cum abia atunci îşi adusese aminte de ceva, ridică arătătorul. Într-o zi, domnule Mulligan, sau într-o noapte, ne vom mai întâlni. Ştiu. Ştiu, aşa cum ştiu că pe mine mă cheamă Charles, şi că am cinci degete la mâna dreaptă, şi că m-am născut în Yorkshire. Sunt lucruri pe care le ştiu fără putinţă de îndoială.

Vorbele lui. Vorbele lui în gura nemernicului.

Fuller îl salută, înveselit dintr-odată.

— Pe curând, domnule Mulligan, pe curând.

Charles

Luna august se sfârşi, veni septembrie. Dar, deşi era evident că soarele răsărea mai târziu şi apunea mai devreme, termometrul refuza să înregistreze schimbarea anotimpului şi mercurul se încăpăţâna să nu coboare sub treizeci şi două de grade. Temperatura nu era suportabilă decât la primele ore ale zilei, drept care Charles se trezea cât putea de devreme şi ridica greutăţile, profitând de răcoarea zorilor.

În fiecare zi o hrănea pe domnişoara Church cu tubul, dar, cu fiecare zi ce trecea, îi era tot mai uşor. Pacienta era tot recalcitrantă, tot se mai zbuciuma ca să scape din chingile cu care era legată, şi aceleaşi invective ordinare îi ieşeau pe gură după ce îi era scos căluşul de muselină, dar era tot mai slăbită, şi Charles nu mai asuda când o hrănea.

Nu trecuseră nici două săptămâni, că pacienta se schimbase. Când îi scoteau căluşul de muselină nu mai spunea nimic şi capul îi cădea moale într-o parte. Faţa îi era acoperită de vânătăi, gingiile zdrenţuite, sângerânde. Buzele i se crăpaseră, parcă stătuse în bătaia unui vânt puternic. Din colţul gurii i se prelingea un firicel de salivă.

„Înfrântă.“

— Astăzi nu spuneţi nimic, domnişoară Church?

Pacienta întoarse capul spre el, cu preţul unui mare efort, din câte i se păru. Deschise gura şi vorbi cu voce atât de slabă şi de hârâită, încât se văzu nevoit să se aplece ca să audă:

— Ce-ţi pasă dacă trăiesc sau mor?

În altă împrejurare poate ar fi râs, atât de melodramatică era întrebarea, dar expresia fetei, felul direct în care îl privea îl obligă să dea un răspuns:

— Fapt e că nu-mi pasă deloc, domnişoară Church, mă interesează doar în

calitate de doctor. Dar sunt alții cărora le pasă, familiei dumitale, tatălui şi fratelui. De dragul lor, dar şi al dumitale fac asta.

Văzu cum o lacrimă îi apare în colțul ochiului. Fata clipi şi lacrima căzu. Apoi se cutremură şi închise ochii.

Pe de altă parte, din lumea de dincolo de zidurile azilului veneau veşti bune. Grevele păreau să fi încetat; prim-ministrul Lloyd George negociase termenii păcii. *The Times* relata că Churchill plecase din Londra, într-o vacanță. Această ultimă ştire era şi bună, şi rea. Bună, fiindcă era de presupus că, acum, ministrul de interne va găsi ceva timp pentru corespondența personală, şi rea, fiindcă, dacă scrisoarea lui Charles nu ajunsese la minister înainte de plecarea lui, atunci ar putea trece săptămâni întregi până să primească un răspuns.

Îşi verifica în fiecare dimineață şi în fiecare după-amiază căsuța poştală, chiar dacă nu-i prea venea la îndemână, pentru că până la clădirea administrației şi înapoi era cale lungă. După ce îl văzu venind câteva zile la rând, portarul îl întrebă ridicând din sprâncene:

— Aşteptați ceva, domnule doctor?

— Evident.

Nu primi însă nici o veste, aşa că, pe măsură ce zilele treceau, Charles începu să se întrebe care ar fi momentul potrivit să trimită încă o scrisoare.

Nu stătuse cu mâinile în sân, nici vorbă. Luase inițiativa şi le scrisese maiorului Darwin şi profesorului Pearson, cu mare grijă la formulări, lăsând totuşi să se înțeleagă că avea sprijinul tacit al directorului în punerea în aplicare a planului său de a transforma azilul în spital, o instituție de învățământ care să deschidă calea spre sterilizare de îndată ce era adoptată legea privind debilii mintali. Fusese surprins şi încântat că primise răspunsuri de la amândoi; îl îndemnau să procedeze cu atenție, dar îl încurajau să meargă mai departe. Nu avea nevoie decât de un răspuns de la ministrul de interne şi era gata să-şi ducă planul la împlinire.

Apoi, pe unsprezece septembrie, ziua când temperatura scăzuse cu zece grade, spre bucuria generală, când cerul era acoperit de nori şi mercurul arăta douăzeci şi două de grade dimineața, sosi scrisoarea. Un plic de hârtie groasă, gălbuie, cu antetul Parlamentului în colțul din dreapta sus. Charles îl cântări o clipă în mână înainte să-l pună în buzunarul hainei, aproape de inima lui, unde rămase toată ziua, cât îşi făcu vizitele prin saloane.

De cum termină examinarea ultimului pacient, se grăbi să ajungă în camera

lui. Era atât de agitat, încât nu găsi cuțitul pentru scrisori, aşa că deschise plicul cu degetele, rupându-l puțin la colțuri. Era o misivă scurtă; scrisul lui Churchill era curat, cu spații mari între cuvinte.

Stimate domnule Fuller,

Scuze pentru acest răspuns întârziat.

Mulțumesc pentru scrisoare şi pentru propunerea dumitale. Cred că proiectul este salutar. Odată ce legea va fi adoptată, vom avea nevoie atât de spitale pregătite şi capabile să se specializeze în astfel de operații, cât şi de doctori dispuşi să le efectueze.

Desigur, n-aş putea fi de acord cu nici o acțiune care se situează în afara limitelor legii, însă propunerea dumitale de a te plasa în avangarda unei astfel de revoluții este lăudabilă şi o sprijin din toată inima.

Aştept cu plăcere să te cunosc la congresul de vara viitoare.

Al dumitale,

Winston Churchill, ministru de interne

Charles se aşeză pe pat, tremurând. Viitorul – aici, în mâna lui. Duse scrisoarea la gură şi sărută hârtia.

Nu mai pierdu vremea, ci solicită să fie primit de director. Când intră, abia dacă scoase câteva cuvinte. Se mulțumi să pună scrisoarea pe birou, în fața lui, alături de cele primite de la Pearson şi maiorul Darwin. Aruncase bomba; acum se trase înapoi şi aşteptă.

Directorul îşi puse ochelarii şi citi scrisorile pe rând. La început păru nedumerit, dar, încetul cu încetul, se înnegură la față. Când sfârşi scrisoarea lui Churchill, era roşu ca focul la față.

— Doamne, Fuller. Cum ți-ai închipuit că poți trece peste capul meu acționând în acest mod?

Obrazul stâng îi zvâcnea spasmodic.

Charles nu se lăsă impresionat; se aşteptase la această reacție.

— Îmi cer scuze, spuse rar, parcă voia să domolească un copil înverşunat. Nu a fost intenția mea să trec peste capul dumneavoastră. Nu am dorit decât să-mi folosesc influența şi contactele în domeniul eugeneticii ca să aduc instituția noastră cu un pas înaintea altora. Viitorul se apropie şi nu depinde decât de noi dacă vom fi pioni sau regi pe tabla lui de şah.

Repetase acest mic discurs în fața oglinzii, închipuindu-şi ce figură va face

directorul în timp ce vorbea. Stătu cu ochii pe el, urmărind efectul vorbelor lui. Văzu valurile pe care le stârneau pe fața lui ridată, fleşcăită.

— Să te aud, zise directorul cu voce stăpânită.

Charles simți că inima îi bate mai tare. Acum era momentul. Îşi prezentă planul cât putu mai limpede:

O inoculare pentru imperiu

Legea privind debilii mintali

Posibilitatea ca legea să fie adoptată anul următor

Exemplul american

Doctorul Sharp, şcoala de corecție din Indiana

Sprijinul larg al Parlamentului

În avangardă

Societatea de eugenetică

Pearson

Profesor

Galton

Inspirație

Ministrul de interne Churchill

Aliat

Prieten

Charles se opri din recitare, spunându-şi că mai trebuie să şi respire. Nu trebuia să arate cât de implicat era. De la început până la sfârşit fusese calm şi stăpânit, sau cel puțin aşa spera. Poate că descrisese în culori prea optimiste relația cu ministrul de interne, făcând cumva aluzie la o prietenie şi o apropiere care încă nu existau, dar, după cum spusese un înțelept odată, „din nimic, nimic nu iese". Numără „unu, doi, trei" în timp ce Soames strângea scrisorile şi le punea deoparte.

— Lasă-mă să cuget, zise directorul.

Charles reuşi să se abțină cât timp se aflǎ în biroul directorului, însă când ieşi în curte, scoase o exclamație de triumf. O infirmieră care se întâmplă să treacă pe acolo îl privi fără să înțeleagă.

— Vă simțiți bine, domnule doctor?

— A, da! Da! Cât se poate de bine, mulțumesc.

Ceva mai târziu, în cursul zilei, se strânseră norii – mari cumuli umflați, înghesuindu-se deasupra câmpiei, vineții în lumina schimbătoare, venind

încolonați, aşteptând să le vină rândul să-şi verse încărcătura de apă. Stând la fereastră în seara aceea, cu mâinile afundate în buzunare, Charles îşi închipuia că aşa trebuie să se simtă un indian la începutul perioadei musonului, privind cerul greu de ploaie şi aşteptând primele picături.

Auzi o bătaie în uşă. Era portarul, care îl chema la direcție. Charles merse în urma lui pe coridoarele goale, pline de ecouri. În mod inexplicabil, azilul părea pustiu, lumina de afară părea că pălise. Totuşi, după ce intră în biroul directorului, aflat pe partea dinspre apus a clădirii, dădu peste o lumină spectaculoasă, concentrată, aproape fosforescentă.

Directorul nu se aşeză, aşa că Charles rămase şi el în picioare. Soames îi întinse scrisorile şi dădu scurt din cap.

— Sunt de acord, spuse încet.

Charles dădu şi el din cap. „Comportament. Control. Control în orice moment.“

— Sunt convins că posteritatea vă va mulțumi, domnule director. Odată ce ne-am pornit pe acest drum, nu mai e cale de întoarcere.

Directorul se strâmbă.

— Pe de o parte, de asta mă şi tem, însă m-ai convins să risc.

— Şi sunt cât se poate de încântat că ați luat această decizie. M-am gândit să fac o operație nu peste multă vreme, spuse după o scurtă pauză, pe un ton cât putea de detaşat. Un caz experimental, dacă vreți.

— A, da? făcu directorul fără să mai pară atent, ca şi cum chestiunea nu-l mai privea. Te-ai gândit la cineva anume?

— John Mulligan.

Soames scutură din cap.

— Nu-l cunosc.

— Irlandez. Depresiv melancolic. E aici de peste doi ani.

— Şi de ce el?

— Nu are aparținători. E în salonul bolnavilor cronici. Foarte puțin probabil că va avea nevoie să se reproducă.

— Înțeleg, dar sunt mulți alții care…

— Nu, clătină Charles din cap. Mulligan. Trebuie să fie Mulligan. Cu el trebuie să încep.

Vocea i se încordă. Se opri şi respiră adânc.

Soames îi aruncă o privire scurtă, severă, dar apoi păru că-şi pierde curajul, ca şi cum nu avea destulă putere pentru ceea ce urma. Îşi scoase ochelarii şi îşi

frecă ochii umflați, obosiți. Şi în clipa aceea, Charles înțelese că vremea directorului trecuse.

— Şi ai să-i scrii ministrului de interne? întrebă Soames. Îi vei spune lui Churchill ce ai de gând să faci, pas cu pas?

Charles îndesă scrisorile în buzunar.

— Da, domnule director, răspunse. Cu siguranță aşa voi face.

John

Când vremea se schimbă, el era pe lângă Mantle Lane. Săpa la un mormânt, şi groapa era deja adâncă până la şold.

În ziua aceea, cerul se înnorase, se răcorise bine, dar de plouat nu plouase încă. Spre sfârşitul după-amiezii se stârni un vânt nu prea puternic, însă stăruitor, şi primele picături de apă stropiră pământul. John lăsă jos sapa şi privi cerul, văzu ultimele rândunele cum erau răsucite de vânt în zborul lor. De ce aşteptaseră atât? Ar fi trebuit să plece mai demult. Acum aveau să-şi croiască drum prin furtună.

Ploaia începu să toarne; uriaşe perdele de apă udau pământul uscat, cădeau pe şirurile de morți anonimi îngropați la patru metri sub pământ, izbeau în fundul gropii la care lucra el, formând o băltoacă la picioarele lui.

Ridică fața spre cer, deschise gura şi bău. Se simți viu, viu cu adevărat, şi gândul îl duse la ea.

După ce stătu câteva clipe aşa, i se făcu frig şi se arătă uimit că senzația de răcoare îi păru un fel de lumină, un lucru nou, cu care nu era obişnuit.

Ella

Ziua era ghemuită ca o felină gata să sară asupra prăzii. Ella stătea la fereastră, cu ochii la norii grei de ploaie. Îşi puse palmele cu degetele desfăcute pe burtă, simțind-o caldă, întinsă. Se schimba, devenea altceva. La început, gândul fusese vag, îndepărtat. Acum însă o umplea şi era cu ea clipă de clipă, la fel ca senzația de greață şi amețeală care nu o părăsea ziua întreagă. Cât timp va mai trece până va băga de seamă şi altcineva? Două săptămâni? Trei? Patru? Fusta largă îi ascundea bine burta. În schimb, vinerea după-amiaza, când mergeau la spălător, nimic n-ar mai fi putut-o ascunde. Infirmierele vedeau totul, dacă voiau.

Ce vor face când vor afla?

Îşi aduse aminte de femeia cu semnul roşu pe obraz. Gura i se deschidea şi se închidea formând cuvintele „…îi ucid. Acolo ucid bebeluşii“. Nu voia să creadă că ar fi adevărat, dar i se întâmplase să vadă în saloane femei care erau însărcinate. Apăreau astfel în camera de zi, şi în ziua următoare nu mai erau.

Ori poate că l-ar ucide chiar în pântecul ei? Îşi înăbuşi o exclamaţie îngrozită şi îşi puse palmele pe burtă. Era posibil, ştia foarte bine. O cunoştinţă de-a ei, o fată de la fabrică, făcuse aşa ceva. Când se întorsese, era cenuşie la faţă şi abia dacă se mişca.

Afară, rândunelele erau învârtejite de vânt. De câteva zile le tot văzuse plecând; cerul era tot mai gol de la o zi la alta. Familia de deasupra ferestrei plecase, şi cuibul, rămas gol, nu mai era acum decât un pumn de nămol uscat.

Cum creşte un copil? Îşi închipui o fiinţă mică, cât unghia degetului, cât o frunză la începutul verii, o fiinţă cu mâini micuţe, picioruşe şi guriţă. Un copil făcut din câmpuri, şi din noaptea albastră, şi din el şi ea. Abia aştepta să-i spună. Trecuse o lună de când nu-l mai văzuse.

O fi afară pe câmp acum? Dacă s-ar gândi la el cu toată puterea minţii, oare el ar auzi-o? Ar veni să vadă ce e?

Şi ce să creadă despre Clem? Vorbele ei îi răsunau încă în urechi: „De unde ştii că-ţi scria ce-ţi spuneam eu? Poate că erau fraze inventate de mine. N-ai cum să-ţi dai seama, atât de proastă eşti“.

Lui îi plăceau cuvintele. Dacă ar afla că nu ştie să citească, ce-ar crede despre ea?

Afară, ploaia începu să cadă, după oarecare ezitare. Ella închise ochii şi îşi lipi burta fierbinte şi obrazul de geam, căutându-i răcoarea. Poate că se temea de acest copil, îşi zise, la fel de mult cum se temea pentru el. Şi acum ce se răsucea înăuntrul ei, teama sau copilul?

Îşi aduse aminte de mama ei, de cum o mângâia pe obraz. Mama fusese primul lucru pe care îl iubise, şi de atunci se străduise din răsputeri să nu mai iubească nimic. Numai că nu se putuse abţine. Ar fi trebuit să se păzească, să se simtă în siguranţă. Şi chiar se simţise, timp de o clipă, dar fusese o clipă petrecută în pădure, pe câmp, într-un vis. Aici nu era în siguranţă.

„Închide gura, domnişoară Fay. Uşa nu se deschide doar într-un sens.“

Chiar ar lăsa-o să plece? Se purta aşa fiindcă voia s-o pedepsească?

Dar, până la urmă, ce însemnătate avea?

Dacă într-adevăr o va lăsa, va trebui să plece, fără îndoială.

Charles

În timp ce compunea răspunsul către Churchill începu să plouă. Câteva picături pătrunseră pe fereastra deschisă şi căzură pe pagină, mâzgălind cuvintele pe care le scrisese. Întâi se strecuraseră doar câteva picături – timp în care duse hârtiile pe pat, ca să nu se ude mai tare –, apoi o pauză, ca şi cum lumea întreagă îşi ținea răsuflarea. Lui Charles i se strânse inima de teamă că va mai avea de aşteptat, dar apoi se puse să toarne cu găleata. O lumină tulbure inundă camera, schimbând penumbra în întuneric.

În noaptea aceea lăsă fereastra deschisă. Rămase aşezat la birou la lumina unei lămpițe, ascultând răpăitul ploii pe streşini. Nu-şi putea lua gândul de la operația pentru care se pregătea. Trase carnetul spre el şi se apucă să noteze.

Cel mai important e accesul la *vas deferens*. După aceea se fac două mici incizii de o parte şi de alta a scrotului. Apoi fiecare *vas deferens* va ieşi la suprafață ca să poată fi excizat. Ambele *vas deferentia* vor fi tăiate, separate şi suturate ca să se lipească. La trezire, Mulligan va simți o durere, dar aceasta va fi suportabilă.

Făcu schițe ale zonei – scrotul, vezica seminală, vezica urinară, osul pubian, penisul. Nu se putu opri şi desenă organul pe care îl văzuse în acea zi pe terenul de crichet. Erau organele genitale ale lui Mulligan, la urma urmei, organul pe care avea să-l opereze, mai gros la bază, cu vârful roşu, congestionat. Doctorul Sharp afirma că executase operația fără anestezie, dar aşa ceva n-ar fi posibil în cazul lui Mulligan; va trebui să fie adormit cu cloroform sau eter. Doar aşa putea fi operat fără ca el să ştie. Şi când te gândeşti, doar în câteva minute, primul pas spre o lume nouă, mai bună! Pe deasupra, mai era la mijloc şi o ironie a sorții. Mulligan se pusese singur în capul listei, nu-i aşa? În ziua aceea, pe câmpul pârjolit de soare, când îşi scosese penisul în fața lui. Când urinase pe ghetele lui.

Luă halterele şi se apucă să le ridice, timp în care se gândea la Mulligan cum îşi vedea de treaba lui – oricare o fi fost aceea –, de relația lui nefirească şi dezgustătoare cu fata aceea. Poate că se gândea la ea chiar acum. Poate că se mângâia singur, îşi plimba mâinile pe trup, pe acel penis, strângându-l în pumn în timp ce stătea întins pe patul din salon şi se vărsa, fără să aibă habar de ce îl aştepta. Nu va avea nevoie decât de zece minute. Zece minute, şi apoi generație după generație de corupție vor fi eliminate pe vecie.

Ideea îl uimi pe el însuşi prin claritatea ei. Charles îți simți şalele înțepenite.

Ridică greutățile o dată şi încă o dată, iar şi iar. Când le lăsă jos era leoarcă de sudoare şi gâfâia. Îşi scoase cămaşa, luă carafa de lângă chiuvetă şi se stropi cu apă.

Vremea se schimbase. Pacienții vor cere din nou să reînceapă serile de dans. Mulligan şi fata vor dansa din nou împreună. Fără să ştie ce-i aşteaptă.

Lasă-i.

Lasă-i să danseze pentru ultima oară. În scurtă vreme, fata va fi plecat, iar Mulligan… ei, Mulligan va fi alt fel de bărbat.

John

Se aşeză în primul rând de bărbați, abia stăpânindu-se să nu sară în picioare. Se curățase cum putuse mai bine la spălător, dar mirosul de mâl ud încă îi stăruia în piele, iar în palme avea urme negre, care nu mai ieşeau, oricât le-ar fi frecat. Focul nu era aprins, bărbații din jurul lui erau potoliți şi vorbeau cu voce joasă, ca şi cum vremea îi domolise şi pe ei, ori nu prea ştiau ce au de făcut în sala uriaşă, răsunând de ecouri. Deasupra capetelor plutea un strat gros de fum. Instrumentiştii erau adunați pe scenă, dar Fuller nu se afla printre ei.

Afară continua să plouă. Ploua fără oprire de cinci zile, şi câmpurile deveniseră adevărate mlaştini. Petrecuse ultima săptămână luptându-se să se țină în picioare în noroi; pereții mormintelor erau lipicioşi, de o culoare galbenă, bolnavă, şi deasupra lui, fără să-l slăbească din ochi, rânjind, stătea Brandt. Simțea lipsa lui Dan ca pe o rană, dar şi mai rău îl chinuia gândul la Ella. Fuller citise scrisoarea. Nemernicul le-o fi găsit pe toate, le-o fi citit de la prima la ultima?

Nici un zvon nu ajunsese până la el, dar asta îi sporea neliniştea. Să fi fost Ella pedepsită în locul lui?

Izbi cu piciorul în pământ.

Ce prost fusese! Avusese libertatea în mână şi o irosise, pe a lui şi pe a ei totodată, din nesăbuință, aşa cum risipea tatăl lui banii prin cârciumi. Fusese lacom şi orb închipuindu-şi că vor mai avea multe zile de trăit astfel.

Începură să sosească femeile, umplând coridorul cu glasurile lor. Sângele îi zvâcnea în vene în timp ce cerceta din privire mulțimea, dar, văzând că femeile intrau rânduri, rânduri şi ea nu se afla printre ele, simți că i se înnegurează mintea. O duseseră la subsol. Îi făcuseră rău, cine ştie în ce fel. Fuller era acolo, cu ea. O pedepsea.

Dar apoi privi din nou spre mulțime şi o zări, şi nu mai auzi nimic din zgomotele din jur. Ella se uita în altă parte, aşa că nu-l văzuse încă. Mergea încet. Părul – ultima oară când fuseseră împreună i-l desfăcuse şi îşi amintea cum atârna greu peste fața lui – era strâns într-un coc la ceafă. Nu întorcea capul, ci privea drept înainte. Îşi ținea mâinile împreunate în față. Era îmbujorată.

Se aplecă în față, țintuind-o cu privirea, dorindu-şi ca ea să-şi întoarcă ochii spre el. Dar ea trecu mai departe, îndreptându-se spre celălalt capăt al sălii, şi se pierdu în mulțime. N-o mai vedea. Se ridică în picioare pentru ca, atunci când ea îşi va roti ochii prin sală, să-l vadă şi să ştie că e acolo.

— Domnule Mulligan, îi atrase atenția un supraveghetor care trecea pe acolo, fă bine şi aşază-te.

Se aşeză, şi atmosfera se zdrențui, se umplu de cioburi de sticlă.

Se anunță primul dans, şi el se ridică din nou, aşteptând ca ea să-şi facă loc printre bănci şi să se îndrepte spre el. Numai că ea rămase acolo unde era, cu privirile plecate în pământ. Instrumentiştii începură să cânte şi spațiul dintre ei doi se umplu de trupurile celor care dansau. Se sprijini de spătarul scaunului şi îşi trecu nervos mâinile prin păr.

Veni dansul următor, apoi încă unul, dar ea tot nu ridica ochii. Atunci ştiu că se întâmplase ceva. Un lucru pe care nu şi-l putea închipui. Pesemne îl învinovățea pentru ceea ce i se întâmplase. Nu se mai putea stăpâni. Trebuia să vorbească cu ea înainte de sfârşitul serii. Se ridică în picioare, numărând paşii care îl despărțeau de ea.

Se îndepărtă de bancă. Îşi croi drum prin mulțimea de oameni, dând din coate în dreapta şi în stânga. Ella ridică privirea.

În jurul lor oamenii se înghesuiau şi se îmbrânceau, căutându-şi partener pentru dansul următor. Se trezi îmbrâncit şi iarăşi o pierdu din ochi, până când ajunse în fața grupului de femei.

— Ella, o strigă.

Nu ştia să citească expresia feței ei.

— Ella!

Atunci ea se ridică şi se îndreptă spre el, dar când era la doi paşi distanță se opri şi oamenii dădură năvală, despărțindu-i. Mulligan trecu printre ei, se apropie de ea şi o prinse de mână.

— Ce e? Pentru numele lui Dumnezeu. Ce e?

Ella ridică spre el fața împietrită într-o expresie rugătoare.

— Nu înțelegi? îl întrebă. Nu ştii?

— Ce?

Şi atunci îl năpădi teama, fiindcă înțelese. Întinse mâna şi o trase lângă el.

— Un copil?

— Da, răspunse ea cu fața lipită de pieptul lui, cu disperare în glas. Dar am să plec de aici. Mă lasă liberă.

O apucă de bărbie şi îi ridică fața spre el, dar ea îşi feri privirea.

— Trebuie să-ți spun ceva, zise. Scrisorile…

— Ce-i cu ele? Le-a găsit?

— Nu ştiu…

— Ce?

Când, în cele urmă, putu s-o privească în ochi, citi în ei deznădejde, teamă, dar şi speranță.

— Nu ştiu să citesc, spuse ea. Nici un pic. Mi le citea Clem. Mă ajuta. Mi le citea cu voce tare.

Mulligan nu-i dădu voie să întoarcă privirea.

— Iartă-mă, spuse ea. Îmi pare aşa de rău. N-am vrut să te mint.

— Ascultă. Ascultă-mă. Crezi că-mi pasă? Că-mi pasă de aşa ceva? Îi prinse fața în palme. Trebuie să pleci. Mă auzi? Dar să-mi trimiți vorbă. Să-mi trimiți vorbă unde eşti şi, când am să ştiu unde te găsesc, am să vin după tine. Am să vin după voi amândoi. Mă jur că am să vin.

Ella

Ploaia nu se opri nici în ziua în care plecă. Perdele de apă cădeau compacte din plafonul jos de nori, ce le atârna deasupra capetelor.

Îşi adună lucrurile înainte să se trezească celelalte femei: o floare presată, o pană de rândunică, o frunză de stejar şi o cruce împletită din paie. Lăsă pana pe pat, apoi puse crucea, frunza şi floarea alături de cele câteva scrisori primite de la el şi le ascunse în corset, unde le simțea apăsându-i inima.

Era îmbrăcată în vechile ei haine de lucru. I le înapoiaseră cu o seară înainte – fusta neagră, bluza şi broboada de lână cafenie. Miroseau a trecut. A animale, a metal şi a fabrică.

Luă pana şi, ținând-o de coadă cu două degete, desenă o linie în palmă.

„Ei, acum închipuie-ți o pasăre… O pasăre care, cu aripile deschise, nu e mai mare de atât, şi care zboară peste toată Europa, apoi în jos, spre Africa, sau chiar şi mai departe, până în India şi dincolo de ea, înspre est.“

N-o mai văzuse pe Clem de mai bine de două săptămâni.

— Ce faci acolo?

Ridică privirea şi o văzu pe Bătrâna Nemțoaică aşezată pe marginea patului. Clipea des, încă somnoroasă, cu codițele pe jumătate despletite după somn.

— Faci ceva pentru mine, te rog? o întrebă Ella. Când se întoarce Clem, să-i dai pana asta. Are să înțeleagă.

Puse pana în mâna bătrânei. Aceasta o privi lung, apoi o ridică şi o cercetă cu atenție, frecând-o cu vârful degetului.

— Nu se mai întoarce, spuse cu glasul ei subțirel, de copilă.

— Cum?

— Noaptea. Pâş, pâş. A venit sufletul ei şi mi-a spus. Pleacă în scurtă vreme.

— Cum adică? vru să ştie Ella îngenunchind lângă ea. Unde se duce?

— Acolo… răspunse Bătrâna Nemțoaică fluturând pana înspre cerul de dincolo de fereastră. Da' e speriată. Se încruntă, strânse din ochi, ca şi cum se uita la ceva ce nu voia să vadă. E cale lungă şi ei îi e frică.

Ella se înfioră ea însăşi de teamă. Apucă mâinile slabe şi noduroase ale bătrânei.

— Ce spui acolo? Cum adică?

Expresia bătrânei se schimbase însă. Ochii mari, privirea inocentă.

— Uite, zise punându-i Ellei pana în palmă. Cred că mai bine o iei înapoi.

Ploaia izbea în geamuri în timp ce Ella străbătea coridorul lung, însoțită de două infirmiere. Picioarele i se mişcau parcă independent de voința ei, de vuietul şi larma din capul ei. Odată ajunse în clădirea administrației, unde ardea o lumină verzuie, se opriră. Una dintre infirmiere rămase lângă ea, pe când cealaltă intră în cabinetul doctorului, de unde se auzi apoi un murmur înăbuşit.

La picioarele ei se întindea pardoseala cu flori, margaretele negre. Când le văzuse întâia dată, țipa. Şi acum creştea un țipăt în ea, dar îl îngropase adânc, mult înainte să ajungă în gâtlej.

Infirmiera reveni.

— În dimineața asta pleacă un furgon la Bradford. Poți să mergi cu el.

Ella încuviință cu o mişcare a capului, fără să scoată o vorbă.

O luară pe holul principal spre sala de bal, dar apoi merseră pe un drum întortocheat, pe coridoare pe care nu mai fusese niciodată. Îşi zise că poate se aflau în clădirea bărbaților, că această aripă a azilului le era destinată. Oare el ar simți-o dacă ar trece prin apropiere? Ar şti că ea e acolo?

Undeva, îşi mai zise, trebuie că se aflau alte Ella, care nu stăteau tăcute, ci

țipau şi băteau cu pumnii în uşi, cerând să-l vadă pe John. Sau pe Clem. Să ştie că sunt bine. Dar acele Ella, altele decât ea, aveau să fie încuiate în celule, aşa că această Ella se feri să scoată vreo vorbă şi merse mai departe.

Ajunseră la o intrare laterală unde aştepta un furgon. În față, pe banchetă, stătea căruțaşul, îmbrăcat într-o haină de ploaie pe care şiroia apa.

— Hai, du-te, zise una din infirmiere şi o împinse spre furgon.

Aerul era amețitor de curat şi mirosea a ploaie.

Liberă.

Nu se simțea cum crezuse că se va simți. Nu se simțea ca în noaptea aceea, pe câmp. O cuprinsese un fel de amorțeală.

— N-ai haină, fata mea? întrebă căruțaşul venind spre ea.

— Nu.

— Bine. Hai. Urcă-te în spate.

Rostea cuvintele rar, parcă vorbea cu cineva sărac cu duhul. Ocoli furgonul, deschise uşa, iar Ella se urcă şi se aşeză printre sacii de grâne. Furgonul se legănă când căruțaşul îşi ocupă şi el locul, apoi biciul pocni şi porniră. Prin geamul murdar zări zidul lateral al clădirii, mai întâi uriaş, apoi încadrat în rama geamului, pe fundalul cenuşiu al cerului amenințător, apoi tot mai mic şi mai mic. Puse palmele pe burtă şi închise ochii.

Liberă. Un cuvânt mic, dar forța lui o cutremură.

Oare poți trăi înăuntrul unui astfel de cuvânt?

Bătu cu pumnul în panoul subțire de lemn care o despărțea de căruțaş. Furgonul se opri şi îl auzi pe om cum coboară. Deschise uşile, cu o figură îngrijorată. În spatele lui, ploaia se oprise şi cerul se mai limpezise, deşi era tot cenuşiu.

— Ce e, fata mea?

— Vreau să cobor.

— N-am ajuns încă.

— Nu merg la Bradford.

Căruțaşul privi în jur şi se scărpină în cap.

— Da’ acilea nu-s decât iarbă şi dealuri.

— Aici vreau să merg, insistă ea.

Când coborî, văzu că erau pe un drum înalt, mărginit pe ambele părți de ziduri de piatră fără mortar, care se întindeau cât vedea cu ochii.

— Aici voiam să vin.

Omul o privi nedumerit, apoi zise:

— Bine, dacă aşa vrei… Ai grijă, adăugă ridicându-şi şapca.

Furgonul se smuci şi porni clătinându-se. După ce se îndepărtă, Ella rămase singură. Se înfăşură bine în broboadă. Vedea împrejur până departe – câmpiile şi, în apropiere, cocoaşa purpurie a unui deal. Pe câmpii păşteau turme de oi, pietrele zidurilor erau acoperite de muşchi. Se apropie de un zid, întinse mâinile şi atinse muşchiul. Era moale şi umed; îi pătă degetele. Era linişte, vântul nu bătea, dar când ascultă cu atenție îşi dădu seama că tăcerea era plină de zgomote slabe, neîntrerupte: oile păscând iarba de pe câmp, vântul care ba se stârnea, ba se potolea; zgomotul unui pârâu curgând în apropiere, şi un sunet ciudat, un fel de oftat slab, despre care îşi închipui că e pământul însăşi. Sări peste unul din ziduri şi merse până găsi o potecă îngustă la marginea unui ogor. Nu se grăbea. Nu ştia unde merge, ştia doar că are nevoie să urce, că vrea să fie undeva sus.

Nu după multă vreme, ogorul lăsă loc unui teren sălbatic, necultivat. Poteca mergea însă mai departe, urcând spre vârful dealului. Smocurile de iarbă erau ude de la ploaie. Pe marginea potecii, în tufişuri, străluceau ciorchini de fructe sălbatice. Culese pumni întregi şi le mâncă, pătându-şi degetele cu zeama lor roşie. Pe măsură ce urca, poteca se îngusta, fiind uneori greu de urmat, căci trecea peste stânci alunecoase din cauza umezelii ori era nevoită chiar să traverseze câte un pârâiaş. Se spălă pe mâini şi pe față, apoi luă apă în căuşul palmelor şi o bău, simțind cum apa mirosea a pământ şi pământul a apă, şi îi plăcu s-o simtă în gură şi pe piele.

Când ajunse în vârful dealului, soarele coborâse mult în stânga ei, vântul îi învolbura părul, plesnind-o peste față, şi sufletul îi era plin de teamă, de tristețe şi de speranță. Se gândi la John. „Trimite-mi vorbă.“ Îşi încrucişă brațele la piept.

Va găsi un loc. O fermă. Un loc unde căutau lucrători. Nu ştia cum va fi. Ştia doar că va trăi.

Gândul o duse la Clem. O văzu în fața ochilor, nu aşa cum era ultima oară, ci ca înainte; văzu lumina din ea. Şi curajul.

Îi rosti numele cu glas tare şi se întrebă dacă Clem s-o simți strigată pe nume, dacă şi-ar putea auzi numele pronunțat în acest loc înalt, liber. Apoi scoase pana din buzunar şi, ținând-o în mână, ridică brațele. Dădu capul pe spate, şi atunci vântul care sufla peste deal trecu prin firele penei, iar trupul ei vibră odată cu pana, ca şi cum ar fi fost un instrument prin care trecea suflarea unei creaturi uriaşe, făcând-o să cânte.

Charles

Se trezi înainte de crăpatul zorilor. Ridică greutățile de cincizeci de ori cu o mână, de cincizeci de ori cu cealaltă, apoi, fredonând o melodie, turnă apă în lighean şi se săpuni pe față şi la subraț. Încerca o senzație deloc neplăcută, o strângere în piept, genul de senzație pe care o încerca, copil fiind, în dimineața zilei când urma să meargă la plajă – ziua aşteptată cu o nerăbdare aproape insuportabilă. Trebuia să se calmeze. La urma urmei era echinocțiul, momentul crucial, când toate stăteau în cumpănă.

Aerul de afară era ozonat, înțepător şi, când traversă pajiştea, fiecare picătură de rouă părea să strălucească asemenea unei mici perle. Ici şi colo erau grămezi de frunze căzute înainte de vreme, ude şi lucitoare. Se opri în mijlocul pajiştii şi respiră adânc de mai multe ori, ca să se purifice. Venise toamna; se adresa minții, nu simțurilor; aparținea rațiunii; în sfârşit, un anotimp în care putea să trăiască.

Traversă curtea şi se duse la infirmeria bărbaților. Operația era programată pentru ora opt, şi, înainte de asta, mai trebuia şi s-o hrănească pe domnişoara Church. Avea totuşi destul timp ca să verifice dacă totul e pregătit.

Goffin îl aştepta la uşă. Fusese ales fiindcă era masiv şi puternic, iar Charles îi explicase ce avea de făcut, fără să-i dea detalii. Nu era cazul să ştie prea multe.

— Bună ziua, domnule Goffin. Te rog să aştepți zece minute, apoi ne întâlnim în sala de operații.

Tânărul dădu din cap. Palid la față în lumina dimineții, părea neliniştit şi trăgea nervos din țigară.

În drum spre sala de operații, Charles trecu pe lângă saloanele cu bolnavi. Intrat în sală, îşi despachetă instrumentele şi le aşeză grijuliu pe o măsuță cu rotile: un brici pentru bărbierit, un borcănel cu unguent, o foarfecă, două bisturie, trei ace şi ață neagră, subțire, pentru suturi de mare finețe. Luă un bisturiu şi îi încercă ascuțimea apăsându-l uşor pe buricul degetului mare, după care îl puse la loc, mulțumit. Dintr-unul din dulapurile înalte înşirate pe un perete al sălii scoase două sticluțe de cloroform şi o cârpă curată. Le puse şi pe acestea pe măsuță, alături de instrumente. Auzi o bătaie în uşă şi se duse să deschidă.

— A, Goffin. Intră.

Îl întinse tânărului sticla cu cloroform şi cârpa.

— Cum ți-am spus, trebuie să apeşi tare pe nas şi pe gură. Tot secretul e să nu

laşi să intre oxigenul. Pacientul se va zbate, fără îndoială, dar cu cât apeşi mai tare, cu atât îşi va pierde cunoştința mai repede. După care stai lângă el. Vreau să fie supravegheat clipă de clipă. Dacă ți se pare că-şi revine, mai torni lichid pe cârpă şi i-o pui din nou la gură. Dar să ții minte: dacă pui prea mult, poate face stop cardiac. Îi mai dai puțin dacă ți se pare că se trezeşte. M-ai înțeles?

Goffin dădu din cap.

— Da, domnule doctor. Se tot foia pe loc. Pot să vă întreb…

— Nu, zise Charles scurt. Nu poți.

Mai roti o dată privirea prin cameră, după care ieşi, luând-o spre aripa infirmeriei rezervată femeilor.

De cum intră, simți că ceva nu e în ordine. Lipsea ceva. În aer plutea confuzia, dezordinea. Infirmiera-şefă nu era acolo. În locul ei stătea o infirmieră tânără, cu o figură chinuită.

Fata clătină din cap. Avea ochii roşii, umflați.

— Am… a fost… şi începu să plângă în hohote care îi cutremurau tot trupul.

— Ce e? Vorbeşte, fato! Ce e?

Fiindcă nu putea scoate o vorbă de la ea, Charles o împinse la o parte şi intră în salonul femeilor. Imediat, văzu că patul domnişoarei Church era gol. Rămăsese o scobitură, acolo unde fusese trupul ei, dar cearşafurile fuseseră luate, şi salteaua era la vedere.

— Domnule doctor…

Era infirmiera cea tânără, venită după el.

— Unde e domnişoara Church? se răsti la ea.

Fata scutură din cap, incapabilă să vorbească.

— Unde e domnişoara Church? urlă de-a dreptul de data asta. E pacienta mea. Nu poate fi mutată, sub nici un cuvânt, fără permisiunea mea.

— Vă rog, domnule Fuller, zise fata. Veniți cu mine.

În timp ce mergeau, fata nu încetă să suspine înăbuşit, dar altminteri nu scoaseră nici unul o vorbă. Infirmiera o luă înainte, descuind uşă după uşă, şi, după ce mai plânse câteva minute, păru că se linişteşte într-o oarecare măsură. Străbătură două, trei coridoare, coborâră nişte trepte… Lui Charles i se părea că vede totul prima dată: crăpăturile din pereți, verdele bizar în care erau vopsiți, mirosul amestecat de amoniac şi mâncare, cu un uşor iz de sânge.

La intrarea în morgă infirmiera se dădu la o parte şi îi făcu semn să intre. Charles împinse uşa şi păşi înăuntru. Încăperea era inundată de o lumină stranie,

apoasă, din cauza căreia i se părea că se află într-o peşteră pe fundul mării. Domnişoara Church era întinsă pe o masă în mijlocul sălii şi, privind-o de acolo de unde stătea el, ai fi zis că doarme. Se apropie de masă. Cineva avusese grijă să-i pieptene părul şi să i-l aranjeze pe pernă, iar pielea ei, în mod inexplicabil, părea să emane lumină. Poziția ei, cu mâinile încrucişate la piept, cearşaful tras până sub bărbie, părul lins şi lumina acvatică, toate împreună dădeau impresia că s-ar fi înecat, dacă n-ar fi fost bandajele de la încheieturile mâinilor ca s-o contrazică. Charles îi atinse obrazul cu degetul şi fu şocat de răceala pielii. Se întoarse spre infirmieră.

— Cum…?

— Cu un brici, domnule doctor.

— Şi cum naiba a făcut rost de aşa ceva?

— Nu ştim, răspunse tânăra îngrozită. Credem că l-a avut tot timpul asupra ei.

Charles întoarse privirea spre figura domnişoarei Church. Îşi dădea seama abia acum că nu era surprins.

— Când a fost declarată decedată?

— Am găsit-o azi dimineață. Pe la ora cinci. Uitați, spuse, întinzându-i lui Charles un carnet.

Judecând după vâscozitatea sângelui, estimăm că şi-a tăiat venele în jurul orei trei dimineața.

Era scrisul lui Soames, mărunt şi fin. Îl năpădi un val de furie.

— Eu de ce n-am fost chemat?

— Îmi cer scuze, domnule doctor, dar am chemat-o pe sora-şefă şi ea a spus că trebuie să-l anunțăm pe domnul director Soames.

— Înțeleg.

Îi dădu carnetul înapoi şi bătu cu degetele în foaia de observație a domnişoarei Church.

— Într-adevăr.

„La dracu'. La dracu'."

Scoase ceasul din buzunar. Şapte şi jumătate. Dacă Goffin îşi făcuse treaba, înseamnă că Mulligan era gata. Totul era pregătit. Viitorul aştepta să se nască.

— Mda, îmi închipui că familia fetei a fost informată?

Infirmiera dădu din cap.

— Foarte bine. În acest caz nu mai văd la ce-ar folosi prezența mea aici. Te

las s-o veghezi pe domnişoara Church.

Infirmiera se crispă puțin auzind ultimele vorbe, dar înclină capul.

— Da, domnule doctor.

După ce ieşi pe coridor se opri. Dacă era să fie corect, se cuvenea să se ducă pe loc să discute cu directorul. Să răspundă la întrebări, să completeze formulare. Domnişoara Church fusese în grija lui. Dar corectitudinea mai putea să aştepte. Dă-o naibii de corectitudine. Nu corectitudinea va da naştere viitorului, ci îndrăzneala. Geniul. Nu avea nici o îndoială cu privire la ce trebuia să urmeze.

Se grăbi să ajungă în sala de operații. În fața uşii ezită puțin, fiindcă respira greu, gâfâit. Deschise uşa cu un gest hotărât şi văzu pe dată că Goffin îşi făcuse treaba: Mulligan, gol, acoperit cu un cearşaf, era întins pe o targă cu rotile. Goffin termina de împăturit hainele irlandezului şi le aşeza teanc pe un scaun. Ridică privirea când îl auzi pe Charles că intră. Mirosul dulceag şi grețos al cloroformului umplea încăperea.

— E totul gata?

— Da, domnule doctor. Tânărul era transpirat, la capătul puterilor. Doarme de zece minute. Deşi… cred că am folosit prea mult. S-a zbătut. S-a zbătut îngrozitor.

— Arată-mi sticla, zise Charles şi înşfăcă sticla de pe masă. Doamne Sfinte, omule. Ai folosit prea mult.

— Are să moară? întrebă Goffin tremurând, descompus la față.

— Sper din tot sufletul că nu, zise Charles. Acum lasă-mă.

Goffin nu făcu decât doi paşi spre uşă şi se întoarse.

— Vă rog… domnule doctor. O să-mi dați de ştire că şi-a revenit?

Charles flutură mânios din mână, făcându-i semn să iasă.

— Lasă-mă.

Goffin abia se ținea să nu plângă.

— Îmi pare rău. Îmi pare rău. Doar că… s-a zbătut mult mai mult decât aş fi crezut.

Uşa se închise în urma lui şi Charles rămase singur cu irlandezul. Nu auzea decât bătăile puternice ale propriei inimi. Şi răsuflarea hârâită a lui Mulligan, pe masa din fața lui. Mirosul de cloroform îl îngrețoşa.

Apucă încheietura bărbatului. Pulsul era puternic, constant. Slavă Domnului.

Pasul următor. Ce urmează acum?

Uitase etapele operației. De câte ori le parcursese, tocmai ca să nu ajungă în punctul ăsta. Şi totuşi, acum i se părea că i se încleiase creierul, că nu mai

funcționa. Ce trebuia să facă mai întâi? Închise ochii şi îşi aminti: bărbieritul.

Desigur. Bărbieritul. Deschise ochii.

Fruntea i se umplu de broboane de sudoare şi începu să respire gâfâit. Prea cald. În sală era prea cald. Combinația de căldură, mirosul greu al lui Mulligan, cloroformul şi propria transpirație îl amețeau pe Charles. Se duse la fereastră şi o deschise larg, trase de mai multe ori aer în piept, şi când, din fericire, o boare răcoroasă ajunse până la el, senzația de greață îi mai trecu.

Se întoarse spre targă şi, fără să se grăbească, începu să ridice cearşaful. Dezgoli întâi trunchiul lui Mulligan, apoi partea de jos a trupului. I se tăie respirația: penisul bărbatului era chircit în cuibul lui de păr, moale şi lipsit de apărare. Îi păru a fi cu totul altceva decât organul care îi fusese arătat pe terenul de crichet în ziua de Sânziene. Sub el se aflau testiculele, uşor turtite, puțin ascunse. Întinse mâna şi ridică mădularul omului, trăgându-l cu grijă spre dreapta.

„Bărbiereşte.“

Luă briciul şi borcănelul cu unguent şi apucă testiculele. Mai întâi dădu cu puțin unguent pe pielea subțire, aproape transparentă, o întinse şi trecu briciul peste ea. Părul se desprinse imediat, lăsând în urmă pielea extraordinar de fină. După ce curăță testiculele, trecu la pubis, apoi la pielea dintre picioare. Şi penisul era acoperit cu un puf fin, aşa că îl bărbieri şi pe acesta.

Tamponă zona cu o cârpă umedă, apoi cu una uscată. Făcea totul cu cea mai mare grijă, mirat şi el de duioşia pe care o simțea. Privi fața lui Mulligan. Era pregătit. Totul era pregătit în clipa asta.

Dintr-odată aerul se schimbă, se îngroşă. Îl copleşi o emoție pe care n-o înțelegea. Era convins că se împărtăşeşte dintr-un mare mister, că e aproape de izvorul vieții. Se cuvenea să spună ceva. Cu multă blândețe, prinse testiculele omului cu o mână, în timp ce cu cealaltă îi atinse obrazul. Îşi trecu degetul mare peste barba nerasă, țepoasă, urmări conturul buzelor, în timp ce cu mâna cealaltă mângâia pielea moale, atât de moale, şi începu să vorbească, să murmure că acest act, chiar dacă n-ar părea aşa la început, e un adevărat act de creație, de creare a unei rase mai bune. Că Mulligan nu trebuie să se teamă. Că Charles va fi mereu alături de el.

Dintr-un colț al camerei se auzi o tuse înăbuşită. Charles se întoarse şi îl văzu pe Goffin în pragul uşii. În prima clipă, Charles rămase absolut nemişcat în lumina aceea vâscoasă; nu-i dădu prin cap să se mişte, ci stătu ca înainte, cu o mână pe obrazul lui Mulligan, cu cealaltă ținându-i membrul. Apoi aerul se

schimbă din nou, se răci şi deveni tăios, şi, cu toate că n-ar fi putut spune cum se numeşte expresia zugrăvită pe fața lui Goffin, ştia că n-o mai văzuse niciodată la nimeni.

— Ce faceți acolo? întrebă Goffin arătând cu degetul.

Charles îşi luă mâinile de pe trupul lui Mulligan.

— De cât timp eşti aici?

— Destul de mult.

— Răspunde-mi. Cât de mult?

— M-a trimis directorul. A zis că e urgent.

Charles îşi aranjă haina. Obrajii îi luaseră foc. Trase la loc cearşaful până sub bărbia lui Mulligan.

— Pacientul e pregătit. Stai aici. Păzeşte-l. Nu uita de cloroform. Mă întorc repede.

Ieşi din încăpere cu capul sus, dar de cum ajunse pe coridor podeaua i se clătină sub picioare, de parcă se afla pe puntea unei corăbii lovite de valuri. Se propti cu palmele de perete ca să nu cadă. Doamne Dumnezeule! Ce văzuse Goffin? Cât auzise? Şi ce spusese el, stând acolo, cu mâinile pe trupul lui Mulligan? Nu-şi amintea. De fapt, nu avea idee ce spusese, în lumina aceea bizară, gălbuie.

Oricine l-ar fi văzut şi-ar fi închipuit ce e mai rău.

Pericol. Dintr-odată, pericolele îl pândeau din orice colț.

În biroul lui Soames se trezi la realitate şi înțelese ce îl aştepta.

Crezuse că directorul va fi singur, că vor avea o scurtă discuție ca să lămurească cele întâmplate, dar îl găsi acolo şi pe tatăl domnişoarei Church, aşezat după birou, cu fața îngropată în palme. Soames stătea în spatele lui, la câțiva paşi distanță. În cameră, aerul era greu de la fumul de țigară şi domnea o tăcere chinuită.

— Domnilor, îi salută Charles din prag.

Soames vorbi primul:

— Doctore Fuller, după cum vezi, domnul Church a cerut să fie prezent la această întrevedere.

Charles se întoarse şi închise uşa după el. „Întrevedere?“

— Da, domnule director. Desigur.

Aruncă o privire pe furiş spre ceasul de pe perete – era opt şi un sfert. Făcu câțiva paşi în cameră şi se proțăpi în fața lor, cu picioarele desfăcute.

Soames îl privi lung înainte să vorbească:

— După cum îți imaginezi, domnul Church are să-ți pună mai multe întrebări, având în vedere c-ai fost principalul consultant medical al fiicei lui, care ți-a fost dată în grijă. Am să-l las să ți le pună, după care noi doi vom vorbi între patru ochi.

Charles încuviință dând din cap şi îşi prinse mâinile la spate.

Domnul Church stătea aplecat, cu umerii căzuți şi mâinile pe masă, cu palmele în sus, parcă aştepta ca Charles să-l elibereze de o povară.

— Cum? Vocea lui joasă, răsunătoare, suna spartă acum. Cum ai lăsat să se întâmple aşa ceva?

— Domnule director. Domnule Church, începu Charles.

Depărtă încă puțin picioarele. Tot secretul era să preia inițiativa, nu să se scuze. În nici un caz nu trebuia să se scuze. Un bărbat care îşi cere scuze e un bărbat slab. Îşi drese glasul. Pe sub haină, cămaşa i se umezise de sudoare.

— Am fost la fel de şocat ca toți ceilalți azi dimineață, când am aflat ce s-a întâmplat. Dar când ai de-a face cu o tânără aşa hotărâtă şi vicleană cum era fiica dumneavoastră…

— Vicleană? repetă tatăl schimbându-se la față.

— Întocmai. Cu regret trebuie să vă spun că infirmiera de serviciu m-a informat azi dimineață că avea o lamă la ea, păstrată exact în acest scop.

— Bine, dar… protestă domnul Church înnebunit. De unde a făcut rost de lamă? De ce n-a fost percheziționată? Pentru numele lui Dumnezeu, cum de-a fost lăsată să facă acest gest înfiorător?

Vorbea cu voce din ce în ce mai ascuțită, ca o femeie, până când vocea i se frânse, nu se mai putu stăpâni şi izbucni în hohote de plâns.

Charles făcu ochii mari. Lăsând la o parte pacienții din saloane, nu mai văzuse niciodată un bărbat să plângă aşa. Dar domnul Church era atât de doborât de durere, încât nu-i păsa. Când Soames făcu un pas în față, Charles se aşteptă să-l vadă punând mâna pe umărul celuilalt şi spunând: „Hai, bătrâne, plânsul n-are s-o readucă printre noi“, dar directorul se învârtea prin cameră, palid la față, cu o expresie aproape la fel de chinuită ca a domnului Church.

Charles aruncă o privire spre pendulă. Trecuseră cinci minute de când sosise în biroul directorului. Cât timp avea să mai fie Mulligan adormit? Şi Goffin. Dracu' să-l ia pe Goffin. Nu avea încredere în el, nu avea încredere că o să-şi facă treaba.

Suspinele domnului Church se mai potoliseră. În schimb tremura ca şi cum îşi

înghițise mâhnirea şi o ținea captivă înăuntrul lui.

— Fuller? zise directorul cu asprime. N-ai să-i spui nimic omului ăstuia?

— Ba da, răspunse Charles şi îşi drese vocea. Am. Cu tot respectul, domnule, când cineva şi-a pus în cap să facă ceva, nu mi se pare potrivit să fie învinuit altcineva, ci să se caute adevăratul vinovat.

Tatăl îşi înăbuşi un geamăt de durere.

Soames clătină din cap.

— Nu, Fuller. Din păcate nu e de ajuns, nici pe departe. Tânăra ne-a fost încredințată ca să avem grijă de ea. După cum văd eu lucrurile, suntem cu toții răspunzători pentru faptul că acum zace la morgă. Iar faptul că nu dai nici un semn că gândeşti la fel îl consider o gravă neglijare a îndatoririlor de serviciu. Nu-mi rămâne decât să trag concluzia că nu mai vrei să lucrezi într-un loc unde grija pentru alte ființe umane ar trebui să primeze asupra oricăror alte considerente şi, prin urmare, îți spun…

— Nu! exclamă Charles scuturând din cap. Nu puteți face aşa ceva. Nu acum. Nu azi.

— Nu pot?

— Nu puteți, repetă Charles tremurând. Nu voi fi de acord. Sunt în mijlocul unei operații. Ştiți prea bine despre ce vorbesc. Totul e gata. Totul e pregătit.

Directorul se încruntă. Se întoarse spre domnul Church.

— Vă rog să ne lăsați singuri, domnule.

Tatăl se ridică încet.

— O clipă, interveni Charles întinzând mâna.

Church se uita de la unul la altul, neînțelegând.

— Domnule Church, această fată, această fiică pe care o jeliți. Cine era ea? Spuneți-mi. Credeți că o cunoşteați? Credeți-mă, domnule, dacă ați fi auzit şi văzut ce porcării spunea şi făcea în zilele din urmă nu v-ați mai grăbi s-o jeliți. Era…

— Doctore Fuller, spuse Soames cu voce amenințătoare. Te previn…

Ducă-se dracului buna purtare. Ducă-se dracului politețea.

— Depravată. Era depravată până în măduva oaselor. Nu înțelegeți? Nu-şi putea stăpâni tremuratul, dar nu-i mai păsa. Tară ereditară, domnule Church. De fapt, domnule, chiar s-ar putea spune că a fost vina dumneavoastră că ați ales să faceți copii cu o femeie incapabilă să le fie mamă…

— Doctore Fuller…

— Nu! Se întoarse spre director. Sunteți chiar aşa de tâmpit din naştere,

domnule Soames, că ați prefera să mă pedepsiți pentru un lucru care era inevitabil? Şi astfel să privați această instituție de şansa de a progresa? De a contribui la naşterea viitorului?

Directorul îi întoarse spatele, luă un clopoțel de pe birou şi sună.

Charles îşi feri capul de parcă ar fi fost lovit.

— Sfinte Sisoe, zise şi râse scurt, sfidător. Ce vrea să fie asta? Aveți de gând să mă scoateți cu forța de aici?

— Din câte s-ar zice, da, ar trebui să fii scos cu forța din cameră, doctore Fuller.

— Doamne sfinte! Charles se aplecă peste birou, întărâtat. Ia spune-mi, Soames, cum îşi vor aduce generațiile viitoare aminte de tine?

— Am destule griji în momentul de față, doctore Fuller, ținând seama de cele întâmplate. Generațiile viitoare pot să mă considere cum or vrea.

— Atunci hai să-ți spun eu. Un om slab. Slab şi stupid.

— Doctore Fuller! Dă-mi voie să-ți spun că toate astea nu-s bune nici pentru dumneata, nici pentru perspectivele dumitale.

— Perspectivele mele? Te asigur, doctore Soames, că perspectivele mele sunt dintre cele mai bune. Şi te mai asigur că ministrul de interne Churchill va auzi de povestea asta.

— Să audă.

Uşa se deschise şi apărură doi supraveghetori. Soames se întoarse spre ei.

— Domnilor, vă rog să-l luați pe doctorul Fuller de aici. Vreau să-l scoateți imediat din birou.

Cei doi supraveghetori porniră spre el, dar Charles ridică brațele.

— Destul. Destul. Nu e nevoie de forță. Am să plec de bună voie. La urma urmei, nu sunt pacient.

John

Ardea. Fața îi ardea. Îşi atinse obrajii cu mâinile şi gemu.

Avea o senzație grețoasă de dulce, de care nu putea scăpa.

Se întoarse pe o parte şi vomită, iar când termină, îşi trase sufletul şi văzu că umerii îi erau suspendați în aer; ochii, nasul şi gâtul îl usturau cumplit. Când îşi mai reveni, văzu unde se afla – văzu golul de sub el, pardoseala curată, goală – şi, speriat, se trase repede înapoi pe pat.

Numai că nu era întins pe pat, ci pe un fel de masă. Nu mai era în salon.

Se căzni să se ridice, dar picioarele nu-l ascultau, parcă erau de plumb. Se aşeză în fund, şi atunci îşi dădu seama că era gol şi că pântecele îi era la vedere. Fusese bărbierit. Cineva îl bărbierise. Se uita în jos buimăcit, neînțelegând ceea ce vedea.

Auzi un zgomot în apropiere, se întoarse şi îl văzu pe infirmier, tânărul înalt care îl scosese din salon. Îşi aduse aminte că îi spusese să stea pe scaun, că îi pusese o bucată de pânză pe față, că se lupta să respire. Îşi aminti de ochii holbați ai tânărului în timp ce îi apăsa cârpa pe gură.

John se repezi la el, însă picioarele nu-l ascultară, aşa că se poticni şi căzu de pe masă, cu picioarele îndoite sub el.

— N-am fost eu, zise tânărul, întinzând mâinile ca să-i arate că nu era vinovat. Mă jur… te rog… n-am fost eu.

— Atunci cine? întrebă John ridicându-se cu greu în picioare şi înfăşurându-se în cearşaf.

Omul clătină din cap.

— Cine?

— Doctorul Fuller.

Acum, că vedea mai clar, îşi zări hainele împăturite, puse teanc pe un scaun. Pe masa de alături erau aranjate instrumente lucitoare. Cuțite mici, sclipitoare.

— Ce dracu' e asta?

Infirmierul se dădea înapoi spre uşă.

— N-am fost eu. Te rog… mă jur că n-am fost eu. M-a obligat. Nu ştiu nimic.

Deschise uşa şi ieşi cât putu de repede. Apoi John auzi țăcănitul cheii învârtite în broască.

Urlă de furie şi izbi cu umărul în uşă, dar nu reuşi s-o deschidă, cu toate că se lovi foarte tare. Atunci se duse şi îşi luă hainele de pe scaun, îşi trase pe el cămaşa şi pantalonii, se încheie la nasturi cu degetele amorțite şi îşi îndesă picioarele în ghete.

Era cuprins de o frică bolnavă. O simțea în tot trupul. În aerul dulce-greţos. În pielea bărbierită a pântecelui. Se ridică şi făcu câțiva paşi prin cameră. Uşa era încuiată. De afară, de pe coridor, nu răzbătea nici un zgomot. Infirmierul plecase, dar avea să se întoarcă. Să-l pună iar la pământ. Poate că acum vor veni mai mulți. Atât de mulți, că nu le va putea ține piept. Au să-i pună iar cârpa mirositoare pe față. Apoi va veni Fuller… şi apoi…?

Ridică capul.

Văzu fereastra.

Larg deschisă. Fără gratii. Nevenindu-i să creadă, se apropie de ea.

Simți pe piele aerul răcoros de afară. Îl inspiră ca să-şi curețe plămânii. Văzu curtea pavată şi apoi câteva clădiri de piatră pe partea cealaltă. Iar în stânga, câmpul deschis. Şi colinele.

Totul se rezumă la ceea ce avea în față – o fereastră deschisă, lumea de dincolo de ea.

Dacă fugea, ea cum avea să-l mai găsească?

Dar dacă rămânea, poate că n-ar mai avea pe cine să găsească.

Rămase aşa o vreme, incapabil să facă vreo mişcare. Până când auzi un zgomot afară, pe coridor, şi atunci se împinse în sus, julindu-şi umerii de rama ferestrei, şi se rostogoli pe iarbă.

Zări turnul cu orologiu în spate şi ştiu că ghicise bine: se afla dincolo de clădiri, aproape de cărarea care ducea spre pădure, spre ferme şi dealuri.

Aşa că o luă la fugă.

Alerga cum nu mai alergase de ani de zile, dând din mâini ca să-şi ia elan. Se îndrepta spre pâlcul de copaci şi, cu fiecare pas, pâcla din cap i se risipea şi picioarele i se mişcau mai liber.

Trecuse atâta vreme. Trecuse atâta vreme de când nu mai alergase aşa.

Noiembrie
1911

Charles

O ruşine. Aşa îl numise tatăl lui.
Parcă era o poezie de Shakespeare, nu? Îi puseseră s-o învețe la şcoală:

Când ruşinat de soartă şi de gura lumii
Îmi plâng de unul singur decăderea.

De la fereastra trenului, Charles privea cum şesurile din Yorkshire erau treptat înlocuite de câmpurile din Midlands, învăluite de cețurile cafenii ale toamnei. Înțelegea, până la un punct, că decăzuse, că ajunsese un paria. Dar de plâns nu plângea. Nici nu-şi imagina că va mai plânge vreodată. Era ca şi cum sângele i s-ar fi transformat. În mercur sau o substanță asemănătoare. Fluidele lui deveniseră fluidele unui om superior.

Petrecuse două săptămâni acasă la părinții lui. Nu avusese curaj să meargă prin Leeds.

Dimineața, când plecase, vremea era însorită, aerul, deja rece, înțepător, şi ultimele frunze ale toamnei încântau privirile cu nuanțele lor de un auriu intens. Nu-şi luase decât o valijoară cu cărțile de care avea neapărat nevoie şi câteva haine. Îşi lăsase vioara şi partiturile în camera lui de copil şi ştia că nu le va mai vedea vreodată.

Mergea la Londra. Se ducea într-un loc pe care viitorul îl iubea. Avea banii puşi deoparte. Nu era o avere, dar aveau să-i ajungă o bună bucată de vreme.

Viitorul îl aştepta, i-o spunea fiecare învârtitură a roților de tren. Inexorabil. Orice se întâmplase, viitorul era pe drum. Şi orice se întâmplase, Charles ştia că viitorul e curat, nepângărit, gata să fie modelat.

Nu avea nevoie decât de un cuțit îndeajuns de ascuțit.

Epilog
Irlanda, 1934

John

Scoase ultimul pumn de cartofi din pământ şi îi curăță de praf înainte să-i arunce în lada de la picioarele lui. Apoi săltă lada grea pe umăr, se opri ca să-şi recapete echilibrul şi porni înapoi spre casă. Chiar şi acum, după atâtea luni, încă mai simțea în trup legănarea vaporului şi valurile unduind sub picioarele lui.

Lumina soarelui era orbitoare, aşa că nu zări mai nimic când intră în casă. Străbătu încet bucătăria şi puse lada în cămara întunecoasă, apoi luă patru cartofi de deasupra şi îi aşeză pe masa din lemn de brad. Avea să-i mănânce mai târziu, când se va întoarce. Se duse la chiuvetă şi se spălă pe mâini de praf.

Pe fereastră vedea poteca ce ducea la drum şi, de acolo, la orăşelul aflat la cam cinci kilometri distanță. Când sosise aici, vara trecută, nu ştia ce caută. Era încredințat că va şti când o va vedea. Şi o văzuse – o casă fără etaj, modestă, dar acoperişul, înclinat într-un fel anume, îi făcuse cu ochiul. Stuful era în stare bună şi nu va avea nevoie să fie înlocuit multă vreme de acum încolo. Hambarul, în schimb, avea nevoie de reparații, dar astea se pricepea să le facă singur. Şi-i mai plăcuse locul unde era casa: nu departe de oraş, aproape de mare. O sută de kilometri mai la sud de locul unde copilărise. Un hectar de pământ bun, mănos.

La început se gândise că n-o să se poată obişnui să aibă o casă a lui. Să doarmă între patru pereți. Cu toate astea, se învățase cu ea destul de uşor şi, pe măsură ce lunile treceau, începuse să-i prindă gustul. Era trecut de cincizeci de ani. Venise vremea să prindă rădăcini.

Se întoarse şi privi mulțumit bucătăria, fiecare lucru pus la locul lui, vatra deasupra căreia atârnau oale şi tigăi. Dormitorul, o cameră simplă, deschisă spre bucătărie, cu un pat îngust, pentru o singură persoană.

Îşi luă haina atârnată de un cui după uşă, o traistă de pe masă şi ieşi, îndreptându-se spre drum.

Nu merse mult şi ajunse din urmă o mică procesiune: câteva căruțe în care bărbații fumau aşezați pe capră, cu hățurile în mâini, în timp ce femeile şi copiii se înghesuiau în spate, printre sacii de făină şi porci. Pe alături mergeau băieți şi fete călare pe biciclete. Lumina era galbenă şi groasă ca mierea. Praful stârnit de copitele cailor şi de roți se aşeza încet la loc. Nimeni nu se grăbea. Îşi potrivi şi el pasul cu al lor.

Când umblase prin străinătățuri, cât trăise pe uscat, văzuse lumea cum se schimbă: Londra, Newcastle, New York, Buenos Aires – peste tot lucrurile se schimbau cu repeziciune. Văzuse un război venind şi trecând, cât lucrase pe vase comerciale. Văzuse maşinile luând locul oamenilor. Văzuse veacul cum cădea pradă meschinăriei şi eficienței. Dar aici, în Irlanda, la mai bine de un deceniu de la dobândirea independenței, lucrurile încă se mişcau cu viteza omului. Sau a unui om călare. Şi pentru el era îndeajuns de repede.

Coloana de oameni se îngroşa pe măsură ce se apropiau de oraş, iar pe strada mare mişunau oameni şi animale. La un capăt erau băcăniile, la celălalt, şelarii, fierarii, caii. Se opri la o prăvălie mai mărişoară, înviorată de sporovăiala muşteriilor, şi se aşeză la coadă să-şi facă cumpărăturile. Când îi veni rândul, cumpără făină şi ouă, ceva stafide, zahăr şi ceai. Le puse în raniță şi ieşi afară, la soare.

Pe stradă se auzi strigat de un vecin, un fermier roşu la față, proprietarul unui teren aflat aproape de al lui.

— Mulligan! Nu vii să dai pe gât un pahar cu noi?

Bărbatul stătea la un bar improvizat care abia prididea să-şi vândă berea neagră, atât de mare era cererea. Judecând după cum arătau, el şi tovarăşii lui aveau un avans bunicel. John porni spre ei şi îi salută ducând un deget la pălărie. Fermierul făcu semn chelneriței, care aduse o halbă de bere pentru John. Acesta se apropie de masă şi mulțumi dând scurt din cap.

— El e John Mulligan, îl prezentă fermierul tovarăşilor de pahar. A cumpărat proprietatea lui Langan, prin partea locului.

Bărbații ridicară paharele şi băură, scoțând sunete admirative.

— Cum merge treaba pe acolo? îl întrebă fermierul.

— Ei, merge. Destul de bine. Sorbi din halbă. Sunt o mulțime de cai azi.

— Aşa-i.

— Nu ți-e urât singur acolo? Fermierul se întoarse spre ceilalți şi le făcu cu ochiul. Nevastă-mea se dă de ceasul morții să-l însoare.

— Nu mi-e urât singur.

— Sunt o mulțime de femei pe aici, zise unul dintre bărbați aplecându-se spre el. O mulțime de femei pentru un holtei ca tine.

John luă o gură de bere şi privi în jur. Aşa era. Soarele scosese pe stradă cârduri de fete, unele aranjate după moda nouă: fuste scurte până la genunchi, părul tuns scurt, băieţeşte. Arătau frumos, nimic de zis, dar nu erau de el. Zâmbi şi clătină din cap.

— Mi-a cam trecut vremea pentru aşa ceva.

Bărbatul care vorbise se aplecă din nou spre el.

— Pentru aşa ceva nu eşti niciodată prea bătrân, amice.

John dădu berea pe gât şi lăsă câțiva bănuți pe masă.

— Ei, eu mă cam duc. Îşi puse ranița pe umăr. Mi-a făcut plăcere să vă cunosc, băieți.

Îl salută pe fermier şi plecă mai departe. În scurtă vreme se pierdu în hărmălaia mulțimii: fete care apucau găinile de aripi ca să le arate pieptul cumpărătorilor strânşi ciopor în jurul lor; băieți care se învârteau de colo, colo, călare pe căluți neînşeuați; vaci, şi capre, şi oi, şi rățuşte, şi peste toate, mirosul dulceag de bălegar. La celălalt capăt al străzii erau caii, fiecare din ei înconjurat de un pâlc de oameni: cai de povară, ținuți de căpăstru de câte o fetişcană, cai de rasă, cai cu coamele murdare, încâlcite. Văzu o iapă murgă frumoasă, exact ce căuta. Luna viitoare, poate, dacă mai era de vânzare. Până atunci termina şi grajdul. După ce făcu turul se întoarse, dar evită strada principală. O luă pe o străduță unde erau întinse tarabe cu tot felul de sape, cazmale şi diferite unelte. Le privi pe toate în trecere.

La capătul străzii, când trecea pe lângă hotel, se opri. De cealaltă parte a străzii era o femeie tânără. Se uita în altă parte, cu capul întors. Avea părul negru, strâns într-un coc la spate. Era palidă şi însărcinată, şi îşi ținea palmele pe burta umflată.

Chiar atunci femeia ridică privirea, atentă la ceva ce se întâmpla în spatele lui. Şi atunci o văzu bine. Paloarea feței. Fruntea înaltă. Buzele subțiri, strânse. Rămase fără suflare.

Se auzi un țipăt şi se ivi un copil, o fetiță, care alerga cât putea de repede spre femeie. În urma ei venea un bărbat. Înalt şi subțire. Purta ochelari. Bărbatul se aplecă şi ridică fetița în brațe ca să-i dea un pupic mamei pe obraz, şi, preț de o clipă, mica familie rămase nemişcată în lumina soarelui, parcă pozau pentru o fotografie sau un tablou, dar apoi momentul acela trecu, bărbatul atinse brațul femeii, ea îi spuse ceva zâmbind şi intrară cu toții în hotel. Lui John îi trebui

ceva vreme ca să-şi revină. Vizavi era o cârciumă, traversă ca să intre acolo şi, când ajunse, îşi dădu seama că răsufla greu.

— Whiskey.

Dădu pe gât păhărelul, simțindu-i arsura pe gât. Ridică privirea şi îşi văzu fața reflectată în oglinda din spatele barului. Fața brăzdată de riduri. Ochii strânşi, cu crețuri la colțuri, de la prea mult uitat la soare. Era bătrân. Cumva, odată cu trecerea anilor, îmbătrânise.

În noaptea aceea se trezi şi nu ştiu unde se află. Nevăzând stele, se sperie şi țipă, încurcat în pături, până când mâinile îi atinseră pereții, şi atunci înțelese. Se îmbrăcă şi ieşi, aşezându-se pe o bancă în fața casei. Cerul era senin, doar câțiva nori se târau după lună. Îşi răsuci o țigară şi o fumă, aşteptând să i se potolească bubuitul inimii.

O bună parte din timpul petrecut pe mare ceruse să doarmă pe punte. Îl lăsaseră, atâta vreme cât nu încurca pe nimeni. Ani întregi dormise aşa, înfăşurat în pături. Nu voia să fie închis în lucruri făcute de oameni.

Acum se uită la întunericul din jur.

Fantome.

Credea că scăpase de fantome.

După ce fugise de acolo, o vedea peste tot. La orice colț de stradă, în fiecare grup de oameni care ieşea din fiecare fabrică. Atunci fusese vremea căutării; şi tot atunci fusese mereu în cumpănă între căutare şi teama de a nu fi prins; şi, pe de altă parte, nevoia de a face bani ca să aibă din ce trăi.

Bătuse zile în şir oraşele Bradford şi Leeds. Ştia că ea lucrase la o filatură, aşa că le întrebase pe femeile care ieşeau cârduri-cârduri pe porți, însă nici una nu cunoştea vreo Ella Fay.

Fusese nevoit să muncească şi el, şi găsise de lucru la câmp, mai sus de oraşul York. Săptămâni întregi scosese napi şi sfeclă, săpând pe o vreme câinoasă. Apoi, după ce strânsese ceva bani, se reapucase s-o caute.

După aceea plecase pe mare. Dan avusese dreptate. Nimeni nu-i pusese nici o întrebare.

Prima călătorie fusese lungă – până în Argentina şi înapoi. Culori, lumini şi sunete, dar el era sfâşiat pe dinăuntru şi nu putea să se gândească decât la copilul lor, care avea să se nască în curând.

La întoarcere căutase iar prin oraşe. Manchester, Newcastle. Noaptea dormea prin pensiuni. Acum, că mai căpătase curaj, îi întrebase pe maiştri; cum găsea un

loc unde ar fi putut lucra o femeie, le cerea să vadă listele cu nume. De văzut o vedea limpede. Iar şi iar. O figură palidă în mulțime. Dar, când se uita mai bine, nu era ea.

Plecase din nou pe mare, anii trecuseră, şi el avansase în rang.

Il mio capitano.

Dan avusese dreptate.

Din când în când apăreau femei în viața lui. Femei drăgăstoase, care se apropiau de el, îl mângâiau şi îi cereau atât de puțin, că i se rupea inima de mila lor. Însă el căuta mai departe.

Până când, la un moment dat, n-ar fi putut spune când, se oprise din căutat. N-o mai văzuse pe stradă. Nu se mai gândise la ea. Până când ajunse să petreacă mai mult timp pe mare decât pe uscat. Până când simți că nu mai e acelaşi om. Până când anii trecură. Până când începu să îmbătrânească.

A doua zi dimineața se trezi devreme, îşi adună sculele şi scândurile de care avea nevoie. Era o zi frumoasă, vântul bătea cu putere dinspre mare şi, în depărtare, razele se reflectau pe suprafața apei – lumina Atlanticului, palidă şi limpede. Puse scara, se urcă pe acoperişul grajdului şi se puse pe treabă fără întârziere.

După câteva ceasuri, asudat, se opri şi îşi răsuci o țigară. O fumă întins pe acoperişul înclinat, cu ochii închişi ca să se ferească de soarele târziu de vară.

Când deschise ochii, zări o siluetă venind pe poteca ce ducea spre casă. Mergea încet, dar hotărât, de parcă purta o povară grea. Era îmbrăcată cu o rochie galbenă. John se aplecă şi se uită cu atenție. Apoi se uită în altă parte. Şi iar întoarse privirea spre ea. Silueta se apropia.

Stinse țigara şi coborî pe scară, apoi îşi şterse palmele de pantaloni. Femeia se opri, strângând din ochi ca să se apere de soare. Era îmbrăcată elegant, cu o rochie cu imprimeu, de culoarea lămâii necoapte. Pe cap avea o pălărioară aplecată într-o parte. Deschise ochii, şi el o văzu că şovăie, ca şi cum se afla la marginea unui râu rece. Se apropie de poartă.

— John Mulligan? întrebă.

Vocea era diferită. Ceva mai răspicată. Dar fața era aceeaşi.

Dădu din cap, simțind cum i se zbate inima în piept. Nu credea că e în stare să vorbească.

— Pot intra?

El o pofti cu un gest, şi ea se strecură pe poartă şi porni pe cărare spre el. Ochii îi fugeau la el, apoi în dreapta şi în stânga, de parcă voiau să cuprindă tot:

casa, pământul, cerul. El se simți stânjenit când se gândi la buruienile care creşteau pe lângă cărare, la gaura din acoperişul grajdului, la grădina neîngrijită, la rugul de mure ajuns acum un desiş încâlcit. La el însuşi. Şi pe el îl năpădiseră buruienile. Îşi trecu mâinile prin păr, apoi le băgă în buzunar, dar le scoase îndată.

Când mai avea doar câțiva paşi de făcut până la el, îi întinse mâna. Purta mănuşi, în ciuda căldurii de afară. El făcu un pas spre ea, şi îşi strânseră mâinile.

— Numele meu e Clemency.

O voce englezească. Proaspătă în aerul curat.

Îşi dădea seama că, în lumina palidă a dimineții, femeia în rochie galbenă ca lămâia îl măsura din cap până în picioare. Îl cerceta din priviri.

— Vrei să intri? o întrebă. Ceaiul e gata.

Ea privi în jur şi dădu cu ochii de bancă.

— Am putea sta afară, mai bine? E o dimineață aşa de frumoasă.

— Sigur. Te rog să iei loc. Vrei nişte ceai?

— Da, spuse ea aşezându-se. Te rog.

Ibricul era atârnat deasupra focului încă de dimineață, aşa că se menținuse fierbinte, slavă Domnului. Îl lăsă o clipă şi se duse în dormitor, unde avea o oglindă pe perete. Pe față avea o dâră de praf. O frecă până o şterse. Cămaşa îi era udă la subraț şi pe spate. O vreme se privi în oglindă, căzut pe gânduri. Apoi se întoarse în bucătărie, unde, cu mâinile tremurând, turnă ceai în căni, apoi adăugă lapte. Luă cănile şi ieşi afară, la soare.

— Vrei nişte pâine? o întrebă, punând cana cu ceai lângă ea. Am pâine irlandeză, făcută cu praf de copt. Pot să-ți dau şi brânză.

— Ceaiul e de ajuns, mulțumesc.

Rostea desluşit fiecare vorbă. O auzeai clar de la primul până la ultimul sunet. Şi felul cum stătea. Grațioasă, cu toate că avea burta umflată. Cu mâinile împreunate în poală. Avea părul strâns în coc la ceafă. Păr lung, cum purtau femeile cu ceva vreme în urmă.

Nu-i venea să se aşeze alături de ea, aşa că rămase în picioare, ceva mai în stânga ei.

— Te-am văzut, zise el.

Tânăra se întoarse spre el, surprinsă.

— Când?

— Ieri. În oraş. Erai cu… soțul tău şi cu fetița.

— A, da, încuviință ea. Da. Am venit aici în vacanță.

— Ce frumos!

— El e învățător. Eu sunt profesoară. Mai bine zis, am fost până m-am măritat.

— Ce frumos, zise el din nou şi tăcu. „Profesoară."

I se părea că e greu de cap, pe lângă femeia asta. Ea avea mintea iute. O simțea atingându-l, luându-şi zborul, atingându-l din nou.

— Câți ani are copila? o întrebă.

— Doi.

— Aha!

Femeia puse cana de ceai alături şi îşi scoase mănuşile, ca şi cum dintr-odată o incomodau. Îşi încrucişă degetele peste burtă.

— Mi-a spus să nu vin, zise încet. Soțul meu. Nu ştie că sunt aici.

— Înțeleg, spuse el, dând din cap. Limba i se încleiase în gură. Şi… de ce te afli aici?

Ea ridică privirea spre el şi fața ei era fața altei femei, din altă viață, iar lui îi dădea inima ghes să îngenuncheze la picioarele ei. Cu toate astea, femeia în rochie galbenă întoarse capul.

Se ridică şi privi în jur.

— Ce plăcut e la dumneata. Locuieşti de mult timp aici?

— Un an, răspunse, revenind cu picioarele pe pământ. Doar atât.

Ea dădu din cap.

— Şi înainte?

— Am fost pe mare.

— Şi înainte?

— Cât de înainte?

— Acum douăzeci şi trei de ani, spuse ea cu încordare în glas.

Lui John i se puse un nod în gât.

— Nu vrei să stai jos?

Ea clătină din cap. Strânse mâinile pumn. Acum părea mai tânără. Un copil ceva mai mare.

— Trebuie să ştiu. Unde erai la vremea aceea?

— Yorkshire, răspunse el. Nu putea să-i spună decât adevărul. Un loc numit Sharston.

Ea îşi acoperi ochii cu palmele şi gemu.

— Mă recunoşti? întrebă ridicând privirea spre el. Ştii cine sunt?

— Da, spuse el încet. Cred că ştiu.

Ea dădu din cap.

— Te-am căutat, zise. Te caut de atâta vreme.

— Iartă-mă.

— Dumneata ne-ai căutat? Dacă nu, am să plec. Şi n-ai să mă mai vezi niciodată. Promit. Dar dacă ne-ai căutat, trebuie să ştiu.

— Te rog, nu te tulbura. Aşază-te pe bancă. Ți se răceşte ceaiul.

Ea se aşeză la loc, dar nu-şi mai desprinse ochii de ai lui. Iar lui îi crescu inima văzând-o cât de încăpățânată era.

— V-am căutat, îi spuse. V-am căutat ani de zile. V-am căutat până când…

— Până când ce? întrebă ea, albă la față. Până când? Spune-mi, stărui. Vreau să ştiu.

— Ajunsesem să cred că n-am să vă găsesc, oricât v-aş fi căutat, zise el. Tăcu un moment şi întrebă: Unde e?

Ea se schimbă la față.

— A murit. A murit acum trei ani.

El dădu din cap. Parcă ştiuse. Cu toate astea, acum, că aflase, simți că vestea îşi găseşte în mintea lui un loc anume, special pregătit pentru ea. Păstră durerea pentru mai târziu.

— A fost bolnavă?

— O vreme. Apoi părea că-i merge mai bine. Dar după aceea, destul de repede, s-a stins.

La picioarele lui era o floare. O floare micuță. Se aplecă şi o culese. O învârti între degete.

Se întoarse auzind un suspin alături. Tânăra stătea cu capul plecat, zguduită de hohote de plâns. Cât ar fi vrut să întindă mâna şi s-o atingă, să-i aline durerea. Ştia însă că nu are acest drept, aşa că aşteptă până când plânsul i se ostoi.

Tânăra ridică fața, acum umflată de plâns.

— Ştiu că mama s-a dus acolo, la azil, să te caute. Dar de câte ori am întrebat-o, mi-a zis că n-a găsit nimic legat de dumneata. Că nu e nici o cale să afle unde eşti. După ce a murit, m-am dus eu însămi acolo. S-au purtat cu mine de parcă omorâsem pe cineva. Au zis că n-au nici o ştire despre dumneata. Că nu ştiu unde te afli. Au zis că pur şi simplu ai dispărut. Soțul meu s-a înfuriat. Nu a fost de acord să merg acolo. În fața mamei n-a spus-o niciodată, dar mie îmi zicea adesea că nu meriți să fii găsit. Că un bărbat care abandonează o femeie în situația ei…

Vocea îi pieri. John nu scotea un cuvânt.

— Dar ea nu vorbea aşa de dumneata, continuă cu glas blând. N-a vorbit niciodată aşa de dumneata.

— Dar cum vorbea de mine?

— Cu iubire.

Cuvintele ei, deşi simple, intrară în el şi îl unseră pe suflet ca un balsam. Apoi văzu că ea îl cântărea din ochi. Oare îl credea demn de ei?

— Mulțumesc, îi spuse şi adăugă după o scurtă pauză: Trebuie să fi fost mândră. De dumneata. Că eşti profesoară. Că eşti… aşa cum eşti.

— Era, îi întări ea vorbele şi îşi coborî privirea, prefăcându-se că ia o scamă de pe fustă. Îi plăcea mult să mă pună să-i citesc, când eram copil.

El dădu din cap.

— Ți-a păstrat scrisorile, zise, îndreptând iar privirea spre el.

— Da?

— Mă punea să i le citesc. Când i se apropia sfârşitul. Învățase şi ea să citească. Puțin, dar îndeajuns. Cu toate astea îi plăcea să le audă citite de mine.

O văzu în fața ochilor. Pe Ella. În sala de bal. Ultima oară când se întâlniseră.

„Nu ştiu să citesc. Nici un pic. Mi le citea Clem. Mă ajuta. Mi le citea cu voce tare.“

Ce teamă se citea pe fața ei când îi făcuse această mărturisire! Ca şi cum ar fi putut schimba ceva între ei.

— Îmi pare bine, spuse el încet.

— După ce le-am citit, am ştiut că trebuie să te găsesc. Am ştiut că nu eşti… aşa cum spunea soțul meu. Strânsese mâinile pumn şi vorbea repede acum. Nu ştiam decât ceea ce îmi povestise ea şi ce era în scrisorile tale. Ştiam cum te cheamă şi că eşti irlandez. Şi soțul meu e irlandez. Venim aici în fiecare an, vara, în vizită la familia lui din Galway. Din scrisorile tale am aflat că eşti din partea de vest, aşa că am început să pun întrebări. Pe unde ajungeam, întrebam de John Mulligan. Sunt o mulțime de John Mulligan, să ştii, spuse ridicând bărbia, de parcă el purta vina.

— Întocmai, încuviință el zâmbind din colțul gurii. O droaie.

— M-am apucat să întreb pe oriunde mergeam. Dacă ajungeam într-un sat, mă duceam la biserică. Citeam numele de pe pietrele funerare. Să văd dacă era vreun Mulligan. A devenit… un fel de obişnuință. Când am sosit aici săptămâna trecută, am întrebat la poştă. Mi-au spus că e cineva cu numele de John Mulligan, care locuieşte singur prin partea locului. Atunci am fost sigură. Am… ştiut. Am ştiut că trebuie să vin.

Fața ei îl înduioşa. Semăna atât de mult cu mama ei…

Venise rândul lui să vorbească.

Numai că acum, când o vedea aici în carne şi oase, îşi dădu seama că vorbele îl părăsiseră. Fugiseră din gura lui ca să se aşeze în glasurile păsărilor, să atârne agățate de ramurile copacilor care ascultau, fugiseră spre marea ale cărei talazuri se spărgeau la hotarul gândurilor lui.

Răsuflă.

Duse mâna la piept. Îşi simți inima bătând înăuntru.

Ştia însă unde să găsească cuvinte din belşug. Cuvinte care aparțineau acestei femei. Pe care aşteptase o viață întreagă să le audă.

— Aşteaptă-mă puțin.

Cu inima bătându-i tare, intră în răcoarea casei. Se aplecă şi scoase o valijoară de sub pat. Înăuntru erau hârtii, documente, amintiri de-o viață – brevetul de marinar pe vasul comercial, paşaportul. La fund, un mic teanc de scrisori. Le răsfoi până când găsi ceea ce căuta şi ieşi afară cu plicul în mână.

— Uite.

Femeia îl luă.

— E pentru ea, zise. Poți să-l deschizi.

Ea îi dădu ascultare.

El închise ochii în timp ce ea citea.

Dragă Ella,

S-au făcut zece ani de când nu te-am mai văzut. Îmi amintesc fața ta. N-am să-ți uit niciodată fața.

În fiecare an, în ziua asta, ți-am scris o scrisoare.

Nu ştiu unde eşti sau ce soartă ai avut, aşa că nu ți le pot trimite. Am să le păstrez până când o să ne revedem.

De curând m-am întors iarăşi în Anglia. Azi am să mă duc la Bradford şi apoi la Leeds, ca să te caut. Mă gândesc la tine în fiecare zi. La tine şi la copil. S-a născut? A trăit? Gândul că poate creşte fără tată sau cu un tată care nu e al lui mă îndurerează nespus.

Îmi pare rău că nu am rămas în locul ăla. Îmi închipui cum a fost când mi-ai trimis vorbă – aşa cum ți-am cerut – şi n-ai primit nici un răspuns.

A trebuit totuşi să fug.

Iar când am fugit, m-am gândit la tine. La libertatea ta. Şi la cum mi-ai redat-o şi mie.

Eşti puternică, întotdeauna ai fost puternică, şi când mă gândesc la tine, simt

că eşti în viață. Trag nădejde să vină o zi când vom putea fi o familie. Dar oriunde te-ai afla, îți trimit dragostea mea. Muncesc pe vapoare, dar mă întorc întotdeauna.

Al tău
Pe veci,
John

Tânăra femeie ridică ochii spre el. Izbucni din nou în plâns, încetişor, dar necurmat, cu şiroaie de lacrimi pe obraji.

— Şşş, făcu el şi o strânse în brațe. E bine aşa. E bine.

A doua zi se bărbieri. Îşi puse cea mai frumoasă cămaşă. Coapse pâine proaspătă. Lumina dimineții era de culoarea lămâilor.

Sosiră la ora trei, aşa cum se înțeleseseră. În față venea fiica lui, Clemency, ținându-şi propria fiică de mână. Le privi cum se apropiau pe drum şi nu-i venea să-şi creadă ochilor, deşi nu i se năzărea. Fetița era un copil voinic, în urma ei mergea tatăl, înalt, reticent, dar calm. Când dădură mâna, John văzu că, în spatele ochelarilor, ochii lui erau blânzi. Stătură jos, băură ceai şi mâncară pâine cu unt în timp ce fetița se juca la picioarele lor.

După ce mâncară, le arătă drumul spre mare. Merseră pe poteca dintre lunci şi ajunseră pe țărm, unde fetița scoase un chiot de încântare văzând marea.

— Poți să te bălăceşti, îi spuse el. Dacă vrei.

Fetița se uită la mama ei, care încuviință dând din cap şi se aplecă să-i scoată pantofii şi şosetele.

— Nu vrei s-o ții de mână? îl întrebă pe John.

El şovăia, dar fiica lui zâmbi.

— Te rog, zise. Mi-ar face plăcere.

Îi întinse mâna, şi fetița privi în sus spre el. Rămase aşa câteva clipe, de parcă îl cântărea din ochi, apoi îşi strecură mâna într-a lui şi se lăsă condusă spre apă.

Venea fluxul, acoperind toate golfulețele. Valuri mici, înspumate, se spărgeau de nisip. O ridică cu grijă şi o puse în apa până la gleznă. Fetița izbucni în râs când apa îi acoperi picioarele, bolborosind. Iar el se minună de prezența ei, un miracol nesperat. Viața ei, plăpândă, dar sigură, în mâinile lui.

Rămaseră acolo o vreme. Apa îi trăgea după ea şi se întorcea, iar şi iar, trecând peste orice i se punea în cale.

Nota autoarei

Oricine cunoaşte regiunea West Riding din Yorkshire trebuie să fi recunoscut azilul în care se petrece acțiunea din Sala de bal. Se află la periferia satului Menston, şi localnicii îl numesc Azilul Menston. A fost deschis în 1888 şi inițial i s-a spus Azilul pentru săraci şi debili mintal din West Riding, apoi Spitalul de boli mintale West Riding, iar în 1963 a devenit Spitalul High Royds, pentru ca în 2003 să fie închis definitiv.

Stră-străbunicul meu, John Mullarkey, care era irlandez, a fost pacient aici începând cu 1909, după ce fusese transferat de la casa de corecție. Povestea lui, când am aflat-o, m-a mişcat până la lacrimi. În jurnalul lui se descrie ca un om „deprimat“ care „a fost nevoit să muncească din greu şi a ținut la munca lui“. La vremea când a fost internat era „emaciat şi prost hrănit“. Nu şi-a revenit niciodată şi a murit acolo la vârsta de cincizeci şi şase de ani, în 1918, în timp ce fiul lui lupta pe frontul de vest. Această carte este scrisă în amintirea lui.

M-am documentat din plin înainte s-o scriu, însă vreau să subliniez că, deşi azilul a fost sursa mea de inspirație, *Sala de bal* este un roman şi nu ţinteşte nicidecum să fie o reprezentare fidelă a vieții sau evenimentelor de la High Royds. Din acest motiv i-am dat numele de Sharston, un loc născut în egală măsură din închipuirea mea şi din surse istorice. John, Ella şi Charles sunt personaje întru totul imaginare.

Oricine doreşte să afle mai multe despre istoria azilului ar trebui să înceapă de la arhiva online a istoricului şi fotografului Mark Davies – www.highroydshospital.com. Acolo am văzut prima oară fotografii ale spectaculoasei săli de bal, acum în ruină. Se afla în mijlocul azilului, era inima lui, şi am ştiut pe dată că trebuie să scriu despre ea. Tot de acolo am aflat despre cimitirul Buckle Lane – Mantle Lane în carte –, ale cărui gropi comune îi sperie pe pacienți în romanul meu. Mark a scris două cărți despre istoria azilului – *The West Riding Pauper Lunatic Asylum Through* şi *Voices from the Asylum*. A contribuit de asemenea şi la restaurarea capelei de la Buckle Lane ca monument comemorativ al celor care zac în mormintele fără pietre funerare.

Oricine cunoaşte regiunea West Riding va fi uimit să citească despre o fată care muncea la filatură, dar vorbea o engleză îngrijită. Din motive de claritate am preferat să nu redau ceea ce fără îndoială ar fi fost un dialect destul de greoi în vorbirea Ellei şi a celorlalte personaje din Yorkshire. Cu toate astea, am folosit cuvinte dialectale pe tot cuprinsul cărții. În acest sens, *A Yorkshire Dictionary* scris de Arnold Kellet mi-a fost de un neprețuit ajutor.

În mod surprinzător, se ştie foarte puțin despre istoria eugeneticii în Marea Britanie. Am fost şocată şi tulburată să aflu despre entuziasmul cu care Churchill privea eugenetica pe când era ministru de interne. Nu era singurul, totuşi; personalități din întregul spectru politic susțineau cu înflăcărare această idee. Marie Stopes, socialiştii Sidney şi Beatrice Webb şi George Bernard Shaw erau susținători convinşi ai mişcării eugenetice. Pentru cei care vor să afle mai multe, *Revista de eugenetică – The Eugenics Review –*, aflată pe rafturile cu acces liber la biblioteca Wellcome Collection, poate fi un punct de plecare fascinant şi tulburător. Cu toate astea, Marea Britanie n-a fost în nici un caz singura care s-a entuziasmat cu privire la eugenetică, şi oricine doreşte să citească o analiză a acelei perioade poate începe cu capitolul „Probleme ale reproducerii“ din excelenta carte *The Vertigo Years* a lui Philip Bloom.

Pe de altă parte, cu toate că m-am documentat serios, mi-am luat unele libertăți față de realitatea istorică. Churchill, cu toate că a susținut cu entuziasm ideea sterilizării celor „inapți“, n-a scris niciodată, din câte am eu cunoştință, o scrisoare precum cea din carte. Tot aşa, nu ştiu ca Leonard Darwin sau Karl Pearson să fi scris scrisori vreunui doctor precum Charles. Totuşi, toate textele citate, de la broşura lui Tredgold la extrasele din *The Eugenics Review* şi la fragmentele din conferința lui Leonard Darwin, sunt reale.

Legea privind debilii mintali a fost finalmente adoptată în formă amendată în 1913, cu numele de Legea privind deficiența mintală, care permitea separarea „debililor mintali“ fără să includă clauza crucială care ar fi autorizat sterilizarea forțată. Legea a fost sprijinită de toate partidele, dar au fost şi personalități care s-au ridicat împotriva ei. Scriitorul G.K. Chesterton şi parlamentarul Josiah Wedgewood au organizat o adevărată campanie pentru modificarea legislației. Faptul că politica preferată de Churchilll n-a fost reflectată în forma finală a legii a reprezentat o victorie calculată a apărătorilor drepturilor omului şi ar putea fi atribuită celor care au organizat campania. Legea în forma ei finală nu era totuşi nicidecum de apreciat, fiindcă stipula, de pildă, că orice femeie care dădea naştere unui copil nelegitim în timp ce primea ajutor de pauperitate urma să fie

considerată „debilă mintal“, devenind astfel pasibilă de internare forțată. Mă întreb chiar dacă renunțarea la clauza privind sterilizarea se datorează şi faptului că, la sfârşitul anului 1911, Churchill a devenit Prim Lord al Amiralității, şi începând cu 1912 îşi îndreptase atenția spre cu totul alte probleme.

Mulțumiri

Dintre multele cărți pe care le-am citit ca să mă documentez pentru Sala de bal, următoarele mi-au fost de mare folos:

The Perfect Summer de Juliet Nicholson, John Murray, 2006 – oferă o imagine detaliată a teribilului val de căldură din vara anului 1911.

Picking Up Threads de Maggie Newberry, Bradford Libraries, 1993 – a fost una dintre puținele relatări despre lucrătoarele de la filaturile din Bradford în anii 1910.

Voices from the Asylum de Mark Davis şi Marina Kidd, Amberley, 2013 – este o istorie impresionantă a pacienților de la Azilul Menston care au ajuns să fie înmormântați în gropi comune.

The Female Malady de Elaine Showalter, Virago, 1987 – este o relatare semnificativă despre atitudinea instituției medicale față de pacientele de la vremea aceea.

The Yorkshire Dictionary de Arnold Kellet, Smith Settle, 1994 – a fost un ajutor neprețuit în probleme legate de dialect.

Vizitele repetate făcute la muzeul Wellcome Collection şi la arhivele azilului, care sunt depozitate la Wakefield, în West Yorkshire, au jucat un rol vital în documentarea mea.

Datorez mulțumiri unui mare număr de persoane, dar în mod deosebit următorilor:

Minunatelor Caroline Wood şi Jane Lawson, agentul meu literar şi redactorul meu, moaşele răbdătoare, grijulii şi entuziaste ale acestei cărți.

Echipelor de la Felicity Bryan şi Transworld Publishers, dar în primul rând agentului meu de promovare, Alison Barrrow, a cărei grijă pentru autorii ei şi pasiune pentru lumea cărților şi cititorilor, în general, este remarcabilă.

Grupului meu de scriitori, The Unwriteables, care continuă în forță după aproape opt ani. Ei au citit această carte pe capitole, pe parcursul unei gestații de doi ani şi jumătate, iar comentariile lor inteligente sunt împletite în urzeala textului.

Theei Bennett, lui Philip Makatrewicz, Josh Raymond şi David Savill, care au citit cu toţii cartea în perioade cruciale şi mi-au oferit atât critici, cât şi sprijin de mare valoare.

Pamelei Hope, întotdeauna un cititor-cheie, care mi-a parcurs romanul repede, de două ori, exact atunci când aveam nevoie de ajutorul ei.

Lui Tony Hope, care m-a însoţit într-o excelentă călătorie de documentare la Bradford.

Familiei şi prietenilor mei, fără dragostea şi sprijinul cărora munca solitară de scriitor ar fi imposibilă.

Lui Dave, căruia îi datorez mereu dragoste, râs şi lumină.

Mulţumesc.